

وَلَقَدْ نَزَّلْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَاهُنَا يُؤَدِّكُنَا

موتور قرآن و نصیحت و باره آن که در پیشگاه او نشسته و نصیحت و اخلاقی

که اینچنینی سلمان زیستن
نیست ممکن جز بقرآن زیستن

پشتوی

تفسیر جدیدی

جلد دوم

مصنف

مولانا الحاج (جلیل الرحمن بن مولانا محمد حسن)

فاضل دیوبند مولوی فاضل منشی فاضل مبتدی لیت

دائرالتصنیف سرستم ضلع مردان شکرالکرم

KATIR-SAHIB RUST

وَلَقَدْ سَبَّحْنَا الْقُرْآنَ الَّذِي ذَكَرْتُمْ مِنْ مَذَكَّرٍ

مَوْجُزٍ قُرْآنٍ وَلَيُصْبِحَنَّ بِآثَانِ كَوْكَبٍ خَوْلًا تَنَسَّهَ فِي هَيْجُوتٍ أَهْلِي

گریمخواهی سلمان زیستن

نیست ممکن جز بقرآن زیستن

پشتو

تفسیر حلی

مُصَنَّف

مولا فاضل الحسین حبیب الرحمن بن محمود الحسن

فاضل دیوبند - مولوی فاضل منشی فاضل

میسر یولیٹ دالالت ضیف ستم ضلع دران

سرحد KATIB - SAHIB - RUSTAM

مقدمہ ضلع دران

فہرست مضامین تفسیر جینی پشتو پارہ دوم جلد دوم

نمبر شمار	مضمون	نمبر شمار	مضمون	نمبر شمار
۱	دکچہ نقشہ	۲۸	دخلائیا تو قمونہ	۳۱۲
۲	د مسلمان ژوند	۲۹	دمومن یقین	"
۳	قبلہ ولے اگورن یدہ ۹۰۰	۳۰	د عالمانو کار	۳۱۳
۴	مسلمان په اعتراض پروا نه کوی	۳۱	خما د تفسیر مطلب	۳۱۴
۵	کعبه د خورنې صلی اللہ علیہ وسلم غورۍ	۳۲	په قیامت کښ مشران او کشران	۳۱۵
۶	د اهل کتابو عالمان	۳۳	شیطان به شغل پیچنه ۹۰۰۰	۳۱۶
۷	د اهل کتابو تا بجداری	۳۴	د اسلام د راتلونکې وخت کښ مذهبونه	۳۱۸
۸	کتابیانو خورنې صلی اللہ علیہ وسلم پچندہ	۳۵	د خانین غورۍ ولے حرامه ده ۹۰۰	۳۲۰
۹	د قبله مسئله نروغی مسئله ده ۹۰۰۰	۳۶	په دین پیتولو پیسه غسطل	۳۲۱
۱۰	قبله ولے بدله شوه	۳۷	مسلمانان به کله فاتح وی	۳۲۲
۱۱	بیت المقدس ولے څه مده قبله ده ۹۰۰	۳۸	نیکي څه ته وائی ۹۰۰۰۰	۳۲۵
۱۲	په عمر یو کامل نعمت	۳۹	د ایماندار مخنه	۳۲۶
۱۳	اخلاق پاکي	۴۰	د پیغمبر مثل څه ته وائی ۹۰۰	۳۲۷
۱۴	حکمت سنت ته وائی	۴۱	د عزباء امداد او اشتراکیت	۳۲۹
۱۵	بے حکمته پویه	۴۲	دمونځ حقیقت	۳۳۰
۱۶	تذکیه او حکمت جدا جدا وی	۴۳	د نکوة دنده ورکولو حیل	"
۱۷	د خوب نېی صلم غیبی خبره	۴۴	د عربو قصاص په جهالت کښ	۳۳۲
۱۸	شکر په څه ته وائی ۹۰۰۰۰	۴۵	ځانونه موجوده قانونونه او قصاص	"
۱۹	صبر څه ته وائی ۹۰۰۰۰	۴۶	د مرګ په بدل کښ دیت	۳۳۶
۲۰	دمونځ برکت	۴۷	د یورپیانو ظلمونه	۳۳۷
۲۱	د صابریه خداي مدد	۴۸	د وار قانون د پاره وصیت	۳۳۸
۲۲	د شهید روح	۴۹	د اسلام نه فحکنه روجه	۳۴۰
۲۳	د حجر کارونه	۵۰	د روجه غرض	"
۲۴	د عمره کارونه	۵۱	د روجه په پوځودل	۳۴۲
۲۵	د دین بیان	۵۲	د قرآن او نور کتابونه	۳۴۳
۲۶	د خداي تم صفتونه	۵۳	په روجه کښ دغه آن ختم	۳۴۵
۲۷	بے عقله خلق	۵۴	په قطب شمالی او جنوبی کښ روجه	۳۴۶

شمار نمبر	مضمون	نمبر	مضمون	شمار نمبر
۵۵	د دعا مطلب	۳۴۸	د دروغن مقدر فتحے	۳۷۹
۵۶	د اصحابو اجتہاد پر بارہ دروچے کتب	۳۵۰	د دروغن مقدر چہ حاکم شی	۳۸۰
۵۷	پر روشہ کتب چیلہ اعتکاف	۳۵۱	خدائی خلق	۳۸۱
۵۸	روشہ دار بہ پردے مال مخوری	۳۵۲	عبادت چالہ خورد و رکوی	۳۸۲
۵۹	خیرات بہ خولک ناخلی	"	د اسلام قلا	۳۸۳
۶۰	د مال کتب او حیلہ	۳۵۳	بے عمل جنتونہ	۳۸۵
۶۱	د عدالت حاکمان	"	خدائی قانون	۳۸۶
۶۲	د مقدمہ باز و اجرت	۳۵۴	د خدائی نعمت مطلب	۳۸۷
۶۳	د نبی نہ د تپوس طریقہ	۳۵۵	قرآن و لے خولک نہ منی	۳۸۸
۶۴	د قبول حج فتحے	۳۵۷	اولہ فتحے	۳۸۹
۶۵	جنگ مسلمان لہ کلہ جائز دے	۳۵۹	دویمہ فتحے	۳۹۰
۶۶	د اسلوی جنابک خصوصیت	۳۶۲	روزی چالہ و رکوی	"
۶۷	د صلاحیت فتحہ وائی	"	آخرت بہ خولک کستی	۳۸۹
۶۸	د ایتھو نو ترتیب	۳۶۵	د انسان زوہ تاریخ	۳۹۰
۶۹	د حج فرضیت کلہ شومے دے	۳۶۶	خونین عقل او اختلاف	۳۹۱
۷۰	د حج فرضی	"	بالغ انسان	۳۹۲
۷۱	د عمرے کا دفعہ	"	پہ انسان کتب د پیغمبر درجہ	"
۷۲	د حج قسمونہ	۳۶۷	جنت تہ بہ خولک حی	۳۹۳
۷۳	د تمتح - قرآن - افراد	"	نئی عالمان او د پیغمبر وراثت	۳۹۴
۷۴	پہ حج کتب پہ خان قابو	۳۶۸	د حکومت خلق	۳۹۵
۷۵	د سوداگری او حج	۳۷۰	د غزا فرضیت	۳۹۸
۷۶	پہ منی کتب د پلار انوسٹا پنے	۳۷۲	د اصحابو تکلیفونہ	۴۰۰
۷۷	یواحے دینا خولک غواہی	"	د اسلام بنیادی اصول	۴۰۲
۷۸	د دنیا او آخرت غوختنہ	۳۷۳	تبلیغی جماعت او جہاد	
۷۹	د نا جانہ و دعا	"	د خدا لے رحم پاکیزہ	
۸۰	د منی و رخے	۳۷۴	پہ قلا رے د شعل بوند منہ	
۸۱	د حج او قیامت	۳۷۵	د عربو جوادی	۴۰۶
۸۲	د دروغن تقریر و دفعہ	۳۷۶	د شرا بوضر و دفعہ	"

صفحہ شمار	مضمون	صفحہ شمار	مضمون
۱۱۱	دجوارے ضرور نہ.....	۱۳۸	اُسنی خنزے خاوندان
۱۱۲	دمالداو قمعونو.....	۱۳۹	دمونجہ دفرضیت فائدہ
۱۱۳	دنیوی عالمو ضروری دی.....	۱۴۰	مینجئے مونجہ.....
۱۱۴	دمسامانانو قسمونہ.....	۱۴۱	دبیلماز بے نقصان.....
۱۱۵	دعیتیم مال خوبل.....	۱۴۲	دضیحجہ مونجہ فائدہ.....
۱۱۶	دمشترکے خنزے سرہ نکاح.....	۱۴۳	مونجہ جیخہ وختہ معاف کیوری
۱۱۷	دمسلمانے خنزے دمشترک سرہ نکاح.....	۱۴۴	بنزدلہ خلق.....
۱۱۸	دغیر نکاح سرہ نکاح.....	۱۴۵	دکشمیر جہاد.....
۱۱۹	دپرچیز کبن کور والے.....	۱۴۶	دجہاد دیارہ مال لکول.....
۱۲۰	دنکاح غرض.....	۱۴۷	ددین او ملاک حفاظت ضروری
۱۲۱	دقسم نقصان.....	۱۴۸	دکئی قہ نیکی و بیل.....
۱۲۲	دخز و قہ نہ نذرے کید و قسم.....	۱۴۹	ددنیا ترقی یافتہ قومونہ.....
۱۲۳	دطلا قوعادت.....	۱۵۰	دغالب او مغلوب قومونہ.....
۱۲۴	دخنز و حقوق.....	۱۵۱	دجناک بہ ہمیشہ وعاد.....
۱۲۵	دتیر زمانہ او ثقی زمانہ.....	۱۵۲	دبادشاہی صفات.....
۱۲۶	داسلام اجتماعی احکام.....	۱۵۳	دطالوت دبادشاہی خنزہ.....
۱۲۷	دمہر مسئلہ.....	۱۵۴	دمسلمان بادشاہ کار.....
۱۲۸	دپر مال طلاق اغشتل.....	۱۵۵	دفرج امتحان.....
۱۲۹	ددرے طلاق کوکراہت.....	۱۵۶	دجہاد حکمت.....
۱۳۰	دخدایہ ایتونوپورے تہوقے.....	۱۵۷	دالسان دیواخے اوسید و قوانین
۱۳۱	دچی پٹی.....	۱۵۸	دیواخے اکثریت بے معنی خیز.....
۱۳۲	دمورا و پلاوتہ بد ضرور نہ سی.....	۱۵۹	ضمیمہ
۱۳۳	ددرے مور و پیو دیارہ.....		
۱۳۴	دنیوی تسلیم مبیان.....		
۱۳۵	دخاوند دمرگ عدت.....		
۱۳۶	دجأہلیت غم.....		
۱۳۷	دخنز و عزت بچر کول.....		

کتبہ محمد صاحب زاد گل ساکن
سرستم۔ ضلع مردان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَيَقُولُ لَسْمَاءٌ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّهُمْ عَنْ قِبَلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا

نزدے :۔ چہ اوہہ والی ہے عقلمند و خلقونہ چہ خہ شی اوکر زول داسلمانان دھنے قبلہ مخنہ نہ چہ وودوی علیہ

حدیث عن البراء أن رسول الله صلى الله عليه وسلم صلى إلى بيت المقدس ستة عشر شهراً أو سبعة عشر شهراً وكان يحب أن تكون قبلته قبل البيت فإنه صلى صلاة العصر وصلى معه قوم فخرج رجل ممن كان صلى معه فسر على أهل المسجد وهم راكعون فقال أشهد بالله لقد صليت مع النبي صلى الله عليه وسلم قبل مكة فلأروا كما هم قبل البيت . رواه البخاري .

ترجمہ :۔ براء صحابی نہ روایت دے والی چہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم بیت المقدس تہ شہار س یا اولس میاشتہ مونج کریکے او دھنے دا خبرہ خونہ دہ چہ دہ قبلہ کعبہ شریفہ اوکر زیکے نو دوی ما زیکر مونج کاوچہ دا حکم داغے چہ مخ کعبہ تہ اوکر زوہ نوخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم او فو لو مقتد یا نو مخ کعبہ تہ اوکر زوہ وودینہ یوسر بل جماتہ ورغے اوھوئی تہ خبرہ اوکرہ چہ زہ د خدا ای دیارہ شاہدی کوم چہ تاسو مخونہ کعبہ تہ اوکر زوی ما دخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ مونج کعبہ تہ اوکر نو خلقو چہ پہ مانجہ ولاؤ پھل مخونہ کعبہ تہ اوکر زول دا حدیث امام بخاری نقل کرے دے۔

د مخکن نہ د اھل کتابوسرہ بحث شروع دے او دا آیتونہ ہم د سرہ متصل دی واقعہ دہ چہ چہ تاسو مخکنہ نقشہ تہ فلراو کے چہ پہ ہول حال پوہی شی۔

بیت المقدس
مذنبہ منورہ شمال
مشرق
کعبہ
مغرب
مشرق دینی صلی اللہ علیہ وسلم

ہوں نبی سرائیل و پیغمبران نبی بیت المقدس تہ مونچ کا وچہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ
 وسلم تہ یہ مدراج کنی مونچ حکم اُشہ اوھغوی تہ دامعلومہ وہ چہ داسحق علیہ السلام
 اولاد کنی ہوں پیغمبران نبی بیت المقدس طرف تہ مونچ کریک بل خواد اور تہ ہم معلوم
 وہ چہ ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام رکبہ آبائے کریک اوھغوی پخیلہ کجہ شریفی تہ
 مونچ کریک اور سہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دھلت ابراہیمی او دعا
 ابراہیمی پخا طریغہ بر جوہ شوو۔ نو حضرت بہ یہ کجہ شریف کنی نیلا و جنوب طرف تہ
 او دریلا او مخ بہ کجہ شریفی تہ کاوا و مخ بہ و تہ قطب شمالی غارہ شوہ او دغسے
 چہ مخا مخ کورے۔ نو بیت المقدس بہ و تہ ہم یہ قبلہ کنی شد دغسے بہ ہوں نبیائے
 قبلہ حضرت قبلہ اگر زید۔ دیارلس کالہ چہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم یہ مکہ
 کنی وو۔ نو دغسے بہ مونچ کاو۔ خوچہ دم دینے طرف تہ ہجرت او شد۔ نو داسے مونچ و تہ
 گدان شو حکہ چہ کہ کجہ تہ مخ کوی نو بیت المقدس تہ شاکیبی۔ او کہ بیت المقدس
 تہ مخ کوی نو کجہ تہ شاکیبی یہ دوجہ شیارس یا اولس میا شتہ لک چہ د حدیث
 نہ معلوم یبزی یہ مدینہ منورہ کنی خور نبی صلی اللہ علیہ وسلم بیت المقدس
 تہ مونچ اکہ آخر دما زیکر یہ مانئی کنی حضرت پہ مسجد دو قبلتین کنی مونچ
 الا یہ چہ کجہ تہ مخ کرز و لو حکم اُشہ او حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 مخ کجہ تہ او کرز وو۔ د کا ایت نہ دامعلوم یبزی چہ مسلمانان د بے عقلا نو د
 اعتراض نو نہ خداے د مخ کنی نہ خبرہ وی چہ دوئی و تہ نہ شیار وی او داسے

معلوم ہیں یہ دہر کر زو لونہ مخکن نازل شوید کہ دیکھیں غیبی خبر
 خبرہ دا وہ چہ مدینہ منورہ کن دے دے خلق د مسلمانانو مخالف وو یو
 یہودیان د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام پہ نامہ منونکی۔ دویم نصرانیان
 د حضرت عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام منونکی۔ او دریم مشرکان د ادرے وارے
 تش د پلرونو پے تابعدار کن بے دلیلہ توند تیر ونکی و دوی پہ د حیرانتیا وہ چہ حکم
 د بیت المقدس نہ حزیات بل د برکت اولوئی حائے کید شتی ہ کورہ مسلمانانو رتہ
 مدہ مونونہ اکرہ اوا دس تر مخر او کر زو و نو خداے خو بنی صلی اللہ علیہ وسلم
 تہ دے جواب خائی۔

قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ

تہ و تہ او واپہ د اللہ د پارہ د تہ و تہ اتر طرف او تہ و تہ اتر طرف

دا طر فونہ حائلہ لوی پہ یوبل نہ لری دا خود خداے خونبہ دہ چہ کوم طرف اغواری
 ہفہ تہ غورہ والے و کوری۔ تا سو ہیلہ طر فونہ د مونخ مطلب خیال کرے دے د اتر
 مغرب جنوب شمال پستی پہ جا ملو قومون کن جو رہ جا رہ مذہبی خبر وہ قرآن د اتر طرف پستی تہ
 گذار و کرہ ۱۲۔ خبرہ داسے نہ مطلب د زہ و نو خداے طرف تہ کر زول دی۔ او د خداے
 چہ کوم طرف تہ د مخر کو لو حکم وی ہفہ مثل دی۔ خواہ د مقصد حاصل د خداے کرم کیہی
 حکمہ خدا وائی

يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

خداے چہ چاہے اغواری نو نیغہ لار و تہ ہیکارہ کوی

ہفتہ صبح فکر و توبہ دینہ اخلاق۔ اونیک اعمال لالہ دہ بخائیں خدا دد غسے ہدایت ذکر

کوی چہ ددے ہدایت نعمت چاہتہ و کرکشتوے دے؟

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا

او ہم دفعہ رتای مونس تاسو میانہ حال ہو لکے جو پ کوی

د اسلام نہ مخکنیں دوہ قسم خلق و د۔ یو ہفتہ چہ صرف وجود پہ خوند و کوئیں عمر کو نکلی و ولکے

یہود و مشرکان۔ او بل ہفتہ چہ دنیا بالکل پر بخود کجہ او خالص دروہ پہ پاکے کن لکیا و

لکہ نصاریٰ و جوگیان شودادوارہ قسم نہ بہ زیاتھی او کمے کن گیر و د۔ اسلام میانہ حال دین دے

وہ حکم الہ چہ وجہ اود دروہ دوار و خیال بہ ساتھی دغے تہ تہدا ویلے شی۔

تَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

داد دے دپارہ چہ تاسو مسلمانان کو امان شی بہ خلقو

مسلمانان بہ داسے کامل ژوند تیوہ وی۔ چہ دوئی بہ بہ جسمانی مزو کن پر تو خلقوتہ وائی چہ اے

ناپو بہ خلقو تاسو و لے یولخے دنیا ژوندون خیل مطلب کر نو لے دے۔ دروہ دپاکی

طرف تہ ہم کر۔ او بل خواہی رو حایا تو کن گیر و خلقوتہ بہ وائی چہ تاسو و جسمونو

حقوق نہ ادا کوئی۔ او یولخے درو حایا تو بہ پاکئی وخت لکوی؟ کو یا مسلمانان بہ کامل انسانان

وی۔ دی بہ در ب حقوق ادا کوئی۔ دغان حقوق۔ دخیلوانو حقوق بہ پورہ پورہ ادا کوئی

کہ مسلمانان داسے اکی نو شہادتہ قابل بہ شی کنی نہ و مسلمانان بہ داکمال چاہندہ کوی

وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

خدا پاک وائی۔ او وی بہ رسول پہ تاسو باندے گواہ

مسلمانان بہ د خوب بنی و خوب نژاد شریعت تا بعد از مکی کوی۔ خوب بنی صلی اللہ علیہ

وسلم چہ پر میا نہ حال او نیغہ لار روان و۔ نو دودہ تا بعد از بہ ہم پر نیغہ لار و شی چہ مسلمانان
پہ د پویہ شی چہ دین اسلام د زیاتی او کی نہ پاک د کویہ دوی بہ اہل کتاب و اعتراض او اثر
نہ کوی چہ دوی دے دبیت المقدس نہ کعبہ تمنا و پرید ۶۔ یاد منافقانہ و اعتراض چہ مسلمانان
دیہودیانہ و اگر نو لود پارہ سپاس میا شنتہ دبیت المقدس نہ مونہ او کہ او بیا پر و وطن محبت
شہ۔ نو مخ کعبہ نہ اگر نو۔

د ابہ پر خک کہ اثر نہ کوی چہ مسلمانان بہ دین بہ حقیقت پویہ وی۔ د ہر عبادت پر راز
بہ واقف وی دوی بہ پویہ وی چہ دقبے نہ مطلع چہ خاص طرف نہ دے بلکہ چہ دکن مطلب د
تول امت یو طرف چہ د مغرب کرنہ بل دی۔ چہ تول خدا دے تہ بہ ہیہ متوجہ شی و خونہ
چہ گنے خدای بہ یو طرف کن موجود دے او بہ بل طرف کن العیاذ باللہ نشہ مسلمانان
دوخت نہ مخکن بہ دوجہ خبر و دے شی چہ دوی پر زب و کن دمشوکانہ منافقانہ
او اہل کتاب بہ اعتراض نو کمزور تیار نشی و نادانانہ و زیاتی کی کو نکو بہ دمیہ نہ حال اکامل
دین بہ مقابلہ کن خہ اعتراض وی چھو بند تہولو عبادت نو داد مدار بہ د خوب بنی بہ عمل وی
دخان بہ جو رخت نہ کو پیغمبر و قرآن عملی مفسر دے او تول محمدی است بہ دتوے
دنیا د پارہ عملی نمونہ وی۔ چہ خلق و رتہ اگر وی او ہر سہ عمل الکی ۱۲

باقی دا خبر چہ دا قبلہ دبیت المقدس دے وہ۔ اد بیا دے او کر زید ۱۰۔ نو د
دے حکمت و اورے۔

وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنُعَلِّمَ نَّ شَيْءًا مِّنْ شَيْءٍ الرَّسُولَ

۱۰ مونی نہ دے کر زو لے خفہ قبلہ چہ تہ پیر و سے مکر دیار و د خیر کی مونی او پین زنجیر خوار تا بعد افکوی در سول

مَنْ يَمْلِكُ عَلَى عَقِيهِ

له هغه کسانو نږدېه کړئ چې په پښتو وختپالو

خداے دے گرز و لو حکمت بیانوی۔ چہ پہ مدینہ کنیں منافقان د مسلمانانوسر اکر و پکر زید
او مسلمانانوتہ معلوم نہ وہ چہ پاخہ موفنان کوم دی او دھوکہ بازان خوار دی ہنوخدا حکم
او کہ چہ نامور بیت المقدس نہ کہجے تہ عز او گرنوی۔ پہ حکم منافقان جدا شو ہنوی اوسے
چہ والاشکاک چل دے ہشتیا پس میا شتے بیت المقدس نہ مونخر کید او اوس کہجے تہ مونخر
کیہی۔ مونبر وینہ نہ یوتیار۔ پس مسلمانانوتہ معلومہ شو چہ بنہ او منافقان خوسلمانان
نہوی کنی دوی بہ دخداے و حکم پہ منلو کنیں شکونہ و لے کول۔ خدا پاک د مسلمانانوپر ہے
تہ خیلہ پوہ ویلے دہ اکر کہ خداے تہ خورخ کنیں نہ علم و۔ او داسے بہ دیو خلد تخکنں راشی
داسے ویل دخداے د مومنانوسر د دیوے مہر بائی نخر دہ۔

وَأَنَّ كَانَتْ لِكَبِيرَةٍ أَكْبَرُ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ

اگر کہ ماکر زید لویہ خبر دے دے مکر دا خبر دے لویہ نہ دے یہ ہفتہ کسانو چاہتے ہیں خدا ہدایت کرے
وخلقوا عتراضاً نو پرانہ کول دکلاں زید کا دے اور نہ دے ہفتہ چاکلاک وری خول
چہ پویہ لری او پویہ مسلمانانول لے دے ہفتوی پوہیدہ چہ یہ عبادت کن خاص حٹے لے
ہینتر دخل نشہ۔ مطلب د خدا عبادت دے او ماطر فونہ خول خود تہول اُمت دیو
والی د پآرہ دی کہ ہفتہ خو خودی نو دالٹی چہ بیت المقدس تہ مخ کرے او چہ خو خہ

وی نودائی چہ کچھ تہ مح کرے جھونن خو حکم منل کار دے۔ او بس

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ

اوندے خدا سے چہ بے فائدے بہ کوی یقین ستا سو

د خدا اے پاک خہ نکلے کلام دے مومنان دے واقعہ نہ محکمن خبر کر چہ زہدینا کھ کر
خدا لے بہ قبلہ دبیت المقدس پہنچا مے کعبہ کزوی خو چہ زہد کھ و دھ کرے او د خلقو
داعتراضو نو خیال اون کرے حکم چہ دغا اعتراض نہ دے و قوفانو خلقو وی د شریعت
پہ غرض نہ پوہیں بی تا سو خو پہ نیغہ لاریوان خلق مے ستا سو شریعت د کمی زیاتی
نہ پاک دے دھغوی ثوند یا تش د وجود پہ ساقی کن تیریل بی او یا جو کیا نو غوندے وی او کہ
خوک در نہ مرتد شی۔ او اسلام پر یکدی نویدے پروا مکو مے د قیلہ کز نو لو مطلب
ہم داؤ چہ نیم جو بلہ خلق د پخو مسلمانانو کر مٹی۔ او کورہ پہ ایماندار سہری کن کلام دے
وی دھغوی د لو پو کار و دنونہ عز نہ کزوی بیادائی چہ کورہ کہ خوک دبیت المقدس طرف تہ
پہ عز کر لو کن مہر وی۔ نو دھغوی د یقین خوبے فائدے مے نہ و دھغوی پہ دے
یقین موغونہ قبول دی۔

إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُفٌ رَّحِيمٌ

بیشک خدا لے پ خالقو مہر باندا د پ مہر باندا دے

داڑے خبر دلیل دے چہ خدا لے دچا ایمان نہ بے فائدے کوی حکم خدا لے
سرف۔ یعنی خدا لے دھ صیبتون د فہم کر نکے دے او د یو ضراخر دحم کو نکے دے

مسلمان د چا داعتراضو نو پوہیں بی

یوازے تکلیفونہ نہ لے گوی بلکہ جسے ہر دم کوی نو دا سے لوی خدائے بہ
 خزانہ و بیت المقدس موخونہ چہ در رسول دنا بدارے پہ یقین شوی و
 بیفائدے کری. نو گویا کعبہ تہ و عجز کو نکو تسلی او مشوہ چہ حمونہ و مخنومہ و
 موخونہ خدائے تہ قبول دی.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوُجِّهْ لِحِجَّتِكَ

مونہ پکار بار ستارہ گوزل آسمان تہ اولیدہ مؤیدہ معنی قبلتہ اذکر نو کو مدیہ ستا خوبندہ و نواخذہ (تہ

شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهُ

خیل مخارخ و مسجد حرام و کونہ وہ چہ ہفتہ کعبہ تہ فیجات و او طر حائے تہ تاسو اما ان فی نخونہ اکر نو طرہ کعبہ تہ

و بیت المقدس طرفتہ شپارس میا شتہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم موخونہ اکر لیکن نخونہ

مے داسے وہ چہ کہ خم آرد نہ تو مسلم آنا نو قبلہ کعبہ اکر نو نوخکہ بخدی چہ یو خوا و اکعبہ دہ

و نیکہ حضرت ابواہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام قبلہ وہ بلکہ دا چہ پدے و عجب خلق خوشحالہ شقی

او دہما بود اسلام طرف تہ مراقلہ پہ دنیا کین و اسلام دغورین و نبیہ و ریحہ و دنیا نو خوات

دخان پہ خاطر نہ وی بلکہ پدے مے کین مے دخلا مے رضا مطلب وی

بل نبوت دینی اسرائیلونہ بنی اسرائیلونہ مراغے نو کعبہ مے قبلہ پکار وہ

فَلَنُوَلِّيَنَّكَ دَدَیْ مَعْنٰی بادشاہ جوہر و ہمدی چہ تہ بہ پراخے دے طرف

تہ موخونہ نہ کو مے دے بہ والی شتہ ۱۳

خوبہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم ذریہ توجہ کعبہ تہ لولہ خوبہ تہ بہ مے دا داب

کعبہ و نبی صلی اللہ علیہ وسلم اولہ جوحدہ

اود دیندے ہم خبر کریدی۔ چہ آخری نبی بہ کعبہ تہ مونہ کوی۔ اود بیت المقدس
نہ بہ کعبہ تہ گزیدل کی بنی نو کویا دکتایان عالم انو ظاہر یوشان وواو باطن
نے بل شان و حکم خداے دانی

وَمَا لِلّٰهِ بِغَافِلٍ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

او خداے نہ دے بہ خبر لہ ہفتے کار و نونہ چہ دوی گوی

خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم پہ اصل کتب دکتایان نو پد ایمان راو رلو کین دیر
ور۔ د مشرکینو پہ بارہ کینے دو سرہ شوق نہ لار۔ دغہ وجہ وہ چہ د اہل کتابو
اعتراضونہ او شکونہ بہ حضرت اولید۔ نو دیر بہ خفہ کید۔ د قبلے پہ مسئلہ
کین کتابیان دیر شکونہ پید اکونکی اگر زید۔ نو خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم
پہ دے چہ یس کہ دیت خہ دا سے دلیلونہ بیان شی چہ د دوی شکونہ پیر لے
شی نو بہ بہ وی خداے پاک خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم خبر دوی چہ حق
دوی تہ معلوم دے۔ داد دوی فتنہ دنا پوہی پہ وجہ نہ دہ۔ بلکہ دا خود عناد
پہ وجہ شکونہ و اعتراض نہ کوی۔ اودا قسم ضد یان پہ دلیلونہ یقین نہ کوی
خداے دے دے بیان دا سے کوی

وَلَيُنْ أْتِيَتِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ ۝

او کہ تہ رانکہ او کرے ہفتے کسانو تہ چہ چالہ کتاب در کور مشوقہ پہ پورہ خوسہ دوی ستا قبلے تابعداری تہ کوی

خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم دا غوتہ چہ کتابیان اسلام قبول کریا او خداے ہفتوی

حال بیانری. چه هفتی در مدره ضد بیان دی چه تول دین خوبریک؟ هفتی ستا قبله کعبه
 ته هم حن نکرودی. اود دے وجه داده چیه دایمے دلیلہ در بند و جسے پر لاد و لان دی
 نظر او دلیل نہ یجی. اود داسے خلق و ضد ماتول کران دی ابراهیمی قبلہ خودی ذیکہ
 هم و. نتیجہ ابراهیمی قبلہ کعبہ خرنای دیتہ پرید اود دوی تابع بہ شے
 ستا خوبہ عالمگیر امتیازی قبلہ کعبہ اوکرزیدہ. اهل کتاب ستانہ تا امید و شو
 ته یہ خیلہ کعبہ کلاک شہ.

وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قَبْلَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قَبْلَهُ بَعْضٌ

اونہ بہ تہ تا بعد اری کے دودی و قبلہ اوندہ بہ بعضی دکتا بیان و بعضی نور و قبلہ تا بعد اری اوکری

گو یا ہود بیت المقدس پہ قبلہ والی پیناٹ و لاری ادری و نصاری و نور بناسا طرف
 پہ قبلہ والی کلاک دی اود را کر عید و نہ دی. پہ داسے حال تو کن خداے خوب بینی
 صلے اللہ علیہ وسلم تہ یو قسم دہ دے خبر و کوی او پر دے کنس مو بنرہ

سبق را کوی چہ.

وَلَمَّا أَتَتْهُمْ أَمْوَاغُهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَٰلِكَ لَظَالِمٌ لِّلْظَالِمِينَ

کرتا ہدی دکتا بیان و خواہشا تو تا بعد اری اوکرہ پس پورہ نہ نہ بہ پید شخت کنس دظالمانو نہ شے

چرتہ خوب بینی صلے اللہ علیہ وسلم اچر تہ دکتا بیان و خواہشا تو تا بعد اری؛
 داد خبر دیوہ عجیب طریقہ دہ چہ کہ بالفرض محمد صلے اللہ علیہ وسلم ہم سرہ
 دے دے مدرہ لویتے دکتا اوکری. چہ دکتا بیان و خواہشا تو تا بعد اری اوکری نور

به دیر لویا جرم کی گویا مطلب داشت که مومن سره و حق علم نه دچا دنا حقو خبره

تا بعداری اکره. نو مومن به ظالمان شواهد ظالم پر باره کین خدا می دانی

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنَ الْإِصْرَارِ وَظَالِمًا تَحُولُ مَدَدًا كَارِشَةً اے الله مومن دهر

قسم ظلم نه می کین امین

اُس داکتل پیکاری چه یوسری ته حق بنه په دلیل معلوم وی. نو دنا حقو

تا بعداری و لے کوی؟ نو د دے دیر و جوطات کید مے شی. دامیرا نو و سردارانو

نخشه طمع لوی. او په دے خاطر دنا حقو مرسته کوی. یا د هغه نه خاموشی کوی

یا و سره دیره وی چه که د دے نا حقو تا بعداری اونه کرم. نو عام خلق به را نه

مخالفت شی. او نه به به اعتباره شتم. او شما غزت کین به فرق راشی هم دغه

طمع او دیره دنا حقو بدعتو نو دواج بیا موندو سبب او گونزید. او نن د داسه

نو و خبر و زور شور د. چه خلق پکین بوخت پروت د دیر لای خلق به حقیقت

د خبرید و نه پس دنا حقو تا بعدار و نه خلاصی وی خدا می د مومن د دے

قسم نه اکر ضاری او د طمع او ویر مے د باد نه دے خدا مومن پر کړی امین

اَلْعِلْمُ. و قرآن په ژبه کین و الفظ په وحی ثابت علم ته دانی د نیوی علوم ته اعلم شی

خدا می پاک د د اهل کتابو د پیچند کلو و صه کوی چه

الَّذِينَ اتَّيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ

هغه کسان چه مومن دینه کتاب و لکړی پیچنی و لکړید. لکه چه پخپل ځان پیچنی

کتابیان خوند بی حله الله علیه السلام

کتا بیا نوتہ دومرہ پہ یقین سرور کعبہ طرف تہ و مسلمانا نو کر زیدال معلوم و و۔ لکہ چہ
 ہر پلا رخیل زوئے پہ یقین سرور یلجینی بلکہ عبد اللہ بن سلام یہ ہو د عالم و و۔ او بیا
 مسلمان شہ وائی چہ عجماد زوئی پہ بارہ کنش شک کید مے شی۔ لیکن و محمد صلی اللہ
 علیہ وسلم یہ پیغمبر کنش حماشا شک نہ شی کید وائی چہ حضرت عمرؓ و عبد اللہ
 بن سلام نہ یہ بارہ کنش تپوس او کہ نو عبد اللہ رض۔ ورتہ پہ جواب کنش او مے چہ
 کید مے شی چہ حما خزمے خیانت کر مے وی او عجماد زوی حمانہ نہ وی لیکن و
 محمد صلی اللہ علیہ وسلم پہ نبوت کنش حیر شک نشی کید مے و یعر فونہ جنمیر
 خود بنی او کعبہ دوار ورتہ کر زید مے شی۔

وَإِنْ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْفُرُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

او بیشکہ یو تہو لکے دوینہ حق پتہ وی او دوی یہ دے یو ہیبری

دلتہ یو قسم تسلی حضرت تہ و کر شکہ چہ دا حق پتہ تول تول کتا بیان نہ کوی بلکہ یو سو لکے قدر دے
 او دوی دا کار پہ نا پوھئی نہ کوی چہ گنے کہ چا پو یہ کر۔ نو دحق اظہار بہ او کری دوی دینے او دہ
 شویدی نو کویا کتا بیان در مے قسمہ شو یو ہفہ چہ حق او پچندہ نو ایمان پر سا و رہ۔
 او ہمدایت بیا موندہ۔ دویم ہفہ چہ دا پوھئے پہ وجہ مے انکار کاوہ۔ چہ حق ورتہ
 بنکارہ شہ نو حق قبول کرہ او دلیہم دغہ دی چہ سرور دپوھے دغنا دپہ وجہ حق زو منی
 لکہ دیجھو د علماء

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝

حق خوشاد رب و طرف نہ دے نوتہ د شک کو نکو نہ مہ کینہ۔

دلتہ ہم خبرہ دیکھیں ہے دہ چہ خوبہ نبی اک خلق قبلہ دگر زید و پیر بارہ کنس اعتراضو
 اکی یا حق مرتد شی یا چنے سورہ اودھی۔ نو پیر باندے تہ شک مکوہ۔ دحق حق والے خود خدا
 طرف نہ پکار دے او خدا اے خود دین اسلام خبر وہ حق وائی نو کہ حق پیر دین کنس شکوہ
 پیر اگری نو پیر دے پیر دین کنس شک نہ راجی خدا اے پیر اول اول قرآن کنس ویلی دی
 (ذَالِکَ الْکِتَابِ لَا رَیْبَ فِیْهِ) پیر قرآن کنس ہیچ شک نشہ۔ نو کہ خلق قول قرآن
 خدا اے ونکی پیر یکدی یا دقرآن حصہ پیر یکدی نو مونہ لہ داشتک نہ پکا بچہ کنے دا
 بہ حق نہ وی۔ حکمہ چہ خلق پیر دے۔ مونہ خوبہ دقرآن ہر حکمہ دا سے یقینی کنو
 چمکہ ہولہ دنیا قرآن پیر یکدی نو خہ خوبہ قرآن نہ پیر یدم۔ دایہ اصولی خبر او
 اعتقاد دی خبر دہ چہ خطاب پکنس حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم دے
 او مراد تر مونہ یو۔

وَلِكُلِّ وَجْهٍ لِّمَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ اِنَّ مَا تَكُونُوا يَاتُ بِكُمْ

او دھنہ و پیر قبلہ دہ چہ دوی و رفتہ کوی پس مخکے والے اکی پیر کنس ہر جائے چہ پیر رابہ ولی تا سو

اللَّهُ جَمِيعًا اِنَّ اللَّهَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

خدا اے قول بیشک خدا اے پیر ہر چیز قادر دے

دقبلہ دگر زید و پیر مسئلہ باندہ کتابیانہ و اشور و شرقش و عبادہ و حجہ حکمہ چہ قبلہ خدا اصولی
 او بنیادی مسئلہ فردہ۔ بلکہ دہ پیر و امتونہ خان خان لہ جہا جہا قبلہ دی نو کہ امت محمل یہ
 قبلہ جہا شی یا خہ مدہ بیت المقدس و واد بیا کعبہ او کر خیدہ نو داکوہ دا سے نو یہ خبر دہ
 ابراہیم ادا سرحیل علیہما الصلوٰۃ والسلام دہا رو بہ کعبہ تہ مونہ نبی اسرائیلونہ

و بلیت المقدس یو خاص مقام صخرے تہ مونہ کا اوانصاری مشرق تہ بحر کو نکلی وود۔ نو
گو یاد قبل مسئلہ خود پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم پہ اتباع باندے دہ او فروغی مسئلہ دہ
لکہ در کتونیو شمیں او سر کوع پہ رکعت کین یوہ او سبجکے دہ کول چہ یواکے پیغمبر
صلی اللہ علیہ وسلم پہ حکم او فرمان کیدے شئی پد کین دخیل خواہش تا بہ
داری نمودی بلکہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تا بعداری پکاروی دے تا بعدارے جزاء
بہ پہ افرے کین مونہ شئی۔ د طرفون او مکان پکین شہ خیال نشہ د دین جوہر پہ
نیکو کین دیو بل نہ مخکے کید و کین دے دانہ چہ عمل یکر نہ وی او تش بخشونہ او خلقو
تہ خان پویہ او عالم خود د سہری کار شئی لکہ چہ نن مونہ ہمرا کثر دکتا بیا نو پرنک
تش پہ پتکو او فروغی خبر و کین اختہ یو۔ او د عمل حال موخراب دے

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط
او دھر جائے تہ چہ اوجی تہ نوا کو شہوہ مخ چیل طرف د مسجد حرام تہ

دایا حکم پہ دوجہ بیان شہ چہ دا حکم یواکے دکی دپارہ نہ دے او نہ یواکے د مقیم دپارہ دے
پہ د حکم کین د شہ خاص زمانے او د مکان۔ دیو خاص خار خیال نشہ بلکہ ہر جوک
بہ پہ ہر جائے پہ ہر حالت کین کعبہ تہ مخ کوی پہ اصل کین دا حکم پہ مانجھ کین بہ مسجد
قبلتین کین را غلے و و نو کو یا پہ د حکم سرہ او خود شہ چہ پہ د کین د حالت
او د مکان شہ خصوصیت نشہ پہ حضرا د سفر دواہ و کین بہ مخ کعبہ تہ کوی۔ . . . .

وَإِنَّهُ لَاحَقُّ مَرُّ رَيْبٍ وَمَا لِلَّهِ بِغَا فِيلَ عَمَّا تَعْمَلُونَ
او بیشک د کعبہ تہ گزیدہ ستادرب د طرف نہ حق دی او خدا نے دھخ نہ بے خبر لاندے کو ہچتا سو کوی

اول یولھے پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تہ ویلے شئی چہ گورے یقین او کہ دالکجہ خدا پر حکم نہ
بدایہ کنیں قبلہ او گزیدہ بیا خداے تہ لو امتیان تہ خطاب کوی چہ کہ تا سود پیغمبر صلی
اللہ علیہ وسلم پہ تابعدار میکن او د کعبہ پر مخ کو لو کنیں کوتا ہی او گزیدہ او داکار مو غیر ضروری
او کا گزیدہ نوزہ ستا سود دے نائمی نہ بے خبر نہ نیم گویا خداے مو بنر خبرہ وی چہ کہ خلاف

مواو کہ نہ سزا بہ موئی

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٌ وَجْهَكَ لِشَطْرِ السَّبِيلِ لَمْ تَرَ وَحَيْثُ مَا
ادھر جائے نہ چہ جائے تہ نو او گزیدہ مخ پھیل کعبہ تہ ادھر جائے چہ جائے

كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

تاسو نو او گزیدہ مخ پھیل طرف د کعبہ تہ

مخانی حکم نہ چہ یولھے پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم او بیا تول امت تہ شوی دیار پہ دغرض
دوبارہ کرے شوجہ د دے حکم فائدہ خداے بنکارہ کی او عفا دا

د کعبہ طرف تہ د مخ کو لو حکم شپاٹ گزارہ راغے یو دوجوب دیارہ بیاد سفر حضرت دیارہ دریم
لڑے نزد دے دیارہ خلورم د دے بندہ مالے خول بیا پہ پور توجہ سرہ اوردیدہ

شپک چہ دا حکم بدی دے ۱۶

لَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ

چہ پہ تاسو دخلقو مخالفانہ دلیلونہ پاتے نشئی

مسلمانانہ چہ بیت المقدس تہ مونہ کاو نو اهل کتابو بد چہ خون بہ کتابو کنیں خود
اخری نبی صلی اللہ علیہ وسلم دیارہ قبلہ کعبہ وہ او د مخو بیت المقدس تہ صغیر

کوی۔ نوگویا د اھنہ اُخری پیغمبر نہ آو چہ بیت المقدس نہ کجہ تہ حج او کونرا ملے
 شہ نو دکتا بیا نو دلیل ختم شہ او حق پس ست کتابیان مسلمانان شود غصہ بہ شراکانو
 اعتراض کاو چہ دابراھیم علیہ الصلوٰۃ والسلام پہ اولاد کنہ خو پیغمبر و دین ابرہیمی
 دژو ندون دپارہ و و۔ او دھنوی قبلہ خو کجہ تہ داد حج صلے اللہ علیہ وسلم بیت المقدس
 تہ مسوئمہ خدہ معنی لری؛ نو چہ کجہ تہ دموئمہ حکم او شہ نو دھنوی اعتراض او شاک
 بیورت شہ

إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي

مگر هغه کسان چه لدينه ظالمان دي نو تہ ددوي نه مه ديرينه اوصمانه ايريكه

دضديا نو دا اعتراضونو نه خلاصه نشتي بوديانو ددينه پس داوے چه کجہ دده دخيل وطن
 قبلہ وہ نو حکه ے خوبه کړه دجه ددوي دين هم خه ورخے پس قبول کړي او دغصه به
 مشرکانو دے چه نن ے ځمونږن قبلہ خوبه کړه او صباله به ځمونږن دين خوځ
 کړي او منافقانو به دے چه پیغمبر په شک کنږ دے کله يو خوا حج کوي او کله بل
 خوا حج کوي خودا بله قوفان دقتنه دلک اعتراضونه دي په دے خه فکونه دے پکار دکجه
 د قبله جوړيدو دويسه فائده .

وَلَا تَمْنَعَتْنِي عَلَيْهِمْ

او چه پوره که نعمت خپل په تاسو باند ے

اول اول په مدينه کښ شپاړس ميا شته بیت المقدس حکه قبله شوه چه په دغه وخت
 کنښ کعبه د بنانونه دکه وه او کافران غالب وو او مسلمانان لا دد په پاکی قا درنه وه

نوح خدا سے دعا ہے کہ اسے گھر کے کعبے سے تہہ مونہ کو لو پیٹھا ہے بیت المقدس سے تہہ مونہ کو حکم ادا کرے
 اچھا بیا د کعبے دیا کی وخت نزد سے شہاد کا فرماؤ نہ د کعبے اغشتل ممکن شی نو
 مسلمانانہ حکم ادا شد چہ تا سو اس کعبے سے محض کرے او دوسرے توجہ ورت
 اکر پی چہ دبتاؤ نہ کعبہ پاکہ کی او پیہ مکر غلبہ بیا موی او دخیل نیکہ ابراہیم
 علیہ السلام ملت ژوند کرے داکو یا دمکے دفتر دپارہ مخکنس وینا وہ
 او دتوحید پر شرک دغلبے راتلو غلبہ وہ او داد خدا سے لوی نصرت و
 چہ کمزوری او شروخی مسلمانان بیا مکے تہ فاتحین راشی بل خون بنی
 دابراہیم دما دقبلید وینخہ وہ او ہفتا و شوہ نود دہ بلہ دعا وہ چہ کعبہ مقبول
 ادا کر دے نو پیہ د طریقہ کعبہ ہمہ دابدی دین ابدی قبلہ شوہ او د

خدا سے دالحمہ ہم پورہ شہ ۱۲ درہیمہ فائدہ

وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

او بیا سبب چہ تا سولار بیا موی

مطلب داد ہے چہ دمنافقانو مشرکانو او کتا بیا نو پیہ اعتراضونہ بہ تا سو پیہ حق کلاک
 پاتے شی او تا سو تہ بہ معلومہ شی چہ مخالفین پر غلطہ دی او تا سو پیہ حقہ یئی
 او داکہ چہ خدائی امداد حق سر دتو کہ داکہ ہے تہ کر زیدہ ندوے شوے نودا
 مقابلہ بہ نہ وہ را غلے اچہ دانہ وے را غلے نو دحق او باطل فرق بہ سربن شوے
 وود خدا سے نصرت پورہ شہ چہ دمکے فخر شوہ او بیا فو حو نہ فو حو نہ خلق

مسلمانان شہ ہدایت خود و لے دھدایت خود پر مرتبے دی یہ ہر محنت پسے

نومے نومے ہدایت حاصل پوری د غسے یوبل نعمت یہ موبنر خدا کا کہ چہ

کَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ

لَاكُمُ جَدًّا وَلِيَدِينَهُ مَوَازِينُ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ

الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمُ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

کتاب اور حکمت تاسو کو دکاؤ تاسو کو تعلیم دکاؤ چہ تاسو پہلے نہ پڑھتے

خدا اے یہ عرب بوباند و خیل نہت پورے کو نو ذکر کوئی چہ کور سچا سو ما یہ بیت اللہ غالب کرے اور غلبے

نہ محکمن ما دا بیت اللہ ستا سو قبلہ او کر زولہ او تاسو بیاد اکبرہ دبتانوںہ پاک کرے او تاسو پہ و قادر

شوے چہ بت پرستان تاسو او بنکر کورے دا بیت اللہ دعرستان ذرہ دپہ دحکیت اللہ تاسو شریفان

گنہ لے شئی۔ او دغسے ما یہ تاسو کنیں ستا سونہ یو عربی رسول دیا لیکر۔ او د رسول داسے صفات کی

چہ د بہ کامل انسان جو رہا وی۔ اول اول بہ د خدا سے ایتونہ پہ خلق لولی او پہ دکنیں بہ مثلاً و خدا سے

دیو والی ذکر وی او پہ دکنیں بہ واذکرو ی چہ ہدایت و خدا سے پہلاس کنیں دغسے دیلونہ او د دین

بنیادی اصول بہ بیان وی دودہ تسلیم بہ حق تہ پہ دلیل سرور بلنہ وی چہ عقاید او د دین

اصولی خبرے بیان کی نو بیا بہ دغوی اخلاق پاکوی۔ ردیل او کمیند خو یونہ پرینخودل او قابل

تصرف خو یونہ پیدا کول بہ د دودیم کاروی عرب و اسلام نہ محکمن پہ دیو وید و خو یونہ

کنیں کیرو و لکہ نو نرہ بہ سے جو نرہ سے خند و لے۔ اولاد بہ سے د فقیری پہ وجہ واجہ پکور کنیں پہ

جنکونہ پہ پیرو پیرو کول۔ دیو بل مال بوتل ددوی عام شغل و دخیلو پلار انو خرمیو نے

یہ عرب بوباند و خیل نہت

یہ عرب بوباند و خیل نہت

مایندے پہ نکاح کول دروی معمول وو۔ دے پہ خاک پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم
 پہ دیکھن لوی اخلاق او ادا اب راغلہ دی دشمنی پہ دوستی بدل شوے او دعوای نبوی شو
 لکہ چہ یوتن بدن وی پہ جنگو نو کین بہ چہ یومرئی یو قوم تہ امان در کمرہ نو دابہ در
 امیر المؤمنین دامن برابر وو۔ اوہم دے پاک یبرکات وو۔ چہ دوی دنیا واغشته او
 دخلقو اما مان شو عجمیا نو داسلام لویا او لے خوبی دغہ انصاف او پر جنگ
 کین اخلاق خو خکری و مقرران شریف خوبہ دوی پس داسلام را ورنہ ایچندہ
 او چہ عربی بہ نہ کہ کرہ نو دیرہ مدہ پس بہ پیر پویہ شو۔ دخور بنی صلی اللہ
 علیہ وسلم خیل پاک خویونہ دصحابہ وو دپارہ یو عملی نمونہ وہ او دوی پاک اخلاق
 دتورہ دنیا و پارہ یوراخلونکے مقناطیس وو۔ دمرسول نظر او پویہ دوحی پہ وجہ و وسوسہ
 بار یک بین شیئی او لڑیو بنی چہ دغہ حقیقت نو تہ لوی لوی فلسفیان یواٹھے پہ عقل
 نہر سی دوحی علم د عقل کشف۔ اشراق ہو لونہ اچیت وی۔

دریم خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم خلق پہ قرآن او حکمت عالمان کرہ قرآن
 کین دتوحید مسئلہ او اصولی احکام بیان دی۔ خو پہ دے کین دبا دشاھا او دمحوی دمرعایا
 ذکر نشته او دغسہ پہ دے کین دیوسری او دغہ دتبر و تہ و تہ مسئلہ نشته دیتہ کورنہ
 تہ دون وائی۔ دغسہ پہ قرآن کین قاضی او دقضا مسئلہ جنگ او دمرغہ تفصیلی
 بحث نشته۔ نو دابہ دخور بنی صلی اللہ علیہ وسلم دتوندون نہ معلومایزی
 قواعد بہ پہ قرآن کین وی او دے تفصیل او دے کین بہ پہ سنت نبوی کین وی

پہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم جنات اور دُغے سفرونہ مکزورتیا او غلبہ صر قسم حالتونہ
 راغلی دی چہ هغوی پہ دغہ وخت کن خہ عمل کویک نو دا دقران بیان واپہ دکن دقران
 د احکامو رازدے اور شتیآ خبر خود اوہ چہ تش پہ زبانی تقریری وعظونہ د عربی قوم د
 دومرہ لویود فتنہ و جهالت او ناپوهون چیرہ را کرخیدہ دلحبت اتفاق سردروی
 غلم داپہ حکمت او سنت بتوی باندے حاصل شویک سنت هغوی داعملہ
 اخوہ چہ دقران نہ هدایت خہ دین حاصلیری او عدل پہ تولو حالات کن خہ
 رنلک قائبیری۔

نن روخے مونبز تول حلال او حرام پیچنو خہ والے او نا کاروالے خمونبز بہت
 نہ دے خمونبز پیدے علم عمل نہ کاؤد دے علم نہ ہیتر فائدہ نشته مونبز حکم
 پیچنو خود حکمت نہ یخبرہ یواؤد خون بنی صلی اللہ علیہ وسلم دست العمل
 پہ پتہ خبر نہ یو۔ حکم مونبز نہ پوہی بز وجہ و اخیر پہ خہ وجہ حرام دے ؛
 خمونبز پویہ حکم دمنہ حقیقت تہ دہ رسیدے مونبز خہ واجبات او مستحبات
 کوؤ خمونبز دغے پہ پورہ عام خاص فائد و پویہ نہ یو او دد وجہ داده چہ
 خمونبز پہ مخکن علی نمونہ د تربیت کو نکو نشته صحابہ بہ د حضرت رسول پہ لید و
 دپوھے پہ رناروخانہ شوخون بنی صلی اللہ علیہ وسلم بہ حلال کا بار بار کاو۔
 نو صحابہ و دالیدہ اولہ د وجہ بہ ہر یو صحابی دیو بل نہ مخکن کیدہ او دحرامونہ
 بہ بار بار پرہیز و نو صحابہ و تداکار نہ ہر نہ کارید صحابہ د دین

بیخبر و حقیقت ته پر یوقی و وحکمه هغوی حکیمان. عالمان. عادلان او شریفان و
که لای به قرآن پوهید و لکه به دلوئی ملک کورنر شه نو هغه به داسمه انصاف
کاوه چه خلق به ور ته حیران وریان شه.

خه اخلاق او په دین پویه چه اول ته تزکیه او دویم ته حکمت وائی جلد
خیزونه دی و خوب نبی صلی الله علیه وسلم د تعلیم تر بیت ته او کورم اول
اول خلق ایمان ته را بلی چه دینه قرآن وائی د توحید ایا تونه و نه تلووت کوی
د حساب د کتاب او جزا او سزا نه دوی واقف کوی چه خلق او منی نو بیا دوی د
حضرت په اخلاق و اعمال کین نظر کوی او دهغوی په دیکین تا بعد اوی شروع کوی
په دریمه درجه کین بیا احکام منل شروع شی نو تزکیه خه اخلاق د تلووت
نه دستودی او د حکمونو د سازونو پیچند و نه مخکین دی

په اخر کین خلورم کار د حضرت دا و چه دینه هغه خبر خو له چه دوی تر مخکین
خبر نه وو. خوب نبی صلی الله علیه وسلم دوی ته د عالم غیب خبره کول و پیغمبرانو
علیهم السلام و خوب نه و د ته خول و تیر و قومونو حالات بیانول د دوی د
غلطو خبر داری و دوی له ور کوله دوی په خپل ځان هم خبر نه وو. خوب نبی
صلی الله علیه وسلم د ته د دوی د نفسونو بیان او و ته و داسه سبقونه
او خوده چه په هغه دوی د تلو او امتونو نه لوی شو دا خبر په قرآن کین نه و و.
دا د خوب نبی صلی الله علیه وسلم غیبی بیان و چه خدا د دوی ته ور کړ و و. نن بعضو

تزکیه او حکمت
په اول جلد دی

ف
و خوب نبی
په بی خبر و

خلق دے ضرورت نہ کنری خاکہ دنیا محزیہ بکنہ سہانہ دہ او دینہ ترقی والی توبہ ربیہ

فَاذْكُرْنِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونَّ

پس تاسو مایا کرے نہ بہ تاسو یاد کریم او حجا شکر کی او ناشکری مکوی .

خدا مے محبتیں د احسانات بیان کرے چہ د کچے پہ قبلہ جو رید و کین در مے فائد مے اوشو مے
او تاسو نہ ستا سونہ پور رسول در لیکل شہ او ہف ستا و علم او خوا خدہ تو سبب اگر زبیدہ
نو تاسو داھیر نہ کرے چہ تاسو دے ذکر کو مے نوزہ بہ د انعامات قائم او ساتم
او تاسو بہ فاتح او غالب او ساتم دا ذکر د خدا مے د احکام پہ طاعت کین د چہ خہ پہ
شوق ہر دخت او ہر حیا مے د دہ تا بعد اری کوی

عن ابی ہریرۃ قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول
اللہ عز وجل انا عند ظن عبدي بنی وانا معہ اذا ذکر بنی فی نفسہ
ذکرته فی نفسی واذا ذکر بنی فی ملائکہ ذکرته فی ملائکہ خیر امنہ وان تقرب الی شبرا
تقربت الیہ ذراعاً متفق علیہ .

ترجمہ روایت ذکر ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ نہ ہف والی چہ خوب نبی صلی اللہ علیہ وسلم والی
چہ لہ د بندہ د گمان پہ برادریم چہ پیاخو بن گمان کوی کہ د گما پیر ز پیا کین یاد دی نوزہ ہم پیر
کین یاد کریم او کہ ما پہ تو لکی کین یاد کری نوزہ مے پہ غورہ ہو لکی د ملائکہ کین یاد کریم
او کہ ما تہ یولیشٹ نزد مے شہی نوزہ ورتہ یو خنکل نزد مے شہ روایت کرے دے د باخاری مسلم
خومرہ د دیکر مہربانی نہ کہ وینادہ حدیث قدسی دے کو یلخوب نبی صلی اللہ علیہ

وسلم په غیبي علم سره د خدا په نه روایت کوی چه زه د بند سره د هغه په معامله
کوم نو خومره لوی احسان دے هغه رب که او مونږ بند کمان یو او خدا په مونږ سره د برابر
معامله کوی خدا په غنی دے او مونږ فقیران یو په دې کین خدا په مونږ له تربیت
راکوی چه که تا سو ما یاد کړې نو دا یاد به بدله نه پاتې کیږی. خدا طرف نه به فضل
او نعمت وی د دے مخالف دا خبره شوه چه که چا خدا په هیڅ کړه. نو خدا په به
هم په هیڅ کړی او دا انصاف په وجه به ده ته سزا ورکي

بیا خدا په وائی خما شکریه ادا کړه. او ناشکری مه کوی شکریه مونږ خلق
یو اچې په جبه شکر شکرت وایو. نو خبره یو اچې دانده

دین دا خلاص په بنیاد اباد دے دین خپل خان واحد خدا په تېسارل
دی او داسه نیک عمل کول دی چه انفرادی او اجتماعی توند په ښه شی
خمونږ ټول طاقتونه ښکاره او پټ په هغه طریق استعمالول څرنگ
چه مونږ ته د خدا په او د هغه د رسول هدایت دے دیندار په نه
د نعمتونو شکریه وائی او د دے بالمقابل هر خومره ناشکری چه او شوه دے
ته کفر وائی په شکر سره دے نعمتونه زیاتوی او په ناشکری کین هر قسم نرال او
عذابونه وی مسلمانان چه تر خوشکو گنار وړو نو نیکبختان وواو چه ناشکریه شو

نو تاسو نه وینی چه مسلمانان په څه حال کین دی

رواذا تاذن بکم لئن شکرتم لازیدنکم ولکن کفرتم ان عذاب لشر یس

ستاسو خدا اعلان کوی چہ کہ تاسو شکر ادا کرے نو زیات بہ در کرم ادا کرے نا شکرہ شوے نو عذاب سخت دے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ١

اے ہفہ کسانو چہ ایمان مو را اورے دے مدت اغواہی پہ صبر اور مانعہ سرہ بیشک خدا کے سرہ صبر کو نکر دے

خدا اے دھنے فتنہ ذکر چہ مخالفینو پہ تحویل قبلے کنس پیدا کرے وہ اکر اودا دے مکے
د فتنہ زیرے ثابت کہ یہ دے باندہ مؤمن اور منافق جدائی او شوہ گویا کعبہ قبلہ کر زیدل یو
لوی نعمت و دادا سے نعمت و ولکہ چہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم پہ عربو
کنس خاتم النبیین را الیکلے شہفہ قرآن تلاوت کا وحکمت اور اخلاق خلق
تہ خوبیا حکم او شہ چہ دے نعمت شکر یہ ادا کرے اوس دوی تہ خوولی شی
چہ نعمت سرہ مصیبتونہ ہم وی۔ دے مرض دارو مخکنس خودے شی چہ
صبر زورہ کرے اومونخر کوے نو دخدا امداد بہ تاسو سرہ وی اور تاسو بہ نعمتو نہ
حاصل کرے او پہ دے قائم پاتے شے صبر او یا گذارہ پہ قرآن کنس ذکر شویدے
معلوم میں بی چہ صبر و حق و تبلیخ سرہ دیر تعاق دے کہ خوف و حق اظہار کول
اغواہی۔ نو دادے صبر و بندہ نہ نشی کیدے صبر ہفہ طاقت دے چہ دے پہ وجہ
یو تکلیف پہ سری اسان وی۔ بلکہ پہ صبر و قول بندہ والے حاصلیدے شی پہ صبر
باطل تباہ کیری پہ صبر باندہ دشمنان اسلام مقابلہ کیدے شی۔ صبر پہ اول اول کنس
کران وی اوسرے لٹ پہ زورہ دا حاصلا وی خوبیا پہ بار بار صبر کو تاسو دا
طبیعت اگرچی صبر اختیار دی خیز دے حکم خدا سے موثر تہ دے دے کو لو حکم را کو

اوچہ صبر راشی او دسری طبیعت او کرجی نو بیا خدا ئے امداد و نہ دسری شامل
 حال شی پیکر خبر خون نبی صلی اللہ علیہ وسلم او صحابہ کرام و عمل اکرہ نو سوره دلالت
 والی او کز و شرم پہ طاقت منو تو مرنو غالب شو بیا دینہ او کورہ چہ پو ائے صبر و مصیبتونو
 دار و نہ دیکلہ مونخ و سرہ پکار دے بیلمان صابران د خدا ئے امداد نشی کتلے اوس
 داخلہ چہ مونخ و صبر سرہ پکار دے پہ مونخ کن خفا صیت دے پہ مونخ
 کن خدا ئے تہ توجہ پیدا کیری خیل تول طاقتونہ د خدا ئے پہ محبت کن دو بوی
 بیا دہ نہ دے حیائے کار و نہ کییری پہ صبر او مونخ کن د تکلیف نہ توجہ
 د خدا ئے طرف تہ بدلہ شی او دغہ د آرام سبب شی مونخ چہ مریض تہ بوی
 د اکثر اولو نوزیہ موتسلی بیا موی کہ بندہ پہ ہر مصیبت کن لو ئے خدا ئے تہ پورہ توجہ
 اکی نو بس مزیدہ بہ ئے کلک شی ۱۱

خو کورے مونخ پو ائے د کظاہری عملو نو نوم نہ دے کنی نو پہ جما عتو نو کنلک دیر
 مونخ و نہ خلق کو ی خود ہنخ اثر مونخ وینو چہ پہ مانخ کزائ نہ کییری نو حقیقی مونخ
 دادے چہ خمونز زہ د اللہ پہ لو پیئے د اسمے قائل شی چہ د خدا آدین پہ لہر کن
 پہ مونخ ہر تکلیف آسان شی او کہ ہر شہ و سلہ منجھ لہ را حی د اور تہ د خدا آد رضا
 پہ مقابلا کن ہیتر نیکاری او د ہر دخت اللہ اکبر اللہ اکبر دای او بل خیز و نہ اہو بوی
 نہ نیکاری۔

کہ صبر او کد شہ او پہ ہر قسم تکلیف صبر دسری موکرے وی نو

بیا خدائی، امداد هم دده مرگرم وی اوچه خدائی مدت شامل حال وی نوبیا خو
گفته که وی خدائی قانون داد می چه دیوخر او طبیعتی صبر سره خدا چیل مدت
مرگرم کوی که پوخر والے پکین ندود. نو د خدائی مدت مرگرتیا بیان وی صبر دینه
وائی چه نفس په عقل غالب نه شی دانه چه گنے په دهر کین دچغه ندوی او په مرگ
کین د اخله نه وی

صلوة یوم مثبت عمل دے او صبر منفی دے لکه داسرو او پر هیواد او په چه پوختا
شی نور و حانی صحت حاصل شی ۱۳

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَمْوَاتٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ
او تا سو د خداے پر لار کین مر و خلقوته مر و دایمی بلکه دوی جو ندوی خوتا سویر نه پوهیږی

دا دلیم داسرو دی چه تا سو ته به د دین حق په تبلیغ کین مرگ هم راځی خوتا سو دینه
خبر شه چه د امرای د نورو کورونو د مرگونو هسه ندی بلکه د امرای ندی د جوندون د
خوځمونږ په ناقصو فکر و نوکین د جوندون نه راځی حدیث شریف د

ان ارواح الشهداء عند الله في حواصل طيور خضر تسرح في الجنة التي
یقین الکی چه دشهیدان نور و حوند به د خداے سخه دشو مرغو په چور و کین وی او په جنت کین به کړخی
خوک وائی چه دشهیدان شاء صفت دده ژوندون دے خبر به دا وی چه دایو غنهی
خبره ده چه مونږ دا وایو چه مونږ دوی په حقیقت نه پوهیږو دانه هغه رزق
په ځنوکو م چه به داسرو د خوری د الله اعلم.

دابر زخی عام ژوندون خوبه دعام مړود پاره هم وی دے دشهیدانو د پاره به
دو مسرعه ژوندون وی چه ددی وجود به خاور مے نه خوری او د پیغمبران خو
داسه ژوندون مے چه ددی دبیبیان نکاح او د مال تقسیم هم منع شه

وَلَنْبُلُونَكُمْ بُشًی مِّنَ الْخَوْفِ الْجُوْءِ وَتَقْصِرُ مِنَ الْأَمْوَالِ الْأَنْفُسُ الْمَرَاتِ

او ضرور به د ازیاو موبن تاسو پر پوځینو ویرے او د لوگس او د مال د کمی نه او ځانونو د میوو په ذریعہ

د شههادت ذکر نه روستو دعام مصیبتونو ذکر کیږی چه تش په ایمان راوړلو د رزق فراخی او
طاعتونه نه حاصل کیږی او نه د مخالفان ویر او غمونونه سر په خلا صبری بلکه
مؤمن به ځان د سختو او خطرو عادی کوی. او چه دا په رالنشی نو د دین په هدایت
نه دے پو به ځکه چه خدا مے وائی

وَلَبَّيْكَ الصَّبْرِينَ

صبر کو نکو ته زیر مے دے

گو یا دا امتحان چه دے په دے سره د صبر طبیعت حاصل کیږی او چه صبر حاصل
شه نو د خدا مے امداد حصول شه او چه د خدا مے امداد حاصل شه نو دغه مومن
د ایمان مطلب دے

خوف خود ملکه کمزور و مسلمانانو ته هر وخت پیږ و و چه چا به ایمان راوړه نو د ټول
تیر به دشمن شه. خالی لاس به د کوږ نه شړ و نه شه نو فقیری. لکه د مال نقصان
دا خود ایمان سره تیر لے څیر و و. که چور د څغوی میو و مے دا به هم پاتے شو

د ابہم پاتے شوے د دے نہ علاوہ پہ غزا د احزاب اود تبوک کین پر یو خو
 د انولہجور رکذ انہ کیدہ شہادت او پہ مدینہ منورہ کین و بائی ناجورتیا کمانے د
 نفسونود مرلی امتحان دو۔

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

خدا خلق چہ دینہ مصیبت اُرسی نودوئی وائی چہ موبنر خود خدا سے یوا موبنر وہ تگوزیلہ دنگی یو

د ایمان اویقین سرے د الله پہ تضارضا کوی او پہ تکالیف و راتلودے نور کلکینری او حیث
 کلہ پہ مصیبت کین جبر انکولانہ کوی بکھلے مانے او ہر چاہتہ د تکلیفونو ذکر اذکار
 نہ خو خوی پہ تشغیج کید و او د نریہ پہ نرم والی کین خاصہ ج نشتر حکہ چہ
 صحیحینو کین راحی چہ د خوب بنی صلی اللہ علیہ وسلم ابراہیم خوی و فات شہ
 نود حضرت دستر و مبارکونہ اُخکے لارے حضرت اویلے شوچہ تا سوخو موبنر د
 دینہ منہ کری دو خوب بنی صلی اللہ علیہ وسلم اویلے نہ داخل رحمت د دستر کو
 نہا بنکے حئی اوزیرہ غنچ کینری او موبنر خود الله پہ رضارضا یو خود ابراہیم پہ
 جد ایئی غنچ یو دا د مصیبتونو ذکر د راتلونہ کین دوسرہ پہ تفصیل سرہ حکہ اوشہ
 چہ مومنان ورتہ طیاروی

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ

د اہل خلق دے چہ پہ دوی خاص مہربانی دی د طرفہ در بہ دوی نہ عام رحمتونہ دی

صلوات د خدا سے سرہ لوے مرتبہ عن تونہ دگنا ہونو بخندہ رحمت چہ د مصیبت

پہ وخت کن د خداے پہ قضا درضا اظہار کرے شی پہ کافرانو خود مصیبت
پہ وخت ار قہ دنیا تنگہ شی ۔

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

اوہم دوی لار موند و تکی دی ۔

چہ دوی دومرہ لورہ اخلاق او نبہ اعمال لری نودوی بہ ہم پہ دنیا کن پہ آرام وی
اوہم بہ پہ اخراۃ کن پہ آرام وی کامل انسان اولار موند و تکی سری ہم دغہ دی اے اللہ

موند دوی نہ حساب کرے امین

إِنَّ الصَّافِيَ الْمُرَوِّعَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ وَأَعْتَمَرَ فَاجْتَمَعَ

یقیناً صفا و مردہ غولہ د خداے د غولہ دی نوخوک چہ دیبت اللہ حج یا عمرہ کوی نوخربا نکشتہ

عَلَيْهِ أَنْ يَطُوفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

پہ دہ چہ دے دواہر و طواف کی اوخوک چہ زیاتی اکی پہ نیکی کن نو بیشک خدا د شکر اخلونکو جزا و کونکے عالم دے

خبہ ہم ہفہ دکنن نہ روانہ دہ چہ پہ تحویل د قیلہ د خالفینو اعتراضات دی

اول بل خوالکبہ تہ پہ ہفہ کوزہ لوکن مقصد د مسلمانانوزیروند بیت اللہ تہ کوزہ د

چہ دوی کعبہ د بتانہ پاکہ کوی اوہم دغہ دپاکی حکم حضرت ابراہیم او حضرت

اسمعیل علیہما الصلوٰۃ والسلام تہ ہم وواد پہ لایتم نغمتی کن د دے غلبہ زیرے

ہم دواہر د خداے دوی تہ دے غلبہ او دہو دینی مقاصد و پارہ طریقہ

ہم اخودہ چہ پہ صبر او مونجہ بہ داحا صلیبی کہ پہ لارہ کن سختی اولوگے تندے

سراغے نو دابہ تیہ و دے ادس د دے غلبہ پہ خدشان سورہ خودنکی بی

چه تا سوبه مکه دلسه خيزد کتب ے چه دحج کارونه به پکين خه په انزادی کوی او په دے
 به د خدا ے نعمت او هدايت پوره شي صفا و مروه د ييت الله مخي ته اُس د
 پو نرو جوړ ے په پے دی د دی مينځنۍ اگد و له دے دے سوه اتيا کزونه دے
 توله لاس د کانونو نه خالی ده په مينځ کين ے خا ے په خا ے پريکړه نيم سو
 ديوال د صفا خلق په قطب لږ خ او نيم طرف ته د مروه خلق مخي مارجي . بده پرخه
 پوخ د ستمو پوخ چهل ے الحمد لله چه په سنه ۱۹۱۵ کين راته نريارت نصيب شه
 شعائر د حج کانونو ته وائي د خدا ے حکونه خه د دے قسم ندي چه مونږ
 د هغه په فائده پوهيږد لکه د معاملاتو حکونه شو چه خريد فروخت کو ے
 او سود کو ے او خه دا ے د دی چه مونږ هغه يواځي پکې وجه کوو . چه دا د خدا ے
 حکم دے . او مونږ به دے ايمان د ے چه خدا ے مونږ ته هغه حکم کوی چه
 په هغه کين څمونږ خير دی اگر که مونږ د دے په ظاهري فائده نه پوهيږو او
 دا ے تا بعد اري مونږ به دنيا کين هم کوو . لکه يو سر ے د يو طبيب د امر د
 اخري او په هغه جوړ شي . نو دے اگر که دا د دے په طولوا جزاؤ او د هغه په مقدر او
 پوي نه د ے چه دا خه دی او خرنږ دی خود ے وائي دا دا د خه دی فائده کوي
 نو د صفا مروه منډ او د غصه نور د حج په کانونو مونږ نه پوهيږد چه مونږ د اکاډ
 و له کوو خو بس د خدا ے حکم د ے نو مونږ داکو واد پکين خيل خير گنږو
 حج خود لوی اختريه اتم تاريخ احرام تر لرو او په دغه ورځ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لعنةُ اللَّهِ

پیشکے ہف کسان چہ کفر سے اوکر او پیر دے حالت کفر میں مرے یہ کافران ویدوی د اللہ لعنت دے

وَاللَّسْتُكَ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝ خِلَافُ بَيْنَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ

اود ملائکو اود تہو لو خلقو ہمیشہ بدوی دوی پدے کیں سپیک بد نشی دوی نہ عذاب

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝

اونہ بدوی تہ اکتے شی

تاسوتہ بہ یادوی خبرہ داسے شروع دہ چہ د خوب بنی صلے اللہ علیہ وسلم سرور
کافرانو عموماً او یہودیان نیز خصوصیت سورہ عناد کا اود اذ قبلہ یہ مسئلہ اعتراض نہ د ا دھنوی د عناد یہ

بلکہ منجھوہ د یہودیہ بارہ کتب مخکین تاسولوستی دی چہ دوی د محمد صلے اللہ علیہ وسلم نبوتہ داسے
پیچندہ لکہ چہ پلا بحری پیچنی خودوی د عناد نہ ا خبر سے پتو لے پدے ایتو نو کیں دے

خبر سے تفصیل دے دوی بہ دے چہ ہر مخکے بنی د دوستی پیغمبر متعلق وینا کوئی
خود محمد صلے اللہ علیہ وسلم متعلق موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام خدا بنانہ دہ کبرے
چہ کئے داسے عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام پیدا د کیں بہ یہ عمر بو کیں بنی را حی۔ نو خدا
وائی چہ دوی بنکارہ خبرہ پتوی۔ کومہ چہ د محمد صلے اللہ علیہ وسلم پہ بارہ کتب بہ تیراۃ کیں
را غلہ دہ۔ اود غسے دے یہودی د حضرت عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام متعلق ہمہ توراۃ

وینا پتہ کرہ او پواٹے داسے نہ بلکہ د توراۃ خدا ایتو نہ داسے بدل کرہ چہ د خلقو نہ
نیفہ لار سا کہ مشوہ۔ تو یہ خود دے خلقو د توراۃ نہ لکہ کرہ او بل طرف نہ دے تلو کی قرانی رہا نہ دے
ہم خلق محروم کرہ چہ د دوی پہ وینا خلقو اعتبار اؤ کہ او خوب بنی تے بنی اوندہ مانہ اود قرآن
در نہ نہ خلق بے برخے شہ حکم دوی سزا دہ چہ پدوی د خدا لعنتو نہ دی گویا دوی

و خداست در جنتون و محروم نشوید و دوی داکار و دوسره ناکار و دے چه خلق و بینی نولختون و یہ دانی چه
 ظالما نوتا سود و مسرہ لوی کناہ کوی چه و خداے پر کتاب پو هیبتا و پر هغه کین پت پتو تکر کوی .
 مگر که خوک پیدے خیل غلطی پوید شوا و توبے اُخک که چه بیا به حق نہ پیتو و او خیل عملو نہ
 خہ کرہ چه و خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم پر تاجدار مے او لکیده او پتہ خبر مے دوی بنکارہ
 کر مے او و خلقو پر مخکین بنکارہ کر مے . نو د دوی توبہ به به خداے قبولہ کری . یعنی دلختونو پر
 حائے نہ یہ رحمتون و اُلیزی . خُک که خداے خو توبہ قبلونکے او مہربان و دے خوک
 و خداے نہ نا امیدی نہ کوی .

دا واقعہ خود اهل کتاب و عالمانو پر بارہ کین دہ . لیکن اعتبار خو عا موالفا ظولہ وی نو
 کہ نن ور عی یا پر راتلونکے زمانہ کین چا و قرآن ایتون پر پت کرہ پد کین مے ناجائز و تاویل
 مخریفونہ او کرہ نو هخوی به هم دلختونو قابل اگر حُجی . او کور مے دایو اُخے نہ دہ کافی چه
 خوک لتا سونہ تبوس اُکی نوتا سو به جواب در کر مے بلکه دلعت نہ به هله خلا صید مے چه
 چه و حق بیان اُکی او بے غوغا خفے اُکے او بے طمع مے اُکی او دایان به دیر دیر کو مے
 خُک که چه و کفر بیا نونہ پر لاد کو خہ کین د و دشمنان او دستان دیر دیر کو مے
 کہ یو منصف سر مے د حان سرہ بحث اُکی چه کہ خوک مانہ عزت اخلی . یا لک
 مال جا بُد ادرانہ قبضہ کوی . یا خُما د و ستا شنا سرہ خوک سپورہ کوی نوزہ به خومرہ زور
 لکوم شپے رو خے تہ خوار واد شو کین تہ به نہ کورم او منڈ مے تر مے به و هم او کہ کار کینزی
 او نہ کینزی به حہ به روان یم نور اُخے چه او کور و چه زہ به دین خومرہ مین یم . و خدا
 حکمونہ خُمون پر مخکین ماتینزی و خداے د دین و خبر و چه بنکارہ
 سیکا و مے کینزی بدعتونہ و سنت پر مقابلہ کین رواج موی . گمراھی
 پر هدايت غالب کینزی . خُمون بوز لہ سیریکہ هم نہ دھی زہ نہ دحق
 امداد پر جبہ کوم او نہ چہ لاس کوم نوا خہ خداے تہ به خُمون خہ جواب وی ؟

توبه دے تازک زمانہ کنیں دین خبر دار و خلقو له حآن تہ فکر پکار دے چہ د خدا د رحمتونو
استحقاق پیدا کری یکمؤن حق پتہول او د حق خلاف کول سرود د چہ د حق د اظہار ضرورت
وی بینات بنکارہ نغے. اَلْهُدٰی ای چہ دنور و خلقو د ہدایت سبب گرجی
لَعْنَتُ در رحمت نہ لکے خند د آیت نہ معلوم شو چہ پہ علماء د حق تبلیغ اور
علم بیان واجب دے خدا د حکم خلاف لکے مونجہ روجہ دے توبہ بخند غوختہ دی
او کہ د بندیان حق تلفی وہ لکے قتل. غلا. رشوت. بد امنی. سود. نورد دے بے عملی
ثبوت و کوی صلہ بہ توبہ قبلین بی حکم چہ د اول تعلق درحم سرہ دے اور دریم
د عدل سرہ یکنیں د کفار دے او د خاتما سزا تر دید اشد ۱۲

کوم خلق چہ پکے کفر تیندک پاتے شی او سرہ شی نو د خدا دے د ملائکہ او د قول و خلقو
بختونہ تبار شی د خدا دے د لعنت سرہ د ملائکہ او د خلقو لعنت حکم ذکر شہ چہ د بہ دومرہ
لعنتی شی چہ د دہ بہ یحشوک نیک خواہ پاتے نشی. چہ کنے د دہ د پارہ خدا دے تہ دینا کی
خکتہ او پور تہ مخلوق بہ تہول د دہ دشمنان شی او د اعداب بہ قول عمری عذاب دی
دیتہ بہ موعنہ نہ ورکیں بی چہ کنے بیو تہ راشی او توبہ او باسی او خیل عملونہ سکیم
توبہ ربہ. شہ دین لوی عذاب دے! اللہ د مونس د قرآن د ایتونو بیان کونکی او
پہ دے عمل کونکی اگر خوی امین۔

وَالْهُدٰى لَهٗ وَآِحِدٌ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ

او خدا دے ستا سو خدا دے یو دے ہیئتہ معبود برحق نشہ مگر ہم د خدا اللہ د چہ روزی در کونکی او بخونکے دے

د حق د پتہونکر د سزا د ذکر نہ پس د بیان ضروری د چہ د دین او حق دین مالک دیوا اللہ

دے اورد داسے لوی ذات خدایت پتول اودھفہ خلقوتہ نہ خوئل دیں لوی جرم ہے داوے؛
 حکم چہ ہفہ دلو یو لویو صفتونو مالک درحمن دکا مل لرونکے ہے اخر سب بہ ددلسے ذات
 نہ دے مخ آہ وی بل خولک خوبہ مخ دزمکے دھفہ درحم مقابل خوبہ یدہ نہ حصہ حرم
 ہم نہ لوی رتہ بشکاری دچاہا دشاہ امیر اورئیس پنہ خاطر داکار شہ وی اودچاہا دخیال وی
 چہ کنے خولک پیہ فقیر بہ موبن د خداے دغدا ب نہ خلاص کی نو داخیال غلط دے ہفہ
 دھر خہ پنجلہ مالک دے پہ خیل رحمت ہر خہ کوی چرتہ خولک د خداے شریک
 جو رہنکی دلتر د خداے واحد دالے بیان شہ چہ چرتہ خولک خداے تدرخان د
 سفارش دپارہ سرہ جوندی جو رہنکی اود دھغوی پہ نامہ نذرانے اوقوبانے چرتہ اوقی
 ہفہ بہ ذات کنی یک تنہادے اورحمن رحیم دالے نے بیان شہ چہ کہ ستا سونہ گناہ
 اثنی نو نا امیدہ کلینے مہ ہفہ رحمن اورحیم دے۔

اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اٰخْتِلَافٍ اَلْيَوْمَ النَّهَارِ

بیشک یہ پیدااش دآسمانونو اوزمکہ کنی اویہ اختلاف دشیبے اور دے کنی

دواحد خداے د خدا یئی دپیچند لودپارہ خمونن فکر نہ خدا آسمانونو نہ کزوی چہ لای
 ددے نور سپورزی اوستور د باقاعدہ ختوپر یوتوتہ اؤگورے اوکہ داطاقت علی نہ لکرنو دے زکے تہ
 اؤگورے چہ خرنای دخران اوسپری جداجدا موسومہ پہ دے لای کتے وئے اؤخا اور انور
 مخلوق یکنیں خرنای اباد دے اودے خیل شہے د رختے تداؤگورے چہ کلہ شپہ اؤکلہ وی
 اؤکلہ سر و خ کلہ کرمی وی اؤکاہ یخنی وی دپنجلہ نہ کلین وی دا خداے کوی

وَالْفُلُكِ الَّتِي تُجْرٰى فِي الْبَحْرِ يَنْفَعُ النَّاسَ

اویہ ہفہ کشتو کنی چہ یہ ددریا بکنی دسودا کرے مال وبری دادری

اول دآسمانونو ذکر اوشہ چہ دستور وپہ علم دے اوجے اولوندے مسافر ضرور پویہ پکار دے
 اود غصے دسرو اوشپہ اوقات معلوم دل ہم مسافرو تہ ضروری جہتوںہ پہ دستور و معلوم پوی
 کہ دے دین خبر نہ وی دباد د نو باران نو اود غصے دنور محال تو علم نہ لری نو اکثر بہ پہ
 سفر کنی نا کامیاب وی مخکنیں خوبہ خلق د کشتو پہ تجارتی قائد و دومرہ

پوچھید، یا نہ اوس خوشالہ بناد بہ دمال پہ جہاز و نوکین روانہ وی روغ بنکے او قلا کمانے د
جنک و سہلے اور اسونہ پکین پیرا تہ وی کیتان داو بو پہ خا حیت پوید وی و طوفانوں نو
نہ خبری پیری دا ہر شہ دھخے یو واحد خداے نظام دے پہ اسمان کن بندہ لہ جیخ
دخول نشہ پہ زمکہ کن خہ قد لے کر کیلہ اوکی خوبیا تو کول اولویہ ول بارانوں نہ
اد نور کرحی ددہ دا اختیار نہ بہروی دغس جہاز نہ او کشتی دے جو پیری خو خدای
طوفانوں نہ د خداے پہ امداد پیر کیبی پہ دے کن دھخے مخلوق پرستو تر دید
ہم کیبی خول چہ اسمانوں نہ زمکہ شپہ اور دغ او کشتی محبوبان کنری او پہ ہندوستان
کن اول اول انجن ہم دیوتاود

وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

اد پہ دے کن چہ راوری خداے د اسمان نہ او بہ

فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَيَّتَ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

پس ژوندی شتی پہ دے باران موڑمکہ او خورہ وی پہ دے زمکہ کن ہر قسم زندہ سر

باران د شینکو سبب شتی او شینکی و حیوان و ژوندون درجہ دہ دز مکے لو لے او بہ
د باران نہ دی کہ نہ ہر نہ دی او کہ کو بیان دی۔ نودا د اللہ خورہ رحم د چہ د زندہ سر
د ژوندون باتا عہہ انتظام کریدے او کمال تہ دے او کورہ چہ باران پورے او خیر نہ تر جد اجد
خوند لرونکی پیدا کیبی د تر خے ہنا، وانے او د ختکی پوشکل دے او خوندے جدا دے
د غسے بویونہ دے جدادی دا د باریک نظام برکات دی چہ دو احد رحیم
خداے جو ر نظام دے پہ تائیت کن چہ د خداے مخلوق دے د غوا غویان
او نور و حنا و رود معبود منلو تر دید آستہ

وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِينَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا يَأْتِ الْقَوْمَ

او پہ کر زید لود باد و نوکین او پھغ وریز کن چہ ژوند دے دی پہ میخو د اسمان او زمکہ کن پہر کن نغے دی

يُحْقِلُونَ

د عقلمند و دوبارہ

باد و نذرین سے اُروی لا اُروی او پہ دے تو یاران جو رہتی۔ داباد و نہ بے مطلب
 نہ کوئی دوزخ دوزین سے پہنچیل والے روان دی۔ پہ وریز و کین دیت قسم نہ دی۔ پہ چاکن باران
 دی او پہ چاکن نہ دی۔ چہ باران تر وریزی۔ نو باد و نہ ترکو تہ غول سے جو پہ کی۔ او
 چہ باران بس کی بی نو باد و نہ وریز سے خور سے ورے کی۔ خوک چہ داسما ہو نو
 علم لری۔ او دغ سے د باد و نو او وریز و دفن نہ خبر دی۔ ہفتوی خدا سے
 د کامل نظام پہ بارہ کین پوخ یقین لری او چہ خوک بے علم دی نو بس کے ظاہری حالات
 نہ گوری او دغہ قدر سے د خدا سے پہ نظام قائم لیبی۔ دغہ وجہ دہ چہ خدا سے
 دائی چہ پہ دے او کہ نظام مو کو کین د خدا سے د خدا لئی دغہ دیو والی او پوخ
 نظام اور حمایت نچے دی عقلمند دھکار سبب اور مالہ توی۔ دھار خیز فائد سے او
 نقصان نہ گوری د کار کلک والی او پوخ والی نہ گوری او پہ دے سر سبب
 او پیدا کوئی د قدرت فضل اور رحمت انداز سے لکوی او چہ داور تہ ثابت نہی
 چہ داسے کلک باقاعدہ۔ فائدہ من کار و نہ چہ خوک کوی نو ہفتہ خوا اللہ او یوازہ
 اللہ دے پہ دے وجہ اللہ یواھے د معبود واطی مستحق دے۔ بے عقل د انداز سے
 نشی کوئے سر سری نظر لری د کار حقیقت تہ نہ گوری نو د خدا سے سر
 شریکان جو پہ دی او ہفتوی خدا سے تہ سفارشیان کوی چہ د ہفتوی پہ نوم نذر و نہ
 منی او قربانی کوی۔ نن د مادیات ماہران کرا ایمانی رہا کین د مادیات مطالعہ شروع
 کی۔ نو د ایجاد پہ حائے بہ د معرفت پہ رہنما بر د خانہ نشی۔ خدا سے د اتکوینی خیر و نہ
 نہ سکد آسمان۔ باد و نہ او وریز سے د خیلے خدا لئی پہ ثبوت کین راوہ حکم چہ
 د اہر خوک دینی۔ او پہ د خدا سے لوفی یو دالے او معبود والے پیچند سے نشی
 قومہ خومہ چہ د تکوین علم زیات نشی۔ د مرہ پد خدا سے معرفت
 حاصل لیبی۔ خدا سے د مومن د کائنات علم لرو نکوتہ ہدایت اکی
 چہ د دے علم پہ ذریعہ د اللہ احکام منلو تہ غایہ کیدی تش دے
 فنون علم بہ یواھے پہ دنیا کین پاتے نشی۔

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

او بعض خلق خدا سے دوسرے کو دوستی و محبت کی دوی سرہ پشیمان و محبت خدا

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَئِنْ لَمْ يَنْزِلْ بِهِ الْفُتُورُ لَفُتِنُوا بِهِ إِنَّهُمْ أَكْثَرُ ضَالِّينَ

اور ہفہ خلق چہ ایمان را دہم دے د خدا سرہ دیر محبت کوی اولہ اوینی ہفہ کسان چہ ظالمان دی ہفہ وقت ایچہ پی

الْعَذَابِ إِنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

بلہ پکین عذاب اوینی نوبوی بہ سنی چہ بیشک طاقت خومتول خدا سے لوہ کے او بیشک چہ اللہ سخت عذاب ورکونکے دے

وَعَقْلًا وَدِيَارًا خَوَاتِيمَ نَحْنُ دَلِيلُونَ شَوَادِي خَدَائِهِ مَعْبُودًا أَمَانَةً أَوْ خَيْرًا وَشَرًّا هَفَفْنَا أَوْ كَمَا نَسْرَهُ
پاتے شو بے عقلان نو ہفوی خدا سے د دنیوی بادشاہان نو ہفے کنری او خان کنا ہکار وینی ادوائی چہ
مونی پمچیلہ خدا سے تر سید نشو۔ نو دی حائن لہ شوک دلان او نیسی چہ د دوی خبر سے
بہ خدا سے تہ کوی "نذ" یو عام لفظ د بٹان۔ سر دوان او خاصکر ہفہ خلق چہ دوی سے دینی
مشران کنری او دلتہ خو ہم مراد مصلومین ی۔ حکم چہ محکے د دوی بایلائی
پہ قیامت کنشکار کیری د دوی غلطی داوی چہ دانایوہان د دوی نہ ہفہ خبر سے
غواہی چہ ہفہ بے د خدا سے نہ بل شوک نشی کولے او دوی دتہ منع نکوی
چہ دامانہ مہ غواہ سے۔ بلکہ واقسم کار و نہ کول و حائن د نہ بونکے سے
ثبوت کنی بیا نوی۔ (رتوبہ)

گور سے پہ دنیا کنش د وہ قسم شین و نہ دی یو ہفہ چہ د ہفہ سبب سے
خدا سے مونہ تہ خو لے دی۔ نو پہ دے کنش بہ خو مونش سبب سے لیتو واد
کار بہ کو واد د ویم ہفہ دی چہ د ہفہ سبب مونہ تہ نہ دی معلوم
نو پید سے کنش بہ مونہ خدا سے تہ زاری کو و چہ سبب مونہ تہ د دے
سبب را نیکارہ کے۔ یا تہ دے پہ بدل کنش بل خیر را کے۔

گور سے اسلام خلق تہ دانہ دائی چہ تا سوز مینداری
پہ پید سے او دا سوال و نہ کو سے چہ مونہ تہ بے کر کیلے دانے د
نہ بکے نہ دا او یاسہ بلکہ خدا سے مونہ تہ دے حدہ پوہ کوی یو

چہ پہ وخت وخت او پہ مناسبتوں کو کہیں کر و نہ دے۔ او کو بیا پہ کو مو خبر و
چہ نہ پوہیں وادھو بن طاقت ورتہ نہ رمی۔ نو ہفتہ بیا و خداے نہ غوار و
لکہ باران خُمو بن دا اختیار نہ بھر دے او چہ فصل او شئی نو با دو نو۔ کھلو او افتون نہ
بہ مے خلا اے بچہ کوئی دا سوالو بہ و خداے نہ کوو۔

د غصہ د دشمن سر پہ جنہا کہیں بہ و سدا جو پہ و و۔ خاں بہ و سدا اسکو و میدان
تہ بہ و رحو کہیں بہ و خلا مے نہ سوال کو و چہ اُس خُما زپہ کلاک کے او ما پہ دشمن
غالب کے کہ خوک نا پو یہ دا اسباب نہ حا صلو ی او د غصہ کو کند و چک غواہی
یا بے جنگ پہ دشمن کہتہ غواہی نو دے و خلا مے دقاؤن نہ بے خبر دے دے او
د غصہ چہ خوک د دا سے کس مر یا جو نہ دی نہ ہفتہ خیز غواہی چہ دے دے دھغے
سبب نہ دے نو دا مشرک دے دا قسم سوالو نہ کہ خلق د پیغمبر نو۔ صالحانو مقرر ہو
ملا نکو۔ بتانو۔ یا مرو نہ کوئی نو دیتہ بندہ دائی۔

دیند چیر تموندی۔ اوّل قسم دا دے چہ عین دھغ نہ حاجت نہ غواہی او دویم
دا چہ ددہ پہ واسطے و خلا مے نہ غواہی۔ دویسم دا سے دینی مشران مثل چہ
ہغوی و خلا مے کتاب او د پیغمبر سنت نہ یا نو ی بلکہ دھغے مخالف بیان کو ی۔
او خلق دامنی او دائی چہ دے خُما نہ بشہ پو ہی ہو ی۔ نو کہ ددہ دینا او و خدا کے
او دھغہ د رسول نہ مخالف دہ خو خُما د پارہ کافی دہ او دوی ددہ سر و خداے
ہے محبت کو ی او دی دائی چہ خُما پہ دے مشرکین چیر بے حدہ طاقت
دے دے غیبی تا شہادت لوی۔ خو مومان دا سے نہ وی۔ ہغوی و مخلوق
او د خالق تمیز کو ی۔ نو دائی چہ مخلوق غریب بہ خدا کی چہ خالق مل نہ وی
ہغوی دائی چہ خالق خداے چیر لوی رحیم کے دھغہ پہ ہر خیز آزادانہ
تصرف دے نتول اسباب او دھغے اثر نہ دقاؤن خلا مے پہ قدرت کہیں دی دزکے
آسمان ہنر خیز دھغہ دا اختیار نہ با ہر نہ دے پہ دے وجہ د مومن مینہ محبت
و خلا مے پتہ دا سے مرتبہ کہیں وی چہ دھغے پہ برابر د بل چا مینہ نہ شئی کید مے
مؤمن دائی چہ ماتہ کہ پہ کسب خیر او مر سیدہ نو د دے ہدایت او توفیق
مالکہ خدا مے را کہ او پہ کوم خیر چہ دے قادر نہ دی۔ نو دھغے د پارہ و خدا مے

غوختنه کوی او مشرک ناپو هه که نر خدايان لری چه خه شروته اوسى نو کله یو مکتے
تدوئجی او کله بل بیت تداسره کوی دے کله د جوندا و او کله د مسروط و افون کوی او په
دے هم خبر نه وی چه حتما کوم یو خدا لے پکار راغی و کوم یو ته مے
هسه چغه او هله

گور مے! عالمان د دین او بزرگان و لیان د دین نقل کونکے دی او د دے
مطلب خو نکلی دی خدا مے حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ته وائی و انزلنا
ایک الک کربین للناس ما نزل الیه م. وائی چه دا قرآن مآتة
د دے غرض دیار فازل که چه ته دا خلقو ته بیان کے. نو دی به موبن ته بیان
کوی. او موبن به لدینه فائده اخبر. د دی به موبن له دا سه عقیقه او عباد تونه
نه جوړه وی چه هغه خوب نبی صلی الله علیه وسلم او د هغه صحابه و نه وی
کبری او که دا سه مے اکړه نو د مے تدبدعت وائی. او عمر بدعت گمراهی ده

او که دوی مے خدا مے د نکی جوړه کی نو موبن به دا نه منو. حمو بنو دین پاک دین
د مے موبن به هر هغه د قرآن او سنت رسول صلی الله علیه وسلم نه اخوا او دا موبن له کافی
شافی دی موبن به چه دیو کار نه لاجاره شو. نا جوړه شویا په بله سختی کب کیر شو یو اچے خدا مے
به د هر هغه کار ساز کړو. خدا مے به زور و ربا د شاه نگزو. چه کتے به وسیله ور له نه شوتله
موبن ته به ا قاریزی. هغه رحیم او کریم ک. د هغه دربار کب فام رسائی ده کافر چه ور ته
ورشی او پدا خلاص ورشی نو د هغه هم منی پاتے لا کنا هکار مسلمان د هغه خو خوا
مخواه اوری.

مخکے د قیامت یوه نظاره خدا مے بیان نه وی. چه نن ور مے خود ظالمانو په
ستر کوپید مے دی طاقتونه او قوتونه قتل دخلا مے نه نه ک نری. کله یو ته
نور ورو وائی او کله بل ستائی ا دین په د مے نه پوهیږی چه خلا مے په شریک ویر
خفه کیږی. او مشرک له به دیر سخت عذاب ور کوی. خو چه دا پند مے لر مے شی او هر
خپنا و د هغه حقیقت ښکاره شی. نو ظالمان به وائی چه تو تونه خود خدا مے دی. دا نور
خو کت په کب لا خه دی. او عذابو نه خود خدا مے سمخه دی نو د نور چا عذابو نه به خه وی
خود اقرار به هغه وقت هیڅ فائده اوند کی

گورے حماد تفسیر دقوان^{شریف} مطلب دادے چہ یہ قرآن^{شریف} کمال مکمل دین موجود
دے یہ دے دمنو کو روح نہ پاکیزہ پہ کے دنیا و آخرت بنا سکتے ہیں۔ مومن چہ
قرآن^{شریف} گورو۔ نو خان تہ بہ گورو چہ ایہ مومن کین صفہ خوبی شتہ کو مے چہ یہ
قرآن کین بیان دی اوکنہ ادا یا مومن دھنے خرابو نہ خلاص یو کو مے چہ قرآن^{شریف} بیان
کرے دی نو پہ کے نظر بہ مومن خان پہ خائستہ خبر و خائستہ کو اود ناکارو
نہ بہ خان پہ کرو۔

د دین یو ظا^{شریف} ہری بد فی عباد تو نہ دی۔ اولے صفہ اثر دے چہ یہ زہ او
روح باندے کین ی۔ کوم خلق چہ ظا^{شریف} ہری عباد تو نہ اود کو ی نہ۔ نو دوی کو یاد روحانی
پاکی صفہ علاج نہ مٹی کوم چہ خدا مے پہ قرآن کین خوے دے او کو یاد یاناجورہ
خوخر دی یاد خیل ناجور تیار و پہ بل حکیم کو ی کہ ناجورہ خوخر وی نو دا^{شریف} ہم انشا
خوپریدہ د خنا ورتوب نہ ہم کہ پوہ دہ او کہ بل چاہد علاج کین خیر گنری
نو دا شرک دے او مشرک نوے ظالم کے۔ او چہ خوک ظا^{شریف} ہری عبادت
کو ی او پہ دے کین دیر اختیار کو ی دینختہ دینختہ دظا^{شریف} ہری پاکی خیال ساتی
خود دے عبادت ددہ پہ دل و دماغ اثر نہ وی خو پوندے بند نہ وی معاملہ
مے پاکہ نہ وی نو دا بنمکے کار دے وجود شتہ خور و چہ کین نشتر۔ او صفہ
خوک چہ دظا^{شریف} ہری عباد تو نہ ہم دیر خیال کو ی او دھنے اثر پہ خیل نو فلدن کین
گوری پاک عادت تو نہ۔ ہم دردی۔ دھم انسان خیر خواہی پاکہ معاملہ ساتی نو دا د
قرآنی تعلیم مطلب دے او دا بہ دتفسیر کتونیکی یہ خات کین پیدا کو ی

اِذْ تَبَرَّءَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا اَوْ اَلْعَذَابُ تَقَطَّعَتْ بِهِمْ

یہ کوم وخت چہ ویزا^{شریف} ہشی صفہ کسان چہ تابعداری کری شوی و تابعدار انونہ او عذاب بد او مینی او سپوند بہ کتہ ششی

اَلْاَسْبَابُ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ اَنَّا كُنَّا كَرَّةً فَنَتَّبِعُ امْنَهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا

او تابعدار ان بہ او وانی چہ کہ مومن دیا^{شریف} بیرونہ کر زیل و مومن بدلہ دیندے ویزا^{شریف} شرو و لکہ

مِنَ الَّذِي يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ وَمَا يَخْرَجُونَ

چه دودی خمونیز. نرویزار مشوهم دغسه یزدوی تمالله دودی غلوه اویله افسوسون اودخانی اودوی بره اوند وخی

مِنَ النَّارِ

د اوسر نه

داد قیامت یوه بله نقشه ده په دنیا کښی دا سه خلق وی چه دخلقود پاره
د خان نه دین جوړه وی خپله وینا کانه په خلقو منل ضروری کړی اود
خلقونه په دغه کتے کوی سردار مشری اومال دولت تر حاصل وی بل طرف تشه ناپوه
خلق دغوی تابعداری کوی اود دنیا کی وخت په رنده اوڅه وارا تیره وی نو خلا ې پاک
د دے متبوعانو او تابعدارانو ذکر کوی چه اول اول به متبوعان د عذاب احساس اکی اوی
به شی چه د عذاب د دمسره دیر والی لویه وجه داده چه مونیز خان له د وچه تابعدار
جوړ کړی و. اودلیل د کتاب او سنت را سمخه نه و. وارا وکه چه دکه تابعدار نه اود خان
ویدیزار کوی. نو دوی به اوائی چه خمونیز خوا د و تابعداران نشته. مونیز خوچاته اود
دیلي نورو چه خولک د خمونیز تابعدار شی. دا تابعداران چه د مشرانو د انکار وادی
نودوی به اوائی چه خه تاسو اس انکار ونه کوی! مونیز ته خو تاسو چه قران حدیث ته خه
حاجت د و له مونیز خه ې دلیل خیر ې کوه تاسو خمونیز اچو فکر ته پریخی نه و
ارمان د چه بیا دنیا ته تلل اوشو ې چه مونیز تاسو ته د امشری اخیو خو په دغه بحث
کښ به جیح فائده نه وی. ځکه چه د مشرانو پیر انکار د امشران نه خلا صیبری
اود نه تابعدار په نادانی اود بل پیر وینا د کناه پیکو لو خلاصه موند ې شی په دغه وخت
به بد عملی خیل اثر اوی اود دوی به افسوسونه کوی وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ
دینه دوی همیشه په دوترخ کښ اوسیده معلوم شو. ځکه دا خبر ې د کافر د متبوعان او
تابعداران معلوم سېزی او مسلمانان بدعتیان به د اسلام په وجه سزا اومحی
و له بیا به خلاص جنت ته ورشی ۱۶

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ

اے خالق خور ې له هغه خیزونو نه چه په زمک کښ حلال پاک دی او د شیطان د قدمونو تابعداری کوی

الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۚ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا

بیشکه دستا سو ریاره دشمن ینکاره خاصکود تا سوند دیکه او بے حیائی حکم کوی اوچه تاخریه

عَلَى اللَّهِ مَا لَاتُكَلِّمُونَ ۚ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَبْتَعِ

خدا اے دے بے علمه وینا اکی اوچه دوی ته او دیله شئی چه تا بعداری ارکی مقران نودوی وائی چه مریز خو

مَا الْفَيْنَا عَلَيْهِ إِبَاءً نَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ آبَاهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَاهْتَدُون ۚ

تا بعداری کود هغه چه په کور مریز خیل یلوران موندی دی آبا کچره و یلوران دی نه پیدله په هیتخه چین او نه په ینفردنر نو بیا هم دوی وائی تا بعداری

د مخکنی نه دا بیان روان دے چه "انداد" خدا یان دوه قسمه دی. یوه هغه دی چه پخپله دلسه

حلال حرام جوړوی او خپله موینا دلیل کنه ی او کتاب او سنت ا د و پیر وانه کوی یا په خان کن

غیبی طاقت منی. د خیر او د شر اعتبار په خان لری. او خلقو باند د خپله لویي جال غوړوی

او تا بعد اهرم د خپلو متبوعانو متعلق د عقیده لری نودوی به په قیامت کن چه خه حشر وی

هغه تا سوالو ستروا نکاره نه به حکم کیر ی چه په دنیا کن د دوی په مینځه کن د نفع او فائده

تړون وو. او په قیامت کن به داکته د تے بند دے شئی نو خود به بیا دوستی پاته

نه شئی.

په دے آیتونو کن خدا دے د امداد نه یلیته وائی چه دا هیڅه گتته نه دی

پاک حلال خوراکونه اکی داد شیطان سبق دے. او دوه په دنیا مال کتل او د

ناپوهه گرا هوپل را نو په رسمونو سره جوړ خلق لوقل خبیث کار دے. سود شریف

په زوره اغشل. غلر. د هوکړه. د شیطانی لار دے دی او ناره دی

حلال چه خدا دے نودی حرام کړی طیب چه په حلاله طریقه کتله شوه

دی د حلال خوراک په وجه د بنده سره دعا قبلین ی.

شیطان په وجود موند نه شو لید د خوشی طانی وسوسه د گرا ه

خطر دے د شیطان د پیچند وخنه دی چه سره د طاقت نه په ضرورت دینی

او عوامی کار کن پدېزه کن جیلی راشی نو دا شیطانی کار دے. د حق د اظهار د امر

بالصروف او نهی عن المنکر په دخت کن بزوری او ناره استی د شیطان و وسوسه ده نو کو یا

شیطان به حیاتی

أَهْلَ بِهِ لَخَيْرُ اللَّهِ فَمِنْ ضُطْرٍّ غَيْرِ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا تُشْكِرُ عَلَيْهِ

یہ حلال کیں وغیرہ خدا سے نوزم دا غلی پس چہ خوار دے مراد استلاحار مٹی او باغی او دحد نہ تیارید ونگے نوی بیرونہ گاه نشتر شکر

اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

خدا ہے بخونکے او مہر یافتہ ہے

د کافر الزاوت پرستنا نو ابے عقل لا تو ذکر نہ پس مؤمنانو سرے خبر گیری
چہ گورے مؤمنانو تا سویاک حلال رزق خوری کسبوند کوی حلال سوداگری کوی بند
سکتے او خیل وجود بند بہ حلال رزق بند سالتے حکم چہ رو غم و تکرہ او پالک وجود بند
بند عبادت کو لے مٹی حکم مخکن خدا سے وائی چہ د خدا سے شکر پیدا دا
کئی چہ دا پالک خیر نہ او دھے اسباب خدا سے پیدا کرہ دا پالکے د خدا سے
احسان دے او دا شکر یہ بد تا سو ہلہ او کی چہ تا سو خاص پو لھے د
خدا سے عبادت کو نیکی پئی او شکر یہ د نعمتوں دا دہ چہ خیل قول قول تو نہ
د خیل حان د قول امت او انسان یہ نفع کیں اگوی د اسلام د ظہور پس وقت
کیں او د دینہ مخکن د مند ہیونو دا حال و و چہ مشرکانو او اہل کتابو یہ حان خاص
قسم حنا د حرام کری د و عیسایانو بہ دے چہ خدا سے تہ بہ ہند سرگڑ سی چہ
وجود بند اگے تک کی قسم قسم رہے بہ دے نیولے بعضو بہ طاز دے بہ
حان حرام کرے او دھے خیر دے بعض بہ بھی پئی او اگی یہ حان بند سے
کرے دا حلال حرام یہ تو سہ کیں او یہ انجیل کیں نہ و دا اخرتہ بہ دھنوی
مشرکانو کو ل او دے تہ قرآن انشا د ویلی دی او دا د حلال کو حرامو کار دے
مشرکانو تہ د خیلو مخکن مشرکانو نہ مرا غلے و د

نو خدا سے یہ امت محمدی فضل او کر چہ د امت وسط شہ چہ موجود تہ بہ
خیل حق و کوی پالک خوراکو نہ بہ پر خور دی او سر د حلال بہ خیل حق و کوی
عبادہ تو نہ او د پالکی کار و نہ بہ پر کوی او د خوراک نہ پس بہ شکر یہ ہم او باسی
دغہ روحانی پالکی دہ نو مون بہ نہ تش د وجود غمونی یونکر حنا دے
او نہ بہ خالص ملائکہ یو چہ خالص د معانیت شو

مکین محرمات بیا نیبی چه مرداره په خپل مرگ مړه بحر امان کنی
 حکم چه دابه د نا جور تیا په وجه مړه دی او حقه نا جور تیا به په کن پرت
 دی چه خوک څو ځای ته اچوری نود ده په وجود کن به مرض راشی او دین حرامه
 ده د ایلته ده لکه مردار په د ایدونکی ویند ده که په غیر شری طریق
 حلاله شوه نو دا هم حرام ده د جوندی ساروی نده غوڅه پورته کړی شوی
 نو دا هم حرام ده. مهله او ملخ حلال دے

او د خنزیر غوڅه حرامه ده حکم چه د گنګی خوری اود ده د غوڅه په خوړو
 یو قاتل چیمه پیدا کیږی غیره د سړی نده باسی د ده واز ده هم حرام ده حکم
 چه "لحم" "شحم" واز دے ته هم ویلے شی.

افسوس دے چه یهودیان او عیسایان د خنزیر غوڅه کور په شوق خری اود ده دے
 نسلونه زیاتوی سره د دے چه تورا او انجیل دا حرام کنی

د حلال په وخت چه د غیر الله نوم په خاسر وواخلي دا د توحید دساتنه
 پخا طر حرامه شوه حکم چه دا د الله سره شرک دے که چا الله
 اکبر سره د پیر یا د بابا نوم داغسته نو دا حلاله هم حرامه شوه به د
 خدا د نه د بل چا په نوم نذر کول حرام دی حکم چه دا غیر الله مری یا
 جوند دے نه د دے خاړه و خالق دے او نه دے لویونکے دے او د دے مخلوق
 د خالق سره برابر دوی نو معلوم کیږی چه د دین نه خلاف کوی او د بد
 دین د حلاله خوڅو د حرامه ده په دے کن موښو کیږی او هیڅ پر دایه نه کوو
 دا د غوڅه خوړلو مسئله یواځې نه ده دا شرک چه ظالم عظیم دے په توحید
 نریا تول دی خو که خوک څو ځای ته د دے حرامو نده بل خه نه موی او د دے د لوښه
 مری نوبیا به ده ته د حرامو د مړه خوړل جائز شی چه د دے پد مرگ
 نه پېر شوی هسه نه چه د دے د شوق لری مزه په اخلی هسه نه چه
 د خدا نریا ته اچوری او که بند د بند د کز یا ته تر او شون الله بخونکے او مریان
 دے

که یو مسلمان یو حلاله د غیر الله د تقرب دپاره اکبره نو پد به مرتد شی کیږی

تہ یہ یوٹا دی چہ دچا با بانوم کخود سے شہ چہ دایم د دہ منہ دے نوکہ د
 حلالے یہ دخت کنن یہ سُم اللہ اوائی نرہم دا غوغہ حرام دہ

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْمُرُوْنَ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ يَشْتَرُوْنَ بِهِ عَمَّا قَلِيْلًا

بیشک ہنہ کسان چہ پتوی ہنہ چہ نازل کرے دے اللہ دکتا ب نہ او اخلی یہ دے قیمت لکھ

اُولٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمُ النَّارَ وَلَا يَكْلَمُ عَنْهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

دوی نہ خوری یہ کیدل و خیل کنن مگر اوسر او خبر سے بہ او نہ کی ددوی سورہ اللہ بہ روح دتیا

وَلَا يُزَكِّيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوْا الضَّلٰلَةَ

او نہ بہ دوی پاک کہ او ددوی دبارہ عذاب دردناک ہے داھوی دی چہ اغشتہ دہ کمر اھی

بِالْهُدٰى وَالْعَذَابِ بِالْمُخْمَرِ فَمَا صَبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ذٰلِكَ بِاَنَّ

یہ بدل دھابت کنن او عذاب یہ بدل دتیا کنن بیس دوی خمورہ صبر کوئی دی یہ اوسر دا بدلے وجہ

اللّٰهُ نَزَلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اٰخْتَلَفُوْا فِى الْكِتٰبِ لَفِىْ

چہ اللہ نازل کریکہ کتاب یہ حق ہے او بیشک ہنہ کسان چہ اختلاف کوی پد کہ کنن ضرور یہ

شِقَاقٍ بَعِيْدٍ

اختلاف لرے کنن دی

مخکنن دیر ہود او د عیسایانو د خوراک پہ بارہ کنن ذکر او شہ چہ دخان نہ بہ دے

حلال او حرام جو رول نو د غسے دوی د خور بنی صلے اللہ علیہ وسلم پہ یاد کنن

چہ کوم صفتونہ دہ ہنہ دے ہم ادل بدل کول نو پدے ایتو نو کنن دھنہ ذکر

دے چہ دوی بہ یا تبدیلی د معنے کولے یا بہ دوی پہ خیلہ رائے بل خد لفظ پہ

دغہ حائے کخودہ او دا کار بہ دوی د خلقونہ پہ پیسوا غشتو کاوہ پدے کار کنن قبول

مشران دینی مشران او مالکدان مشران شریک و وحک چہ دوی

اسلام او دھنہ دغہ تعلیم نہ کاتہ نو دوی بہ یوہہ شوجہ کہ دین اسلام

جاری شد نو خون بنوانا جائز ہے کہتے و تھے بہ لاپرواہی نود دے دیار دوی
 داسلام خلاف دخیلہ وس کار کاو۔ خو کامیاب نہ شو
 داسلام دراتلو پید وخت کنیں یہود عیسایان نود لاسہ دیز دلیل و و خارون
 تہ بہ ہلہ راتلے شوچہ عیسایان بہ شو او د عیسایان نوخو پہ عقل و نو پیر دے
 پرتے وے دیو بل سرہ پید جنکو نود۔
 خوسرہ دے دوی دا خیال و چہ کہ اسلام راغے نو خون بن حال بہ
 ناکارہ مٹی۔ خہ قدرے مالداران او عزتمند خلق پہ کن خال خال و او پیر دے
 وجہ دوی سرہ دے غم و۔ خو پیر دے مخالفت دی پیر نہ شو یہودیان د
 جزیرہ عرب نہ شرو فی شو او د عیسایان نولٹ دیز زور مات کہ شد۔ وحق
 پہ مقابلہ کن یا طل و غسے خوار و نرا روی۔ د عرب یہود داسلام خلاف کرے و۔ نو
 صفوی خوار و زار شو او ندائیں یہودیان داسلامی دعوتہ امڈا کرے و۔ نودوی دے
 بند جزا بیا موند و غلت داسلام دیرہ زمانہ بادشاہی پاتے شوبیدہ او یہودیان پکنیں
 ہم عزتمند و۔ خو بیا چہ د دعوتہ اسلام جنہ بد رکد شوہ او تشہ ملک گیر ی و مسلمانان
 مطلب شد نو بیا د مسلمانان غلبہ پاتے نشوہ مسلمانان بہ ہلہ غالب وی چہ دی
 جنٹ مقصد داسلام قبلہ او کر زوی او چہ مطلب جسے زور زیاتے ملک او
 مال و بل نہ اغستل قدرے وی نو بیا پکنیں مسلمانان او نہ مسلمان برابر وی خدائی امداد
 و مقصد پہ لجا ظسہ وی دنوم د مسلمان سرہ امداد نودوی داسلام زوال دے
 زمانے نہ شروع شو یکے د کوم وخت نہ چہ مسلمانان نو پیر دے غرض ملک اغستل
 پریخی دی چہ پہ ملکہ کنیں اسلامی احکام جاری کی و غسے اسلامی ملکونہ چہ کمزوری
 دی نور دے وجہ صرف دادہ چہ پہ اسلامی او غیر اسلامی ملک کنیں چہ کوم تمیز و
 ہفہ پاتے نہ شد بلکہ اسلامی ملکونہ د نورو قومونو سرہ پیر بد دینے کنیں سیانگی کوی اسلام
 تش جنکو نہ او پہ خاقوز پاتے نہ دے روا کرے دے دے د جواز وجہ خود دادہ چہ پہ
 کفر کنیں بد امنی او زور زیاتے وی و خدا سے نافرمانی پکنیں پہ جہد کیری نود دے د
 رو کولو دیارہ جنٹ رواشہ چہ دحق او دخیلہ چہ او و ہلے شی او چہ دے چہ
 خوی خلاف کوی نود صفوی سرہ و جنٹ او شعی او دل سے حالات و پیدا کی چہ

چہ خدائی اواز پہ آواز دئی سرہ چار چار پیسہ لکیدے شے محکبں بہ پہ دے زیات بحث
سرا شے۔

محکبں خدائے وائی چہ داد کتاب صفا صفا خبر سے پتہونکی او پہ دے مال دولت
اغشتونکی او رہ کہید کہیں اچونکی وی یعنی دامال بہ دوی دوسرا داخل سبب شے دخوراک
نہ علاوہ نور سے فائدے سے ہم حاصلیدے شے۔ خولوی مقصد پہ ہر کہت کہیں خوراک
وی حکم دخوراک ذکر اوشہ اولانورہ سزائے او کوہ چہ خدائے بہ دوی سرہ خبر
او مذکی دے غرض داد سے چہ خدائے بہ دوی نہ دوسرہ قاریدلے وی چہ دوی
نہ بدھ کرندی او دوی داکناہ دوسرہ لویرہ چہ دوی بدلہ دینہ یا کیتے شے چہ
کنے معافی ورتہ اوشی یا معافی ورتہ پہ دنیا کنشویوے او عذاب ورتہ عذاب دے
دغیر خلق دے چہ دھلا بیت پہ بدل کہیں کراہی اخلی ہلا بیت خو کتاب لگے دے
او کراہی دخیل خواہش تا بعد اسی دہ او پہ دین کہیں دھانہ ترپنے کول دی خوراک
چہ اعتقاد کہیں پہ عبادت کہیں پہ حلال او حرام کہیں دھانہ دے حکم پہ خائے د
بنی آدم وینا اخلی نو داکراہی دہ داپوہ نہ دہ وھم دے خدائے خمو بنن
خالق دے ہفہ دخالق پہ خیر وشر پوہ دے دھنہ وینا ہدایت دے او
دخالق راے دخالق دیارہ ہیچہ کلہ ہدایت نہ دے بلکہ کراہی او نادانی دہ۔
دوی داخرہ عذاب اخلی او بخند پیری دی دھدایت نتیجہ بخند وہ ہفہ
پریخودہ او دگراہی بدلہ عذاب دہ۔ نو ہفہ دے داغشتہ۔ مومنان خلق چہ دوی
دے زیگرورتوب تہ کوری نو پہ تجب سرہ وائی چہ کورہ دوی خدائے داوسر لمبوتہ خان
تہ لے دے او خداے وائی چہ دا دھانہ دے دا دوسرہ خفکان پہ دے وجہ دچہ کورہ
تورہ دھانہ کتاب واد پد کہیں حق خبر کوہے نو دوی دوسرہ مخالفانہ مقابلہ شروع کرہ
دو کھو بہم دافیتیجہ وہ چہ دھانہ پہ کتاب خو خوراک غالب کہیدے شے بلکہ ہمیشہ خوار
اوسواوی او داے لائحہ کوہے چہ پہ تورہ کہیں دے دے خلاف شروع کہ چہ ہرجا
خان خان لہ دیوبل نہ مخالف دین جو کہ دھنہ کتاب چہ داتفاق دیارہ دھنہ
دوی دا اختلاف سبب کہ حق ہمیشہ یووی او دا اختلاف خوسر نہ معلوم میزی
خدائی کتاب چہ خلق پیری نو بیا بس پہ شاید دسروی نن گونز ہم دغیر حال

دے جہ قرآن موپر چنے دے نو سیاسی او مذہبی جھکے خوش بشمار
دی او کلمہ حائے تہ بہ ارسید و

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ الْمَغْرِبِ الْبِرُّ

نیکوئی دا خبرہ چہ اگر نہ وی مخوند خپل طرف دمشق او مغربا تہ لیکن نیکی

مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ الْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ النَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ

دھنہ د پادہ چہ چا ایمان داوہ پالائے او پورے داخرے او پورے ملائکو او پورے کتاب او پورے نبیانو او ورکوی مال

عَلَى حَبْلِهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنُ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي

پہ مینہ خپلوانو او یتیمانو او مسکینانو او مسافرو تہ او سوال گرو تہ او د

الرِّقَابِ أَقَمَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا

سیتونو پخلا صولو کنس او باقاعدہ مونخو کوی او زکوٰۃ ورکوی اولوز نہ چہ اوکی نو ہفتہ پورہ کوی

وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

او صبر کوی بہ جنگونو نا جو رتیا کمانو او مقابلہ کنس دا سالیشتنی

صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

خلق دے او دادی چہ د خداے دی پیری

د قبلہ مسئلہ دومرہ میدان کرم کہ چہ یہود یا نو نصاریٰ و او مسلمانا نو بس نیکی

پہ قبلہ پورے خاصہ کورہ یہود یا نو دے چہ خول بیت المقدس تہ قبلہ نہ دانی نو

دی او د پیغمبران نہ منی او دی مونخ او قبول نہ دے دغے عیسا یا نو بے د

مشرق طرف نہ بل طرف تہ قبلہ منل او د نیکی نہ کنزلہ بل طرف تہ مسلمانا نو دے

چہ ہر شہ خوبہ کعبہ شریف کہی دی دا د ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام جو رہ دہ

د خداے او لے کور دے او ہر شہ نیکی چہ دہ ہم دغہ دہ

دا ہفتہ دا سلام نہ کنس دا طرف پرستی کراھی وہ چہ دی بہ عادت

مرا غلی و و دی لکه د بتان اطراف هم معبودان کنول.

نو اسلام د اطراف پرستی تر دید اکه چه کچه ته مخ کوی که داستا سونه مشرق ته وی او که مغرب ته جنوب ته وی او که شمال ته.

نوخلا ے تولو خلقو ته په دے آیت کین د بیان کوی چه تش یو خاص طرف ته مونځ کول دا د دین مطلب نه دے په دے مخ کولو کین خو مطلب دا دے چه مونځ کول د هر څه وینوی خین و نوا و کار و نونځ مخ اکر زوی او غدا ے سره یواځے مناجات او د هغه ثنا صفت شروع کی او بل تول امت په جماعتی سر نلک کین عبادت اکی او په دسره خپل زړه خلا ے طرف ته اکر نړوی د اسلام نه مخ کین د عیساییت په دینت کین د روم غالب حکومت و و د دی په مشرکانه کار و نو کین یو کار نور پرستی و په دے وجه پولوس چه مغلوب عیسائی و دی د اثر د لاند ے د عیسایان د پاته مشرق طرف ته عبادت لازم که دا د ے خبره وه. لکه چه مغلوب مسلمانان د عیساییت په سر نلک کنول دی

د غصه د دینه لیک د مغرب هم معبودیت څه خلقو مانه نو پک و و اید په خصوصیت سره ځکه گذار و نه ا شو او د اطراف پرستی په ځا ے ور ته صحیح طریق ا خور ے شوه چه.

د نیکی اصول او د دین مقاصد د ادی چه یو خ یقین په الله اکی او د ا تش په جبه نه بلکه دا ے چه ایمان دار په الله او د الله احکام د هر څه نه زیات کنړی پلار. نړوی. رو نړه. بی بیان. تیر. مال. سوداگری. کو ته په دخلا ے د حکم په مقابل کین څه کنړی. د یته صحیح او ریشته ایمان وائی. او دا د ایمان پیچ د ے پد ے یقین د نړه تسلی حاصلین د و سو سونه پر بند خلا صیبری په تکلیفونو دخلا ے نه نه کله من کیږی او په مال دولت پیر نه ناز یږی پد ے یقین او ایمان کین چه د بدی و سو ے را نشی. نو د ے د الری کی او که پد ے قادر نه شی او کناه او کی نو نر تو بهی ا بآ سی. او چه دایقین نه وی نو په مال دولت غرور او تکبر کوی په تکلیفونو ناسرا غی ینکاره کوی د ے حیایمی په کارونو نه مشرمیږی د ے سر کړ وړ وی په نړه کین ے د خدا میر نه وی

و توبے حاجت نہ کنری او دایمان یوہ نخر داوی چہ پدین سختی الاشی و دین
کار و نہ خلق نہ کوی او بد دینی زیاتہ شی دخداے حکمنہ پدینکارہ خلق نہ منی نو
پہ دے دایماندار۔ دخیل خان مال او اولاد دے عزتی نہ زیات خفہ وی دگبد
دینی دلرے کولو دیارہ دخان دروزے کتلونہ زیاتہ خواری کوی۔

اوچہ دایمان نہ وی نوچہ دین او ایمان ورلہ غیرت نہ ورچی دایقین چہ پدیرہ
او وجود حاکم شی نو پدیرہ کنش داخرہ دمسلاکو۔ دکتاب دپیغمبرانو۔ دمنلو یقین
پیدا مٹی دودہ پدیرہ دیواللہ حکومت وی

خوک چہ پدیرہ الله او دھغہ پدیرہ صفات کامل ایمان نہ راوی نو هغی عبادت نہ کوی
مے تش دخیل عقل بندہ وی دغہ دودہ معبود او مطلوب وی۔

پہ قرآن کنش دالله او داخرت دایمان یوحنای دے ذکر ہائی ددے وجہ دادہ چہ د
بنی آدم دیارہ یواخے دا دنیا نہ دہ چہ کنخورل شکل اوکی او بس بلکہ دے پدیرہ اخرت
ایمان راوری۔ پدیرہ کو بہ یقین کوی دے بدوے پو بہ شی چہ دانسان دیارہ یو
پت بل عالم او بلہ دنیا شتہ او هغہ دے عالم نہ بندہ اولویہ دہ دے یواخے ددے
دنیا وجوب وجود دخدمت دیارہ نہ دے پید بلکہ روحانی دنیا کنش خوشحالی ہوندا
دودہ لوی مطلب مے۔

جزاء سزا یواخے پدیرہ دنیا کنش منل۔ دقوم پدیرہ ترقی او تنزل سرہ یاد روح پدیرہ
اذلی بدلی سرہ دا قول داخرہ نہ انکار دے۔

پدیرہ کو بہ دکتاب او دپیغمبرانو نہ کنش یقین کوی چہ دا عالم غیب اسید نیکی
دی او دخداے پدیرہ حکم دپیغمبران پدیرہ ہدایت دے دخداے حکمنہ راوری کہ خوک
مسلاکے نہ منی نو دے بہ وحی او پیغمبری نہ منی اویدا نہ منی نو اخرت چہ قول
دغیبو عالم دے دا بہ هُمن نہ منی اوچہ اخرت نہ منی۔ نو بس بیا خود دہ دچوند
مطلب ددنیا خوند نہ۔ او شہوتونہ پورہ کول مٹی او دا مطلب گمزل بد سختی دہ
مسلاکے بہ ذات خوشکار نہ شی کوئے چہ کنے دیتہ معبود او ویلے شی۔

دوی خوش و خداے پدیرہ حکم خیل خاص خاص کارونہ کوی۔ مونہ بہ ددین شہ نہ غوارہ
مشرک قومونہ دوی پدیرہ نوم بتان جو رکری دود۔

ورپسے یہ کتاب یقین کول دی۔ خوگ چہ پہ قرآن یقین اکی نوکویا دے
 بہ داقراں شحات دپارہ بندہ اکتری او دندہ خوہر خوگ طلب کوی کہ کتاب
 بندوی او کمونر پہ یقین دی نویدہ بہ عمل وی او کہ عمل پیر نہ وی نو داب شحات
 نہ دھوکہ ورکول وی چہ خہ قرآن شمس۔ نواخر حیات تہ دھوکہ ورکولو کنب
 خہ فائدہ دہ قرآن وائی مونے فرض دے۔ او یا حلدے ویلی دی او زہ
 نہ کوم دیتہ بہ مثل ادیلی شی؛ زکوٰۃ نہ ورکوی۔ روزہ نیول ورتہ گران دی۔
 حج خواہو دہوتے خیر کنز و نو دیتہ بہ خوگ لیونے پہ قرآن ایمان او
 یقین ادائی

کتاب مثل دادی چہ دے پہ لفظ او معنی وواہد سرہ پہ پیغمبر راغلی دے
 دانہ چہ معنی خدا ی وی او لفظونہ دپیغمبر وی۔ لکہ چہیم ہودیائ او عیسایان
 عقیدہ دہ واکتاب مثل نہ دی۔

بل پہ پیغمبر انو علیہم السلام یقین کول نیکی دہ۔ ددی ہدایت۔ ددوی
 خویونہ۔ او ددوی دجونند طریقہ زدہ کول او بیا پہ ہنہ عمل کول دپیغمبر انو مثل ہا
 چہ خوگ دپیغمبر دخوی نہ خبر نہ وی یا خبر وی جو پہ ہنہ عمل نہ وی نو دیتہ
 بہ دپیغمبر مثل شحات او ابو۔ بعض خلق پہ شر و نو کنب و خون بنی صلی اللہ
 علیہ وسلم صفتونہ کوی دمعارج قصہ پہ رنگار ناٹ ند نو نو کنب بیا نو ی او دیتہ
 حبت وائی۔ اورید و نکی صم دیر خوشحال وی چہ مونر پہ نسل دیر ش
 روپے لغت خوانان راوستہ او دخون بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ
 محبت نہکارہ کر۔

دپیغمبر بندہ وی دانہ چہ گنے پردہ کنب خداے ننوت۔ دیتہ کافلات
 او قار وائی دے مجسم خداے وی۔

داسلام پیغمبر بشری نہ دہ نہ برہ نہ بنکتہ خود وحی پہ وجہ ویر
 پاکیزہ اخلاق لری او بے گناہ وی۔ پہ دے ایت کنب وناکارہ عقیدہ و بیخ
 کنی ا شوبہ۔

خوہے تا سوپے فکر اکی چہ کہ مونر دچا دیر تعریفونہ او کو دے چہ ہنہ

پیغمبر انو علیہم السلام

راقت وائی یوگلا س ادبہ سارا کہ اوزہ ورتہ وایم چہ دیتہ طیار نہ ریم نو پہ دے
زبانی ستا بنوبہ دغہ سرے کھمونی بن نہ رضاشی

هغه سرے صندور ایماندار او پیر رسول مین دے چہ پیر نثر یا پیر نظم کین د خور
بنی صلی الله علیه وسلم سرے مینہ بنسکارہ کوی او جوند د خوب بنی پیر ننگ رنگہ
وی د غسہ چہ خولک دانغتو نہ اوری او نزار زار جاری خوش جیرا نہ چہ د د اسم
لوی بنی پیر وینا مکانو عمل تہ طیار شی کھمونی معاملہ د خداے سرے د هغه
کھمونی د زہر د نو نہ خبر دے مونی یونہل خو پیر چل دل دھوکہ کولے شولیکن
خداے او د هغه بنی صلی الله علیه وسلم نہ دھوکہ کیری د وی سرے معاملہ
صفا پکار دے د غسہ اجر قی و اعطان چہ د پیغمبرانو وارثان حان تہ وائی
هغوی د دیتہ اگوری چہ هغوی پیر اجرت او طلب و عطا نہ کیری و د کہ
هغوی بے طلبو پسے کیرنیدلی و د او بے اجرت و عطا نہ کیری و د

و اعتقاد یات نہ دستو د معاملات ذکر کیری
الکتب د دے دامطلب دے چہ د قرآن یو یو تیکے د خداے د طرف پیر خور
بنی نازل شوید پیر د کین چیتہ قسم کمر زیاتے نہ شی کیدے د اند چہ کین یو خیال د بنی
زیرہ اُغور د ولے شد او هغه ورتہ خیل الفاظ و اغوند و ول لکچہ دیم هود یات او
عیسایات خیال دے .

چہ واتی المال علی حُتبه د خداے پیر مینہ مال و رکوی یاد مال سرے
مینہ د خور د خداے مینہ پیر غالب شی او خیل محبوب مال و رکی دا د زکوٰۃ نہ عطا د
خیرات او صدقات دی حُک کہ چہ زکوٰۃ خو کین راتلو تیکے دے زکوٰۃ خو پیر کال
کین یو حُل وی چہ د کال پیر مینہ کین یو حقدار وینی چہ لاچارہ دے نو د تہ مال و رکی
یا د عام فائزے کار وری او د دہ نہ مطالب او شی نو دے پکین مال و رکی -
بَل د مال چال و رکوی د رشتہ دارانو خیلوانو تہ د اولنی حقداران دی دوی
پیر لو کہ او د دہ د قدرتی خبر دہ چہ سرے د دیر وری او د تکلیف پیر وخت
کین د سری خیلوانو مالدارانو تہ اسرہ کیری و لے نن ورخے سرواڑہ غریب
روندارے و رکی متولہ وی او دے خیل خیر زکوٰۃ پیر بَل وطن کین خلقو تہ دنم

د پياره وړکوی

او یتیمانو ته. چه دورو کی پلار مړ شى. نو اوس دده دمه وار تولى مال داران اگړخى اود دوى هر قسم پالنې په مالدارانو ضرورى شى ادا خاصه چه دكوم تبېر ټپم وى په هغوى خو خود دى پالنې لازمه شى او مسکینان. چه دورو گټه نه شى کولى چه دوى گذاره په اوشى او دوى په خلمه ناست وى غواږى نه نود داسه خلقو امداد په طاعتونو خلقو لازم شى.

او د مسافرو. چه کویا په لار کښ اخلی او لار پلار او مور شى. سفرونه د علم د حاصلو د پاره او د حج او د غزا د پاره کول پکار دی. نو خدای دده سره د همدردۍ حکم کوی. چه د غازیانو. حاجیانو. طالبانو د دین امداد دنده اکی چه هغوى د غزا. د حج او د دین په علم کښ راستى اکی. او ستومانده شى او سوال کړی. چه ډیر په لاجپاری سوال کوی. سوال کسب نه وى یا هغه خلق چه د لاجپارو خلقو د پاره سوال کوی د دیني کار د پاره سوال کوی سوال د ضرورت د زیات حرام دى. په دائره کښ دنده جائز دى او خلق د دوى امداد اکی.

او د مریانو په خلاصی کښ څوک مریان چه مالک سره قیمت مقرر کى او د دى د خان د خلاصی د پاره مالدار ته اوائى نود ده امداد پکار دى یا څوک قید وى او د قید نه په خلاصی کښ دده امداد اوشى انفرادی د اسلام په لحاظ هر چا ته یو پید اوشى حق ورکړى شویدى که په چا عارضی غلامی راغله نود دى د غلامی نه خلاصول د مالدار نو فرض دى. په بریزو امداد و نو کښ د خاص نصاب یا د کال او د مقدار څه حد نسته دا دورو کونکى په طاقت او رحم موقوفه ده چه خورم وړکى. د هلاکت نه دعا جز بچ کول خو فرض دى او نریات چه خورم وړکى دى.

دا هغه خبره دى چه په دى مشرتک چونندون بنسکیزى خو مسلمانانو پدې عمل پریځود. نود د دى نتیجه داشوه چه اشتراکیت روسی ترهلیک

هر خاے تا یلے شی. دوستان! اسلام په مقابله کنن چه په پخپله خوښه
 د خدا لاس په درخا دیاره ورکړه دی. اشتراکیت چه په زوره به مالدارانو ته
 مال اخلي چیرته ټینګېښ شي خوا اسلام تش د خوځېدونم شاه او مال سټل
 روځوونډ په خیال کنن نه مراحې نومونډ ځکه کله دیو قوم د تپه پوسره
 سر را کاکو او کله د بل په تصرف نه مریکو درپس عبارت شروع شو
 چه مونږ باقاعدې په کمال وجه کوی مونږ چه بار بار دوه وینا کړې تش په لفظونو
 د یلو او درید وړ کوم او سچ نه پوره کړې شکل د مونږ په خاسته او شې خو
 د مونږ ساوحداد په چه مونږ مونږ د بې حیایۍ نه منع کړي. او مونږ ناجوره
 نه دغه په مونږ جوړه شي. نو بیا د تکلیف په وخت کنن چغه سورې نه دهی او
 چه مالدار دی نو بیا به کښو سی نه کوی د حق په ښکاره کولو کنن به دچا ملافتیا وړ
 سره غم نه دی. ځکه چه مونږ په وجه به دده په زړه یواځې د خدای لوی
 غالب دی که ده دغه سختی پسې شي. نو دا به په گرانه نه وی. او تش په شکل دا
 مونږ د اصفیو نه په بنی آدم کنن نه پیدا کوی لکه چه نن ورځ د دے قسم مونږ نو
 حال تا سو وینئ. نو مونږ پیدا فی عبادت دے

او زکوٰة به ورکوی په قرآن کنن چه چیرته د ملت زکړ دے د غلته ورسره د
 زکوٰة حکم هم موجود دے او د دے وجه داده چه په مونږ روح پاک کړي
 او وائی چه مال د روح مرکړ دے. یو سر په چه زکوٰة ورکوی نو گویا
 دے دیر خوځېدوړ کوی. او د خدا لاس رضا حاصلوی او زکوٰة ورکول
 د نیکی یو لوی رکن دے. او د ایمان داری لویه نځه ده دغه وجه ده چه د لویو
 صحابه وو د زکوٰة نه ورکونکو برخلاف د ابو بکر په مرکړتیا کنن جهاد کړیږي
 د مالی عبادت دے

د زکوٰة د نه ورکولو چیلے چه د سرما په دار و د رضا په خاطر جوړه
 شویدی د خپله په لید و سر په حیران شي چه د دے حیلې ساز و
 خرمه کالې زړه وو. چه د دین د لوی رکن نه د خلاصولو چیلے دی
 لیکل په زکوٰة نه ورکولو کنن د اسلام د یو رکن نه رول دی او د ایمان په بنیاد

و ان نبی و احبیلہ سازگو یا دخلا سے پہ حکم رضا ندی او پہ چل و ل خان او چیل
دوستان دزکوۃ نہ خلاصہ وی ہم دغہ دزکوۃ نہ دزکول و غر باؤد و پیرید و سبب
شد او خلا سے دند کی د پیر زربہ داد خانہ جنگی سبب اگرچی کہ اصلاح
او نہ شی

پہ قرآن ^{کرن} کن یواھے دزکوۃ دزکولو حکم دے نصاب او کال تیرید بیا و حشر
رسول صلی اللہ علیہ وسلم علی تفسیر دے. تو زکوۃ و رکول دایمان غہ دہ او نہ
ورکولے دمنافقے او ناشکری علامہ دہ. نہ ہفہ چیل نہ لیکہ کومے چہ چالیکیلی
حک کہ چہ پدے دھنے نور اشاعت اخوریدل کیازی خود او ایم چہ داویرہ
نامناسبہ طریقہ دہ نریات پہ غہ نہ لیکم دھو بنیاد و پارہ اشارہ کافی دہ
تردے داجتماعی عملونو ذکر دہ چہ کہ امت محمدی پیک طریقہ پاک
اوسر دحالی جو ندون تیروی. نو امن امان بہ وی دامیر او غریب بہر و غروی
او کہ دعملونہ نہ وہ. نو جنات جدل بہ وی. ضد وند او تربگنی بہ وی
چیل او داہل بہ وی لیکہ چہ تا سود دے عملونو دند والی پہ وجہ نن وینی
د دے اصلاح پہ قرآن ^{کرن} او صرف پہ سنت کیدے شی

چہ لونز او کی لونز و نہ بہ پورہ کوی. اول اعمال ذکر کرہ حکم چہ پیر
د پیر یو کااوشی نو بیا ہفہ عادت او خوی اگرچی چہ عمل او وی نہ
نو خوی نہ شی لا تیل. چہ مونہ او شی او دمال پہ زکوۃ کن و رکول او شی نو
و فاداری او صبر بہراشی چہ یوسر دخلا سے سرہ دلالہ إِلَّا اللَّهُ
پہ لوز کن تینک نہ وی ہفہ بہ نور لوز و نہ خہ تینک کی چہ دخلا سے
حق زکوۃ نہ ورکوی نو پہ بنی ادمو کن بہ پہ صبر شہ گذارہ او کی. نو اول
عقائد بیا عبادات او بیا اخلاق دی

بعض خلق لوز پورہ کول یواھے د بند یا نو سرہ ضروری کنری او پدے
خان تہ یا بل تہ نیا عافی نو داد و فاداری یوجز ضرور دے خو خدا سے سرہ
پہ لوز کن بہ و فاپیک و فادارے نیلک نشی کرزیدے. کلر کلہ مونز لوز
حک پورہ کووچہ مہونز دشرم ویرہ پکنس وی دالوز کہ چا پورہ کہ نو داد

دند و نہ لیکہ

نیکی نندہ خان خلاصہ دے۔

د لوز پورہ کولی د جبرندون او اجتماعی جوندون یو ضروری فرض دے
مونږ او زکوة د وسیلے دی چه یو سکر مونږ کوی نوکویا دده په زړه کښ د خدا کوی پرت دده
او د دهغه سره په مناجات او پد وخت وخت په پایند خوشحاله د واقفم سکر به د
بند کانونو سره هم وفاداری کوی او خلق به د خالق عیال کښی او د خلقو سره په نیکی
کولو کښ به د خالق رضا لټوی او چه سکر دومره زیگر وروی چه د خالق خدا ل
سره په لوز کښ به وفا وی هغه به د مخلوق سره د لوز تینک کی او په
داسه به لوزه به خرنښر خولک یقین اکی!

نن ورځ تاسو د کور چه په نومونو نومونو د ذلت وریز د خور دی لوزونه
کوی او ماتوی او دغه به لوزی مخلوق د درجه ته به اعتبار که چه دیلا را د خوی
په یو بل اعتبار یا ته نشه. خان خانان شہ جماعتی او اعتباری جوند ختم
شه په شکلونو کښ بنی آدم دی. او په حقیقت کښ درند کان دی هر یو
د بل نه بیرینی چه دغه په ماحمله کوی او دغه د ماقطره
قطر د کوی. کښ او بغضونه زیاتیدنی او مقدمات عزیه ترقی د
د عدالتی فیصلونو معلومیدنی چه هغه مقدمه د خپلو خپلو خاندانونو په
مینځ کښ دی او په ۲۰ د لړ لړ په خلقو په مینځ کښ دی.

بَاءَءَ مالی پریشانی صرأءَ ناجور تیاکان. حیث البأس
د جناب په وخت کښ ۱۲

او صبر کوی په سختی او فقیری کښ او په مرض کښ او په جناب
کښ دا دره حالتونه داسه دی. چه سکر په دغه کښ صبر کړی شوی. نو
په زړه خا یو نو کښ به ضرور صابری وی پد به حال لټو کښ په ناره کښ
د پیره به ارا متیادی حکه خور بنی صلی الله علیه وسلم د اخی چه
فقیری کل کل د کفر سبب گرځی د غصه ناجور تیا بهم د سړی حواس
کمزوری کی او کده د وده خبره تر جیبی -
په جنګونو کښ خو حال دیر خطرناک شوی. د مرګ ویره شی

دا طرافونہ دد شمن حملے او چہ شنی د پیرے خطرہ وی نو پیدل سے حالاتو
 کنس صابرو بہ واقعی پہ نوسر حالات کنس خواہ مخواہ صبر کوی دد محیر خاوندان
 پہ دنیا غالب و و و بادشامان ددوی دمقابلے نہ عاجزہ و و و اوس چہ
 صبر پاتے نشہ او د کتاب او سنت دامضا مین یواخے د ثواب دیارہ دی
 شنی او عمل پہ ضروری نہ کنر نو د مسلمانان فر دد او جماعت نو د حکومتو
 حال تہ نظر اکی چہ پہ کوزلتو نو کنس پیرا تہ دی او چہ چا کنس د غم مخکنی
 خبرے موجود وے وے او پہ د غمہ صفا تو موصوف و و و چہ دایمان
 پنچہ اصولی خبرے دی مال پہ د غمہ شپین و حایو نو کنس لگاؤ و مونج کاؤ زکوٰۃ
 وے ورکاؤ و و و و و پورہ کول د خدائے سرہ پہ لور ٲینلٹ و و و چہ جنگونو
 کنس بہ دوی لوزا و د کہ پہ ہفت کنس رشتینی و و و چہ جنگ کنس صابرو و و و نو
 خدائے دیتہ وائی چہ د رشتن خلق دے او دا د خدائے نہ ویریل و و و
 دی ددوی عملونہ او ددوی اخلاق ددوی پہ نیکی گواہ دی گویا کہ خدائے
 رشتنہ او خدائے کوری نوزا و صرف دادی او چہ خولک بے دے
 صفا ترا عما لونہ چاتہ رشتینی او نیکان وائی نو ہفتہ پہ غلطے دی لای
 فکرونہ حان تہ او خیلو وینا کا نوتہ او کی چہ مونز تر کومہ حدہ شنی
 او نیکان یمنو او مونز پہ کومہ مرتبہ کنس کنس پنچلہ نیکان یو
 د خورنہ نبی فرمان دے چہ چاہے دے ایت عمل اکہ نو د دہ ایمان
 کامل شدہ رہے مونز پہ ایمان او عمل نصیب کنس آمین .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقَصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرِّ بِالْحُرِّ

اے ہفتہ خلقوچہ تاسو ایمان راہ پیک فرض کو شریک پہ تاسو د بدل مرگ یہ مہر و کنس آزاد یہ آزاد

وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ أَلَا نُنَبِّئُكَ أَنَّكَ مَنِ اغْتَبَىٰ لَمْ يَكُنْ خَبِيرًا بِمَا يَفْعَلُ

مرگے پہ مرگے او غزہ پہ خزے پس ہفتہ چاتہ چہ درود طر نہ معافی او شور پس طلب دیتہ

بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّى إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّن

پر بندہ بطریقہ ادا دے دے ہفت پہ بندہ نشان ادا کی داسا نتیجاً ستا سود پر طرف نہ دے او فہرہائی وہ پس چاچہ

أُتِّدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَمَّا عَذَّبَ إِلَيْهِمْ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ

پس دینہ زیاتے او کہ نودہ دپارہ درد ناک عذاب دے او تا سود پارہ پہ بدلی مرگ کیں جو نودن دے

يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

اے عقل خاوندانوں یا بیگی چہ تا سود خدا سے متویرینے

دریشتنوا و پر حین کارانوصفات خوبیان شرحہ پہ کوم قوم کیں واصفات دی
نوحہ پہ امن امان چونندون تیروی اوچہ واصفات پکینی نہوی لکچہ داسلام نہ محکمی
نودنود جرمونو بازار بہ گرم وی او خلق بہ دومرہ بے انصافہ شہی چہ دجرم او نیک
تمیز بہ پاتے نہ شہی او عذاب تو نہ پرد بے انصافو مقام او کرحی داد قومونواتمہائی
بدلی بختی وی پہ دیوچہ متول قوم تہ مجرماتوتہ اذمہ دارو خلقوتہ ولتہ خطاب
کین ی چہ گوری کہ شوک او لکید او بل شوک مرکہ نودغہ قاتل ہو جیلے شہی
کہ قاتل ازاد وی او ازاد مرکہ یا قاتل مرکہ وی او مرے مرکہ یا خزہ وی
او خزہ سے مرہ کرہ شوکہ مرہ خیالوانو قاتل مرہ دوروی او قاتل تھے
مرگ مصاف کہ او بیت مال خو کہ نو میا قاتل لہ پکاروی چہ ودیت پہ وکرو
کین د بند و سر بیتوب او انسا نیت نہ کارواخلی او داد بیت دہیر پہرہ
طریقہ د مرہ وارثانوتورکی

ادکورے داد قصاص نہ خراسان و دیت مال پہ شریعت محمدی کیں یوا نشانہ
داد خدا د طرفہ اساتیرا و مہربانی وہ دد قدر او کی او کہ چا پس ددینہ زیاتے اٹک
نودہغہ دپارہ درد ناک عذاب دے او کور پہرہ بدلی مرگ کیں ستا سود پارہ چونندون
دے دے عقل خاوندانوں یا بیگی چہ تا سود خدا سے متویرینے
داسلام دساتو پہ رخت کیں داسمانی دینونو انسانانی قانونحال پندباتی یا کمی

کین کی پروہ اسلام چہ راغے. نو در میا نہ حالت پیدا کہ او کو یا بہ مسلمان لازم کہ چہ ستاد
خیل حکومت وی او بہ ہنے کین و مساویانہ انصاف کو کین عدل اور انصاف وی غریب اور مسیر
و پکین دیوے درجے خاکوند وی ستا سخن بہ فوج داری او مالی مقدس وی دایفصلہ بہ انفرادی
نہ وی حکومت بہ فیصلہ کو ی۔

دعمر بو حال دارد. چہ فیصلہ بہ د قبیلہ بہ طاقت کیدے کہ یوانا دہاد نکید او د
طاقتن قبیلہ نہ بہے خوک سر کہ نو د قبیلہ بہ یوانا دانا و قاتل بہ سر کہ نہ
رضاکید بلکہ د قاتل قبیلہ سردار بہ یہ بدل کین غوغا کلاہ بہ د مقتول زور د قبیلہ
دیو سری بہ خائے د قاتل د قبیلہ لس تن غوغا او کہ خزنے بہ سر کہ او کہ نو دوی
بہ د قاتل د قبیلہ فارینہ غوغا او کہ سری بہ سر کہ او کہ نو دوی بہ ازاد یہ بدل کین داجہ
دابدہ طاقتن قبیلہ عدالتی فیصلہ وے۔

اوس کہ دانا جائزہ بہ د قاتل قبیلہ او مسئلہ غوغا. کینی نو بیا بہ د سری د قبیلہ بہ قاتل
قبیلہ صلہ وہ بیا هر خومرہ چہ بہ د دوی نہاد و جلے شو دا شو سرہ زینور و توب او
ظلم عظیم و و۔

د دے فیصلہ و اصلاح توراۃ دایے او کو بہ چہ بس قاتل بہ یہ مقتول و جلے شی نہ بزیانے
وی او نہ بہ معافی وی۔

د اشہ خومون د زمانے قانون د انقضاء و صنی قانون تدا و کورہ دوی دانی چہ
د قاتل بندہ دیو سری یہ بدل کین و جلہ سناسٹ دانی دایے چہ د قاتل نہ بدل
یہ قتل اغشتہ نہ دی پکار۔ بلکہ د دہ پرورش پکار دے او هغه د قتل نہ یہ حکمتنوسز اکانو
کیدے شی۔ چہ لس پنچلس کالہ د قید کرے شی

او دانی چہ سیرہ کہ قاتل پنچیلہ د قتل اقرار او کہ او عدالت پچھانسی کی۔ نو خیر
داخو خہ جواز لری

لیکن چہ دایے حالت نہ وی تش شاہدان یا ہنے نینا نے یہ قاتل موجود شی نو بیا
خود قاتل سر کہ تدا پکار۔ حکمہ چہ یہ د کین ددرو غوغا قتال کیدے شی او دوی ہنے حکومت
تہ بنہ دانی یہ کو کین چہ رحم دسزا کا نو یہ نسبت زیات وی

بل ددی دانی چہ مجرمان اکثر یہ دماغی نا جوہر تیا کا نو کین کی پروی۔ حکمہ د او سرہ

لوی جرم قتل کوی. نو د قاتل د دماغو په هسپتالونو داروپکار دی. چه جوړ شوی د اند چه د مے قتل کړے شوی.

د ادلیکونو په اصل کېن د هغه خاص قوم نقل د مے. چا چه د قوم د هر قسم اصلاح او تربیت د پاره انتظام کړید او هغوی پدې طریقو د مقتول او د قاتل د خاندانونو په منځ کې د شخړو که وی هغوی منځ د علاج هر قسم شفا خانو ته استه او پدې اړه طریقو د فیصلو ته امکانات پکېن هم شته.

پاتې شونو رقومونه او ملکونه باندې چیان او د حشیان او هغه حکومتونه چه هغوی د تربیت او د علاج په رومبو تکیو کېن سبق دانی هغوی د د مے قانون قابل نه دی او د انش ناسمکن العمل قانون د قرانی عمومی قانون په مقابل کېن هیچر حقیقت نه لری په انصافی او مساواتی قصاص. قبیلو او امتونه تربیت بیاموی او چه داسه نه دی. نو قاتلان به گناه دیني بیوی. تش دلسو پنځلسو کالو په قید خوړ و قتل نه نه منع کېن. بلکه چه خلقوته معلومه شوی چه د قتل سزا قتل نه د مے. نو هغوی بیا سرکونوله بنسټ ور درکی او دانی چه د کور نه خو جیلخان ته د مے په مرکه کېنې پکېن بنسټ په آرام چونډ تیر یږی او د د لاشه کو مے چه په جشنونو او دغس نور د خوشحالو کېن ور ته معافی کېنری او هیله دویمه دریمه حصه قید تیر کی او بیا کور ته راشی مړ مے کوی. او بیا د مقتولان د خپلوانو په ساتلو کېن غریبزی.

خه ور ځی مخکېن په مصر کېن دیورپا په تابعدار مے کېن د نرغی دیر سراج وو. د بدل قتل به پکېن کم کید، په قید و نوبه سزا ور کید شوه خوا د س چه قانون د اوقه بد امتی معلومه شوه نو هیله د خلای قانون نه د غاړه ځخو ده او اوس د قید په ځای مے د بدل قتل خوځم که. هان داده که داسه حالات پیداشو چه د مړی وارثان د قاتل په مړی کېن خیر نه کنری او د هغه په ځای تره مال په ذریع بدل اخلی. نو د مجازت قران ور که. بلکه که د مقتول وارثان تولد معافی قاتل نه کوی. نو هم کولے شوی. شریعت د معافی په باره کېن د مقتول خپلوانو نه د قاتل روڼه دانی چه د راجع حالت پریږدی شوی.

داده د مے کامله او پنځه نسخه ده چه د د مے د برابرې نه انسانی عقل عاجزه د قران د قوله دنیا د نولو زمانو پوهنا هو د پاره قانون جوړه وی. او همونر تقلیان چرته

یوہ تجرید د لای وخت یا د خاص قوم د پاره فائدہ مند ادبی. نو د ای چہ ہلکے چہ
 د انجیل وطن کن جاری کو او پہ ہفتے خبر دے سے تیندک او دریری. چہ خدا ے رسول
 او قرآن شہر خہ تر حیرشی پد فام فام قدم کچودہ پکاری چرتہ جو نر عقلاوند و چرتہ
 د خدا ے فیصلے

او چہ پد مال فیصلہ اشی. نو د مری خیوان بہ پد قاتل دیرہ سختی او تادی نکوی
 دغیر قاتل بہ ہم خواہ مخواہ و دیت د مال پد کو لو کن نادستی او کجوسی ہم نکوی د اخلک چہ
 ہلکہ د مرگ نہ خلاص شوے. نو د خدا ے پد خان فضل او کنزہ خورہ اساتیا شوہ او
 د خدا ے خورہ رحم اشہ مال خو چہ لارشی نو نر ہم راتلے شی و لے کہ قتل شوے
 نو بیا خوبہ د چوندن نہ دو (بغیر قیامت نہ)

مخکن خدا ے د مری خیوان نو د ہدایت کوی. چہ گورے ہسے نہ د قاتل نہ مال
 ہم و اخلی اد بیا ے مرہم کی. او کہ چا داسے او کورہ. نو د دوی د پاره دیر درد ناک عذاب د
 وائی چہ دے دھوکہ باز د پاره معافی نشدہ. بلکہ حاکم بہ خواہ مخواہ و جنی.

خدا ے پاک د قصاص فائدہ بیانہ وی چہ ہر کلد قاتل دا علم وی چہ کہ ماخوک مر
 کہ نوزہ بہ قتل شہ نو د خان پد خاطر یہ ہفتہ نہ قتل کوی. او چہ قتل یکن نہ وی پو اٹھے د مال
 و رکورہ یا قید وی. نو بیا خو قتل نہ نہ بند یں. د دشمن و جلد او مال و رکول یا د ہفتہ
 پد قتل قید تیر ول خوا ساند خبر دہ او د پد چل وطن نظر او کی.

شہ خلق پد دیر و خبر و کن د یورپ پد پیر قیروقی دیر مین دی او عفو
 دا ظاہری سیند رو بی دیرہ خونہ وی او دیت نہ گوری چہ دوی د ملک نو د اغشتو پد
 وخت کن کمزوری قوم نہ خورہ پد لکھو نو جنی. د غلتہ دوی رحم خہ شی کوم
 چہ پد قانونی رنہ کنس مونہ د قصاص نہ قید و نوہ رسوی؟ دی خوبہ ویر و زگو. بدلہ کان
 ناجوہ و. او نہ ناند و و ہم رحم نکوی کنی ددی تاریز کوری.

د اخطاب خو عام دے یکن فائدہ تر عقلمند اغشتہ شی حکم خدا عقلمند و تہ
 وائی چہ پد قصاص کنس دعوا مو فائدہ دہ دینہ حفاظت د پد کنس انصاف دے او د معافے
 پکو لو کن فضل دے. نو گو یا د قصاص نہ انکار بے عقلی او لیوننتوب د عقلمند د پد فکر کی
 چہ دوی د خدا ے پد فیصلہ د قصاص نہ د انکار پد و جہ عقلمند وی

کہ بے عقلہ۔ ۱

یہ قصاص کنس مطلب خلقونہ متقیان پر ہیئت کاران جو ردل دی چہ پیر یونہی
نہ یکنے نکوی و خلقونہ کناہ وینے نہ پیوی او چہ قصاص نہ دی نہ جو انہم بہ دیروی او پیر قوم کن
بہ مجرمان زیات وی۔ اوس د قوم خونہ دہ چہ متقیان جو ردل دی او کہ مجرمان

کُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ أَنْ تَرَكَ خَيْرَ الْوَصِيَّةِ لِلْوَالِدَيْنِ

فرض کہ پے شوی کہ پیر تا سیر ہفت سوخت کن چہ حاضر شی یو تا سیر ہفت کہ پیر پنے وی مال وصیت دیارہ دمور پلار

وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ۝ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

او خپلاوانو پیر طریقتے سرہ دا ثابت دے پیر ہیئت کاران پس چاہہ بدلہ کہ وصیت پس دا سیریلادہ

فَأَنَّمَا أُولَئِكَ الَّذِينَ بَدَّلُوا نَفْسًا بِنَفْسٍ ۝ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

نہ کناہ د دے پیر بدل او نکو دے بیشک اللہ ارید و نکے او عالم دے پیر خولک چہ پیر یونہی وصیت کو نکے

جَنَافًا وَتِلْكَ أُلُوفٌ حَقٌّ ۝ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

دنیایا کی یاد کناہ نو کہ دغہ دے اگر پیر میند و دیکس و نشہ کنا پدہ بیشک اللہ بخونکے او مہربانہ دے

عام ہونا نو تہ قصاص بیان نہ پس و وصیت حکم کیزی چہ اسباب و مردک راشی نو پیر اخر سوخت

کنس ہر سری لہ چہ پیر مال لری و خیر کار پکار دے او پیر ہفت کنس یو وصیت و داد اجتماعی چو

کار دے پیر کنس دیو بل سرہ امداد او لاخونہ پکار دہ چہ د وصیت کو نکے او وارنان نہ بدل دے

راشی و وصیت کنس و خیر جذ بہ نہ دہ پکار نہ دومرہ لہ و وصیت پکار دہ چہ مال پیر وی او

وصیت لہ وی اڈ نہ دومرہ دیرو وصیت چہ خولک دیاب کی و خولک کر باب کی

پیر و غ والی کنس و وصیت مستحب دے او پیر مرض کنس ضروری دے خیر پیر مال قحاطی

پیر والے بہ دبانہ دے او دہسار پیر مناسبت دی او دا فیصلہ بہ عرف کوی۔

دوار تا نو حقونہ چہ ثابت دی نو دوی دیارہ بہ وصیت نہ کیزی خولک وارنان پیر

خو و جہ محرومہ وی نو بیا بہ دوی دیارہ و وصیت جائز وی دغے کہ پیر وارنان کنس

داد و تاقار و تاقار و تاقار

سنہ و خصوصاً مقررہ بعض وارثانہ لکھ بر خہ رسی چہ ہند ہند و اولاد و متبر
 و پارہ کافی ندوی او نور و ارثان مالدار وی او میراث تیر رسی نو دولت ہم و غریب و ارث
 و پارہ وصیت جائزہ چہ کد۔ شل۔ لہ۔ غریب۔ دیر خر خہ و ارث دہ وصیت
 گذارے قابل شی

و والدین و ذکر و وصیت کنس حکم ادشہ چہ کلہ کلہ بہ تش میراث دوی کار نمیکری
 اصحاب جہنم وی تو بہ وصیت بہ دے پدا کانو حاجت روائی اشی نو وصیت بہ غیر و ارثانو
 کنس بالاتفاق یکار دے و پارہ و ارثانو کنس وصیت مخصوص او معہر دہ چہ خر و مہ مور پلار
 او خیلوان یا محتاج۔ سریشان دیرت بری عا جزان دی
 داد وصیت پر پر حین کار انولانم دے دے نہ مطلب مومنان دی۔

کتب لفظ بہ قرآن کنس عموماً پارہ و فرضیت را گئی و غہ و جدہ چہ بعض علماء
 وصیت پر دیر مالدار فرض وائی او خول وائی چہ وصیت مستحب دے خو
 و احکم و میراث و حصو نہ محکم فرض و و اوس صرف پر دریمہ برخہ کنس
 کو لے شی۔

او چا چہ وصیت دا وریدہ یا لیکل و وصیت اشوار شاہد انویکین تبدیلی
 او کسہ نو دے گناہ پند غے شاہد ولی یا او وریدہ نکلی دے او وصیت کو لے خلاصہ
 خلاصہ دے بدلون کو تہ ویرہ نیائی چہ کورہ تبدیلی او نکے حکم چہ زہ ادرم او عالم یم
 کہ بدلی ادرم کورہ نوسزا بہ درکم

خو کہ وصیت کو نکلی پر وصیت کنس ظلم او کہ او انصاف پر بخودہ دا کار پر خطا
 او کہ یا قصداً او کہ او نتیجہ دے داشوہ چہ و خاتو بہ دے ظلم چہ کورہ پیدا شوہ و جو نہ
 و دا سے کار ادکی۔ چہ صلح پیدا شی پر اصلاح کنس بہ ضرور پر یوکس باندے دیر خہ کے
 را گئی خو بہ دے تبدیلی کنس خدائے وائی خہ گناہ نشہ نو اصلاح و خدائے سخہ
 دوسرہ منظورہ چہ گناہ پند گناہ کین۔ او کہ او دے گناہ دے خدائے وائی چہ

خہ بخونکے او ہر بانی یم و اخلاص او اصلاح پر

نیت گناہ بخم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ

اے ہفہ کسانو چہ تاسو ایمان دارو ہیں غرض شویکہ یہ تاسو روزے کلمہ چہ فرض شویدی پدھنے کما تو چہ

قَبْلَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۚ أَيْلَمَّا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ

پہلکین ستا سونو دنیا لیک چہ تاسو پدھین کاران شی یو خور و کھ پد شمار پس شو کہ چہ دی لتا سونو نا جو رہ یا

عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَ فَدِيَةً طَعَامُ

پد سفر نو شمارہ دیو رہ کی دو روزہ نوسرونو اد پد ہفہ کسانو چہ طاقت لری دے پد بدل کن و خوراک

مُسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ

دیو مسکین و کی پس چا چہ زیاتر او کہ پد نیکی کن دا غورہ دے دیو دیار او کہ روزہ موا دیو لہ نو دا غورہ دے دیار ستا سو کہ تاسو

تَعْلَمُونَ ۝ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُكًّا لِلنَّاسِ

پدھیو رے میاشت در رمضان ہفہ چہ نازل شویکے پدے کن قرآن ہدایت دیارہ دخلقو

وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

او دلایل دی دھدایت او جلا ایلی پس شو کہ چہ حاضر شی لتا سونو میاشت در رمضان تہ ضرور پد روزہ دیو

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ

او شو کہ چہ نا جو رہ دی یا پد سفر دی نو پد نہ روزہ کنی و شمارہ پورہ کی اللہ پد تاسو اسانیا ارادہ کوی

الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا

او دگر اسانیا ارادہ نکری او چہ شمارہ پورہ کی او چہ لوئی ادائی دخل اے لک خوش نیل چہ

هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

خدا اے تاسو دھدایت کویدے او نیلایزی چہ تاسو شکر ادکی

احکام بیان بی تو یہ احکام کو کیں رو جہ ہمدہ یہ شریعت کیں رو جہ د
سحر نہ تر ما بنام و خوراک سکاک او کور والی نہ د خد اے درضا یہ نیت منع کیو
تد وائی او داپہ مخکنو دینو نو کیں فرض وہ پیدہ نفس پاک می راجی خلد وائی چہ داپہ
مخکنو خلقو ہم فرض وہ گو یاد دین اصول یودی ادپہ مخکنو کیں دکتا بیا نو خصوصیت
اونشر۔ حکم چہ سر وجہ یہ نور و غیر اسمائی دینو نو کیں ہم شتہ و توراۃ نہ معلوم بی بی چہ
موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام خلوت روجے نیولے وے دعا شور و روتے او دتہ
نورے روڑے یہ یہودی ان نیولے۔

مسلمانان و کافران سرہ ہر وخت و جنگ پہ میدان پراتہ پراتہ دی پہ روڑہ کیں لگے
تندے صفت پیدا کی بی خود نبی سرہ دای والی پہ بندہ جزیرہ عرب کیں دتو لو تو مو
در وچے نیو لو عادت بیان نبوی دا خبر و وحی پہ وجہ کوی۔

پہ انجیل کیں در روڑہ دار و صفت شویک بلکہ پہ انجیل کیں در سرہ دا ہم دی
چہ روڑہ دار و بندہ قیل الگوی مخز د پاک ساتی چہ پدہ روڑے اثر نہ معلوم بی بی چہ
سریا پکین نہ راجی دوی بہ کلمہ دمی انونہ روڑہ کپہ کلمہ داکوا و پیونہ اوپہ شپہ سر و کیں بہ
دوی یوخل خوراک کاو و بیا دینے شپہ نہ تر نیے روڑے پورے بہ دوی روڑہ و
لوٹھو بن و سر و جے دھغوی در روڑے سرہ یو اٹھے پہ فرضیت کیں یوشان
دالے دپہ صفت اوپہ شمار در روڑ و کیں نہ دے و حضرت زکریا علیہ الصلوٰۃ
والسلام و حضرت مریم پر روڑہ کیں راجی چہ دوی بہ د خبر و نہ روڑہ کپہ۔

در روڑے غرض خداے نہکارہ کوی چہ تاسو بہ سر و د خلدے نہ او بیرونے
چہ د خداے پہ حکم د جائز و خبر و نہ و او گرے و سالہ میاشت چہ داسے
پاتے شی۔ نو د حرام و خواہشا تو نہ خوبہ خور و بیاراک راجی او د عبادت پہ کو لو کیں
بہ اسمائیا وینئی حکم خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم وائی الصیاء نصف الصبر
روڑہ نیم صبر دے کہ چاہے کو نہ تندر تیر کپہ ان نیت پکین و خلدے دے درضا
او خلدے ترسی نہ و نو نش نفس تنگ و ل اسلامی روڑہ نہ دے۔ دا حصہ فرقی و کچھ اسلامی
او غیر اسلامی روڑے پہ مینہ کیں دے۔

پہ روڑہ کیں سر سزا روڑے وی خوئے او بہ او خہ خوراک موجود وی بی بیان و رتہ کرجی

خود وی د خدا سے نہ جیا گوی او حان پہ قید کنس ساقی۔ چہ د خدا سے پہ حکم او د خدا سے
پہ لوئی او پاکی سے یقین وی پہ دے جذ بہ دروژہ دار بہ د چا مال پہ نا جائزہ سرنایک انوری
وزکوۃ پہ نہ ور کو لو کنس بہ حیلے خرنایک خو خے کی ؟ د سود د جواز د پارہ بہ چل ول خرنایک
اوی ۱۰۶ د بے حیا یعنی کاروند بہ بنکارہ کول خرنایک خو خے کی ؟

پہ وہ خود خدا سے د حکم منلو جذ بہ دخت غالب وی او کہ چرنه گناه تراوشی
نوفوراً بہ تو بہ ابا سی۔ نو تا سو پوہہ شو چہ پیر وژہ کنس سب خیل ارادہ د خدا سے
د پارہ پہ بد لو لو عادی شی او د خواہشات سرکش اس قابو کی دے بیا دشمن و تو
بندہ ندوی او د غد و جہدہ چہ ر وژہ دار بہ ہر شہ دروژہ سے نیت کوئی۔

تقویٰ۔ و نفس و خاص حالت نوم دے کہ د خا ر ناک عا د تو نو او خود کو تو نہ پیرھین
وجود و د غ جوہ وی نو بد اخلاق و نہ پیریم کید و بہ د عالم آخرت د نعمت و نو نہ د خوف
اغشت و قابلیت پیدا شی

ایا ما معہ و ذات دایو خور دے پہ شمار دی د دے لگو او خا صور وژہ مطلب
در مضان میاشت دہ بعض خلق د عاشورے روژہ یا د میاشتے دیا د لسمہ خوار لسمہ
پنج لسمہ روژہ تر مطلب اخلی او دانی چہ بیا داروژہ در مضان پہ د تلونکی
آیت پاتے نہ شوے

اوپہ خوک نا جوہہ یا مسافر وی نو بیا بہ دا شمیر پورہ کوی۔ دلہ تش مرض او سفر
ذکر دے د مرض سخت ولے یا پہ سفر کنس سختی نہ کرنده نو گویا چہ پہ روژہ نیو لو و ضرر
در سید و ویرہ وی نو پہ ہفتے مرض کنس روژہ معاف دہ او سفر چہ پہ عرف کنس سفر دی
الہ وی او کہ دیر وی کہ د نیکی وی او کہ د گناہ وی نو روژہ د نہ نیسی او س پہ
عرف کنس پورس پہ ہوائی جہاں کنس دیور دے سفر پیلک ساعت کنس وھی او بیا کورتہ راجی
نو دا خو سیل دے سفر نہ دے۔

پہ احاد یتو کنس و حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نہ ثابت دہ چہ د درے و د روپہ
سفر کنس حضرت روژہ مذہ نیو لے۔ و حضرت د بتوک جناب تہ پیر دا نید و کنس
روژہ وہ۔ خو چہ مردان شہ نو روژہ لے ماتہ کبر
او صحیح خبر دہ دادہ چہ چا پہ د حال او کنس روژہ ا نیو لہ نو فرض ا داکہ او چا چہ

سروٹہ ماتہ کوی. نو قضا بہ کوی. او د غصہ دا صبا بوجھل وو. د چاہ بہ پہ سفر کن روٹے
وے او د چاہ بہ نہ وے او پہ یومیل بہ اعتراض نہ وو. او داسے ہم شوبہ چہ
سختی بہ سراغ لہ. نو حضرت صلی اللہ علیہ وسلم د روٹے ماتو لو حکم ہم کریکے نو تو لو
بہ روٹے مات کرے غزالہ بہ تلہ د چاہ بہ روٹے وے او د چاہ بہ نہ وے چہ دشمن
بہ نزد وے شہ تو لو بہ د طاقت د پارہ روٹے مائے کرے د طاقتور د پارہ
روٹہ غورہ دہ او د کمزور د پارہ روٹہ نہ نیول بندہ

او پہ ہفے کسانو چہ طاقت د سروٹے نہ لری نو بدلہ وری د خوراک د
یو مسکین. دا دویم قسم دے چہ سروٹہ ورتہ معاف دہ چہ روٹہ نہ شی نیولی مگر پہ
دیرے سختی نو یو مسکین لہ د میان حال خوراک وری دے طاقونہ مراد بدلہ امکان او
او بپے کمانے دی د ایطیتی د طوق نہ وے چہ پہ معنی د گیرید وے یعنی کزورتیار اکر کہ
حاملہ اوپے وری کوئے خزہ چہ پہ بچی پر سبزی پہ د گن داخلے دی خوہ دی فدیہ
او قضا دواہہ دی حاکم چہ د دی تکلیف عارضی دے.

خلاصہ دادہ چہ مومنان پہ درے قسم شو.

اول چہ پہ کلی کن وی روغ دی سروٹہ نیولے شی نا جور تیا تکلیف ورتہ نہ وی نو پہ دہ
سروٹہ فرض دہ دہ روٹہ نہ نیول کناہ کبیر لوی کناہ دے دے کمر پہ نور و سروٹہ کن د
دے قضا متول عمر کوی نو ہم درمضان روٹہ پہ نہ کیبزی

دویم نا جوہ او مسافر دی دادہ د پارہ پہ سروٹہ نہ نیول کن رخصت دے او قضا پہ
داجبہ دہ او کہ روٹہ ورتہ کرانہ نہ وہ نو سروٹہ ورتہ غورہ دہ.

دریم داسے سرے یا خزہ دہ چہ پہ بدلہ والی کن گیر وی او داخو دلہ
کید و خیر نہ دے یا دائمی مریض وی یا بے اختیارہ سخت مشقتونہ کوی نو دوی د پارہ
سروٹہ معاف دہ او مسکین لہ بہ خوراک وری کوی او د غصہ حاملہ اوپے وری کوئے خزہ
ہم سروٹہ ماتو لے شی چہ د بچی ورسرہ خطرہ وی خوور سرہ بہ قضا ہم کوی کہ بیابہ دے
دخت د جور والی راشے چہ داپکن حاملہ بیابہ وری کوئے نہ وہ.

پس کہ چانریاتے او کہ پہ نیکی کن نو دادہ د پارہ غورہ خبرہ دہ یعنی کہ چاؤ مسکین
پہ حائے دو یا دیر ولہ خوراک وری نو داخو خبرہ دہ یا کہ دے لگو دشمن

ورخو پہ حائے نئے نوبے نریا تے نفلی روجے اینوے نوہم بند خبرہ دہ
 طاقت او وسعت کن فرق دے پہ اول کن تکلیف دی او پہ دویم کن اساتتیا
 او کہ تا سو روڑے او نیوے نو دا غورہ خبرہ دہ دپارہ ستا سو کہ تا سو پوہینے
 پورٹہ وجود بند کین دی دارا دے تریبیت پہ کین بی ایمان پہ کلکین بی د خدا سرہ
 پہ مینہ پید اکین بی خو خدا اے والی کہ تا سود دے روڑے پہ راز او حقیقت پوہینے
 چہ خدا اے تہ حمون بن پہ روڑو نیو لو کن خیر نشتر دے دے خیر مون بن تہ دسی
 بعض عالمان والی چہ دا غورہ والے د روڑے دھنوی دپارہ دے چہ اجازت ورتہ
 دی چہ روڑہ مہ نیسے او دوئی روڑہ اینی نو دا غورہ خبرہ دہ .

دا اہل چہ ضرورتہ نہ وی د ضرر پہ صورت کن نہ نیول غورہ دی
 او کہ فدیہ او قضا روڑہ دواہہ یو حائے کی داہم بند دہ .

میا شت دے رمضان ہفہ میا شت دہ چہ پہ دے کن قرآن نازل شوید پہ دے قرآن
 کن کا مل ہدایت دے دپارہ د خلق واد نہکارہ حقیقتونہ دی دپارہ د ہدایت او جلدی
 کوی دحق او د باطل پہ مینہ کن -

تا سود خدا د کلام دے خود بیان تہ خواو کوری حمون بن نفسونہ او تکلیف نہ کونکو
 نفسونہ والی بس یو غورہ پہ روڑے دے دے دے دی او داہم پہ قولونہ نا جورہ
 خلاص دی پہ مسافر و ساجہ نشتر . بکوا بپے دے د خیر دے دوجہ نہ نیسی او کوری
 داروڑے د میا شت دی او د روجے میا شت معمولی میا شت نہ دہ .
 گورہ ! پہ دے کن قرآن شریف نازل شویدے . ہفہ قرآن شریف چہ پہ ہفے
 کن ویرے صفا صفا حمون بن د ہدایت خبر دے دی کہ دین نا راستہ او بے کادہ
 بنی آدم دی خود خدا اے داویرے خود دے او د مینہ خبر دے چہ داوری
 نو ضرور سبہ او والی چہ خدا یہ حما روڑہ دہ او خواہ مخواہ بہ روڑہ نیسم
 د قرآن او دنور و کتابونہ خرق دا دے چہ پہ قرآن کن کرا نہ او شکی
 خبرہ نشتر . نو کتابونہ ہم د ہدایت دپارہ دو . خود یو قوم او دیوے زمانے
 زمانے دپارہ دو . نو پہ ہفے کن بد گران والے دو . انجیل کن خوعیلی
 علیہ الصلوٰۃ والسلام والی چہ دیرے خبر دے دی چہ زہ دے دے نہ کوم

والی چه خُماند و ستوبه یو بنی فارقلیط (احمد) را حُی نو هضبه در ستره دغه خبر
کوی ۱۰ صاحب دقران په یو ایت کین حیوان شوی نه دی او نه د دے دیو هے نه
عاجزه شوی وو که هغوی یا موبن د دینه عاجزه شو. نو بیانات بیا نو نکی ب
بیا خه مطلب شی؛ چه قران د بیان کوی او موبن د پوهه د پاره د کوی او موبن
د نه پوهیږو د اقدر خبره صحیح ده؛ چه دیر علم لرونکی به پر دیر پوهیږی او لای علم
لرونکی به لای پوهیږی خو تش حکم یا منع په دے به هر سړک پوهیږی او په دکه د
قران او د نورو کتابو نو فرق او شی

دا سوجه په دغه عرض فرض شوے چه سړک او غواړی نو د جائز او مباحو
خیزو نو نه منع شی او چه سړک او غواړی نو د حرامونه منع شی. کویا اراده په روجه
پخیږی او د دے د پاره قران هدايت کوی چه د اکار بند دے او د اکار بد دے
او د قران په روژه کین په نازلید و شروع شویک نو د قران د نازلید و په شکر یکن
سروژه یعول پکار دی په سروژه کین به جبرائیل علیه السلام د خور بنی صلی الله علیه
وسلم سره د قران تکرار دود کاوو او د دے روجه ینکانو به مخکے د شی د قران ختمونه
کول او د سروخه به دے د سروقه کول او موبن خدا دے د موبن د هدايت او کی
چه د قران سره سروژه کین کوم خه کوڅ هغه به عقله نقل دے چه تا د دے تا د دے
په شپه دوه کین په نوم ناموس ختمونکوو. په یو میاشت کین دیر دیر ختمونه کمال
کنرو. د ختم نه مخکے هم په قران نه پوهید او د هدايت موثر ناغشت او د ختم
نه وروسته هم موبن مطلب او رسیدل قدر دی هدايت نه دے کړید دے او
خوش اواز ه حافظ موبن خوځوی او د هغه تعریفونه کوو چه رته موبن ختم
او چه رته د مخکنو ینکانو ختم هغوی د هدايت اغشتو او د دوباره لوړ نیوی
کولو د پاره ختمونه کول او موبن یو ایت د قران او ریده ثواب او کمال کنرو.
او چه خوک د سروخه د میاشته په ختمونو کین حاضر وی نو خواه محواه
د سروقه نیی دا حکم د دتیا په هغه بنار و نو کین دے چه خوک په کال کین دولس
میاشته دینی شهر خو میاشته ته وائی. خو عرب دایتکے د سپوږم د پاره
هم استعمالی.

شهادت میباشند و لید و علمه وائی که پخیلے الید او که چا خبر که میباشند و لید و اعتبار به و سفر به برابر فاصله کی بری نریات ده .

دین اسلام دتولے دنیا دیاره دے . او خالق خللے تہ دامعلوم و چه په قطب شمالی او قطب جنوبی کن او د هغه په خوا او شا کن و وختونو د شیوا و روزو حالات جدا جدا دی . هغوی به خرنای پخه مونځونه په روځ کین کوی چه د هغو روځ شپږ میاشته ده یا د غسه کم نریات خللے داسه حکم او نکه چه د هغه خلق طاقت نلری نو خللے د مطابق مونځ حکم او که اَقِيْمُوا الصَّلَاةَ او وختونه قرآن بشکانه نه کړه بلکه اسلام چه د دنیا کو تهنو نوتا و مسایده نور بنا وړنو د حالاتو په مطابق وختونه مقرر شو .

دادی و قرآن اصولی هدایات او دای و د خوند نبی عملی هدایت دے ته سنت . او حکمت وائی

که په یو ملک کین میاشت او لید کنده شی . لکه قطب شمالی او جنوبی شه . نو دلته روژه فرض نه ده خو که د نور و دینوی کار و نو د اوقات په مناسب اُنسی نو خه خبره ده و غمه روژه د رمضان په هغوی فرض ده چه چرته د روژه میاشت راځیچی او چه چرته میاشت و رمضان نه ځیچی نو د غلته به په انداز به باند روژه نیوے شی . د انداز به به خرنای کیږی . نو د اخوا سانه خبره که یو مزدور د پیا موښ . مزدوری د نور و ملکونو د انداز و مطابق مقرر کول شو او یو میان حال ملک وړل مجبار او پچند و دریغ اجوره و له شو نو د مونځونو دیاره به و له وختونو نشو جوړ و له داسه مسئله اجتهادی ده د معتدلو ملکونو په انداز به چه د هغوی روځ څو کینته ده او شپه به څو کینته ده او د هغوی د وختونو په مینځ کین څو مسوده فرق دے ؛ پس په دې طریق به مونځونو هم اشی او روژه به هم ا ساقه شی او د قرآن ایتونه به هم عالم کیږ شی .

اول اول سړو چه نیول یا ند په وړ کول اختیاری و . د هر یو چه کوی . و له بیا د رمضان په سړو چه اختیار پورته شه . حکم د نا جوړه او مریض دیاره بیا وینا او شوه چه د رمضان روژه فرض ده خو معدوم وړه خلق مجبور نه دے او کور دے د روژه په فرضیت کین د الله اراده ستا سو په تکلیف کین کیږ وړل نه دی هغه خوا سانه نیتا غواړی نوتا سو

پہ دین اور دین پہ حکمت خان پوہ کرے اور خدا سے یہ حکم و طاقت اور جوہر الٰہی
پہ وخت کنش واسطے عمل اوکی چہ سرورۃ ادنیسی اوچہ شقت اور ناجوہر تیا وی نو پہ
رخصت عمل اوکی اور دار رخصت خود عذر نہ سراغے چہ عذر لرے شہ اور جوہر شوے
پہ کلی شوے نو داسمیرہ بیا پورہ کبری اور خدا سے لوئی اور ایسی چہ ہفہ تا سوتہ واسطے
اسان دین ہدایت اوکہ اور خدا سے شکرا و بآ سے چہ تا سوکلہ پہ روزہ خدا رضا
کو لے شہ اوکلہ پہ رخصت خدا رضا کی بری.

سرہ دے چہ دینداری کہہ شویہ بیا ہم پہ دنیا کنش صرف مسلمانان دی چہ
پہ سختہ کبری کنش و خدا سے درضا و پارہ لگے تندے تیارہ وی اور دغہ سرورۃ دہ چہ
د دُنیا خلق ورتہ حق حیران دے.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ عَوْنَهُ ۖ إِنِ الدَّاعِيَ إِذَا دَعَا

اوچہ سوال وکالتانہ کاذن حما پہ باؤنگھا کنش نوزہ نزدیکم اور سوال کوئی سوال قبولم چہ سوال اوکی

فَلْيَسْأَلُوا اللَّهَ وَلْيُؤْمِنُوا بِلِقَائِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ ۖ عَلِيمٌ ۚ

پس قبول کی دوی حکموند حما او یقین داکہ پہ ما بنائیں چہ دوی لاریاموی

دعوت تاریخ پہ دے گواہ دے چہ دوی خدا سے نہ یو بوبلا جوہر کرے دوی
بہ دے چہ گورے خدا سے تدبیر و وسیلے خول نہ شی رسید او بے قریبان و اندر انور خدا سے
قادر نہ سر بری چہ دویتہ او ویلی شو چہ خدا سے شکرا و بآ سے اور دغہ لوئی اور ایسی نو
دوی سرہ فکر شہ چہ پیرہ خدا سے ملے وی کہ نزد دے بہ وی چہ پہ چخو و مرتہ
اللہ اکبر الحمد لله او ایو کہ پہ قلاہے او ایو.

نو خدا سے ورتہ جواب و رکہ چہ زہ نزدیکم چخے راتہ مہ و ہئے زہ سوال کرو
سوال قبولم خو گورے ہلہ چہ خاص حمانہ سوال اوکی اور حما حکموند ہم امنی
و خدا سے د نزد دے والی مطالب دا دے چہ خدا سے علم پہ موبن احاطہ
کریلہ. حمونہ دینا ہفہ ادنی او حمونہ عملونہ ہفہ وینی موبن چہ نزد
یو نو ہلہ اوریدل اولیدل نہ کی بری نو حمونہ دپوہے دپارہ د نزد دے لفظ

استعمال شرکئی دخلے دیا رکھے اور نزد نشتر اوپر دے کہیں دخلے و مطلب دے چہ
 حکمانہ جتنوں غوارے نواہ و چغے مہ و گھنے اور حکمانہ دچاپہ واسطو سوالوں کو سے۔ پس غاں
 ماتہ سوال کوی

و دخلے شان دا دے چہ ہفت سوال قبلہ وی خوک ہفتا و غواری نو ہلد پہ حدیث کہیں
 سراجی چہ د سوال د قبلہ و در طریقے دی۔ یا ہم د غ حاجت فوراً پورہ کی کوم چہ حاجتمند
 غواری یا دا دعا و دلہ دا خرت دیا رکھے و خیر کی یاد دے دعا پورہ و جہ پورہ دے یوں تکلیف
 دا تلونکے وی ہفت تر منہ کی

د عالم او عارف دعا دے دیا رکھے چہ ماتہ ہفتا را اخیے۔ او ہفت اسباب را تہ نیکارہ
 کے۔ پہ کو موچ حکمانہ مطلب کیکے شتی او بیا مالہ توفیق را کے او حکمانہ سوا امداد او کے
 چہ زہ د غ اسباب حاصل کریم او د دین کار و اخلم۔

دے کہ وائی چہ حکمانہ علم زیات کے۔ حکمانہ تقاضیات کرے نو دے د مطلب نہ
 وی چہ کہنے ماتہ علم د وئی پہ نہ نیک کہیں را کرے۔ او سرہ سپین را بانڈے د آسمان نہ
 د باران ہسے را او وہ دے۔

د غسے کہ دے وائی چہ د مریض پہ دار و ستاپے شوم خدایہ تہ د جو کرے نو
 د دہ د مطلب نہ وی چہ کہنے دے پہ معجزانہ طریقہ جو کہیں۔ بلکہ د دہ د مطلب
 وی چہ تہ ماتہ د دہ د علاج طاقت را کرے یا د دا سے عمل توفیق را کرے چہ ہفت د دہ
 د سر و غ والی سبب او کرئی۔

اوس دا اسباب یا دخلے د دعا کوئی پذیرہ کہیں و اجوی۔ یا بل چاہے دخلہ پذیرہ
 کہیں او غور زوی چہ تیار شدہ او د دہ درزق۔ علم۔ او شفا دیا رکھے اسباب استعمال کہ۔
 د دعا مطلب و زہ پورہ توجہ سرہ دخلے تہ گزول دی او د ایقین کوادی
 چہ حکمانہ دیا رکھے بل شوک کار ساز نشتر سوا دخلے نہ پہ دا سے حالت کہیں دعا عبادت
 اگر گئی او دخلے رحمت پہ جوش کہیں راشی او د مایو مئی پہ حالت کہیں د غیبونہ اللہ
 خہ اسباب پیدا کی او د حاجتمند دعا قبول کی۔

وائی چہ حضرت ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام نے اوبرتہ اچو۔ نوح جبرائیل
 علیہ السلام ورتہ او دے۔ چہ ماتہ د امداد حاجت لری ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام

و سے نہ . جبرائیل علیہ السلام ورتا و سے چہ و خالئے نہ امل دا و غوارہ ابراہیم
 علیہ الصلوٰۃ والسلام ورتا و سے چہ ہفہ خما یہ حال عالم دے . سوال تہم حاجت نشہ
 مخکن خدائے وائی چہ ہر کد نہ ددوی دعا قبلوم . نو دوی لہ ہم پکار دی چہ خما
 امر قبول کی یہ مایقین اکی او ہفہ عملونہ ادکی کوم چہ ددوی دپارہ فائک مندوی
 لکہ سوتہ شوہ یہ سوتہ کنس دعا دبیہ قبلیری

مطلب فاشہ چہ دعا بہ دہنے خلق قبلیری غولی چہ و خدائے امر نہ منی او
 عملونہ و ایمان دجن بے دلانہ گوی سراج ایمانی یہ اعمالو کنس ضروری وے
 کہ عادت عبادت غولی کوی نیک ہدایت اعتقوائے نہ حاصلیری

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لَبَاسٌ لَّكُمْ وَ

جائز کر کے شوہ پہ دپارہ تنگ کور دالے پر شبہ در جو کنس و خدو خیلوسرہ دوی جائے ستا سودی او

أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُون أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ

تاسو جائے ددوی یقینی عالم و اللہ تعالیٰ چہ بیشک تاسو بہ خیا متونہ و کی پر نفس و خیلو کنس پر جو و اللہ تبار

وَعَفَا عَنْكُمْ فَإِنَّ ابْشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا

او معافی ہے و اگر کور تاسو نہ پس اوس کور دالے کوی ددوی سرو او طلب کی ہفہ (ادوی) چہ لیکلی دی خدا ستا سود دپارہ و خورے او سکی

حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَمِيُّ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتَمُّوا

ترہفے چہ نہ کور شئی تاسو تہ سپان تاسو دتور تاسو نہ یعنی صبا بیا پورہ کے

الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ لَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ

روتہ تہ شبہ پورے او کور دالے مکوے ددوی سرو پد حال کنس تاسو بہ خفا کنس پر جماتو کنس دا

حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَقِفُونَ

حدودہ و خدائے وی دیتہ نہ نزد کے پورے ہم داسر کے بیائے نوی اللہ ابونہ خیل دپارہ خلق شایہ دوی پرہیز گوی

در وژے باقی احکام بیان بینی ۱۰ صحابوچه دا و او ریہ چہ پہ تاسودا سے روژ
فرض دی لکہ چہ پہ مخکنو فرض و نو ددی د دینہ معاومہ کرہ چہ هغوی خوب تر خوچہ دینج و نو خوراک
سکاک او کور والے بے گاؤ اوچہ آوڑہ بشونو میا بہ دامنہ شہ نو دوی هم د غسے کول خودا سے کرانہ و ہک
چہ کلہ کلہ دوی لاوڑہ ندہ ماتکرے چہ ادا بہ بشونو میا بہ دودہ ورخے او یوہ شپہ روژہ شوہ کلہ
بہ پس د خوب نہ د دوی کور والی تہ زہ او شہ او کور والے بہ لے او کہ

دا ذکر حضرت صلی اللہ علیہ وسلم تہ بعض صحابہ و اولہ نو دایت نازل شہ
چہ تاسو بہ حان دا سے قید و نہ پخیلہ او لکول او دا کول کوان و د دامت بہت پہ
فرضیت کین و د تاسودا یلیا نو سہ د شپہ کور والے کو سے تاسودا جا مو حصے
یو بل پورے تختے یئی نو د دینہ د شپہ نیچہ کیدہ کوان دنی خدے هغه کار تہ چہ پہ دوی
لازم نہ و و او دوی پہ حان لازم کہ خیانت او سے پہ واقعات کین دا خیانت نہ و
خود دوی دا خیال و د چہ گنے دا بہ کناہ وی خیانت دا اللہ او د رسول نہ و نو
گویا دوی دخیل اعتقاد او اجتہاد پہ وجہ توبے تہ محتاج شو نو حکم خدا
ورقہ دئی چہ ستا سو توبہ م قبولہ کرہ او معافی م دہا کرہ دلہ د توبے دا معنی شو
چہ تاسوتہ د مجمل روژے حکم و د ستا سودا روژے مشابہت د دوی سرہ
نا معلوم و نو تاسو بہ پخل اجتہاد دامت بہت پہ کیفیت کین و اغشته او حان مو
پخیلہ پہ تکلیف کین اغورزو نو گویا خدے وائی چہ تاسودا قید و نو نہ چہ تاسو حان
لہ جوہر کری و د معاف کوم نو تاسو کور و لے کوی تاسولہ کور و لے جائز دے او پورہ کور
کین دا نیت کو سے چہ د خدے د قانون جوہر و ن پہ کی بی اولاد تہ پیدا کی بی گویا
پہ کور والی کین د مطلب تش شوق پورہ کول نہ دوی جک چہ دغہ قدرے مطلب خو
د حنا و دھم دے او دا نیت بہ او کی چہ شکر دے د کلال کور والی د حرامونہ خلاص
شوم نو کہ اولاد ادا نہ شی لکہ پہ بعض حالا تو کین دا اولاد سلسلہ بندہ وی نو د اھم یو امتیازی
نخہ شی او تر صبا صادق پورے خوراک سکاک کو لے شی بیاد روژہ تہ ماکنام پورہ کی
دلہ معلومہ شوہ چہ د اولاد نہ را و ہود پارہ د امر و د سرمل استعمال اول بندہ دوی
و اجتہاد د دینہ صفا معلوم بینی چہ مونہ بنہ نسل و نیاتی د پارہ طلب کو
عزل او د اولاد نہ را و ہد علا جو نہ د جسمانی او اخلاقی امراض سبب گرچی

۱۰ د تکوین مقابلہ دہ

نیکان خلق پہ سرورہ کیں پہ جماتو نو کیں اعتکاف کوی نو دے دے پاره د احکم دے چہ دوی بہ
د شے ہم کورولے نہ شے کولے پہ دے بداعتکاف مات شے۔ خلدے دای دای پلے دی
د عملو نو حد و اول اخر ا خود شے شوچہ خولک پہ دے کیں تجاور کوی نو عمل بہ
مات شے تا سودے حد و نو تہ نزد دے کیں ہم مہ۔ حکم چمکہ نزد دے شوے نو تہ نیک
بہ نہ شے او بلہ بہ ماتہ کی

وَلَا تَبْأَسِرُوهُنَّ د کوروالی نہ مخانی حالات لکہ دورے پخلو بیبیا نو
سرہ لو بے نہ دی پکار۔ یا پیغمبر غمہ کیں او بہ مرنے تہ نزد دے کول نہ دی پکار د غمے د صبا
صادق نہ مخکے بندیز پکار دے او پہ دے کیں پخلو رابو او خواہشونو عمل نہ دی پکار
د حکم خالصہ تا بعداری پکار دہ۔

د دینہ د وصال روڑے ہم منح ثابت شوے چہ بہ روڑے ماتو لو زن او
صبار و وجہ کی۔ مذہب اسلام دتن آسانی نوم نہ دے پہ دے کیں مونچ پنے کن ارہ
او سرورہ سالم میاشت فرض شوچہ ددہ پہ د نور و خلقونہ بند پاکی ا شے
د غمے خداے چہ خرنن پہ تفصیل درجے بیان او کہ حکمونہ بیان دی چہ
خلق پر ہیزار کاران شے۔ دایان او تفصیل قرآن حکم کوی چہ چا تہ د دھمو نو او
خواہشونو کینا لش پاتے نہ شے۔

اوس سرہ د داسے بیان نکوم خلق وائی چہ مونبر قرآن منو او سرورہ نہ نیسی
سرہ د طاقت او سرورہ والی۔ نو دے غریب خان تہ نقصان رسوی دے پہ کندو
سر دے خون جگر دے۔ خلدے دے دے ہدایت او کی آمین۔

اعتکاف۔ پہ جمات کیں تول داعتکاف درو جو نو تہ یزل چہ ہفہ در رمضان
اخری لش روئے دی۔

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَقَدْ لُؤِبَهَا إِلَىٰ أَعْيُنِكُمْ

اومہ خودے مالونو پخل پہ منہ پخل کیں پہ ناجائزہ طریقہ سرہ او ورتے دا حاکم نو تہ۔

لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

جہ آخرتے ناسوختہ قدرے د مالونہ دخلقونہ پہ گناہ سرہ اوتاسو پوھیںے

پہ روجہ کن خٹے دے د خوراک سکالک نہ منہ کہ گویا پہ دہ کن د اعات پیدا کول مطلب دو چہ
تہ بہ خبا خدائی ہل منے چہ خبا پہ وینا عمل کوے مال د خیل دے خوزہ وایم د اتر خضعتہ
مہ خوزہ اوس چہ چا اوسے خہ دہ خلیا نہ بہ خورم او یوہ میاشت دا سے او کرا نہ
تایت کرہ چہ گویا دہ ہر دم قدم بہ د خٹے د رضا مطابق دی نو اوس دیتہ
ویلے شی چہ بند کورہ چہ دومرہ نیک شوے نو کورہ پردے مال بہ بالکل دھیشہ
د پارہ پہ ناجائزہ طریقہ خورے او ہسے نہ چہ پہ چاد دروغ و عوہ او کے او دخلق
نہ مالونہ قبضہ کے حاکم خود عو گواہان او نور د حال اوتو تہ گوری نو کلا غلط
شی خوتہ خو خبرے چہ د مال ستانہ دے نو پہ دے د مال حلال مہ گنہ
چہ کنے د اتالہ حاکم درکہ نو حلال شہ حرام پہ ہر دخت کن حرام دے
اَمْوَالُکُمْ خدا دے د تہول امت مال پہ حفاظت کن دیوبل کنری نو وائی چہ خیل
د مسلمان مال مہ خوزہ د بل د مال تہ د بل نہ حفاظت او کہ پخلہ خوے بالکل مہ خوزہ
کنی نو بیا خوبہ زور گیری شی نن بہ تہ د بل مال او خوری نو صبا بہ بل ستانہ لکری او د
چا مال او عزت بہ میچ پاتے نہ شی او دا خوا اسلام نہ د گونہ دا قسم سر مسلمان دے
تر دے چہ د کافر مال بہ ہم پہ ناجائزہ نہ خورے بغیر د حرج نہ
چہ د مسلمان سرہ پہ چنات وی د مسلمان دیر لوی شان د کہ مالک پہ خوخہ
درکوی خود طریقہ ناجائزہ وی نو دا ہم منع دے

باطل دیتہ وائی چہ بے ہلے واخلے او د بل نہ بے رضا واخلے او د غسے خیل
مال چہ پہ ناجائزہ لکے پہ کسب قادر سیکچہ د چانہ صدقہ اخلی دا اغشتل
باطل دی یا یو سیک کسب پر یکدی او وائی چہ بس نہ بہ فقیر شمس نو بیا بہ سوالونہ
کوم دا ہم باطل دی داسے سہی تہ در کرا او د دہ دا صدقہ اغشتل دوارہ باطل
دی نو خیالات اغشتل بہ ہل د عاشی چہ سیک پہ کسب قادر مانہ وی یا کسب
کوی خود اکسب د دہ د تہ بر میانہ حال خرخر د پارہ نہ کافی کیبری پہ دیکن د فقہ

عالم انزلی کی دی چہ کہ دیوسری دمانجہ دیارہ جامے نہ وے نودے دیچانہ سولا
نہ کوی اوپر بنیاد و مونخر اگی خک چہ پہ سوال بہ دے دبل داحساند اندے شی اواسلا
دے پہ دے نہ مجبورہ وی۔

دغسے سودھم بے بدلہ اغشتل دی گویا شریعت مونبر تہ پہ جائزہ طریقہ د
مال گتو ہدایت کوی چہ پہ دکن چاتہ خضر نہ وی او باطل خدا سے بنکارہ بیان نہ کرہ خک
چہ خلق باطلے معاملے خود پیچنی۔ دومرہ اے اخوہ چہ گورہ چرتہ دحا کما نو پہ زور دچانہ مالونہ
قبضہ نہ کی۔ چہ ہفہ تدرشوت وکنہ اوگتہ پہ اکنہ۔

دغسے دسود بیان ہم شویک۔ دغسے بے بدلہ دچانہ پہ یکمار کار اغشت ہم باطل دی یا
نور خلق مزدور تہ روپے و رکوی اوتہ دلہ اتہ اے و رکوے۔ یا پہ خراب مال بانہ
خہ لای خہ و اچوے او د خراب د بند پہ نوم خرخر کی۔

خلاصہ دادہ چہ دبل نہ مال اغشتل دھفہ دناپو ہے پہ وجہ یا ہفہ پہ خہ و ہم
کن کیو دے اوتہ تر مال اخلے یا ٹھہ کین خہ بدنی بیماری دہ اوتہ ورلہ منتر جت کوے او مال
تراخلے او دے دومرہ شکرانہ را کہ جو رہہ شے دشمن بہ دے مرشی فلا نکہ بہ دے دوست شی
مقدمہ بہ اوگتہ داسے ناطق فیصلے بے د خدای نہ دبل چا پہ لاس کن نہ وی نوید ا سے
تولو جیلا و جمانو دچانہ مال اغشتل باطل دی دغسے دجلہ جلا مرضونو دیارہ جلا جلا
مری جوندی ذمہ واکر خول او بیا دھفہ یو بیل تہ وینا کالنے کول چہ بس ہفہ خود دکار
ذمہ واکر او دیتہ جونکر بے اچول او د شکرانے او نذرانے لاکال مخکے دنا معلومیتا
پہ حالت کن پہ اجارہ و رکول حد درجہ دنا جانہ و خلق کار دے او دیرہ ناپاک کہ گتہ دہ آخر
داسیے او مالونہ د خہ پہ بدل کن اغشتہ شی و او پہ کوم ایت کن داسے دمروا دہ کی خول
جائز دی؟

گورے اکہ خوک د خیلے کیکہ دیارہ دادومرہ ناپاکہ ذریعہ خوف کی نو ہفہ خو
عرض اغشتہ دے۔ آخر قاسو دے دحق او د باطل تمیز نہ کوئی۔ لای حان تہ
خدائے تہ۔ قرآن تہ۔ او خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم تہ فکر او کی۔ او پہ روزہ
او خہ سورلی پریکدنی

ادلہ۔ بوقہ زورندہ دل۔ دل تہ مطلب حاکمان رضا کول دی

خدا ئے پاک والی چہ حالکا نو تہ رشوتونہ مدور کوئے او دھنوی سواد دے دیارہ دوستی مہ
 پیدا کوئے۔ چہ خیل مقابل پہ پیری حاکم خود انصاف دیارہ کے۔ انصاف ہلہ کپری چہ
 حاکم زور ودا و کمزوری دوست او دشمن تہ پیریو سترکہ گوری تا سودا سے پند مہ وارہ
 عہدہ ناست خلق پہ خوشامند و مہ لے لارے کوئے کئی بیا خوبہ انصاف پہ سخت پچر
 اوارے اچیل پیری۔ ادامت بہ خوار و زار شئی لکچہ نن پہ تحصیل نو او ضلعو کن موہن
 دینو پہ میلوا و نماشتونو کن دو مدرہ کتہ نہ وی لکہ چہ دلہ کن ہرہ و رخ لید شئی پہ
 دے کن دس و غن شاہدان دگناہ امداد کوئی دی۔ دغسہ ہفہ و کیلان چہ غنکے نہ ورتہ
 معلومہ وی چہ خما موکل پہ باطلہ دعو کن ما و کیل کوی نو دے پہ دگناہ کنہ
 برابر حصہ دار دے یا اول ورتہ معلومہ نہ وی خوجہ معاملہ قاضی او حاکم تہ ویراندہ
 شئی اوجہ ات تحقیقات شروع شئی۔ نو وکیل تہ معلومہ شئی چہ خما موکل پہ ناحقہ
 دے۔ او دے ہفہ اصرار کوی۔ نو داجرت دگناہ پہ امداد حاصل شہ۔

یا خولک پہ دروغہ دچاد پارہ قسم او خوری یا دمدعی یا مدعی علیہ پہ ناحقہ قسم خوری
 نو داکتہ باطلہ دہ۔ بعض خلق دے دعو دل سے شوقین وی چہ یو سرکے دعو ہی ہم
 یو کار کو لے شئی خود دے بس پہ عرض کو کتہ کول خو خدی پہ دگن لے دعو پہ ثابت
 والی کن خان ابر عزتمت او بل پر خول مطلب وی خورمہ مالونہ۔ جائد ادونہ
 عزتو نہ۔ او کورونہ تباہ او بر باد شو۔ خورمہ دے پیرے او دشمن پید شو۔
 او امت خانکے وانکے سیٹ سپور شہ چہ سحر شئی نو دے کے لارے او موہر
 کچھ روتہ سراوان دمیاد دروغہ دعو خور و لے شئی۔ شاہد دے جو پیری او پیہ
 شاہد نو دے تجربے او عیالونہ کپری خا من دیلا را نو نہ۔ نوی دنیکو نو نہ
 پہ زار و قطار جاری د مہربانے او محبت قات دے خلق یو بل تبدل نیت
 دی۔ غوغا او د بنی ادمو غوغو بنے خورل گھومنہ روزانہ شغل دے دے
 دومرہ ناکار و لے لے پیدل شہ دے داخلہ چہ دحق او د باطل کوم تمیز
 او بیان چہ قرآن کریم دے۔ ہفہ مونہ پیر بخود مونہ دھدا میت او
 انصاف سرچشمہ قرآن پیر بخود

او پیر انصاف جو پیر سموتو مردا جو نو مود جو ند طریقہ او معاملے خو خورے

۱۰ پد دے کنس لامونز خان عالمان دینداران او هو بنیادان کنرو
 کمرے چہ دے قسم مسلمانان بد خدا مے پد ٹکنن خد حال وی توبہ ربہ توبہ
 د دے مذہب سر یا تہ نا پوھی بلہ خد وی چہ پد دے دومرہ لوی مصیبت کنس گیر
 خاق خان - قوم - ملاک - یا وطن پد ترقی او خوشحالی کنس کنری خمونز دیکو نو
 لیکل د دیونکو ویل د فیصلو شلونه د تحقیقات طرز د عبادات و اثرات و تول د اسے
 دی چہ ذابیت کلا قابل تصریف حالت ند دے کہ پد دے یوا بیت عمل شروع شی
 نو خمونز د جوند نقشہ بد بدله شی - دروچن دعو مے - بنا و تی کاغذ و ند دعو مخن
 شا حد مے - قسمون - سرشوتون - نذرانے - دعوتون - قیمتی دالی بد بند مے شی
 ۱۱ سم سمکے بد شی ۱۱

سراخے چہ پیک زبہ قران دا دل ند شروع کو او د خان د پاره مے د عمل نمونہ
 کو او بس دا د خان د پاره کافی اگر زود او د دہ پد دینا عمل اذ کو نو کورے چہ
 خرنای خمونز دا بد حالی او ناچالی پد خوشحالی او دوستی بدلیزی - ربہ
 ماته معافی را کرے کہ مان پیک دینا کنس زیاتے شوے دی امین -
 فریقاً د دے ند مطلب پارچی ند دہ - د مال یوہ حصہ -
 بالآئم پد دکنس دا اخر قسم مغر کار و ند سراغ د چہ پد صحیح فیصلو کنس خلل اچری
 عدالت فیصلے پد شہادت کوی خفہ د غیبو عالم ند دے کہ قوم سم شہ نو عدالت
 به عدالت شی -

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْإِحْسَاءِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ النَّاسِ وَالْحُجَّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ

دوی سوال کوی لتا ند پد بارہ د سپور مے کنس تہ ورقہ او اید چہ داخو دختون (بیکارہ لوی) د خلقو د پاره او حج و بارہ او دنیای پد کنس

تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مِنَ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ

چہ تاسو را تله اد کے کور و نو تہ دشا دا رخ ند لیکن نیکی د خفہ چا د پاره دہ چہ پز هیز کاروی او کور و نو تہ

مِنْ أِبْوَآبِهَا وَأَتَقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

پہ دروازو را زی او د خدا مے ند بیر بیوی شاید چہ تاسو خلاصے بیا مری

در وژے ذکر اوشہ چہ دار وژہ پہ میاشت در مضان کنن فرض ده نوامیان عرب
پیکر کنن شواو پیر زک کنن دے دار اوکر نریدہ چہ پیرہ داسپون مے اول وپہ او نری وی میاغتر
او پورہ شہی بیایہ ویرید و الکی نو چہ دا دے ؟

دی داسوال دخون بنی صلی اللہ علیہ وسلم نہ اوکر نو قرآن دوی تہ د سوال او د دین
پہ معاملہ کنن د سوال چل خبی۔ چہ د بنی کار د کائنات اجزاء د اسباب بیانول ندی
تاسو داسے سوال کوی چہ د دے سپون مے نہ خہ فائدہ دے ؟ نو خدا بے ورتہ فائدہ
بنکارہ کبر چہ خلق بہ پہ میاشت و قرضونہ و رکوی۔ د طلاق و عدل توفہ او د غصہ ججونه
او د هغه وختونہ بہ پہ میاشتو پیچہ۔ د جواب د مطلب نہ دے چہ کنن د
کائناتو علم بے مطلب علم دے کہ دا بے مطلبہ و مے نو خدا بے بہ پہ قرآن کنن مجنون
توجہ دیتہ نہ پیکر کولہ خو پہ دینی معاملہ کنن داسوال بے حایہ دو مجموعہ بحواس
او عقل چہ کو مے خبر بے پہ چیل تحقیق معلومہ و لے شہی۔ نو پہ هغه کنن دینی د وینا خہ
کار دے ؟ لعلکم تصقلون۔ تدبرون کنن ورتہ اجازت اوشہ فکر نہ د کوی
دابہ کلہ صحیح وی او کلہ بہ غلط وی د دین پہ معاملہ کنن بنی و عقل انسانی د پارہ
د عقل کار و رکوی خلا مے د عقل پہ ذریعہ پیغمبر خبر کی او پیغمبر د عالم غیب
مسئلے خلقونہ بیان کی دا د عالم غیب خبر مے د اخرا ت او بل ژوندون حالات
یواخے د بنی کار دے او خلق د پیغمبر نہ و غہ خبر مے نر دہ کوی د کائنات عالم

او د دے اسباب او اجزاء خو اول د پیغمبر فرض نہ دے
د سپون مے ہم خلقو عبادت کریک۔ د دے خہ دے برکتی او خہ سپر کنن شواو
نو خدا بے ورتہ بنکارہ کچہ دا خوستا خو خدا متکارہ دہ پہ دے کنن نور خہ کمال نشہ د
توجید یو قسم ثبوت دے

و دے سوال بے حایہ د لے مخکن پہ یو عجیبہ طریقہ بیان بنی خدا مے وائی چہ ستا سودا
سوال داسے دے لکہ چہ خول کورتہ د شا غار مے راچی او دروازہ پیریدی۔
پہ بخاری شریف کنن راچی چہ د جاہلیت پیر زمانہ کنن پہ خلق و حج نہ پس د شا د طرف نہ
کورتہ د تلہ نو خدا مے دوی دے کار تہ نیکی او نہ وے او دوی تہ مے او دے چہ نیکی خو
د بیکہ پہ بعد ایمنی کنن دہ او پہ خدا اخلاقو خان بنا سستہ کو لو کنن دہ۔ د حق پہ تا بعد دے

اود باطلونہ پہ جدا یعنی کہن دہ پہ دروازہ او دگور پہ شا کا نوکین نہ دہ دگور پہ
دسوازہ او پہ شام تله دوا رہ جائز مباح دی وے دشا د غائبے لائلہ چہ عبادت اونیک
اکنارے شوہ۔ نو دیتہ نا جائز اویلے شو پہ دے اصول بہ دیر بدعات ایلیجی
کہ حاجی حج اکی او خان دبد و او حرامونہ بیچ نہ کی ہسے خدر سعی ظاہری مفوش
رنکی او خوش بیانی پہ خان کنس را ولی نو داینکی نہ دہ

تقوی دادہ چہ داللہ دمحرمات نہ خان بیچ کی کوم سیزچہ پہ شریعت کہن مباح وی
پہ شریعت کہن ددے طاعت اد عبادت حکم نہ وی دا قسم عبادت د خان جویدل بدعت
دے لکہ خوب نبی یوسر پہ غرمو کین لاہا لید پتوس اکہ چا ورتہ اوی دہ پہ خان پہ
غرمو کنس راجہ منلے دہ۔

خوب نبی ورتہ اوی کینہ د خان عبادت جو رہ وے اسلام د حکم منلو
تہ والی۔ خود را ئی پکنس نشتہ۔

د قبول حج نغہ ما پہ، د حج تحفہ، کتاب کہن لیکلی دی۔ ہفتہ ا و گورے۔ یوہ پکنس دادہ
چہ حاجی زوندون کہن خاصہ تبدیلی راشی۔ اول پہ معاملہ کہن بے احتیاطہ و۔ اوس
احتیاط کوی۔ اول د جماعت پابند نہ و۔ د حج نہ پس پابند شہ۔ د غسے نور د صلاحت
خبر دہ د قبول حج نغہ وی پہ دہ کہن د خداے د لویستی احساس پیدا شہ۔
اودے خلاے تہ د نزد دے والی کوشش کوی د خداے ویرہ د خداے
د محبت ذریعہ دہ۔

او کہ دا سے اوبہ شوہ۔ نو فرض حج اوشہ او د غسے پہ نفلونکین ئے خد ثواب
حاصل کہ خونیک او مستقلہ نیکی حاصل نہ شوہ خداے د حمو بن صحیحہ او مقبول
حج نصیب کی امین۔

وَقَالُوا إِنَّا سَيِّئَاتٌ ۚ أَلَمْ يَلِدْهُ اللَّهُ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ۙ

او جناب اوی پہ لاسر د خداے کہن دھفتہ خلق سرہ چتا سوسرہ جلا کوی او نیا مکرے بیشک اللہ ذیاتی کوئی

الْمُعْتَدِينَ ۚ وَأَمْلَوْهُمْ حَيْثُ تُفْقَهُوهُمْ وَلِحِرْجِهِمْ نَحِيتُ ۚ

نہ دخوی او اوجنہ دوی ہر چرتہ چہ بیاموی دولی او اوبا سے دوی د کوم ہائے نچہ

أَخْرِجُوكُمُ الْفِتْنَةَ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوا هُمُ عِنْدَ الْمَسْجِدِ

ادنیکی دودوی تا سولره ادفینه (شولک) سخته ده دوجلونه او جناب مکوی دوی سره په خوا د مسجد

الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ قِيَرَانُ قَاتِلُوكُمُ فَاقَاتِلُوا هُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ

حرام کین تر هغه چه دوی جناب ادکی تا سوسره په دیکن پس که جناب کوی دوی لتا سوسره نو تا جناب ادکی سوسره دغه

الْكَافِرِينَ فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَقَاتِلُوا هُمْ حَتَّى

د کافرانو پس که دوی منع شونو بلیشکه خدا به بخونکې مهربانه دے او جناب ادکی ددوی تر هغه

أَتَاكُمُ قِتْلٌ وَيَكُونُ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا

چه نه وی فتنه ادشی دین دپاره د خدا پس که دوی منع شونو نیلته نشته مگر

عَلَى الظَّالِمِينَ

په ظالمانو

و حضرت ابن عباس رضی الله عنهما دایت د دایت په صلح د حد پید کین نازل شوید او

خبره داسه وه چه خوب بنی صلی الله علیه وسلم سره د اصحابو عمر په نیت مکه

معظمه ته په کین لار و نو د مکه مشرکان عدله را غله او ورته او دے چه ته سحر کال نشته نه هغه کال سخته

تدراشه او موبز به تا سوته مکه خالی کو در دے وره طوافونه او هر خه چه کوی ادکی

د اصحاب سره فکر پیدا شه چه که قولش په وعده تینلې پاته نشی او دوی بیا په

زور موبز عمر دے ته نه پیریدی او یا جناب شرو عمر کی نو چه موبز به خه کو دوی

دے چه موبز خو په حرم کین او په میا شتو عزت کین جناب نه شو کولے نو خدا دے دوی ته د

جناب اجازت ورکوی چه که دوی تا سود بیت الله دعبادت نه منع کړی او په لوز

تینلې پاته نه شو نو د کار خو د فتنه دے او اوس خود دوی مدافعت ضروری

شه که تا سوبه احرام کین یی او میا شته د عزت وی نو بیا هم د دے فتنه د دفع دپاره

جناک ضروری شه او تا سوتہ د جناک اجازت دے پہ دے بہ کافر انوکس داخوی پیدا شی
 چہ بیابہ خولک و بیت اللہ د طواف نہ نہ منع کوی او بیابہ لو نہ نہ نہ ما تو ی خو گورے
 چہ پہ جناک کنز زیتے انکی نہ یاتے خویودا سے دچہ کافران جناک نہ کوی او موبن و سوسہ
 جناک شروع کرو. یا چہ خولک د جناک قابل نہ روی او موبن د هغوی سرہ جناک
 او کو. لکہ خزے و اہ بلکا کان. ناجورہ خلق. یا چہ هغوی روغہ غواری او موبن جناک
 کو. یا چہ کتہ او کو نو خرابے او کو. چہ کنے فصلو نہ خراب کرو. و لے پر یکو کور نہ
 او سوز و و.

لکہ چہ نن روئے حمون بن سپین روی یور پیان پہ تیر و جنکو نو کن دے ثبوت
 خوئے دے. او لا نورے طیارے کوی.

خلاے وای کوری زہ هسے هم زیاتے نہ خو خوم. او پہ احرام. مسجد حرام
 او دا حرام پہ میا شتو کن خوخا صکر چہ زیاتے انکی

فی سبیل اللہ د مسلمان. او نہ مسلمان پہ جناک کن د مقصد فرض دے د مسلمان
 جناک د دین د عزت او د کلمۃ اللہ د بلندی د پارہ دے دا د حاکم. د قوم
 د وطن. د تجارت د آزادی د سمند د قابو کو. د نو آبادی د حفاظت د برآمد د آمد
 د بارہ نہ دے. پہ اسلامی جناک کن هچ قسم عجبی خیال نشته.

جناک د تقوی نہ روستو ذکر شه دا متقیانہ جناک دے. دے طاقت استعمالوی
 خوپہ هر چانہ. او د دنیا د کتے د پارہ نہ.

دا اسلامی جائز جناک دے. لک د جناک او د هغے قومونو جنکو نہ او کورے
 چہ تا سورتہ ترقی یافتہ او مہذب و ایسی اوس اوس جناک عظیم پہ سنک ۱۹۱۲ء و
 جناک طوفان پہ سنک ۱۹۳۹ء کن تیر شویدی. هیر و شیم او د هغے لکھونو بچو
 خرو. بلکا کان او فصلو نو تہ او کورے د هغوی ایرے لاهلتہ پرتے دی.

او حمون بن دا خیال دے . . . . . چہ دا خلق دیر محکمن لار او پہ نہ
 سری تو بکن ضرور محکمن تلی دی دے تا خو ههم دا سے کیدہ غواری. توبہ ربہ
 سمرنا. تیر لیس. او بخلا د هغے د تو پود کو لو پہ نہ خمونو کن سلگی وھی پہ جناک
 کن دا قسم حوصلہ مسلمانانو کیریہ او تاریخ پہ کواہ دے. چہ سر بن جنکو نہ شویدی

خو اس اسلام او د هغه تعلیم ته د تیانوسی او زور ویله شی او د هر هڅو قومونو
جنګونه ستا ئله شی او موښ د هغوی نقل عقل کنړو.

برعکس نهېدل نه نام ننگی کافور دا خو جېشی ته سپین ویل دی.

خود د دے دامطلب هم نه دے چه کنه تا سوک زور زری شی. بلکه چه جناب
شروع شی نو بیان راستی مکوے. جناب کن گړے شوک نه ویشی. او جنی دا
ستاخو سره جناب کونکي. هر خاے چه دوی بیا موئی. او دوی د هغه یکه ښار نه ابا سی
د کومے نه چه دوی تا سوا ښکلی وے. دا قتل خو خه خبره نده. لیکن فتنه یعنی د
دین د تبلیغ نده او د بیت الله د طواف نه خلق منع کول د دین زیاته ناکاره خبره
ده. نو جناب گویا د دین نه په منع او د عبادت ته په نه پرېځود وروا شته. تش
کفر د قتل د جواز وجه نه ده

بل هلايت ورته کیږی.

چه گورے! هر خاے د دوی سره جناب اکی خو په مسجد حوام د کعبه پیچما
کنې ورسره هله جناب اکی کړی دا سلامی جناب خود د فم د پاره دے او هله ورو
دے چه کافران د دے ابتدا اوی. او مسلمانان د دین د تبلیغ یا په هغه د عمل نه
منع کړی. په دے وخت کن کافران ظالمان شی او مسلمانان مظلومان شی نو خدای
املا دیاده مظلوم سره وی او د بعض مسلمانانو سره جناب د تول امت مسلمه سره
جناب دے بیا په تول اُمت د دے کافرو سره جناب لازم شی خو په دے دوران
جناب کن که کافرانو د صلح خوا هڅش اوه. یا او د کفر پرېځوده. نو بیا به جناب بس
شی او خلا دے بد اسلام لوبو پوجه د دوی قیرکنا هونه معاف کی. او دا جناب یوله
پسے اُساتی. تر هغه چه د کافرو زور مات کی. چه بیا تا مو د دین نه نه منع کوی
او تبلیغ د دین اثر د شی او داسے ښه حالات پیدا شی. چه هر سر په ازاد د
د خلا دے د رضاد پاره د ښادری کوی او هیڅ ویره ورسره د چارو وړندوی او
په خوشامند او منتونو خپل دینی کار نه کوی.

د دے عمر د قضا پور د مکه معظمه د مشرکانو په قبضه کن د کعبه د

بتانونه د که ده مشرک او مشرکان پکښ ازاد و او مومنین او اسلام پکښ

مغلوب او کمزوری فو کہ دوی پہ دے گذارد کے زور نہایتی نہ منع شونوبس کارا شہ دا
 جناب او مقابلہ خوید دے وجہ جائزہ وہ چہ دوی ظالمان وکاوچہ اوس دوی ظلم نکوی
 نواب بیاموندہ پہ لارہ پوہہ شو۔ جیتے کس قدر احق نہ کے حاصل چمکنے بل سرے پہ
 خیل دین منلو مجبورہ کی۔ داز وگیری ظلم دے چرتہ چہ ظالم سر اُچتوی نو پہ مسلمان
 لازم دی چہ انصاف پیدا کی او ظلم زک کی۔ دیکے نہ اللہ اسلامی مرکز جورہ فو چہ
 پہ دگن و کافرا دوی نہ پہ دے وجہ دانتهو " نہ مفسرین مطلب مسلمان والے
 آغشتہ دے چہ ددی سرورہ دودہ خبر دے دی یا جناب او یا مسلمان والے۔ دریمہ خبرہ
 چہ جزیہ وہ داد دی دیارہ نہ وہ

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتِ قِصَاصٌ فَمَنْ عُتِدَ عَلَيْكُمْ

میاشت دعت پہ مقابلہ دیا شدت دعت کین دہ او عن توند پہ برابر دے دی پس خوف چہ تاسو زیاتی ادکی

وَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ مِثْلًا لِّمَا أُعْتِدَ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ وَاللَّهُ وَاعِلُونَ

تو تاسو بدلہ نہر یاتی دکر دی دھتے او سرہ او د خداے نہر میرے او پوہہ تے چہ بیشک اللہ سرہ

الْمُتَّقِينَ ۝ وَانْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى

دیر ہیز کارا نودے او خیرات ادکی تاسو دخلے پیلار کین او خیل خان دخیل لاسہ

الْتِهْلُكِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَسِنِينَ ۝

ہلاکت نہ مفور نہ دے او بندہ کوئے اللہ نیکو کار خوبہ دی۔

پہ شہینم کال دھجری کین دخالی پہ میاشت کین چہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم سرہ
 دمر کر و عمرے دیارہ تلے دودا و کافرا نو پہ کانہ ورا و غشو مومنان و لیشی دودا و دجناب مخے
 ئے جورے کرے دے۔ نواخر پہ دے صلح اوشوہ چہ مخے کال سکنہ بہ تاسو
 راشی او سخی کال موبز تاسو نہ پرید و مخے کال بیاد مومنا نو سرہ شک شہ چہ پہ
 کافرو خاعتبار پکار دے کہ بیا جناب شروع کی او پہ لوز تہینک نہ شی نوا دکر

دوی جناب کوی نوکوی بہ مونیز خو پہ احرام او حرم کنس جناب نہ شو کولے خدائے
پہ دے ایتو نوکنس دیتریوہ قاعدہ خینی چہ ہر کلہ مشرکان د عزت د میا شتوبے عزتی اُکی
او جناب شرو ع کی نو عزتو نہ پر برابرے سرہ دی چہ دوی د دے مقامات ا و
میا شتوبے عزتی ا و کی نو ستا سو د پارہ ہم د جناب اجازت دے او چہ خولک
پہ تا سوز پلے کوی نو تا سو ہم پہ دوی زیاتے دھغوی او مرہ اکی دازیاتے نہ دے بلکہ د
دھغوی دزیاتی سزادہ پہ قرآن کنس د مکر پہ مقابلہ کنس مکر او د توفو پہ مقابلہ کنس توفے
د عربی پہ قاعدہ راعلہ دی نو د غسے دلت ہم اعتدائے او اعتدائے دے د عزت
میا شتے سراجب ذیقعد ذوی الحجہ او محرم دی پہ دے کال دی د ذیقعد پہ
میا شت کنس د عمرے د پارہ قلہ نو پہ دے میاشت کنس د دی سرہ د جناب غم و نو دیتہ
اجازت اشہ د عرب جاہلان د جہالت پرہ و خو کنس خاور میا شت جناب
نہ کا و او و حمو بن سپین را و بی یور بیان ہر د بنت د جناب نگر وھی

شرعی جناب دے پارہ دے چہ ظلم زیاتے قتنہ او د دین نہ منہ کول لوسے کی امن
ازادی عدل او احسان پیل کی اسلامی جناب قہ لک فکر اُکی او لا محکے خدائے وائی
چہ پہ دے جناب کنس د خدائے نہ ویرہ کوی چہ د مقابلہ خلقو دزیاتی نہ پر سزا کنس تا سونہ دیتہ
او نہ شی او دا حک چہ خدائی امداد د خدا تر سو سرہ دی دوی حک کہ کوی چہ دوی
مظلومان دی او د حق مکرری وی او د جہاد او قتال د پارہ د مال لکنت ہم کیری
نو حکم دتہ کیری چہ کورے لکنت بہ کورے شوم والے ا و نکے کئی خا نو نہ بہ پخیل رھلت
تہ او غور زوے او د لکنت د خدا دے د دین پور تہ کولود پارہ ا و کی خیل شوقو نہ پہ
دے مہ پورہ کوی کہ مومنان کجوسی ا و کی او د سلع دا نخلی او د جناب چلو نہ زردہ نکے
نو د دشمن مقابلہ بہ ا و نکرے شی او ہلاک بہ شی او د خان او مال قریانی تہ الامت
مسلمہ کوی کئی دے نتیجہ بہ د اشی چہ کل امت بہ ہلاک شی ۱۲

ابوایوب انصاری رضوائی چہ د ایت حمو بن د انصارو پہ بارہ کنس نازل شویکے
دے وائی چہ ہر کلہ خدائے اسلام لہ عزت او نور و رکہ نو مومنین انصارو پہ کور کنس ا وے
چہ ہر حمو بن کجوسا و باغونہ شارب شوراے چہ اوس دیتہ مخہ کوا و دے حفاظت
او خدمت او کرو دا دیر برباد شویدی نو خدا ادا ایتو نہ چہ وَاَنْفِقُوا الْكُتُونِ اُکی

ناذل کرے۔ نو ہلاکت گویا د کورونوپہ اُسید و۔ او د مالونو پہ حفاظت او د غزانہ
پہ پائے کید و کن دے۔

او والی چہ دا جواب ابو ایوبؓ پہ صفحہ وخت کین در کرے و۔ پیکوم وخت کین
چہ یو مسلمان پہ قسطنطنیہ کین پیرو میا نو کا فران کین و د داخل شد۔ او جناح شروع کدا و پہ دیکین
شہید شد۔ نو مسلمانانو و چہ دا ہفہ ہلاکت تہ غور زیدہ دی۔ نو ابو ایوب انصاریؓ او چہ دا
ہلاکت نہ د تا سود ہلاکت دایت شان نزول نہ یجی۔ ہلاکت مالونہ کتل او غزانہ کولونہ والی
او دا انصار و غوختہ چہ مونبر دلف وخت دپارہ دلسے او کو۔ نو خدا مے ددینہ منع کرے
او د دے و چہ دادہ چہ کافران خوہر وخت د مسلمانانو پہ طیارائی کوی۔ مالونہ لکوی
حائونہ نکوہ کوی بل خواک مسلمانان تش مالونہ کتی او وسلے ناخلی۔ د جناح چلونہ نہ زہ کوی نو کافران
بہ پہ دوی حملہ کی۔ او تباہ بر بادہ کی۔ نو مال کتل ہم ضروری دی حکہ چہ غریب قوم ہم دچا دمقابلہ
نہوی۔ او بیاد مال پہ سامان جناح پہ دیر فراخ دلی لکول پکار دی چہ مسلمانان پہ
محفوظ دی۔

تا سو پوہہ شومے چہ د مسلمانانو جناح مدافعا نہ او جوابی جناح د دوی پہ خیل جناح
کین د مقصد لری چہ د خدائی دین دعوت و خشک نہ منع کوی د مسلمانانو پہ او جنگو کونین کہ د سرد میانو
سرہ جنگونہ شوی دی۔ نو داپہ دے و چہ چہ رو میان بہا تار او مسلمانانو تہ بہے خس و فہر سول
بل فارسینا و چہ دوی تہ خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم دعوت حق او لیبرہ نو د دوی بادشاہ
ہفہ تکرہ مے تکرہ مے کہ د عمر نو د فتوحات و چہ دا و چہ دوی بہ چہ فتح او کرہ نو دیر
سرحمانہ سلوک بہ دوی د خلق سدرہ او کہ نو خلق بہ پہ دے دیر خوشحال شو۔
د اسلام پہ جنگو کونین دے کوی جنگونہ دی “د بدر” د احد” او د “احزاب”
داد دے دایہ پہ مدینہ د حملہ پہ وجہ شوی دی د مکہ فتح” د اہم پیک و چہ چہ دوی مسلمانان
حج تہ نہ پریچودہ

نن بہ ہم جوہر جنگونہ ہلہ اسلامی شہی او جوہر حکومتونہ بہ ہلہ اسلامی الکرہ شہی چہ دعوت حق
جذبہ پکین و پخیلہ ہم دینارہ وی او نور د قومونہ ہم د حق دین رسولوارا د لری
او چہ اول د اقسام کارونہ پخیل ملک کین جاری کی۔ او بیاد کا فرانو پہ ملکون د تبلیغ کار
شروع کی۔ لکہ چہ تبلیغی جماعت نن د کار کوی۔ خدا مے د ورلہ دیر مگر پی پیدائی امین

يَحِبُّ الْمُحْسِنِينَ حُمُونِ خَلَّ شَ جَامِدِ بَ حَانِدِ يُولُ عِي پيدا کو نکین قدر کند ے هف
 جوند ے دے خوشالی - خفکان - محبت - قار - انعام - اوعذاب و نکین دے دینکان
 سره محبت کوی اوکا فران بدی شی
 أَحْسِنُوا - یہ اخلاص عمل کوی بیکار منہ کوی

وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ
 امپورہ کے حج اور عمرہ دینا اور اگر آپ کو روک دیا جائے تو قربانی چاہے کچھ ہی ہو (ا کی)

وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ
 اور روزہ نہ خریجے تر حلقے چہ قربانی و قربانی خائے تہ اور سی پس ہن خولک چہ

مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ
 ناجورہ وی تا سونہ یا دہ تہ سرخہ تکلیف وی توبہ دہ ورکی پہ رو جو یا پہ خیارات

أَوْ نَسَاءٍ فَاذْكُوا مِنْ مَتَعِهَا الْعُمْرَةَ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ
 یا پہ قربانی بیا چہ تا سو پہ امن شہ نو چا چہ ترجمہ پہ عمرہ فائدہ اغشتہ وی تود طاقت برابر

مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِصْيَامَ ثَلَاثِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ
 قربانی و اوکی پس خولک چہ قربانی بیانہ موی نور دے داوینسی دے دج پہ ورجو کین اد اودہ چہ

إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَ حَاضِرَةٍ
 بیر تہ را شہ تاسولہ دالس پورہ دی داد هف چا دیارہ چہ کورے پہ ملک کین

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ •
 اد ویریز دی دخالے نہ اد پوہ شہ چہ خدای سخت عذاب و کو نکے دے

اول اول و دوم ذکر اوشہ چہ پیر رمضان کنن روزہ نیسی بیاد حج ذکر اوشہ حکم چہ
در رمضان نہ دستود حج میا شتہ شروع شی. دخالی بہ میا شت کنن حضرت و عمرے ارادہ اگرہ
نومشراکانو منع کہ. محکے کال و در سرہ بیا فکر شہ چہ ہسے نہ دوی راسو جناب الکی نو دوتیرہ جناب
اجازت اوشہ ادا اسلامی امتیازی جناب چل او غرض ورتہ انھوے شہ. نو بیا ہفے و حج
مضمون تہ گرجی. او و حج مضمون پورہ کیبزی.

حج پورا برا ہیہی فرض و وجہ ددینہ قول خالق خبر و. خوبین نامنا سبہ خبر سے
پیدا شویوے نو دھنے اسلام اصل احم کو خلیا مے دائی چہ پورہ حج او پورہ عمرہ اگئی.
مطلب دادے. چہ دے ظاہری کارندہ ہم سم کی او پورہ کنن ہم اخلاص او د خدا
دضا غرض او کنری چہ سوداگری. ریاء او شہرت پکین رانشی. کنی کہ داخیز و نہ مطلب او گزیدہ
نوبیا بہ حج پورہ حج نہ وی. ناقص حج بہ وی. خمونہ پینتانہ حاجیا چہ و حج دمسالو او فرالھو
او واجباً تو نہ بے خبرہ وی ہنوی بہ خزانہ پورہ حج او کی ؟

پدے کنن ما تیسو نہ کریدی چہ ہلکہ حج کنن شہ کارندوی! نو خولک دائی چہ خورن
بنی صلی اللہ علیہ وسلم دقبر مبارک زیارت تہ حج دائی حال دادے چہ زیارت
و بنی صلی اللہ علیہ وسلم حج سرہ نہ دفرضو نہ د واجباً و نہ دستو تعلق دے
د حج نہ محکے یا دستو زیارت کیبزی. چہ خورن بنی صلی اللہ علیہ وسلم تہ سلامونا شی
کہ چا زیارت او نہ کہ نو خورن بنی صلی اللہ علیہ وسلم بہ تر خفہ شی چہ حکما تبلیغ بہ
برکت و فرض حج او کہ او مالہ ملاقات لہ ہم را نفلے خو حج بہ اوشی.

د حج مقصد صرف دانلہ رضا پکار دہ. نام ناموس. تجار. لوی د غرض نہ وی
واجب بہ پہ جہالت کنن ہم کیدہ خوناقص نومنگ تہ دیوہ حکم اوشہ.
د د و جہ مایوہ رسالہ "د حج تحفہ" جو رہ کریدہ چہ پہ د د اجہالت تر خفہ حد لہ
شی تا سوے او گور سے!

حج فرض دے او ددہ فرضیت واحد و جناب نہ دستو پہ خاورم سکن کنن
شربدے. لیکن د مسلمانو د حج طاقت دکانراند غلبے پہ وجہ نہ و. طاقت ہلہ مانع
چہ دیکے فتم اوشوہ اودا فتم پہ اتم سندن کنن اوشوہ. نو اول اول حج د ابو بکر صدیق
پہ امارت کنن پہ ہم سندن کنن اوشوہ اودا د خورن بنی صلی اللہ علیہ وسلم طیار سے و د

پہلے مشرکان دے دیتا تھا کہ شو اہل اسلام کال خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم
سے دیو لکھ خیر نیت نہ دو صحابہ و حجراؤ کہ جمہور علماء والیٰ چہ حج فرض شوے
مخکے و د۔ خو عمل پہ نہ ہم کال کن شروع ش۔

پہ حج کن دے فرض دی

(۱) د میتقات نہ احرام ترل۔

(۲) پہ عرفات کن اساریدل۔

(۳) طواف زیارت د کعبہ۔

(۱) سعی پہ مینہ د صفا مسرود کن

(۲) سرخریل یا قلنجی کول وغیر واجب دی۔ چہ کہ صفہ اوند شی نو فدیہ

بہ پہ لازم میزی۔

پہ عمرہ کن او حج کن دافرق دے۔ چہ حج فرض دے او د اقم د ذی الحجہ نہ ترویبارم

پورے خاص پہ دے دور کون کن میزی مخکے دستون کیاری او عمرہ سنت دے خو چہ شروع

شی نو پورہ کول یا قضا کول ضروری شی او پہ کال کن بغیر د حج د خا صور و کونہ بل

هر سخت کیاری او پہ عمرہ کن د عرفات اساریدل نشته۔ نور کار و نہ دے د حج ہسے دی

احرام۔ طواف۔ سعی۔ او حلق۔ باھر مٹی۔ مزدلفہ۔ او عرفات تہ پکن تلہ نشته

کہ پس د احرام نہ سرکد مرض پہ وجہ یا د دشمن پہ وجہ پہ حج یا عمرہ قادر نشہ نو دے د

بیا چہ ثومرہ قربانی کو لے شی قربانی حلالہ کی خو کہ قربانی د کعبہ خواند لیکل ممکن و

لکہ سرکنا جو رہ و نہ شے تلہ۔ او امن و امان و۔ نو د قربانی چا حاجیانو خان سرہ

بو تلہ نو چہ تا ریخ د حلالے لے لے شی نو ہلہ بہ دے حلق کوی او حلالہ میزی بہ مخکے

بہ سر نہ خری د غسے کہ کعبہ تہ رسید د کافرو پہ وجہ ممکن نہ و۔ نو پہ میتقات کن

د نہ د قربانی حلالہ کی نو بیا د خان تہ سرخری او حلالہ شی او کہ د دے

طافہ ہم نہ و۔ نو پہ کوم کھائے کن چہ حلالہ کو لے شی۔ حلالہ د اکی او سر د

خری حلال بہ شی

او کہ یوسری احرام ترلے و۔ او نا جو رہ شہ او نا جو رہ تیائے د سے وہ چہ د

سرخریل پکن فائد من و۔ نو سر د خری۔ یا پہ سرکنے نر خم دے یا سیکے دی

چہ دے دے دے پر وجہ یہ تکلیف کن دے نو دے ہم سر خریلے شی۔ نو دہ لہ
اختیار دے چہ دے بدل کن دے رے اُنسی یا شپکو مسکینا نو تہ خوراک و رک
یا د بے قربانی اکی

محله۔ د قربانی خائے چہ منی دہ۔ هداى۔ اخر۔ غوا۔ بزه۔
اوجہ امن پیداشی د دشمن ویرہ لرے شی۔ یا د ناجور تیان جور شی۔ او د عمرے کاروند د جہ نہ مخک
پورہ اکی۔ او حلال شی۔ نو د دے فائے اغشتو پد وجہ بد د قربانی کوی د د عمرے پر وجہ
دہ ترجہ کنڈ لے جاے واغوستے او جہ لہ بہ احرام پر خائے د میقات د مکہ نہ تری نو پدہ
قربانی لازمہ شوہ پر یو ائے جہ کوئی او یو ائے عمرہ کوئی قربانی نشہ۔

حُمُونِب د خلوق اکثر چونہ متمتع دی حکمہ چہ موبن د جہ دور خونہ اکثر حکمہ د جہ پیداشتو
کنس یا مخک ارسو۔ نو د میقات۔ نو د عمرے نیت او کو۔ او چہ عمرہ او کو نو ستر و خلیو
او حلال شو بیا پدا تم د ذی الحجہ د مکہ نہ د جہ نیت ترو دے تہ جہ متمتع وائی تو موبن
پر جہ کنس قربانی د متمتع قربانی دہ د مالدار ی هغه قربانی نہ دہ کہ هغه پر کل کنس وارتان اکی
نودا بد مالدار ی هغه قربانی شی یا بد سفر پر وجہ وغہ ساقطہ شی۔

او کہ وچا سخہ قربانی ندوی یا مال و رسخہ ندوی نو پدہ بیا د سرگردے د جہ پر
سر و خوکنس او مشہرہ تمہہ ذی الحجہ یا د دینہ مخکنس۔ او اوہ سر دے چہ دطن تدارا اسی دا
پورہ لشر دے د متمتع د قربانی پر خائے ولارے دی

داتتمتع یعنی اول عمرہ بیا حلالیدہ۔ او بیا جہ یو ائے د مکہ نہ بارائی خلقو د پارہ جائزہ دہ
پدی د اگر اندہ چہ د وطن نہ د عمرے د پارہ جلا سفر اکی او د جہ د پارہ جلا سفر اکی او
د مکہ د اسید و نکود پارہ د دے اجازت نشہ۔ د بارای نہ مطلب د میقات تو نو نہ باهر
اُسید و نکوی دی

پر د کار و نکونس مطلب د خدا نہ ویرہ پیداکول دی۔ حاجی بد د حصول د جہ مطلب گزری
دویم قسم د جہ "قران" دے چہ د عمرے د جہ د وار و یو خائے احرام اتری
دویم قسم د جہ چہ یو ائے د جہ نیت اتری دا جہ افراد دے پد کجہ کنس کہ پر جہ
کو نو توا بو نہ حاصل یوی نو پکنا هو نو دلہ پکوکنس د عذابو نہ هم دیدہ د حکمہ خدا دے چہ
اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ خدا دے سخت عذاب و رکوکنس دے۔

د جہ قسمو

متمتع

قران

افراد

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَّعْلُوْمَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيْهِنَّ اَلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا

د حج معلوم میا شتہ دی پہ چاچہ پہ کین حج فرض شتی نو نہ کوروالے کوی ادنہ

فُسُوْقٍ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللّٰهُ وَتَزُوْدُوْا

نہ پالتے ادنہ جنات پہ حج کین اد کو مہ نیکی چہ تا سو کوی اللہ د دینہ خبے اد تو خجصہ

فَاِنَّ خَيْرَ لِّرَآءِ التَّقْوٰى وَاتَّقُوْنَ يَا اُولٰٓئِی الْاَلْبَابِ

کی پس بیشک غورہ تو خہ پر ہی نہ کار دی دہ اد کو مانا پر نیکی اے د عقل خام نہ ادو -

د حج میا شتہ خاقوتہ د ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام د زمانہ معلوم - چہ سوال
ورد کے اخترازی القعدہ دخالی میا شتہ دلجی د لوی اخترمیا شتہ دی د میا شتہ کین ہر کلمہ
چہ اغواری د حج احرام تر لے شتی د میا شتہ نہ مخکے - د حج احرام جائز نہ د ظاہر ایت
نہ خود اسے نیکاری اگر چہ امام ابو حنیفہ رحہ د امام احمد رحہ د لئی - چہ احرام د میا شتہ
نہ مخکے ہم جائز دے دا مخکے چہ امام ابو حنیفہ احرام د حج رکن نہ منی بلکہ د حج شرط دے
خوسرہ د کرا ہندہ د امام مالک رحہ د لئی چہ بے کرا ہندہ احرام جائز دے

فَمَنْ فَرَضَ د دینہ مطلب احرام ترل دی

سرافت - د شہوتہ پید اکو لو کار د نہ - اد نہ کرو نہ - اشارے کنائے - جدال - جنات جھکڑہ
فسوق - ہر قسم بے حکمی -

چہ احرام اتری نو خدائے پردہ یا بندی لکوی - چہ کوروالے بہ نہ کوئے کنحل بہ نہ کوئے
چانہ بہ سپاک نومو نہ ناخلے جھکڑے بہ نہ کوئے پید کر و کین د سفر پر وجہ بد اخلاقی
پیدا شتی خلق یو بل نہ قاریزی - دیو بل عزت ورتہ گران شتی پید کین د خدائے د مطلب د چہ خونین
جہ قابوشی د حرم عزت کوی اد پید پیاک خائے کین کنا ہونہ پید پید مخکے چہ دل نہ کین لو لو
د مکان د شرافت پر وجہ پید لکوی - نو د کنا د دیروالی پکین ہم ویرہ دہ د اخلاقی دربار
دے دے د خدائے پر حضور کین دے چلے لویئی - مالاری اد نورے نیکی د نہ ستائی اد چا
تہ دے سپاک نہ کوری خدائے وائی چہ تا سو خان داسے نیاک اوساتے نو خدائے

یہ دے عالم دے چہ پہ دے مشق بدستما سو نفسو د نیکو کو لو قابل شئی او چہ وطن تملاد شہ
نود غسے بہ خیلے ژبے قابو سائے

حج د عالم اسلام جلسہ قدرندہ دالک د مونو او سز کوۃ یو فرض دے
او تو خے د حج جمع کی نو ہلہ حج لہی پہ سوالو نو حج مکوے پہ سوال کنس سر پہیانو
نہ پاتے کی بی۔ یا دا چہ پہ حج کنس د نیکو پنکے جمع کی او حمانا ایرین د عقل خاوندانو
د بل چاد ویک کاوند مکوی نو دیرہ واقعی دخلے نہ پکار دے۔ د دیند داہم معلوم
شوہ چہ د ژوند د پارہ کارند کول اد د بل پہ طمع امیدل چہ بل بہ لکی داہم اخرم
او دیند نیکی د بل بند کارند دے

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّنْ رَبِّكُمْ اِذَا افْتَضِمْتُمْ

نشتہ پہ تاسو شہ باک کہ طلب کی تاسو فضل د طرفہ در پہ خیلہ نہ پس کوم وخت چہ کوچ کوے تاسو

عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوْهُ كَمَا هَدٰىكُمْ

عرفات نہ نو یاد کی خلد سے پہ خوا د مشعر حرام کنس او یاد کی دہ لہ لک چہ ہدایت کر لک تاسو

وَ اِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ۝ ثُمَّ اَفِيْضُوا مِنْ

اگر چہ پہ تاسو د گمراہانو نہ دے بیا کوچ اد کی د

حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

ہنٹے خاے نہ چہ د کوم خاے نہ خلق کو چہ کوی اد دخلے نہ بخند او غوار بیشک اللہ بخو لک او مہربان نہ دے

دے تیر وایتو نو کنس د حج متعلق دا سے ذکر او شہ چہ پہ حج کنس بہ دینی تو خے جمع کوے اد عقلمند
خلق بہ دا کار کوی او چہ بے عقل سر کوی نو ہنٹے د بخیاں نہ ساتی اد حج پہ ورتو کنس بہ بے د
نیکے نہ بل کارند کوی

دا حج بہ عمر بویہ مند خلی لہ پہ د کنس بہ سوداگرے کیدے او کسبوند بہ پکنس کیدے پہ تجارت
کنس ضرور کنزل او جناہ جہاگرہ کی بی دے نہ چہ منع ا شوہ نو خیال پیلہ شہ چہ گویا تجارت
بہ پکنس ہم نہ کی بی پہ دے ایتو نو کنس مونو نہ اخوے شوہ چہ پہ حج کنس تجارت منع نہ دے خو

مقصود حاجی بہ حج دی پیدہ دو پیدہ درہجہ کین غیر مطلبی چیز بہ سوداگری کنی اودا بہ داسے
محلومین چہ کہ سوداگری کنن کتہ موی نو جہ لہ کئی ادکئی نو نہ کئی داسے سوداگری
پہ حج کین منع دہ۔

خہ سوداگر و عمر بوا کس ایہ داسہ خلقود خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم نہ تیوس
کپے و دچہ حمون بن سرہ دے کار و نو حج کیہ بی؟ نو خوب نبی صلی اللہ علیہ
وسلم و تہ او و کولے تاسو طواف نہ کوے؟ او تاسو سعی نہ کوے؟
والی چہ خود ا اجازت نہ و سرا غلے نو پہ اول اول کنن بہ مسلمانان نو دکانو نہ
بند کپہ۔ دالاجنا حرم تہ کہ مونہ نہ دابنکارہ کوی چہ یہ تجارت کنن اجازت شتہ
خواہر وخت بہ پہ لکی او د خلدے نہ فضل پہ تجارت غوختہ ہم یو قسم عباد
وے خوب نہ کولکن بہ عبادت تہ فراغت دیر وی۔ نو نہ کولے غورہ دی او خاصو
داتہم دی الحج نہ تہ دیار لسم پورے خود تجارت نہ کول دیر غورہ دی او خبرہ
خودادہ چہ پیدے پاکہ زمکہ کنن دنیاوی قول شفلونہ پیر بخول دیر کمال دے خاصو
دبارا ہی خلقود پارہ

پہ حج کین یہ عرفات کین دعر فہ پیر و عمر ترمانا اسایدل فرض دی او چہ مانام
شی نو بہ دمانحہ دمانام نہ بہ دعرفات نہ رانان شی نو بہ دس میلہ کنن مزدلفہ
دہ دغلنہ بدارسی او د مزدلفہ پہ جمان کنن یاد ہفتہ خواہ شاتہ بہ تہاوشی او دمانام
او مانحہ کنن سوخہ بہ دمانحہ کنن بغیر دسنت دفاصلہ نہ (وکی۔
افضلم۔ تو کی تو کی تہ۔ فضلا مال

مشعر حرام پہ مزدلفہ کنن دیو غر نوم دے چہ پہ ہفتہ کنن امام دیر و دیاد دے
غمرہ نوم قرح او مشعر دے۔ دقتہ مشعر حرام حکم فانی چہ داد عزت مقام و حق
والی چہ مشعر حرام دغیر قول حایہ دچہ دعرفات نہ تہ مزدلفہ پور دے پہ دمشعر حرام
کنن بہ دمانکانے تکبیر و لا الہ الا اللہ اولیاست والی۔

چہ دمشعر و غر او کی نو چہ نہ رنراشی۔ نو د مزدلفہ نہ بہ رانان شی د خدا
یاد بہ دخالے دھلایت پہ مطابق کوی
اگر چہ حکم تاسو کراہان وی۔ ہفتہ کراہی داوہ چہ دخالے او دھان

یہ منہ کن دوی شریکان جو رکری و و۔

والی چہ قریشوید عمر فات تہ تلہ نکلول او یہ مزدلفہ کن بہ صمدار و و چہ د دوی
و عامو خلقونہ تمینا اوشی و خدا ے مساوات د پارہ و عمر فات تلہ یہ عمر چافرض کہہ ادبیا
یہ مزدلفہ کن و اختر شبہ اشی و سحر پی جمع مفا تہ کوچ اوشی۔

یہ عباد اتو کن جہ داسے عبادت و چہ د فخر او لویٹی پکن نخہ نشہ مساوات ادب و اب
دے او خدا ے نہ دھنے گناہونو معافی اغوار ے کوم چہ تاسود حضرت ابراہیم علیہ
الصلوٰۃ والسلام پہ جہ کن زیلتہ کے او تبدیلی کریدی یاد جہ یہ اذکار و کن و استغفار
ویلے شی۔ ٹھک چہ خدا ے بخونکے او سر بانہ دے۔

فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اٰلِهَكُمْ اَوْ اَشْدَّ

پس چہ پورہ کی تاسو کاروند جہ خیمیل نو یاد کرے اللہ لرو لکچہ یاد دل بتا سو پورا نچل یاد دھنے نہ نریات

ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي

پس بعضہ لہ خلقونہ ہمدی چھاٹا رہہ ٹھونڈی راکی مونہ تہ پودیا کن او نشہ یہ

الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

آخرت کن د دوی بخوہ او بعض د دوی نہ ہمدی چھاٹا رہہ ٹھونڈی راکی مونہ تہ پودیا کن غورہ بخوہ

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۚ اُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ

ادبہ آخرت بخوہ بخوہ او بچہ کے مونہ آورد روز خند دا ہمدی کسان دی چہ د دوی پارہ بخوہ د

مِمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۚ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِيْ اَيَّامٍ مَّعْدُوٰدٍ

د کسبو د دوی نہ او اللہ زر حساب کوٹکے دے او یاد کی خلاے یہ ورخو دشمار کن

فَمَنْ تَجَلَّٰ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ

پس چاہے تا دی او کرہ یہ دود و مرخو کن نو گناہ نہ نشہ او چاہے ستود لے او کہ نو گناہ نہ نشہ

لَمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقَىٰ اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

دیارہ دیرھینکار اداپرپسے دخلائے نادرپوہمیتا سوبہ دے خدائے تہ جمع کینے

وجاہلیت پیرمانہ کنیں بہ خلق پہ منی کنیں دجما او غراہ منیر کنیں جم شواہد شعرو نواز ہسے خبرو
کنیں بہ لوی بی دپلا را نو شرع کرے چہ کھا پلا رہ دخیل قوم و مرگوند خلاصی دپارہ
دیتونہ (لاد بنان) و رکول او کھا پلا ددومرہ مرگوند پہ ددومرہ لک خبرہ کھری او۔
نوخداے دوی تہ وائی چہ دجر دکار و نو نڈپس خداے یادوی والوئی او غت
نظری مکوی

خو ربی صلی اللہ علیہ وسلم پہ خطبہ دجر کنیں وائی ۱۰۷ے خلق ستا سوب یوہ اوستا سو
پلا یوہ خبر دار شے دمرابی پچھی لوئی نشہ او نہ دجی پہ عمرابی الوئی شتہ نہ دسور رنکی
پہ تور رنکی او نہ دتور پہ سور مکر پہ پیرھینکار سرہ ایا ماما سو قد دین اور سوہ نوادیدہ
اوے۔ کھوتا سودین دا ارساؤ۔

دخلے و کر خولک دل سے کوی چہ دخداے نہ یواخے دنیا خوانہ غواہی پہ
پہ پیردانہ کوی چہ ددہ آخر د بندہ وی او کہ بندہ نہ وی بس دھکر دوازے نہ دنیا طلب کوی
دا خراہ و خہ فکر نہ کوی او نہ صفہ کار و نہ کوی پہ کو موکن چہ آخرت حا صلیبری
او دا خولک وی؟ نو بعض مفسرین وائی چہ دا صفہ کافران دی چہ پہ آخرت
اے او یقین نشہ

بعض وائی چہ دا صفہ مسلمانان دی چہ ددوی زہر و نو تہ ددین حقیقت نہ پیریو تہ
او ددوی پیر و حو نوہ نرا نہ دہ غور زیک بس تش رسمی او ظاہری خہ دینکی کار و نہ پہ تادے
تادے کوی او مطلب د چوندا د دنیا و نیاوی۔ قول طاقتونہ او وختونہ د دنیا د پارہ
لکوی او دا آخرت کار و تہ بیکار بیکاری نو ددے قسم خلق پہ آخرت کنیں برخہ نشہ
دنیا کنیں چہ شہا کتی غری بس و غرہ قدرے ددوی برخہ مردہ۔

او بعض خلق د دنیا او آخرت دوار و غورہ برے غواہی۔ د دنیا غورہ برخہ رخ
وجود میانہ حال خوراک۔ نیک بی بی یا غاوند۔ نیکی اولاد۔ پالی مال۔ علم
مخد لے مصرفت د عبادت توفیق او دا آخرت غورہ برخہ جنت او دخداے

یہ منی کنیں دپلا را نو شرع کرے

نہ دینکی کار و نہ پہ تادے

دیدار دے۔

اود خداے نہد غوغختن مطالب داد چہ یہ هغه طریقوتلہ الی کو مے چہ خداود مطلبونو
دپارہ مقرر ککریدی اودائی چہ موفرد عذاب اودرنه اُساتے کو یاد مے وائی چہ موفرد هغه
شم و توفرنه اوکنا هونون اُساتے کوم چہ سسر اودر تدراسوی

د دنیا چوند دن پد کبسه کیوزی چہ د چوند دن کو کجائز کسبونہ دی اود پد هغه کبن دبل ضرورنه
وی هغه اکر مے شی اود چوند خوند بنه کی دخلقوسره دشریت داد ابو پد خدا
سلوک اُساتی پد عملونکن د خیر خیال اُساتی د مشرنه کُان پچر کی دنیا دا خوت هسه
مطلبی سیزنه دے بلکه دے پد دنیا کبن "حسنه" غواری دافه چہ کنے دنیا غواری
دا خرة غوره چوند دن داد مے چہ پد زهره کبن خلوص پید اکی خه خویونه اختیار کی
نیلک عملونه الی درنیلو خوا هشتا توننه کُان پچر کی خدا مے فر اُض ادا کی پد مے بدده
دجبه دعا و عمل یوشی اود دنیا پد چوند اودا خرة پد چوند کبن به غوره برخه
واخلی که دا مے عمل اوندکا و تش پد زهره د دنیا و ا خرة دپارہ غوره برخه
غواری نودا قانون خدا نه دے چہ کنے پد مے قدر مے و هر چا دپارہ
خلاف عادت قبولیت اوشی.

یوا مے دا خرة غوره برخه غوغختل اود دنیا هچم طلب نه کول دا ذکر دلته
اوند شه نودا یا خو ککه چہ دا مے افراد دیر کم وی یاد مے کیده ددین فطره
دقاعده و نه خلاف خبر ده دا مے به عیسا یا نول کول نو پد هغوی باند دین یا بندی
او کول به پد کبن د کُان دا و لاجی بی دکا و فدا یا نو حقوق پائے کیوزی اودده د خوراک
سکالی پیته پد قوم پر یوچی اود پد مے د قوم مالی حالت خرابیوزی او قوم چہ کمزور مے شی
نو کافران بیاد مسلمانان د تبا هنی سبب کرچی.

وائی چہ خور بنی صله الله علیه وسلم پد مسلمانان کبن یوسر ولید چہ د خوا بهر گوری
پد شان تپ اول تپیت و و خور بنی صله الله علیه وسلم د مے تاخه دعا کرید چہ دا د
حال د مے هغه اود مے چہ ما خدا مے ته سوال کر مے و و سربه اماله چہ کوم عذاب د خیاو
بد عملو پد دجبه پد ا خرة کبن کاکو م هغه ماله پد دنیا کبن را که (نوخو بنی صله الله علیه
وسلم و ته اود مے پاکی ده خدا مے لره ته دک طاقت ندر مے دا مے سوال د مے نه کافر

چہ ربنا ابتلانی دنیا حسنة و فی الاخرة حسنة و قنا عذاب النار

خدا یہ مال پر دنیا اور آخرت دمار و کین غورہ بر خور دے کہ اور عذاب دامن سے آسان ہے ..

او خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم ورتہ دعا و کربہ نوجو پر شہ.

د دنیا غورہ بر خور بہ د صحابہ کرام مو پنا مانہ کین پر جہا د کین مال و غنیمت د واد یہ

آخرت کین غورہ بر خور شہید والے د و او اکثر و صحابہ و بہ شہادت و غنیمت منزیات

خو نہ د و او دعا بہ خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم د یورہ د یورہ کولہ.

خدا اے والی چہ د ا قسم خاق بہ د خیل کسب بر خور بیا موئی د تش دعا نہ ابلکہ دعا و

بیا د دعا نہ پس بہ کسب الکیدل و جزاء سبب دے د غسے د آخرت د خوشحالی دعا و بیا د

دے د پامہ چہ کو کسب قرآن او خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم خو لے دے د حفظ کول

فرض او واجبات سنت او مستحبات چہ د ا لکی نو خدا اے والی چہ نہ

د یر ز حساب کو نکے یم د کسب او د جزاء پر مینہ کین وخت نہ لکی او د قانون خدا

خو مونہ پر دنیا کین وینو چہ د کسب دینوی بدلہ فوراً خدا لے و رکوی نو د غسے د

آخرت قانون ہم دے د نیاک او بد عی لو نواثر د آخرت پر دروازہ چہ

قبر دے سری تہ بنکارہ شئی او والی چہ نبی آدم بہ یہ ستر کہ پس د خیلو

نیکو اید و عملو نواثر نہ بہ خیل خان کین ادینی

او یہ معنی دبل دے چہ د مور پلار دیا د تہ زیات ذکر ا لکی.

مخکے والی چہ دشمنیر بہ و ر خو کین خدا اے یادہ و دے د دشمنیر و ر خو دنی اساتیر

ورخے دی تا سوتہ ما دجر تحفہ کتاب کین او پد تفسیر کین بیان کریدہ چہ پنہمہ

د لوی اختر چہ عرفات تہ لار شئی نو د غلتہ مخکے خلق تر ما بنام اساروی اور دست

خلق د لسمہ شپہ د صبا نہ د لک مخکے پور دے چہ اسار شئی نو چر ا شئی لسمہ شپہ

بہ مزدلفہ کین کوی او سحر د مانعہ نہ روستو متی تہ دار و انین ی چہ معنی تہ دار و سیوری

نوازل بہ د مئی طغہ غت شیطان چہ مکے معظمہ طرف تہ د ا ولی کانہری بہ د

مزدلفہ نہ متول کری وی او کانہری بہ لسمہ ورخ بہ مشوری شیطان و لیشتل دی

دا د خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم پر عمل ثابت دی بیا بہ قربانی ا لکی بیا بہ سر اخری

بیا بہ دے حلال شئی او احرامونہ بہ لے کری او کندی لے جاے بہ طغونہ

بیابا بہ طواف زیارت او د صفا مروہ د سعی د پیار ہو کے تہ لارہ شئی۔ اوچہ دا کاروندہ کی
 نو بیابا بہ منی تہ واپس لائے دے دا دلسم تاہیخ د لوی اختر کاروندہ دی پہ دے روخ د لوی
 اختر مونخ نشتہ۔ پہ منی کن بہ دے درے یا دؤہ ورے نورے تیروی دیتہ
 دشماہ ورے والی پہ دے ورے کن بہ دھ فرض مانجہ نہر ستوتک ہونہ والی۔ لکہ
 مونخ عام خلق ہم والیو۔ اوخر یو شیطان غبت۔ منہجئے او ورو کے بہ پہ اوو کانہ و دلی پہ
 لسم۔ اوو کانہ۔ پہ یو لسم یو ویشٹ کانہری او پہ دولسم یو ویشٹ کانہری دایم پنچوس
 کانہری شو۔ او کہ دیار لسم تہ پاتے شہ۔ او دا غورہ خبرہ دہ چہ پاتے شئی، نو ویشٹ بہ
 نور شئی نو او یا بہ شئی پہ دے ورے کن بہ ذکر جاری ساتی۔ یعنی پہ ہم عمل کن بہ دھلا د
 رضا جذ بہ لری۔ او کانہری چہ ولی۔ نو ہم داسے بہ والی اللہ اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر
 دغسے د مونخ نو نہر و ستوبہ ذکر کوی پہ قربانی کن بہ بسم اللہ اللہ اکبر والی۔ او
لینک لینک ویل چہ پہ لسم غبت شیطان او لی نو کن شئی۔
 او تکبیر د حدیث دادے اللہ اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر۔

او محک خداے والی چہ د خداے نہ ایریست۔ او پوہہ شہ چہ بیشک تاسو
 بہ خداے سخہ ہم کرے شئی د حج تول کاروندہ قیامت یوہ نقشہ دہ۔ د کورہ چہ یوسو
 رعانی بی نو دیگر نمیکرے معاملے پہ خاے پاتے شئی۔ بال بچ۔ دوستان
 خیلوان۔ خفہ او پہ جہرا پاتے شئی حاجی سخہ دلار سخہ خورخہ دی لای وی
 کہ چیروی۔ بس دغہ قدرے ددہ ملکرے وی پہ لارے کن خان خانے شئی
 ہر خولہ دخیلو پیسو د بخت خیال ساتی معاومہ نہ دی۔ چہ خہ پخی بی کہ پیسے
 خلاصہ شئی۔ خولہ چاہتہ قرض نہ ورکوی بل وطن وی راغوخہ نہ شئی کید۔ خط و
 کتابت نشئی کیدے۔ حاجی دیر شوق لری چہ ماتہ دخیل کور حال معلوم شوے
 د کلی خلق پہ خیل شوق کن پروت ہی حک کہ کہ خہ نیمکرے خط و راولی بی
 چہ میقات تہارمی نو ددہ نہر رخہ جو برکی۔ دکن دؤہ خا دے وی دلا مبلونہ پس یو
 لٹاک کی او بل پہ او کہ واچوی۔ پہ سر سرتور او پخیو کن پہ نامہ سیلے پخیو کی
 او نیت او کی چہ پہ ما دول وال خوشبوئی۔ کور والے حرام دی۔ بیبا چنے کی چہ
 نہ د خداے حاضر لہرا غلے یسم۔ خلا یہ خما حاضر ی او لکوتہ تاسوہ ہینر

خوار نہ شریک دوم۔ قول تشریفونہا ونصرتونہ تالروہ دی۔ داکن پوش چہ کہتہ
 اور سی۔ نو دخلائے د دربار بیت اللہ طواف تہ ورشی او د جہر سود نہ لایا خوا
 رکن یمانی طرف تہ او در یزی۔ او د طواف نیت اد تہری۔ چہ رہستا د کور طواف کول
 خواہم تہ ئے راند قبول کرے او حما مد داؤ کے۔ بیا جہل سود لہ ورشی۔ دیت مخا مخ
 شی یا ولہ لاس وروری۔ اوبسیم اللہ اللہ اکبر والی۔ او در وارے طرف تہ پیدائکو
 د انکو طواف شروع کی سبحان اللہ والحمد للہ تراخرہ بار بار والی۔ کتہ کتہ گوری
 او چا پیوہ کرچی۔ دقرے نہ دھی عاجزی کوی۔ جہر اکا نے وی خانی او معتبری نہ دی
 دیر مری ددہ حصے پد سو نو ددہ سر پہ طواف کنیں نہ خزمے دا لہ او لوی سدان وی
 بس روغہ دمر و مقبرہ وی دیکھن ہم یو چونکہ مکے وی طواف خلاص شی یہ مقام
 ابراہیم کنیں دوہ رکعتہ واجب او کی دحضرت ابراہیم واسمعیل علیہما الصلوٰۃ
 والسلام تاریخ ورتہ یاد شی۔ یہ جہر ابراہیم خیل عملونہ شماری او د خان سر پہ
 قیامت خانہ کنیں حساب کتاب کوی۔ د ملتزم نہ چا پیر یزی۔ او دیوانے درشلے
 نہ پریدی۔ دا پ زرم او بہ خلی۔ دا قول عرقہ دخیلو کتا ہونو د معافی د پارہ کوی
 تہ وہاں دے دہ مسل پیش دے۔ او د خان دخیلاھی پنجم کنیں منہ تریے وہی بیا د حرم نہ
 را اوچی د صفا مروہ پر مینہ کنیں اوہ خلسہ تلہ تلہ او کی۔ سوالونہ کوی کلا د ترے
 او ترے منہ دھی او کلا پد سر و دروچی خہ دیر وار خطاوی۔ پخان نہ پوہ یزی خو
 ترے بلہ یزی چہ دا بے ارامہ منہ دے خلاصہ شی۔ نو بیا د خاند نہ ہرا اوچی پد مایو
 سرشی والی چہ پہ بنا کنیں د نیوی شفلونہ دی خہ عبادت او پد زورہ چنے پکنیں
 نہ شہ و ہلے۔ منی تدارشی۔ شپ پکنیں تیرہ کی۔ پد د ہم صبر نشی۔ والی چہ دا خوہیلہ
 درے میلہ خائے دے مخکے لوے میرے تہ روان شی۔ او شیاپ میلہ لرے
 یو مقام تدارسی دے پیوس او کی چہ یرہ داکہ میوہ دہ۔ غلبی اواز ورتنا وشی
 « دا عرفات » دے نوہ دہ نہ لایا پدارام شی۔ چہ داتکے خود تسلی دے
 د خدا دے دینچند واد دھخہ درحم خہ نخہ نینا نے دی۔ غرمہ لکہ پخوشحالی تیرہ
 کی۔ خوار و تدار والی۔ د غلتہ جبل رحمت دے پہ کفن کنیں نختہ مریدہ
 د غلتہ ورشہ چہ دواگانے د قبولے شی۔ دے لڑائی را کالی خا در تر غور یزی

اور دیر پہلے قابے دغلت و رشی اور سوال و نہاد کی اور خیل زہدہ بنہ میجر کی۔ ما بنام ورنہ
اور ویلے شی۔ پس تہا دوس مجذوب و باشعور و ما بنام مونجہ مکوہ۔ اور پاسی کوہ درمیل و ستون و نوٹے
تہا رشی اور غت شیطان پہا و وکانہ و اولی۔ قویانی اکی۔ اوکفن اباسی گویا دہرا تلوکی
قیامت یوہ عملی نقشہ و اولیدہ کہ دیکھ پوہر حج اوی۔ نولیس دیکھ دہرا خرقہ پہ سفر کیں
دواقف خلق و صمہ پشی کوی و نقشہ و قیامت حالات پہ تفصیل تاسو پہ خیل فکر کیں
نور صمہ راوستہ شی۔

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجِيبُكَ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنُفِثَ بِهِمُ اللَّهُ

اور بعض دہ خلق و نہ ہندی چہ پہ تعجب کیں اچوی تا وینا دہہ یہ تروندون د دنیا کیں اوکواہ کوی خدا سے

عَلَى مَا فِي قُلُوبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ۖ وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ

پہ زہدہ خیل او حال دا دے چہ پہ سخت جھگڑا دے اچہر مخ او گزروی نوبہ نہر کہ کیں

لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۖ

دفساد دپارہ کوشش کوی او فصلونہ او نسلونہ ہلا کوی او اللہ فساد نہ خو خوی

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُ جَهَنَّمَ

اچہ او ویلے شی دہ تہ چہ خدا سے نہ اویرینہ او نیسی دہلہ عن تہر تکیں یہ کتاہ پس کافی دے دہلہ دوزخ

وَلَيْسَ إِلَهُمُ الْمَاءُ ۖ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُشْرِي نَفْسَهُ

اور ابدہ خا نگودہ۔ اور بعض لہ خلق و نہ ہندی چہ خرچ کی خاوندہ خیل

ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۖ

دپارہ درضاد خدا سے۔ او خدا سے مہربانہ دے پہ بند کماز خیل

جنگل و عباد اتو مطلب دز و نو پالک والے او خود سے شر د خدا سے لوی او خدا سے
پہز کرد و پرو نو و بنانیتا د انسان کمال دے او دا ہم بیان او شر چہ پہ بند او حلال
طریقہ دنیا کتل د پر حین کار سے نہ خلاف خبر و نہ دہ بلکہ پہ دس و دین

امداد کی بڑی - مخکے دینو تو کین د وجود دیا کو خیزو تو نہ نہ منہ کول عبادت او د دین بنیادی
خبرہ وہ - او اخرتہ د دنیا داسو د پارہ او د و فہ .

اسلام والی چہ متولہ تالہ زندگی پہ دنیا کین لکول او دا اخرت او د فکونہ سائل
دا دا اخرتہ نہ دے بر خے والی کار دے حکم چہ دا خا ورتوب دے د دہ سر دح رو خانہ
نہ دے . د دہ عقل د خدا مے د معرفت نہ دے بر خے دے .

نو معلومہ شوہ چہ د نیکی - پائی اور نہ خا مے زہد دے . ثبیر نہ دہ - او دہ زہرہ
پہ حالت پہ عملو نو سرے واقف کی بڑی . تش وینا کمانے د سرہ حالت نہ بنکارہ
کوی حکم پہ دے ایتو نو کین پہ عملو نو د زہرہ حال نہ معلوم میزی کویا تا سونہ معلومہ شوہ
او مخکے بہ ہم معلومہ شی . چہ د قرآن پاک مطلب د زہرہ و نوا اصلاح دہ -

دلہ چا سر خطاب کی بڑی او لے مخا طب خو خود خو بنی صلی اللہ علیہ وسلم
دے خوبیا تر مراد ہر خول دے . خدا مے والی چہ اے خما مخا جہ ! چہ نہ دے
دنیا کین او سے . نو نہ بہ د بعض خلق وینا کمانو نہ حیوان نہ شے حکم چہ نہ خوبہ ظاہرہ کورے
او ویونکے بہ منافق وی پہ ثبہ بہ یو خہ والی او پہ زہد بہ مے بلہ وی . وینا بہ مے دکار و نو نہ
خلاف وی دے بہ یہ دے خبر د پہ قوم کین اثر و اچوی او خان بہ رہیشتنے ایماندا سر
بنکارہ کی . او خان بہ د حق سر کرے او د باطلو دشمن بلی او والی بہ چہ زہ د خدا مے
نہ دیر یر یزیم - او نا جائز و کار و نو نہ لے لے کر خم . او د خلقو پہ نیکی او خیر
پسے لے لے کر خم . او و سر بہ یہ دے قسم نہ خوری . او حال بہ دا وی . چہ د
بہ یہ حقیقت کین دیر جھکمرہ مادی دے دا ہر خہ چہ والی دا حقیقت نہ خلاف وی .
دا قسم خلق پہ ہر زمانہ کین او پہ قوم او وطن کین تیر شویدی . او نن زمانہ کین ہم موجود دی
د دی مریدان کلہ یوتن نیم وی . کلہ دی وی . او کلہ کلہ تول خلق د خیل اثر د لاندے کی
دغسے دیر اخبار و نہ سہ سائلے او کتا بونہ د خلق و زہرہ او ما ز غرہ تا بو کی . او ہر خول
د خیل مزاق لیکل د بیل مذیات حق کبری . او پہ دے پہ بازار و نو حجر و جماتو نو جلسو
جلوسو نو کین سرونہ ماتی بڑی . او دے اثرات پہ جا اهل او نا پوہ قوم کین
دیر وی .

خدا مے والی چہ دا قسم خلق پہ د نیوی خبر و کین چاق او چالاک وی د مال

جمع بند پچنی. او پد دے بند بیانوند و رکولے شی. عزت و شرف ناچھا صلیب دی دے
پہ ساز شو نو کس ما ہر وی داپہ ژبہ ہم او پد قلم ہم بند ویلے ایسکے شی او اقسام
خبر دے د مال او عزت اکی دیر پہ شوق و نو اوی او پد دے باند دے پہ ہنچے پسے روان
و ہی. او خیال دوی چہ پدے تا بعد اری کس بہ مال عزت او معتبری بیا موٹو.

خو کہ داسے سری تہ خولک اوائی چہ لٹ د دین اسلام خبر دے او کہ دفران
یا حدیث خبر بیان او کہ نو د دے سرہ د دہ پہ چوند کس واسطہ نہ وی تیرہ شوی
د دین پہ خبر و دہ عمل نہ وی کرے. د دین مطالعہ دہ نہ وی کوی. نو دے کلہ والی
او دیر پد نشا و مستی کس پد خندا والی.

(۱) دین داز کار و خلقو کار دے. نہ خو خہ ملا نہ لیم.

(۲) مونخو نو او او د سوند دیند و کپ و کار دے.

(۳) روژے دے عمل و خلقو شغل دے.

(۴) زکوٰۃ مال ضائع کول دی.

(۵) او حج خویو زور بہ مطلب رسم دے

بے دینہ خلق دہ تا بعد اوی. ہنوی و سرہ پہ بقیہ بقا خاندی. گویا دہ
تائید اکی تعجب ہے چہ دلوے خدا ہے داسے بنکارہ او پد جہر یا سخی. مونخو نشند زکوٰۃ
نشند. شراب پد بوتلو بوتلو خکی. پد بر بند و کپ اکا نو کس مخکے مخکے روان وی
پنور زبانی. رشتو نو. مقد مو پردی مالونہ خوری. دوی د خلقو مشران وی
او دوی د خدا ہے تا بعد او دیند او خلقو تا زکار خیل. او بے عمل خلق والی
دوی بہ دانی مونخو دا ظا خصری عملونہ کوؤ. خوزہ مو پاک دے. او دغ خلق
او د سوند او مونخو نہ کوی خوزہ نہ پلست لری. دوی بہ دانی. مونخو. سود
جواری. او شراب نوشی کوؤ. خو مونخو د احرام کنرو. نو گویا پد چالا کو دخیل
پلست دیران پلستی پتوی خویہ دے سر سری چیرہ کنکی پتیکلی. اخرباد
سیلہ راشی. او پلستی بنکارہ شی. توکی. مخ کر خول. حاکمان جو پیدہ.

خدا ہے د دے پلستی ذکر کوی. چہ ہر کلہ دوی. والیان. مشران او حاکمان
شی نو بیا دخیل زہ مطلب اکی. حان تہ ترخز و هل شروع کی. اوصاف د دخیل

امداد کی بی بی - مخکے دینو تو کس د وجود دیا کو خیزو تو نہ نہ منہ کول عبادت او د دین بنیاد
خبرہ وہ - ادا خیرہ د دنیا داسو د پارہ او د و نہ

اسلام والی چہ تہولہ تہالہ زندگی پہ دنیا کس لکول او دا آخرت او د فکر نہ ساتل
دادا خیرہ نہ دے بر خہ والی کار دے حکم چہ دا خا ورتوب دے د دہ سر دس رو خانہ
نہ دے - د دہ عقل د خدا مے د مصرفت نہ بے بر خہ دے -

نومعلومہ شوہ چہ دینکی - پالکی اور نزل خا مے زہرہ دے - تبع نہ دہ - اودہ زہرہ
پہ حالت پہ عملو نو سرے واقف کی بی بی - تش وینا کمانے د نہرہ حالت نہ بنکارہ
کوی حکم پہ دے ایتو تو کس پہ عملو نو د زہرہ حالو نہ معلوم می بی بی گویا تا سوتہ معلومہ شوہ
او مخکے بہ ہم معلومہ شی - چہ د قرآن پاک مطلب د زہرہ نو اصلح دہ -

دلہ چا سر خطاب کی بی بی ؟ او لے مخا طرب خو خود خو ز بنی صلے اللہ علیہ وسلم
دے خوبیا تر مراد ہر خولک دے - خدا مے والی چہ اے مخا طرب ! چہ تہ دے
دنیا کس او سے - نو تہ بہ د بعض خلق وینا کمانو تہ حیرانہ شے حکم چہ تہ خوبہ ظاہرہ کر دے
او ویونکے بہ منافق وی پہ تہ بہ بہ یو خہ والی او پہ زہرہ بہ مے بلہ وی - وینا بہ مے دکارو نو نہ
خلاف وی دے بہ پہ دے خبر و پہ قوم کس اثر و اچوی او خان بہ ریشتنے ایماندار
بنکارہ کی - او خان بہ د حق سر کرے او د باطلو دشمن بلی او والی بہ چہ زہرہ د خدا مے
نہ دیر یریزم - اوتا جائز و کارو نو نہ لے لے کر خیم - او د خلقو پہ نیکے او خیر
پسے لے لے کر خیم - او و سر بہ پہ دے قسمو نہ خوری - او حال بہ دا وی - چہ د
بہ پہ حقیقت کس دیر چہ لکیر ماروی دے دا ہر خہ چہ والی دا د حقیقت نہ خلاف وی -
دا قسم خلق پہ ہر زمانہ کس او پہ قوم او وطن کس تیر شویدی - او نن زمانہ کس ہم موجود وی
دوی مریدان کلہ یوتن نیم وی - کلہ دیر وی - او کلہ کلہ تول خلق د خیل اثر د لاندے کی
دغسے دیر اخبار و نہ ہر سالے او کتا ہونہ د خلقو زہرہ او ما ز غہ تا بوی کی - او ہر خولک
د خیل مزاق لیکل د بیل نہ زیات حق گہری - او پہ دے پہ بازار و نو حجر و مجما تو نو جلسو
جلو سونو کس سر و نہ ما تی بی بی - اود دے اثرات پہ جا اہل او نا پوہہ قوم کس
دیر وی -

خدا مے والی چہ دا قسم خلق پہ دینوی خبر و کس چاق او چالاک وی د مال

جمع بند پچنی. او پید دے بند بیانوند و رکولے شی. عز تو نشور ناچھا صلیبزی دے
پہ ساز شو تو کس ماھروی دا پید ژبہ ہم او پید قلم ہم بند ویلے اویکلے شی او اقام
خبر دے د مال او عزت اکی دیر پید شوق نو اوری او پید دے باند دے پید هغه پید روان
و می. او خیال داوی چہ پید تا بعد اری کس بہ مال عزت او معتبری بیا موؤ.

خو کہ دا سے سری تر خولک اوائی چہ لاک د دین اسلام خبر دے او کہ دتران
یا حدیث خبر بیان او کر نو د دے سرہ د د پید چوند کس واسطہ نہ وی تیور شوی
د دین پید خبر و دہ عمل نہ وی کرے. د دین مطالعہ دہ نہ وی کری. نو دے کلد وائی
او دیر پید نشا و مستی کس پید خندا وائی.

(۱) دین دا زکار و خلقو کار دے. زہ خو خد ملا نہ ایم.

(۲) مونخو نو دا واد سونہ دیند وکلی وکار دے.

(۳) روژ دے دے عمل و خلقو شغل دے.

(۴) زکوٰۃ مال ضائع کول دی.

(۵) او حج خویوز و رہے مطلب رسم دے

بے دینہ خلق دہ تا بعد اری. هغوی و سرہ پید بقیہ بقا خاندی. گویا دہ
تائید اکی تعجب چہ دلوے خدا دے دا سے بنکا دہ او پید چہر یا غی. مونخو نشتر زکوٰۃ
نشتر. شراب پید بوتلو بوتلو خکی. پید بر بند وکلی اکا نو کس مخکے مخکے روان وی
پینور زیاتی. سر شو تو نو. مقد مو پردی مالونہ خوری. دوی د خلقو مشران وی
او دوی د خدا دے تا بعد اری دیند اری و خلقو تا زکار خیل. او بے عمل خلق وائی
دوی بہ وائی مونہر دا ظاھری عملونہ نہ کوؤ. خوزرہ مو پالک دے. او دغ خلق
او د سونہ او مونخو نہ کوئی خوزرہ نہ پلست لری. دوی بہ وائی. مونہر. سود
جواری. او شراب نوشی کوؤ. خر مونہر دا حرام گنہر. نو گویا پید چالا کو دخیل
پلست دیران پلستی پتوی خویہ دے سر سری چرتہ گنگی پتیک. اخباراد
سیلے راشی. او پلستی بنکا دہ شی. توئی. مخ گر خول. حاکمان جو پیدہ.

خدا دے دے پلستی ذکر کوئی. چہ ہر کلد دوی. والیان. مشران او حاکمان
شی نو بیا دخیل زہ مطلب اکی. حان تہ تر خروھل شروع کی. افساد دخیل

حکومت مقصد بنکارہ کی دے دوطن دورانی سبب اگرچی دخلقونہ مالونہ تروری وخلقو
فصلونہ دتمدے سوزی او دے اُپیر یواخے خاں تہ لری دمزدوٹا نو مزدورے روکے
شتی۔ دنر خونو گرانیا پیدا شتی۔ قسم قسم یا بندی الکی۔ نادانی او جہالت عام شتی
بد اخلاقی شروع شتی۔ روپہ سوا اعتبار نکوی۔ کوی دیلار نہ دیزارہ شتی دے دلے
پیدا کی او یوہ دلہ پہ بلہ دلہ ورواچوی پہ دے فساد و نوکین خلق مری او
نسلونہ سکایری۔

پہ دے ایتو نوکین دتیرے زمانے او موجودہ زمانے عبرت نالی تاریخ دے
او ددرو غجنو غجنو خاں نے پکنیں خولے شوییدی۔

خدا اے کھنکس والی چہ زہ فساد نہ خو خوم۔ یعنی د خد لے تش دا ظاہری مالکین
او تر سکون تقریر دتہ او تحریر ونہ چہ بنسا اعمال او ذرہ پاک و سسورہ نہ وی خو
نہ دی۔ خدا اے ظاہری شکونوا و دینا کانونہ نہ گوری خد اے نہ ہو نو او
عملونہ نہ گوری۔

خدا اے دقران لوستونکی د اے چالا کو خلقونہ خبرہ وی چہ گورے
دیندار و خلقو د اے چالا کو بد خو یوبے عملو خلقو پہ جال کنس گیر نشے دیونکو
تہ دمہ بر او تختہ پوش نہ پس خیال الکی چہ دہ عمل خد دے کہ عملونہ نے بند
او دا صلاح وود۔ نو دیرہ خدہ دا خلقی دے او کہ عملونہ نے دقران او د
پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم نہ خلاف وود۔ تو چہ اعتبار پہ اُنکے۔

بیادرتہ والی چہ گورے دافساد او ناکار ولے کلہ کلہ پہ ناپوہتی دسری نیکیری
نود دے قسم سری دا نخہ دہ چہ دے بہ نہار توبہ او باسی او بیا بہ فساد نہ کوی
او دچا چہ دافساد طبعیت وی۔ نو دا قسم سر پہ پرلہ پسے کنا ہونہ کوی گویا دے
پہ خدا اے پورے تھو قے کوی۔ نو دہ حال خدا اے بیا نوی۔ چہ دھنا دی نہ
خوالی او والی چہ گورہ د خد اے نہ او ویریدہ او دافساد مکوہ نو دے والی چہ
گورہ ورتہ ما غظ جو رہ شویکے۔ خما دے لوئیے۔ مشرے عز تو نو او د
خلقو سلا مونو نہ نہ گورے خک د خدا اے نہ نہ ویریدے نو خما
بہ دا دولتونہ۔ باغونہ۔ او عز تونہ وود۔ دازہ صر خہ چہ کوم داینی دہ ہونبیا دتیا دہ

درین معنی ہر حال میں

اد پوہدہ بہ دہہ دا خیالات د جا دوسھے پرا تروی او دے دے دلائل پر پوہنے پتو
وی او دجا نصیحت پرا اثر نہ کوی۔ و محقق د خان نہ کم کنری
حدیث شریف دے چا الدین النصیحة لله و لیسو له ولا یمسک المسلمین
و عا متهم۔ یہ دین کن د خدائے دین تہ را بلل دی۔ د خور بنی صلیا لله علیہ وسلم
حدیث تہ دعوت و رکول دی۔ د مسلمانانو مشران او عامو خلقو تہ نصیحت بند دین دے
خود عزت دینوی خاوندان نصیحت د خان د پارہ نہ خر خوی

اد دے قسم خلقو بہ ضرور د مبلغینو د تران او د حدیث سرہ دشمنی وی او کہ دوی او د
دے چالا کو خلقو تہ نصیحت نہ ہم کوی۔ خود دوی بہ دوی بدی شی۔ حکم د مبلغینو بہ
عوا موبکن تبلیغ دوی د خیلے بے عزت سبب کنری او کہ دوی عام حقیقت بیانوی۔ خود وی
والی چہ دا او گورہ موبن بر خلاف تقریر و نہ کوی۔ دوی بہ خلاف کن کلا دوی بیان نہ
قابل گرفت گر خوی۔

او کلا والی دا مبلغین دہ نہ کی چند خان دی۔ دوی بہ خیر پوہینوی دا
داملکونہ دوی خراب کرے۔ او کلا چہ بہ دے او نشی۔ نو دوی قید کی جلا وطن کی
مخکے خدائے والی چہ دوی د پارہ جنہم کافی دے او دا کارہ حاکم دہ۔
دا اول قسم دے او دوس دویم قسم او گورے۔ خدائے والی او بعض خلق ہند دے
چہ خیل خان د خدا دے درضا د یاد بہ خدائے خیر شری۔ دا قسم خلق نیاک معلونہ
کوی۔ او دنیکی دعوت نہ کوی۔ یا کہ خدوینا کوی۔ نو دعوتے او عمل دے یو نشان وی۔ دوی
پہوینا کن اخلاص وی۔ یوہ دوی تہ وی بہ یو مخر خلقو تہ دلائل دای

د خدا دے پر رضا بل ہیتر دینوی خیر نہ نہ خو خوی۔ دوی د دولت مند و نہ محلو نہ
او د دولت دال خیر نہ غواہی۔ دوی پقران کامل ایمان لری۔ دوی د اعمالو خدا
نہ قدما و عزت دی دوی ایمان وی۔ چیزہ او حمانقل طاقتو نہ د خدا دے درضا د پارہ
دی لذت نہ او شہونہ شیطانی مکر و نہ حمان دے دند مطلب دے۔ دوی بہ دیقین
لری۔ چہ آخرت بہ بازار کن دے دبد و سزا موجودہ دہ۔ دوی بہ شریعت کن د نہ
د دنیا طلب ہم کوی۔ جلالہ روزی کتی۔

خور بنی صلیا لله علیہ وسلم بہ یو حدیث کن صحابہ و تہ او دے چہ گورے تاسو
چہ خیل حلال لے لی بی سرہ کورنا لے او کے۔ نو پدے کن تو اب دے دوی او دے موبن خور
خیل مشوق پورہ کہ بہ کن خرنای تو اب دے؟ خور بنی صلیا لله علیہ وسلم و تہ او

چہ کو رہے کہ تا سودا شوق چرے پہ نا جائز و کین پورہ کرے وے۔ تو بیا بہ عذا دے
کے رہے نہ جائز و کین حکمہ ثواب شد۔

کورده تو پنهان جانی که تو را بخت داده است
 خوکورده دلمه ایمان داری هله حاصیلین یه چه مکره پنهان ارنه وی. به مال پر و اندازی
 که کافر و مسلمانا تو به ملک حمله کوی. تو دگر طیاروی. او غزا کوی. او که دین تبلیغ
 او اشتاعت دپاره مال پکاروی تو مال طیاروی. که وخت پکاروی تو وخت در کوی دده
 دایقین وی. چه مخلوق خدا او دهخوی خدمت دخدا می درضا لویه در یچه دده دده
 به دده پوهه وی. چه وجود به خوراک تو غمگی او روح به نبض عمل تو او نیکو خو یونو
 سر بسپاری. دپه دپه پوهه وی چه حآن له عمل او نیکی یوه درجه لری. او بل قدر محالی
 او جسمانی خیر و نمر رسول چه چند ثواب لری او به دده دخدا می سخن کاوند حاصیلین
 خدا می دخالقونه نفسونه دغرض دپاره ناخلی. چه مکنه دخدا می به ددخان لهغه کار
 کوی بلکه خدا به ددعمل ددبنی آدم مستحق جو بول غولری.

راجی چه اس خیل خان تہ دے اینک اینک اسیوا او کو روچہ گھوئی نفسونہ
مالونہ علمونہ او وختونہ قوموہ د خدائے درضا دیارہ لگی ۱۰۶ او مونہ بد آخرتہ یہ
بازار کنہ د خدائے مذکورہ بد لے حاصل کوہ د ملت او د دین خدمت کوئی او
درمول وارثان خود ورثہ دیر دیر گوری دادیو او کدہ تقیر کوئی بہ تہ ۱۴ دینے چہ
خان لہ موٹہ خونشتہ یہ جلسہ انعم بنادی کنہ دخلقود خوئے دیارہ او کدہ موٹونہ
نفلونہ او دعا کمالے کوی یہ روجو کنہ کوہ سری او ایستہ ابا دتہ اکثر دوجو خو
دیارہ مالداران محی زکوٰۃ خود ملیا نوہ کوہ مسئلہ کنہری او حجتہ د مال برباد دل دای کیوہ
گنا ہونہ یہ حجہ او بازار و نو کنہ یہ جہو کوی

خداے مخلع وائی چه زبہ خوبه بند کائناتو مهربان یم مایه دوی داسے خیزونه
نمدوی مقرا کبری چه ددوی د طاقت نه باهر وی کورے خوراک دیاره
ئے هضم کیدونکی نرم او خوراکه خیزونه پیداکریدی. چه دهغه په خورلو
کین سره خوند بیا موی. د غسه عبادات او بنه اخلاق دروخ خوراکونه
دی چه دسری روح یا ای دی نویه دے خوراکه دیر خوشحال دی چه عبادت
اوکی نوشکروند اباسی. او چه دچال روح بلیت وی. نوکجه دچا کیده خرابه
دی او خوراک ته دے زبده نکی بری ادا که اخوی نوتی یا دست وبله وچی
د غسه چه دچا دروم عافیه خرابه دی نو دے داد نیکو خوراک

نہ خو خوی۔ اولہ چہ تہ کلہ خہ سکہ انکی نو تندے یہ تریوکی۔ او والی یو یہ دے
 مونکو نو ہر وجو۔ جھونو۔ زکو تو نو کین دے۔ خلقو خہ جھیکہ کریدی؟
 بے مطلبہ تندے ساوی مالونہ خرابہ دی۔ حان دلوکے وجی
 نو داغریب نا جو رہ دے۔ خوند د خولے ئے خیل خراب دے او گناہ
 عبادتو نو کوی۔ خدائے د ورلہ صحت ورکی

دانا جو رہ چہ یہ مسلمانان نو کین نہ وو۔ یا لالہ دو۔ نو مسلمان امت غالب او فاتح
 او د دنیا استاذ دو۔ او دکھ نہ چہ دیکھ عجز ہستی مالونہ شہ بازار و نہ۔ حجرے
 لاجہ۔ او کو شے۔ د دے مریضان نو نہ چلے شوئے۔ نو غلامان۔ قرضدار۔ خوار و زار
 شل کیدے۔ د نور قومو نو تقلیان۔ او یہ قسم قسم شرمونوا و شرمیدل۔

خولک والی اشتراکیت روسی بالشوکی خدہ۔ خولک والی دفرنگی انوکا لون او سواہ
 دارای نہ دہ۔ خولک دخیلو مشرکانو کاوند یا نو بہ تہا صفت نہ مریگی۔

چہ نیغہ لار خطا شتی۔ نو گکے لارے خوئے شمارا وی۔ اے اللہ مونہ تہ
 دینغے لارے ہدایت او کی۔ د حان او دخیل امت بدی لیکل جھیکہ مال نہ دے
 خو حکیم بہ مریض تہ ضرور حال والی چہ تہ یہ طاعون او پیم کین کیرے دارو
 او کہ۔ دیو خ ایمان مارو د یادہ خللے مچکین حکم کوی چہ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ

اے ہر خلقو چہ ایمان مارو اوریدے۔ داخل شے یہ اسلام کین قبول او تابعدار موری د قدمو نو

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۚ فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ

دشیطان بیشک د سناسو ہیکارہ دشمن دے پس کما و خیدے تا سولیں د ہنغے چہ راغلہ تا سو

تَكُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۚ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا آيَاتِهِمْ

تہ دلیلونہ ہیکارہ نو پوہہ شتی چہ بیشک خدا ہے غالب او خاوند د حکمت دے۔ البادوی انتظار نہ کی خورد خیر چہ را شتی

اللَّهُ فِي ظُلُمٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ

خدا ہے پد سرور د وریز و کین او ملن ٹکے او فیصلہ د کارا کی او خدا اظہ تہ بدکار و نہ اگر زید سے شتی

پہ تیر وایتو کنیں نیکی اوفاد دھسے دینکا نواد فساد یا نوذکراد شہر خودا
الفرادی اود یو یوتن پہ بارہ کنیں نوکرو و اود اسلام خود تنولے دنیا پہ یو خیال
جسم کول مقصد دے پہ دے وجہ پہ دے ایتو کنیں دتو لو بنی آدمو
پہ یوے نیکی اوسلا متیا جسم کید محکمہ کی بی اود پہ خائے دا اختلافی
اوفر قہ داری جوندون دا اتفاق تسلیم و کی بی اود دا ژوند دایمان
دا اخرتہ دمنلو تقاضا دہ

والی چہ دتو لو دینو نو بنیادی خبرہ دادہ چہ تنول بنی آدم اودا صکر مومنان
پہ کوہ کنیں پہ اتفاق اوسی جنکونہ قتلونہ بہ پہ کوہ کنیں نکوی
خدا اے والی چہ گویا داسلام یوہ قلحدہ پہ دیکنیں چہ خولک داخل شی ہف
د پہ دقلہ کنیں اوسی باہر و تریرا وٹی اود چہ تریا ہر دی اود غواہی چہ دشیطان
د حملونہ یچ شی نو دقتہ و ویر داخل شی کہ خولک پہ نور دینو نو عمل اوی اود نور سمونہ
رواجونہ یا قانونونہ دخان د پارہ کافی اود کنری نو پہ دشیطان نہ نہ شی یچ کیدے
بس یوہ داسلام قلادہ چہ دے دیر دنای دیوالونہ افینخے لارے کوئے دی
پہ دے کنیں شیطان داخل نشی کولے خوچہ پہ تولہ قلا داسلام کنیں سکر بندوی
حصہ نہ چہ دقلا دیوالونہ مات کو دگری اود بعض خائے کنیں قلا محفوظہ وی
اوبل خائے و ربیرتہ پروت وی پہ داسے قلا کنیں شیطان دشمن ضرور
دا خلیبی

خومونبر دقران ہف حکمونہ چہ خومونبر دطبیعت موافق وی کلمہ کلمہ منو اود کوم
چہ دل سے نہ وی نو مخفہ نہ منو پہ دغلا شیطان خومونبر دایمان ددلت تالہ کوی
د دے قسم خلقو د پارہ خدا اے والی چہ تاسوہر کلمہ پہ تنول اسلام کنیں داخل
نشوے نو بیا بہ درتہ کرانہ شی نیفہ لامر خویوہ دہ اوشیطانی لارے دیرا بے شمار
دی کلمہ بہ پہ یو خواہ داندکوئی اوکلمہ بہ پہ بلہ کندہ کنیں پر مخی پرا تہ نی اود بیکارہ
دشمن چہ شیطان دے دقد موبوتا بعداری دہ چہ خدا اے ترمونبر منع کوی
مخلک خلا اے والی چہ خولک دشیطان تابعداری اٹوکی نوزہ دیر غالب اود خاوند
د حکمت یم چیرہ دنور نے شوکہ دینا دہ چہ دلتہ خو خدا اے خدایک دیر
زور موبن لہرا کرید چہ پہ قیامت کنیں بہ دازو نہ نہ بہ شی اوزور بہ دیو خدا
د پارہ وی اود خدا اے والی چہ زہ سلیم یم خود حکمت دا تقاضا دہ چہ

دشیطان تابعدار و سزایا موی

خمون و دیار و دین و لویه ناپوهی نشسته چه مونند دینوی هر کار کتبه علیه اخلو
چه دهنه دیار و عمل کواد که خولک بے عمل کتبه غوازی. نو هغه ته لیون و دیو خو
دخدای درضا و دجنت د حصول په معامل کین خمون. دا خیال و چه بس د
خدای د رضا و دجنت نعمتونه به بے نیکی حاصل شی. سره د و چه مونند ته معلوم
د و چه که دا سیکید شوم. نویولکه خلیه ریشتره پیغمبران علیه السلام الصلوٰه والسلام
توراته. انجیل. زبور. قرآن. بتخله ماتله او نافرمان چه و. نو هغوی و له تباہ
او بر باد شو و مونند دا هم وایو. چه تش په نوم د مسلمان به مونند باد شاعنی او سرداری
کو. حال دا د و چه د و دیار و صلاحیت او نیکی شرط ده.

مفسدان او باغیان کله کله لکه مشری بیاموی خوزر په دیر بے عزتی د دنیا ته تیر شی
مخلک خدای دشیطان د تابعدار و دیار و نوره سزایا موی چه دشیطان تابعدار
دوی د و درجه ته ارسول. چه خدای د سره اس غائبانه خبر مے کوی د مخاخر
خبر و قابل ند کړی او والی چه بند

دوی کو یا د هغه قیامت عذاب په انتظار کین دی چه کتنه په دوی هغه عذاب راشی
او د دنیا د از مکه اسمان د پے و پے شی او د قیامت انتظام په بل رنلې قائم
شی او دا عذاب د هغه ورید و طرف ندراشی د کو مونند به چه دوی د بارانو و او د مختلفو
طرح لر ل د عذاب به دیر خطر ناک وی چه د سړی دا طمع وی چه کتنه
وریز مے س را غل باران به اشی او قصه دا مٹی چه عذاب په راشی. او ملائکه
پکین د عذاب رسول و دیار و هم راشی.

په د مے ایتونو کین دشیطان هر قسم تابعدار و ته نصیحت و رکول دی چه تا سو
دشیطانی کار و ونو د مخکے قیامت نه را او کړی او تو به او یا سی هیس نه په تا سو
د خپل مرگ قیامت یا لوی قیامت په دشیطان کار و نو کین راشی خلک چه بیا خوبه د
تو به دروان مے بند مے شی. او بیا به تش فیصله کړی او بیا خوبه ته ول کار و نه
خدای ته اگړی.

په دنیا کین د و ه قسمه خلق د مے یو هغه ایماندار خلق د مے چه د خلا مے
خدای او د هغه حکمون د مے منی چه بس کو یا د و د خدای په مینم کین خولک
نشته. او به د خه مانع نه د خدای حکمون دی او د مے د مے.

او بل ہفتہ خلق دے۔ چہ شکی مزاج روی د خدا پیر حکموند دہ پوخر یقین ندوی
گویا ددہ او د خدا پیر میٹر کنیں یوہ پردہ وی او کو یاد دے دخل مہ نرے وی دے
د خدا پیر لوی او کمال پیر خیل عقل پورہ نہ معلومہ وی۔ چہ د قیامت و حشر شی
نودا جابوندا و پردے ہر لے شی او بیا بہ داخل ہم پوہہ شی چہ دوی پیر
بأطل لار فان و۔ دا ہفتہ د خدا پیر راتلہ دی چہ پیر دنیا کنیں تر دوی محرومہ
و۔ دوی دوہم او د شاک پیر تر د کنیں کیر و۔ او پیر قیامت کنیں بہ دا پردے
چاک شی او حقیقت بہ بنکارا شی۔

سَلُّ بَنِي إِسْرَٰئِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلِ نِعْمَتَ

سوال او کہ د بنی اسرائیلونہ خرمہ و کریددی موزن دوی تہ بنکارا شی۔ او حشر چہ بدل کی نصبت

اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ذُتِنَ الَّذِينَ

د خدا پیر د راتلہ ددہ نہ پس بیشکہ د خدا سخت عذاب ورنکے دے نبی آستد کریددی د پارہ ہفتہ کسانو

كَفَرُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا

چہ کافران دی چونہ د دنیا او توتے کوی دی د مؤمنانو سرہ او ہفتہ کسان چہ پیر ہیڈ کاران دی

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ يُرْزِقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

پیر و۔ د قیامت بہ دوی د پاسہ وی او د الله رزق در کوی منہ چاتہ چہ او غرابی بے حساب بہ

یو خدائی قانون بیا نیوی چہ کوری خور د بنی تابعدار و۔ ہول پیر ہول اسلام کنیں داخل
شی او پیر دفعہ قلعہ کنیں پیر اتفاق اوسی او دے دے لے مہ جو پیر سی۔ کنی بیا بہ تاسوتہ
ہفتہ م صیتونہ اوسی۔ کوم چہ ستا سونہ مخکے خلقوتہ رسیدی و۔ او داخل بنی اسرائیل
و۔ تاسود دوی نہ د حال تیوس اوی۔ تاسود دوی ذابہ ورن دیجا رخاروند او
ا با دی او کوہے۔ تاسود دوی تاریخ اکورے۔ ہفتوی تہ ستا سو پیر شان پیغبران
سراغلی و۔ کتابونہ ورنہ و۔ معجزے لے لے و۔ ہفتوی تہ د ہول دین پیر
اتفاق سرہ د منلو حکم و۔ خود وی حان حان لے دے لے جوہے کرے د
خل دے فیخہ لارے۔۔۔ پیر بخودہ۔ نو نتیجہ لے د اشوہ چہ بادشاہی ورنہ

پہلے پہل چہ نہ قرآن منہ۔ اور قرآن حکموند نہ منی۔ دا خدا پی ایمان داری
نہ دہ۔ خلق بہ یو بل تہ د ظاہری دعوت لاف بہ وجہ مسلمان او مومن وائی خو خدا
سخہ د دے تشو و دعوت وینا کانو خہ قدر نشتر

بلہ د قرآن منلو خندا دہ۔ چہ ایمان دار و خلق سزہ توتے کوی۔ او وائی کورہ دے فبرک
تہ جہا مے جوئے نہ لری۔ پولہ پیتے مے نشتر۔ کو تہ نیکلہ خولویہ خبرہ دہ۔ او وائی چہ
زہ بہ یہ ا خیرہ کنس بہ دے عباد تو نواد د قرآن پر منلو خوشحالی کتہم۔ ہلند بہ خورے
وی او جنتونہ او مانہ مے بہ وی کہ دوی خیر اتونہ کوی د دین د پارہ وعظ نصیحت کوی
او پیرے دیر میا شتے پتہ تبلیغ کنس لکوی۔ نو وائی چہ ہلکہ دا واعظہ بلغلے مے بال پیرلہ
کتہ نہ کوی۔ او در بہ در خاورے پتہ سرگرخے۔ خلقوتہ دکلمو سفقونہ دے
خدا مے دے فقیرانہ طرف نہ دے تویا نو تہ جواب در کوی۔ چہ اے کید ورو د دنیا
پہ باغونہ او نیکونہ خورے کونکو دا فقیران بہ یہ قیامت کنس د تشو دنیا دار نہ بہ ترو
مرتبو کنس وی۔

د دینہ معلومہ شہوہ۔ چہ تش خاندانی مسلمان او بتول عمر د دنیا پتہ کتہ کنس عمر
تیرونکی مسلمان او کہ شرع عبادت کوی۔ ہم دکا نہ پتہ پوجہ د دوی عبادت وی خدا ترسی
او پوخ یقین نہ لری د دوی بہ د خدا مے مخدہ قدر نہ دی۔
مخکے خدا مے وائی چہ دارزق خوبہ نیای او بدو دوار کنس تقسیم یزی او کد کد
دسری سخن رزق د داسے غارے راشی۔ چہ دسری اچو د دے گمان نہ وی خدا مے
وائی چہ زہ او غواہیم نو بے حسابہ رزق و کوم۔

د دے مطلب دا دے۔ چہ دہہ سخہ نہ ایمان وی۔ او نہ پیرہیز کاری وی او نہ
بے حسابہ رزق و کرم۔ دے کافر خاجرو وی۔ او زہ مے بادشاہ او امیر کرم۔
پہ بے کنس خدا مے دیو دے مسئلہ حل کپہ چہ د دنیا د رزق د پارہ کوشش ضروری نہ دے
گور مے کد کد دا بے خوار مے راشی۔ یوسری پتہ پیر و خوار و مزدور۔ مقدمہ زور
زیاتی مال کتہ وی۔ او بیا مرشی۔ او تہ دھنہ وارث مے بے خوارے پیر جا کد
او مال تاتہ راشی۔

دیوسری پتہ زہ کنس خدا مے و اچوی چہ بیرہ دا فلز نیکے سرے خورہ
وخت و عظونہ۔ او عباد تو نہ کوی۔ نہ دکانداری کوی او نہ زمینداری کوی دہ لہ ولہ
یوزر روپے ورنہ کم؟ ہفت و تہ مال جائد ادبچی نودہ تہ بے خواری مال راشی۔

یوسریٰ مرکب بنی امیہ سے ہے نہ کہ بنی اچوی چہیرہ دے دے قرآن شریف پر تفسیر
کے بن پر پختہ ہوئے یوسریٰ کے ہم دے۔ لیکن کوی۔ او مال اور سخنہ نشہ۔ وصیت کو مچہ دہ لہ
دے دوسرے مال حُما و مال مذکور کر کے شہی چہ دے دے قرآن شریف تہول تفسیر چھا پ کی پہ دے
وصیت بے خواری مال راغے۔

یوسریٰ یوسریٰ کو لہ۔ کو دالیٰ لے وھلہ۔ ختہ کے کولہ۔ خزانہ سے بیا موندہ او مالدار
شہ۔ نو داھفہ رنق دے۔ چہ بے عمل او بے لیا قتہ سوری تہ راشی۔
خود او رے آخرت بے کوشش او بے عمل نہ حاصل بنی داخرۃ دیار بہ کوشش
کو مے۔ او دا کوشش بہ دخلیٰ ہدایت مطابق کو مے۔ او دیر بہ فکر او احتیاط بہ داکارہ
کو مے۔ بقول انداموندہ او زہر بہ یو کو مے۔ دخلیٰ رضا بہ دے عمل یواخے مقصد گرزو مے
نوھلہ بہ آخرت او داخرۃ رزق حاصل بنی۔

نامو پوھہ متوجہ دنیارنق کتہل اسان ثابت شوہ او داخرۃ خوشحالی گرانہ معلومہ
شوہ خوموندہ اسانے دیارہ شپہ او ورخر سرگردانہ یو۔ او دگرانے دیارہ او د فکر نہ کو و
داخرۃ بہ خوشحالی و حاصل کو کین دا امکان نشہ۔ چہ کین بل چاہ بہ آخرت کتہ دی۔ او ماتہ بہ
پہ دے کین بہ میراث خبر خہ راشی چہ پکین نشہ۔ خزانہ بہ کین نشہ او خوموندہ
دے آخرت نہ دا غفلت دے اللہ دمووندہ دنیا او آخرت بہ حقیقت پوھہ کری۔ آمین۔

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ

مخبر خلق یورفاک وو۔ بخدا سے زیرے در کوئی او بر وکی پیغمبران را او لیگل

وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا

او دوی تہ خدا سے حق کتابا یور فاؤل کرہ چہ فیصلہ او کی پیغمبر دخل کو کین پہ اختلاف فی مسئلو کین

فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

او دا کتابیان سرہ د حقیقت لو میدو دیفاوت دے اختلاف کوی

درخت از به خاک می آید

بِغْيَابِهِمْ هَدَىٰ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِآذِنِهِ

پس خدا نے ایمانداروں کو یہ اختلافی خبریں کس حق ہدایت اور کد

وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

اور خدا نے جو چاہے اور غواہی دینے لارے ہدایت کوی۔

خدا نے پاک انسان یوں بل کر محتاج پیدا کر دیا۔ چہ ہر یوں بل مدت اکی نوہلہ جو ندون
تیریزری۔ چہ شوقی بیجا جنت۔ دینی ادم بل فی اویت بنسکاء طاقونہ خیلہ لوں
ضروہ تیا نشی پورہ کولے۔ نو مطلب داشتہ۔ چہ تول انسانان جن بدن دے۔ اوہر یوں انسان ددہ
یو یوں اندام دے۔ بدن ہلہ جوروی۔ چہ تول اندامون خیل خیل کار کوی او تول اندامونہ
ہلہ کار کوی۔ چہ بدن جوروی تول بنی ادم دا اول نہ تر اوسہ او ترقیامت بر غسہ
مختلف کار و نمکوی او پہ دے مختلف عملونو بہ تول امت جو تک دی خوا خبر یہ یوں بل
یکنں حملہ اشی۔ او اختلاف پیدا شی دے پخیلو طاقونہ عقل او فکر دا خیل اختلاف
نشی لے کولے۔ نو دہ تہ دلتہ دیو غیبی امل د ضرورت پیدا شی۔ حکم خدا ورنہ پیچیران
لا اولیزری او د دوی پہ امل د دخلق و دیوی جوئل ون ہم د اختلافاتونہ خلاص
شی او دا آخرت د خوشحالو سبقونہ ورنہ ہما والی او بیا یہ یوں بل دا لک نہ کوی۔

دا یو حقیقت دے چہ اول اول د انسان یو خدا نے منونکن دے۔ بیا د دینہ و مستر خلقو
پہ شان کنں د شرک او اختلاف مسئلہ پیدا کرے نو دے شرک او اختلاف لک کولے
د پارہ خدا نے پیچیران لا اولیکل ۱۲۰

پہ دے ایتونو کنں د محکمو خدائی حکمونو او اسمانی خبرونو حکمت بیان بنی چہ
گورے دا قاسوتہ چہ دا حکم در کرے شہ چہ تول قال پہ تول اسلام او روعہ
جورہ کنں و ردا خل شی۔ او دا ورتا و خود شواہ چہ د قرآن بہ خلاص ہفہ خلق کوی
خوک چہ یواھے د دنیا د ول دال خو خکی۔ او یہ مومنانو پورے توتے کوی دا
واقسم خلق بہ یہ اختلافاتو او دشمنونکن گیروی رہا او منافق بہ ددی روزانہ عمل وی

د نر اکین د حان د جوندون. د ټول انسان د خیر او شر خبر وپېچند. او ته ته نو
د دے جسمانی دنیا نه د مخکے د نیا فکر و د ورسره پیدل شو.

کو یاد مے د ویکوالی نه اوت اوبالغ شه. په دغه وخت کښ د ده ته پیغمبری راغله او ده ته
د دغه روحانی دنیا د طیاری چل اُخو. او د لوی خدای د صفاتو نه د خبر شو.
خوپه د وخت کښ دوی د عقل په مستی کښ هم وو. او په یو بل به دوی زیاتے کا دوی
به د پیغمبری تعلیم بند پوهه و د خوښ شهوره او حرص په پنجه کښ به نجاته او
اختلاف به مے پیل کا وو. نو پیغمبر لوبه دوی د اختلاف فیصله په کتاب کولے او د دوی
عقلونه به پیغمبر کتاب ته راگر وول.

نو کو یاد اامتونه به یو بدن وو. او د پیغمبر د مرجه به په بدن کښ د سر هسه وه. دوی
به د جنت زبیری. وړکول. د دوزخ نه به مے یی رول. په اول اول کښ به
د دغه ساده اامت د پاره د هغوی مناسب دین را غلے وی. او بیا به چه د خلقو
عقلونه او فکر و نه زیاتید. نو بیا به د هغوی هسه کتابونه نازل شوی وی یهم
دغه ته په قَبَعَتِ اللَّهِ الخ کښ اشاره ده. داد انسان کمال ته د قلو اولی
پونری وه. چه پیغمبران به وفات شو.

اولکه موده به تیره شوه. او د نبوت د نراب لکه که شوه. نو د اامت زړه نه به
بیا کلک شو. شهوتونه به په غالب شو. د دین علم به کم شوه. نو اختلاف به بیا
سراښکاره که مخکے د نیاکي مخته زمانه به هیڅ شوه. د فساد او شرمرگری
به دیر شو. دینداری به سپکه او کلزله شوه. دیته په دے ایت کښ چه.

وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ اِلَّا اِشَارَةُ لَشَوْه بیا به دین د شمنی په وجه په دوی غلاب راغی په
زلزلو کښ به گیر شو. اسمانی چغه به په او و هله شوم. خه به مړه شو او خه
به پاتے شو. نو هغوی به په خود شو او بیا به مے دین طرف ته مخکړه. خه بلای
دیر د مخکے نه موجود وو. نو حال به خه قدرے بشه شوه دیته دا ایت

اشاره کوی. چه فهد مے الله الخ.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ

ایمانا سو گمان کو ہے چہ تا سو بہ داخل شد جنت اتر اید تا سو بہ ندوی را غلی پہ شان دھنے خلق چہ ستا سونہ

قَبْلَكُمْ مُسْتَهْمِ الْبِأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَلَوْ أَحْتِ يَقُولُ الرَّسُولُ

مخکے وہ۔ رسیدلی و دوی نہ جنگونہ او ضرر و ضرر او اور پیدای دوی تر دے چہ ادرے رسول

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهُ إِلَّا أَنْ نَصُرَ اللَّهُ قَرِيبٌ

او ہفتے کسانو چہ د دوی سرخ و کلمہ بہ وی و خلا سے مدت خبردار شد خدا سے مدت نزد دے دے

پہ مخکے آیت کہن د وہ قسم خلق ا خود سے شد۔ یو د کتاب اللہ مخالف اہل د کتاب اللہ

ا سنت النبئی تابعدار د ا دوارہ د مختلفو خیالاتو پہ وجہ ضرور یو بل نہ مخا مخ

کیزی۔ مخالف د خیلہ نہ فادری۔ او موافق خیلہ نہ پریدی او عموماً د کتاب اللہ ا دست

نبی مخالف پہ د نیکن دیر وی او تابعدار سے لای وی۔ نو د دوی پہ کور کہن جنک

اوشی۔ کمزوری پہ کہن د کورہ شرونی شی۔ لولہ قندہ مرکی جو بلہ پکین سراسی

او د ا تکلیفونہ روح د وہ نہ وی۔ دیرہ دیرہ مدہ د اخلاف وی۔

کافران او منافقان او فاسقان د اخلائی خلق رکوی۔ او ہفتوی د خلل سے د امداد

یو جہ تکلیف کہن خوگیروی حکہ چہ پہ د دوی ایمان کتہ شی۔ خودی خول رکول

نہ شی۔ د ا تکلیفونہ د پیغمبر انویہ نہ ہم را حی۔ او پیر دوستو را خو کہن ہم را حی

او د اسے حالات پکین ہم را شی۔ چہ پیغمبران سرہ د خلائی امداد پہ یقینی را قلو

د اسے اوائی چہ خلا یہ امدت خواس پکار دے۔ کافرانو خود پر ظلم شروع کہ او

ایمان دار خود ہفتوی نہ کم یقین لری۔ نو ہفتوی خو خود سوالونہ کوی پہ د اسے

حالاتو کہن خدائی امداد اشی او د ا قسم خلق د جنت د ا خلیلہ قابل شی۔

د ا قانون الہی د خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم د زمانے خلقتو چہ صحابہ دی

بیانیزی او موثرہ ہم د ا قانون خود سے شی۔ چہ کور سے کہ تا سو کافرانو د مکہ نہ

یہ ہجرت عجیبہ کرے یہ اُحد کین تا سو شہیدان شوے یا یہ جناح لہزاب کین ذرۃ کافران
منافقا نواذکتا بیا نو چلہ نہ کرے۔ او یہ ہیرو سرا باندے دے در غلہ۔ نو چہ د اقدرے د جنت
د تلود پیارہ کافی او نہ لکری یہ تا سو خولا ہفت سختی او تکلیف تو نہ دی را غلی کو م چہ پر مخکنو
خالق را غلی وو۔ او ہغوی بہ د تکلیف تو نہ یہ صبر تیرو ل۔ او دین حق او خدائی کتاب یہ
تبلیغ او اشاعت کین سرہ دے دے کوشش کوئی وو۔ یہ دے سرہ ہغوی د جنت د
تلو او دا خلیلہ د حقدار کر زیدی وو۔ اے د خور بنی اصحابوتا سو بہ بے دے تکلیف تو
تش یہ پو خو غزا کا نو۔ او لکو پیر و تند و خرنای جنت تہ داخل شی۔

اللہ اکبر! خدا اے ہفت اصحابہ چا چہ خیل خانو نہ۔ مالونہ عز تو نہ یہ دین اسلام
قربان کری وو۔ یوزور نہ کو ی۔ او دو قہ د جنت قیمت شکارہ کو ی۔ چہ جنت د اے
ویریانہ دے نہ اور لگوے۔ او د جنت دیارہ قربانی او کی۔ اس را حی چہ موبن د جنت
د تلود عو کیر خان تدا و گورو۔ چہ موبن د خور دین دیارہ کو م شر نتوب غزا کا نہ
قید و بند۔ لو کہ تہ نہ۔ سفرانہ او خشتہ کریدی ۹۔

اول د دین عالمان او د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم وارثان خان تہ یہ پالک زہر
او کوری۔ موبن یہ محفلونو۔ لویو تختونو۔ جلاسو جلوسو نو کین لہ او کدہ تقریر و ضرور
کریدی۔ او دیر دیر وخت مواخشتہ دے خود اہلہ چہ موبن تہ باقاعدہ دعوت الخ
وی مخکے پکین بنہ خورا کو نہ شوے وی۔ یہ دوران تقریر کین چاے نوشی وی او یہ
رخصتی کین دسا د پور لاف وی۔

خوش اواز و مدح خوانو د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ محبت پہ شعر نو کین
بنکارہ کریدے د وطن نہ مواخستہ بُت ضرور جو کریدیے۔ د جیو تقسیم

کین موبنہ کر اکیدار بیانونہ ور کریدی۔ د غصہ د منطق او فلسفہ پہ کتابون کین مو
سر سین کریدے۔ د چامری پہ قبر مود مری د بخلود پیارہ د عطا او قرآن
خواجی کریدے۔

د چالیدر یہ پیرہ کین مود تہول ملک دور ضرور کریدی۔ او بیامود د پرموض
کین قسم قسم د فیوی فائدے ہم اخشتہ دی۔ او یوکس مود دین طرف تہ نہ دے

سراوستے پر خیل خود علم پر نوم دشمن تری وجہ موخر اور دس کوو۔ لیکن دکو مے ولے چہ مونین
مداح خوان یو۔ هغوی تہ مود دے وینانہ دہ کر مے چہ خفہ بہ شی او بیا بہ حمونین قدس
عزت پاتے نہ شی۔

کہ چامدر سے جو پے کریدی۔ نو دقزان شریف او احادیث دیارہ پر تول
کین یو کال او د نوسر بے مطلب یا خد قدر مے مطلبی علوم دیارہ او کالہ پر آباد و
پہ لکھو نور و پی لکی۔ او د طالبان دخول اور هغوی داخلاتی تربیت انتظام
نشتہ۔ د دالالو مونونہ چہ فارغ شی۔ نو دی بیا هم دفعہ کار پر لا س کین و اخلی۔ کوم چہ
د دوی مشرانو کاؤ۔

اصحاب خوب هجرت۔ اُحد۔ احزاب۔ د جنت حقل مرندی خدا مے ورتہ
نائی د دین دیارہ نور قربانے اُدی۔ نو ایامونین بہ پے د خدمت چہ مونین کوم کوو۔ د جنت د
داخلیل و حقل مر شو۔ خہ پے د کین جواب نہ کوم۔ دا بہر منصف بہ خیل فیصلہ اُدی
دا اصحابو بہ نہ مانہ کین مالدارانو تول تول مالوند۔ لوی لوی باغوند۔ او عزت و قربان
کریدی د نرو حیا مو پخا مے مے شر مے او د شکو جائے اغوستے و مے۔ دحا کہ
والی پخا مے محکومان او غلامان جو پے شویدی دارام د جو ندرن پخا مے مے شوگیر مے
او بے ارام مے تیر مے کریدی پے مہرہ کیدہ د خوراکونو پخا مے مے لوگے تن مے خے گنری دی
او بیا هم دیتہ خدا مے والی چہ د جنت دیارہ د اقدر مے قربانی کافی نہ دہ ستا سونہ مخکنو
خلق ویرہ قربانی کریدہ۔ حله جنت تہ دتلو حقل ار کر نریدی دی۔
نورہ قربانی اُکی۔

موجودہ مسلمانان مالداران پہ کلو۔ بنار یو۔ او وطنون کین نہ وراور۔ قومی یا حکومتی
مشران د دکان دیارہ فیصلہ اُکی چہ ایاد دوی دا تشہ خوگے خوگے خبر او دنیا
د گتہ دالو مے لو مے مسود مے۔ سرہ دیلما زو۔ روجہ خور و نر کوۃ نہ و کولو چہ نہ
کولو۔ سر شو تونو و کولو غشتلو۔ پے مقد مو کین سرگردانہ کر نریدی لو خدا مے کتاب پے
یو ایت پے عمل نہ کولو بہ دوی د جنت دتلو قابل شی۔ او کہ دا تش خیال دے؟
خفہ مشی د دے ایت ویر نیکارہ او صفا مطلب دا دے۔ چہ ایمان او ایمان

صفات و خلائے کتاب بیان کریدے او پہ دے تیار و قوموں کو عمل کریدے او پہ
دغہ قیمت دوی جنت کتلے دے

اصحابوچہ دا واوریدے نو دھنوی مطلب چہ دجنت کتل و دھنوی ایماندارے
لہ او قربانوا و نیکولہ زور و سکہ او دجنت نریرے ورتہ پہ چوندا نہ مانے۔

حُمونب دپارہ دا ایتونہ پیر قرآن کنس موجود دی نو دے مطلب تش پہ خوش ادا زو
ایتونہ لوستل نہ دی او نہ دے پہ لوستولائے دجمنانی مریضان و جو رطل غرض دے
بلکہ مونب بہ داحان تمخاخ کو او حان تہ با و کور و چہ حُما بنکارہ او پت طاقتونہ
حُما مال دولت او عزت دین و لوئے و تبلیخ دپارہ خورہ لکی او د دنیا د
شہرست دولت او عزت دپارہ خورہ خرچ کیہری و

پس پمچیلہ بہ پہ دیرہ صفائی دا فیصلہ او کو کہ صحابہ سرے د دوسرے محنتونہ
دجنت حقد ارشو نو مانے چہ فیصلہ او کو چہ حُمونب تیرے کوتاخی او یہ حان
ظلمونہ داللہ مونب نہ مصاف کی او باقی ژوند د خداے حُمونب داسے اگرنہ دی
چہ علماء حکماء او عوام د خیلہ خیلہ و سہ دین د لوئی دپارہ دیرے شوگیرے
دیرے لوکے تند تند سے خوری او محنتونہ او کو او دجنت حان حقد ارکو
د مسلمانانو پہ آخر کنس جنت تہ قلہ شتہ خولوئے لوئے مرتبہ بد اعمال
پہ مناسب وی او اصحاب لوئے مرتبہ غوختہ نو دیتہ حمد ایت ایش چہ د
دپارہ دے مناسب محنت لکی مونب ہم غوارہ نو محنت و ورلہ او کو۔

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ فَلَوْلَا الدِّينُ

سوال کوی لتا نہ چہ خرناک خیرات او کو تہ ورتہ او یہ چہ ہر خد چہ لگوی نو سو د پیلار تہ

وَالَّذِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ الْيَتَامَى وَالْمَسْكِينُ وَالْبَنِي السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ

او خیلو الوتہ او یتیمان و تہ مسکینا و تہ او مسافرو تہ ورکی او ہر خد چہ تا سو کوے د

خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

نیکے نہ پس بیشکہ خلائے پہ دے عالم دے

د مخکے آیتونو نه معلوم شوه چه د دنیا محبت د اختلاف سبب د او دیندار
خلق به قسم قسم تکلیفونه دخل دے د سر ضا د پاره تیر د وی دوی به په جهاد و لو کښ
مالونه د خان هسه لکوی. نو قدرتی سوال پیدا شه چه مونږ له کوم مال دخل دے په
لار کښ لکول پکار دی او چاته ورکول پکار دی ؟ چه خدا دے په رضاشی.
خیر - مال. او له تلو انسانی ښکاره. او پته و طاق و نو قه وائی. نیکی.

نو اول مرتبه د خیرات حق د ر مور و پلار دی او بیا اقر بین چه بعض خلق
ترا د اولاد داخل مراد دے په یار و نړ تر و طلب دے.

د دے نفقه نه که مطلب واجب نفقه دی. نو خود اول مور و پلار او بیا اولاد
د دے. او که عامه نفقه دی. نو هم د دوی درجه په دغه ترتیب کښ مخکے د دغو
گور دے که مونږ خان ته او گور و مونږ خوا اولاد د مور و پلار نه مخکے گنړو. او مور
و پلار ته خو یا د دغه ورکو نه. یا که ورکو. نو خه پاته یلي. په د دے دیر افسوس دے
جنت د مور د خپور لاند د دے او مونږ د دے او په خان خه گنړونه

بیا یتیمان. او مسکینان او مسافر دی. دا قول د مسلمان قوم د خیر کړ د
مصرفونه دی هر شوی به د دوی امداد کوی چه په قوم کښ عاجزی او خواری پاته
نشی. او قوم د بل چا غلام نشی. او چا چه دایکي او کره نو خد دے په د دے عالم د دے
خدا دے به ور له دیر چنده بد لے وړکی.

په اسلام کښ د معاشیات مسئلې په دا سس رانکې کښ بیان شویدی چه د
انصاف نه د دے دی. او خاندان د دے مرکزی مقام د دے بیا چم بکا و بند
بیا ملک او وطن.

کِتَابُ عَلَیْکُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ کَرَّةٌ لَّکُمْ وَعَسَى أَنْ تَکْرَهُوا شَيْئًا

فرض کړ د شویک په تاسو باند جنګ او د ستا سر خوځ نه دے او کیدی شي چه ستا سر یو څیز خوځ نه دی

وَهُوَ خَیْرٌ لَّکُمْ وَعَسَى أَنْ تَکْبُوْا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّکُمْ وَاللَّهُ یَعْلَمُ

او هغه تاسو د پاره ښه دی او کیدی د شي چه یو څیز ستا سر خوځ دی او هغه نا کاره دی او خدا به پوهیږی

وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۚ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ

اد تاسو نه پوڇيائ ۽ سوال کوي ستانه په بآره دمياشتو عزت کن جناب پښه کن

قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ

نه ورتنه او ايد جناب پښه کن لويه خبره ده (خو) دخدا ۽ داز ۽ نه منځ کول او خدا ۽ نه منل او

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَآخِرَ أَهْلِ مَنْهٖ الْكَافِرِينَ ۚ وَالْقِتْلَةُ

مسجد حرام او د هغه اوسيدونکي او ټولکل د دينه لويه گناه ده (په نزد دخدا ۽) او قتلنه

اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۚ لِيُزَالُوْنَ يَفَاتِلُوْنَكَ حَتّٰى يَرُدُّوْكُمْ عَزْ دِيْنِكُمْ

د پښه لويه خبره ده د قتل نه او دوي به د دوسره پرله پسې جناب کوي تر هغه چه تاسو د اسلام نه کفر نه يوزي

اِنْ اَسْتَطَاعُوا مِنْ يَّزِيدٍ دِيْنَكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَيَمُوتُ مَوْتًا كَافِرًا

که طاقت او شي اړخو که چله تاسو نه کفر نه لار شي او په کفر مړ شي

فَأُولَٰئِكَ جِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَأُولَٰئِكَ

نود دوي عملونه به برباد شي په دنيا او آخرت کن او دوي

أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ

دوزخيان دي په د ۽ کن به هميشه دي ۽ ټيکه هغه کسان چه مومنان دي او

هَاجَرُوا وَآجَبَا هَدًى ۖ وَإِنِّي سَبِّحُ اللَّهَ ۚ وَأُولَٰئِكَ يَرْجُونَ

هجرت کړيد ۽ او چها د کوي په لار ۽ دخدا ۽ کن دا کسان هغه

رَحْمَتِ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۚ

دي چه دخدا ۽ رحمت اميد وند لري او الله بخونکي او مهرمانه د ۽

د یارلس کاله په مکه کښ او یو کال په مدینه منوره کښ خور بنی صلی الله علیه و سلم اصحاب
په قسم قسم تکلیفونو کښ کېد پاتې شو. په دویم کال د هجری په مدینه منوره کښ دوی
قتال د کافرانو سره فرض شه او دا قتال حکم فرض شه. چه په د کال کښ د کلي کافران
د مکه نه په درگسوه میل کښ لرې هجرت کونکي صحابه په مدینه کښ جوړندی نه پېرېد
او په دوی پس د بیدر میدان ته راغله

د خوار لسو کالو اصحاب د جنای نه نا واقعه نه وو. د خغوی خود اسلام نه
مخکې ټول عمر په جنگونو کښ تیر شوې وه. په کت کښ په قلاره مرګ خغوی ته د پیر
د شرم کار ښکاریده خو په دې حکم کښ ورسره د افکر شه چه بیره که جنای او شتی
او موښو لکو کافران سره کو. نو بیا خو په ددوی د اسلام راوړ و او د وطبع پاتې
نه شتی. او که جنای او نه شتی نو لکه خرنای چه موښو په وعظ او تبلیغ مسلمانان
شوی وو. د غصه په دوی هم مسلمانان شتی. په دې فکر کښ پراته وو. چه خداي
دوی تر او و. چه د قتال د فرضیت پس د دین راغی. چه په کافر وکښ د وعظ
منلو قابلیت پاتې نشته. تر کومې چه په دعوت او وعظ کار کیده تر هغه د
قتال فرضیت نه وو. کیدې شتی چه تا سو په نیل نیل یو څیز نا کاره کښی او
هغه ښه وی او کیدې شتی چه تا سو یو څیز ښه کښی. او هغه بد وی نو فیصله به په
خپله پوه نه کوی بلکه دخلاي علم به حده دې په دې وجه خپله پوه به
ورته پیریدې.

د اسلام نه مخکې په مشرکانو کښ دا قاعده وه چه ټول کال جنگونه جائزو و
خو په خاورو میاشتو کښ جنای نا جائزو و. د خالی میاشت. د لوی اخترا میاشت
د حسن حسین میاشت او زبرګه میاشت. د ذی القعدة. د ذی الحجه. محرم او رجب
خور بنی صلی الله علیه و سلم بعض ښه کارونه په خپل حال یا په لگه دیر
اصلاح سره پیښی دی. حکم دا خلور میاشت په خپل حال پریځو دې
شوې. چه په دې کښ به جنگونه نه کېږی. خو اتفاقاً خور بنی صلی
الله علیه و سلم یو آتیه تنه مسلمانان د اول بدری جنای نه دستوبه
سینه کښ بخران طرف ته ا لیکل دا د جمادی الاخری (دویمه خور)

د یادلس کالہ پر مکہ کنیں او یو کال پر مدینہ منورہ کنیں خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم اصحاب
 پہ قسم قسم تکلیفونو کنیں کیریا تے شو۔ پر دویم کال د ہجری پر مدینہ منورہ کنیں پڑوی
 قتال د کافرانو سرہ فرض شہ او دا قتال حکم فرض مشہ۔ چہ پر د کال کنیں د کلی کافران
 د مکہ نہ پہ در کسوہ میڈ کنیں لرے ہجرت کونکی صحابہ پر مدینہ کنیں جوندی نہ پر پڑوی
 او پر دوی لیسے دیدر میدان تہ ساعلہ

د خوارلسو کالوا صحاب د جناب نہ نا واقف نہ وو۔ د حقوی خود اسلام نہ
 محکمے تول عمر پر جنگونو کنیں تیر شوے وو۔ پر کت کنیں پر قلارہ مرلی حقوی تہ د پیر
 د شرم کار شہکاریدہ خوب دے حکم کنیں ورسرہ دا فکر شہ چہ پیر کہ جناب اوشی
 او مونبر الکو کافران سرہ کو۔ نو بیا خوبہ ددوی د اسلام راوہ وا د و طمع یا تے
 نہ شہ۔ او کہ جناب اوشی نو لکہ خورنک چہ مونبر پر وعظ او تبلیغ مسلمانان
 شوی وو۔ د غیبہ پر دوی ہم مسلمانان شہ۔ پر دے فکر کنیں پراقتہ وو۔ چہ خداے
 دوی تہ اوے۔ چہ د قتال د فرضیت پس د دین راغے۔ چہ پر کافر کنیں د وعظ
 منلو قاہلیت پاتے نشہ۔ ترکوے چہ پر دعوت او وعظ کارکیدہ ترھتے د
 قتال فرضیت نہ وو۔ کیدے شہ چہ تا سو پر نیل نیلتی یو خیز نا کارہ کنہری او
 حقفہ نہ وی او کیدے شہ چہ تا سو یو خیز نہ کنہری۔ او حقفہ بدوی نو فیصلہ نہ پر
 خیلہ پوہ نہ کوی بلکہ د خللے علم بے حدہ دے پر دے وچہ خیلہ پوہ نہ پر
 ورتہ پیریدے۔

د اسلام نہ محکمے پر مشرکانو کنیں دا قاعلہ وو چہ تول کال جنگو نہ جائزو و
 خو پر خاور و میاشتو کنیں جناب نا جائزو وو۔ د خالی میاشت۔ د لوی اخترمیاشت
 د حسن حسین میاشت او نہ بزرگ میاشت۔ ذی القعدہ۔ ذی الحجہ۔ محرم او رجب
 خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم بعض نہ کار نہ پہ خیل حال یا پہ لگے دیوے
 اصلاح سرہ پیچی دی۔ حکم دا خلور میاشتہ پہ خیل حال پر بخودے
 شوے۔ چہ پر دے کنیں بہ جنگو نہ نہ کیریں۔ خواتفاقا خور بنی صلی
 اللہ علیہ وسلم یواقتہ تنہ مسلمانان دا دل بداری جناب نہ دستوب
 سنہ کنیں بخران طرف تہ الیکل دا دجماد علی الاخری (رہ ستہ خور)

آخر مے روئے وے۔ اتفاقاً دے تو لکھی یو شوکا فرانسو سر ملاقات اوشہ او
دوی پہ ہفتے کین یو کا فرقتل کہ۔ خود دوی پہ دے قتل کین دا خیال و دے چہ
دزبر کے میا شتے لا شروع نہ دے شوے دا روخ یا شہ شکی وہ چہ دوی
مدینے منورے قضا غلہ۔ نو د مسلمانا نو بہ نظر کین دا کار بد راغے
چا وے دا شہ دزبر کے وہ جنک او قتل نو پکار۔ او چا لکوبہ وے
چہ نہ ادا روستے خود وے۔ خیر دے۔

د غسے د کافر دیوہ جرگہ ہم خورد نبی صلی اللہ علیہ وسلم خدا راغہ
چہ وے تا سو پہ زبرگہ میا شت کین جنک جا نکرے چہ خمونہ سرے
موا و اجہ۔

نو د دے پہ جواب کین خدا مے دا سے او۔ چہ قتال پہ عزت مند و میا شتو
کین کناہ دے۔ خود دینہ یو شوکنا ہونہ دی۔ چہ ہفتہ دیر لوی دی نو کر دے
گناہکار سرہ جنک او شتی۔ اولہ دوی پہ دے میا شتو کین قتل شی۔ نو بیا خیبر دے
یو دا چہ خلق دا سلام نہ منع کوی۔ او چہ اسلام راوری۔ او ہفتہ و جنی۔
مال تالہ کوی دی وھی تکوی۔ او د ہجرت د مدینے نہ مے منع کوی۔ او پہ خدا مے
کفر کوی۔ او خلق د بیت اللہ شریف د حجر او د عمر مے نہ منع کوی او د کے
او سید و فکی پہ ہجرت مجبورہ کوی۔ او بل دا چہ فتنہ اچوی۔ لکر عمار بن یاسر
او د دے لول تہر۔ حضرت بلال صہیب۔ جناب بن الارث شو۔ دانی چہ پہ
عمار پور کہہ اور نیولے شہ۔ چہ اسلام پریدہ۔ دے پہ دے حال کین و۔ چہ خورد
نبی صلی اللہ علیہ وسلم دے اولیدہ د دے وجود دا ورید و جب بر صی شو
و۔ خورد نبی صلی اللہ علیہ وسلم ورتہ اوے۔ صبر کوے۔

ستا سو حائے جنت دے۔ دے خوبہ دے تکلیف کین مرشد۔

او د دے مورسمتہ ابو جہل دا غشتہ دیر تکلیف نو وکرے خود اسلام
پرے نخود۔ بیا پہ نیزہ پہ گیدہ کین او د ہلہ او شہید شوہ دا پہ اسلام کین اولہ
شہیدہ فی جی دہ۔

دا بلے وے وہ خواجہ جہل (یعین) بہ ورتہ وے۔ تہ مسلمانہ مسلمانہ نہ مے

تہ خویہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم مینہ مے رتو بہر بہ

د غسے بلالؓ بیا مہ کا فرید عذابو۔ یوہ شہر اور ورم بہ مے اُکے کہ بیا بہ مے
غرمہ پر گرو شو کو دا چو۔ او کرمے کتے بہ مے ورلہ پر شا کیخو دے او دا بہ ورتہ و مے چہ
ترہفے بہ یروت مے ترخو چہ پہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم کا فرشو مے مے۔ اولات او
عزری "بثان د خدا یان ندوی منلی۔ دہ بہ ورتہ بتان خدا یان نہ منم او اللہ
اللہ چفے بہ مے وھلے۔

کلہ بہ مے ددہ بہ خپو کیں پرے اتارہ۔ اوھلکا نولہ بہ ورکہ۔ جھنوی بہ دیکے کوخو
کیں رلخکہ

د غسے خبابؓ تہہ اوریل کرے شہ او دیکے کیں را او غور زولے شہ۔ او بہ مینہ بہ مے
کا فران کینا ستہ د غہ سگرو تے بہ یہ دہ کیں ننوتے۔ او ددہ خرمین بہ پر کہ شہ
خلاصہ د جواب دا شہ چہ مسلمانان د اسے فتنہ باز و خلقو پر
قتل خفگان نہ کوی چہ دوی و لے پر زبر کہ میاشت کیں او جلی شو۔ حکمہ چہ ددی
دلاسہ خود پر خلق شہیدان شوید۔ او دوی د خدا مے دشمنان دی۔ ددوی بہ مرلہ
کیں کہ ہرہ میاشت کیں وی گناہ نشہ۔

مخکے د غہ رحم دلوا د اسلام را ور و پخاطرہ قتال پہ خدا دعوت خو خونکی مسلمانان
تہ خدا مے فائی۔ چہ تا سود د مشرکانو داراد و نہ خبریئی۔ دوی دز مکے پر مخر اسلام
لیدہ نہ غواہی۔ نو کہ تا سو و سرہ جناب او نکلی۔ نوحق او د حق مرگری بہ
او د پاتے نہ شتی۔ اس خبرہ د دعوت ندوتے دہ۔ اس خود و سرہ نازک
حالت دے۔ چہ یہ زبر کہ میاشت کیں جسم جناب جائز شہ جھنوی خو
تا سو مرتد کول غواہی۔ چہ بیا کا فران شتی خو گور مے کہ بالفرض خولہ بہ
تا سو کیں د اسلام را ور و نہ دستو بیا کا فر شہ۔ نو تیر مے د اسلام قول
نیکی مے بر باد شہ مے خولہ چہ بہ د مے حالت کیں مر شتی۔ کہ دے بیا
مسلمان شہ نو عملو نہ یہ مے باطل ندوی لکہ یو سہری حجر کرے و و۔ او دے
مرتد شہ اد بیا مسلمان شہ نو یہ دہ یہ بیا د و بالہ حجر نہ لازمیزی۔ او کہ یو
سہ مرتد شہ۔ نو خزہ بہ مے طلاقہ شتی۔ کہ داسہ مے د بہ عت

کس بیا مسلمان شد تو خزه به دده شی۔ کنے بیا بد تو مے نکاح کوی
 د اسلام بنیادی در مے اصول دی کہ سر پرست شد تو د گویا دھنے نہ انکار کی او پر
 بیا دده عمل بے کاره شی

(۱) دالو پرست مکہ و آسمان چہ داسے پا خدا و با قاعلا و لار دی یاروان دی د احمکیم الله
 د حکمت او قدرت چہ عجب دی۔ پدے کن دده سره خواک شریک نشته پدے کن چیتش خوار
 پدے سباب عمل او کی۔ نو نتیجے تراوچی کنی اسے خوارک پدے دوی قابو نہ لوی دقتا در خدا ئے
 عبادت پدے موزر۔ فرض دے۔ دده نہ او صوف دده نہ بد هر خه غوار پدے۔ پدے عباد التوا و
 دعا گار کنے به یوا چے دده خیال سا تو داقسم سرکچہ عقیدہ او کامل عقل لوی
 دے دو همیا تو او خرافاتو نہ پالت دے۔

(۲) پر عالم آخرت او پدے غلبو بیا ایمان را دہی او دابہ منی چہ دد و مرد لویہ زمکا آسمان به
 چہ خراب شی نو دابہ بالکل رکیہ بی نہ بیکہ دوی له به بل شکل ورکے شی او چہ دے بل شکل
 قبول کی۔ نو انسان له به هم الله بل جو ندون در کی۔ دایقین د انسان د کمال او ترقی غدره
 حُک کہ چہ پدے غه کامل او باقی پاتے کید و نی عالم آخرت کنے بر داسید و استعلا د او
 طاقت یوا چے دے عقیدہ انسان لری چہ دایقیدہ نہ لری هفہ به خوار و مراد او پدے
 دوزخ کنے کیروی۔

(۳) نیک عمل چہ پدے هفے ده تدار و نور و خلقو تہ فائدہ رسی۔
 دادر اصول دی چہ دابو لو پیغمبران را و کپے دی چہ دادر اصول خواک پرید ی نو
 دے د دنیا و آخرت د کمال نہ محرومہ شد۔ او دده نفس پلست شی او روح نور
 تنخے شی۔ دده د روح د پادہ پدے آخرت کنے رسوائی او بے عزتی ده پدے دد دوزخ کنے به ہمیشہ
 دی۔

مخکے خدا ئے پدے دے اصول و عمل کو نکو د کر کوی چہ کو مو خلقوا بیان را و پدے۔
 ہجرت او کہ د خدا ئے پدے لار کنے ے جہاد او کہ نو د دے عمل خاوندان د خدا ئے د
 مہربانی طمعلاندی

چہ خود بنی دیکہ معظمہ نہ مدینہ منورہ ہجرت او کہ نو پدے تو لو مسلما نا نو ہجرت فرض شد خود معذورہ
 خلق پکنیں مجبوراً با هر شوا و احکم داوس دیارہ هم دے کہ پدے یو ملات کنے د اسلام قبلین

منع شی۔ او پہنکارہ عبادۃ اودا سلام انکان پکین نہ شی کید مے کہ داملاک دکافرودی
اوکد نامہ دمسلسا نانودی ددوی نہ ہجرت ہفتے ملاک تہ پکار دے کوم خاے چہ دامنع ممانعت نہ
وی۔

اوجہاد بیوعام لفظ دے دے معنی کوشش کول دی۔ تودنیاد پارہ کوشش چہ تہ پدے
غرض کومے چہ پدے طاقت حاصل کریم اوعبادت یاد مخلوق خلعت بہ پدے اوکریم۔ نودا
ہم جہاد دے

یا ستاز رہہ ناروا کول غواری۔ اود کوشش اوکے اوخان ددینہ خلاص کرے نودا
ہم جہاد دے۔ یا فرائض پہ خد کوشش پہ دخت وخت پہ پوہ پوہ اوکرے ادبیا
نوافل بدنی یا مالی عبادتوں اوکے نودا ہم جہاد دے

اود دینہ دیر ثواب جہاد دادے چہ تہ خیل مال۔ علم اودخت وخت د خدا مے
ددین پہ وعظ نصیحت منت اوجر کہ کنس الوکے خیل اخرے ا سکے پدہ مکہ
خوبوند اوشو کیرے اوکے۔ د خلقو پیلار وکوٹو کنس اوکے رزمے۔ ا وخلقوتہ د خدا مے
ددین خبرے اوکے۔ د خدا مے نہ بے پروا خلق خدا مے سرہ پوٹاے کے پدہ کنس ستا
مطلب یو ا د خدا اوصرف د خدا مے رضای۔

نودا دوسرے لوی جہاد دے چہ پدے سفر کنس ستا یو سبحان اللہ د کور سبحان اللہ ویلو
اوکے لکھ زل زریات دے ا و ہم دغا جہاد دے چہ اسلام پہ د عربونہ د دنیا کت کت تہ ارسید
داجہاد دخلقو تختو کالوند حضرت مولانا محل لیا س مرحوم قدس راحہ تعلیق
جماعی گوی۔ خدا دے جہاد توفیق مونہ تہ لولہ را کری امین کہ پدے جہاد عوام صالحا
شونو بیا بہ حکومتونہ ہم د صالحا نو شی۔

ادبیا دا ہم جہاد دے چہ تا مربا لیسو ددین وعظ کاوے۔ چہ چا منع کرے وستا ورسد جنائ
سائے یا پکین تہ شہید شو یا دبل مرکہ خود تہ قتال وائی

{ اکبر ثواب جب ہے کہ ناخوش ہو اس بنا پر تم دلوں کو طاعت حق سے یہ دور کرتے ہیں۔ }
{ نہ یہ کہ عیش میں میرے ہیں یہ غفل انداز ہیں ضعیف سمجھ کر غور کرتے ہیں۔ }

خکے خدا مے وائی چہ پدے اسباب عمل کو فکی چہ پدے بنیادی اصول دی عمل اوکے
بیا مے ہجرت اوکے ادبیا مے جہاد اوکے نود دوی اس د خدا د رحمت نہ طمع پہ خاے دے

د دین معلومہ شوه - چه خوك د اكالو ننگوی او دخلا مے درحم طمع لری نو دا طمع نه ده بلكه د چه د دھوك اړنروده - لكه اخون یو مے او دكانداری نكوی او طمع لری چه گها كند و به د دان نه دك شي یو شاعر وای -

تَوَجُّوا لِنَجَاتِكُمْ وَلَكُمُ الْكَيْدُ مِمَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ .

دخلا صی امید ونه کوی او دخلا صی پر لار نه گشتی خو به د چه نه بیلیدي دریا با غواری

رحم یو کشتی ده پر نیکی کونکو به رحم کیری - ټول نیکی خو گهوښ نه نه کیږي - خود "بور خویبه" شخه خویبه "حک مخکے خدا مے وای چه زه بخونکے او مهربانیم - که تا خود دین پر کار کښ شخه قدر مے کوشش او که او کو تا هی در نه او شوه - نو خپل مے زه به در قدر او بنجم الله د داکو شش د هر جا نجیب کی امین -

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْمِرِ ط قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْ مَنَافِعُ

سوال کوی لتان د پد باره د شراب او جوار مے کښ تور نه ادا به د دواړو کښ گناه لویده او نفع

لِلنَّاسِ إِنَّهُمْ لَمَّا أَكْبَرُ مِنْ تَفْعِهِمَا ط وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ط

د پاره دخلق او گناه د دواړو پیر لوی مے د نفع د دواړو نه او سوال کوی لتان چه شخه خدا مے له ورکي ؟

قُلْ لِحِفْظِ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ط

تدا فایضای خیز هم دار فکې بیانوی الله تاسو ته ایا تونه خاشیږي چه تاسو فکر او که

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ط وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى ط قُلْ صَلَاحُ لَهُمْ

د دنیا او د اخره بکار ونه کښ او سوال کوی لتان د پد باره دیتما نو کښ تور نه ادا به نیل نیل د دوی د پاره

خَيْرٌ ط وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَارْزُقُوهُمْ وَاَعْلَمِ الْمُسْلِمِينَ ط

ښه ده او که شریک کی ورسره مال ستاسو ونه دی او خدا مے بیجی فسادیان دینکانونه

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ط إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ط

او که غوخته مے خدا نوبه تکلیف کښ به غور وولی و تاسو خدا مے بیشکه غالب او حکیم د مے

حضرت ابی حمزہ رضی اللہ عنہ فرمادے۔ والی چہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم منور
تہ یہ ہجرت ہر غے نوبہ مدینہ کن خلق شراب خک اوجاری کولہ۔ نوہ فوی حضرت رسول صلی
اللہ علیہ وسلم نہ دیکھ بار کن پیوس اوک۔ نو خدا سے دلہ پیدائتو کن جواب ور کہ پید کن خلد او لہ
کار نہ نوہ لوی کناہ اوہ۔ خو خاص منع پکن مانقلہ۔ نو چاہہ شراب خک او خول تو منع شو۔
یو صحابی یوہ ویکھے دماہ نام مونک کاؤ۔ او شراب خکی دو۔ نو مونکھے اکی ووشہ نو بیاد ایت
تا غے۔ چہ دین ووشی بہ حالت کن مونکھ مکوہے خویا ہم حضرت عمر رضی اللہ عنہ۔ چہ خدا یہ ا
پورہ دمنہ حکم ہراولے۔ نو صفا حکم او شہ۔ چہ شراب جواہی او دبتا نو عبادت شیطان کاغذی
ایا دین بہ منع شہ۔ حضرت عمر رضی اللہ عنہ چہ داؤ اوریدہ نو جواب اوکہ چہ او مونو
منع شو۔

شریت حکم نوہ کولہ او خصوصاً پیرد کل کوکنا ہو کن داطریقہ اختیار کریدہ چہ اول
دھنے خیر نقصان نہ بنکار کی۔ بیا ورتہ والی۔ دا کار پید فلی وخت کن مکوہے نو چہ
سکیر الی وخت کن دکنہ پیر پیر خود قاہرشی۔ نو بیا ورتہ پیر قولہ او تا نو کن منع ادکی۔
پہ شراب کن خلق دنیوی فائدہ ہم پیر کو نو کن دپیر و نہ پروت عادت و۔ نو پیر قلاہ
قلاہ تو منع او شہ۔ کہ پیر ہا ورتہ دپیر خود و حکم شہ وے نو شاید چہ خلق نہ دے
منلے یا ورتہ گرانہ بنکارہ شوہ وے۔

پہ اول کن ورتہ اویلے شو چہ پیر شراب کن کناہ۔ اشم ضرر والی نو بعض اصحاب وے
چہ بنیدہ مونو بہ دضررہ خان پیر کو۔ او نفع بہ ترہم خلوا و بعض وے چہ ضرری خیر
نولکھے چہ دا پیرید و۔

دضرریدے معنا کانے دی۔

(۱) پیردہ اچول۔ او دا کک چہ شراب پیر عقل پیردہ اچوی۔

(۲) کلہ وچ کول۔ شراب شرابی کو وچ کوی۔

(۳) تبدیل۔ شراب ہلہ جری پیری چہ تر بو والے بد بوئی۔ ازہر نگونہ پکین راشی
شراب پیر کو کن دانگور و کجورہ۔ وچو۔ لونڈو و غم۔ جوارو۔ اربستونہ جو پیری
او ہرے ہوشہ کوئی خیر نہ دشراب و حکم لری یعنی وروی خورل او سکل حرام دی۔

نور جوارى

ميسر - جوارى. پراسانتيا کليل. مالدارى. ویشل. دغا بوبو جوارى به داسمده چه پوه او
 به دغشته شوه. اد دغه به اولشت حصه شوه. بيا به لاش غشى به تيل کين د اچو له شوه
 ديو به يوه برخه د دويم به دوه برخه. د دريم به دره برخه. د خلورم به خلور و پيغم
 به پنجه. د شپا بيم به شپه د اوم به اده برخه او د باقى در غشواتم. نهم. لسم به اده
 برخه نه ده د ابرخه به چما کيله شوه. نو دا غوخه به جوار کړو کور ته نه ور لې بلکه د اده به
 فقيرانو و ليشله شوه. د اجوارى چه به چا نکوله هغه نه به شوم او به فائده ميوه ديل شوه
 د اجوارى جائز ده چه خوک او ائي چراره ماسره اس از غلوه. يا نخره اسره اول چه چا او ديشته
 يا خوک مخکې ته نو د مده روپه به پرور کوي. نو په دې کين د جواز د اده چه په دې جهاد طيله
 د پاره به اس ساتلو او نحه و پشتلو کين کوشش کيږي خود ان درخه چه کوم ريسونه کيږي او اسونه
 ز غلوي. په کين لاش د مال کتله و جذب به دى حکم د اجوارى حرام ده. (رئيس) اسونوز غلوه و دوائى.
 د شرابو هم مده ضرر په بل خيز کين نشته. شراب د بدن نقصان و. د روح نقصان پکين د
 عقل خرابه دى. مال پکين زيانيزى. چا سره په معامله کين اعتبارى نه دى. کارونه به کړو د
 دى په خبر وکين دروغمن دى. کيدنه به خرابه دى دود نه دى زده نه کيږي. سترگه نه کويانوته
 غوزيدل دى. کيدنه به لوبې بندي به خواله کين بله او اله ساجي. حکم او پختور کي نه کمزورى
 کيږي. د سل ناجور تيا تر پيدا کيږي د ا مرض په پور وپ کين حکم د پير د دې په پور وپ
 ايجام د شوخو فائده نه کوي. حکم چه سبب شراب دى او شراب پور پيان نه پريداى
 په سلو کين پنځوس پور پيان په سل مري خمون بېرته وطن کين هم د دې پليست کار په
 وجه سل راغې او اکثر خلق پرينا چوپه د دې
 شراب پيواغې په خاص وخت کين سر نه به عقله کوي. بلکه د اده قوه عاقله د کمه ولو
 سبب کړجى او چه شراب زيات او د پير وړخه. او سکي نوليونه تر جوار شى
 يو جرمى واکتو د پيلى وو. چه که نیم دکانونه د شرابو بند شو. نو نیم هېستالونه او نیمه چيلان
 به بند شى. د شرابونه وينه نه جوړيږي نو په دې وجه شراب په وجود کين دى نه مقابله
 کوي. نو په وينه کين به قاعدکى راشي. او په دې وجه د جسم تول روغ پاتې نه شى. او د اندامو
 کار يا بند شى يا کمزور به شى. په دې د سکلو قوه پاتې نه شى. مگر په سوزى په کيدنه

خاينه جوارى

د شرابو ضرر نه

کبن سے اور بلیا بیڑی۔ پہ قلمو کبن سے قز قز وی پہ جگر و انز دہ راشی۔ او دغہ و جہ دہ چہ
دال شرو شرابی تو مرکونہ فوری کی بیڑی۔ مَرَّے تخنیر بی۔ ساہ مے لنہ لنہ اخلی۔
توخی کوی۔ پوزہ مے بھی بیڑی۔ کو تہ سائی و سر مل وی اولاد یا نہ را وری یا دہ نہ لیونی
پیدا کی بیڑی۔ اولاد اکثر بد اخلاقہ وی بوجہ اولاد ہم بیا شراب خکی۔ نو کمزوری بچی
تیر پیدا کی بیڑی۔ تزد مے چہ نسلو نمبے بند شی۔ جہلگر مار وی۔ ددو ستا نو سرہ یہ
یہ جہلگر یہ معاملہ کبن سے اعتبارہ وی۔ پہ لہرہ خبرہ قاری بیڑی۔ سا ازاد پتہ خبرہ ہر
چاہے بنکارہ کوی۔ د حکومت قابلہ وی دخیل حکومت راز خبر سے دشمن تہ بنکارہ کوی
د خلقو پہ نظر کبن سپک سپوری۔ واپہ وریور مے خاندی۔ کلمہ لاند مے لکی کلمہ باند مے فکر نہ
اد وینا کلمہ مے دتو قودی۔

دائی چہ یو شرابی پہ لاس کبن متیاز مے کو لے او پد مخ مے اچولے او داسے مے و مے چہ شکر
د مے خدا یہ غرناٹہ پیا کے ادبہ و پیدا کر مے چہ سر مے پہ مخ وینزی متیاز و قدر مے
اُبہ و مے۔

دائی چہ پولیونی لہ یو شرابی شراب و رکول۔ نولیونی ورنہ ا و مے۔ چہ تہ خو
شراب خک خک چہ خما یہ شان لیونے شے۔ نو نہ چہ شراب او حکم نو نہ
بہ دچا یہ شان شتم

شراب نو تہ پہ عربی کبن دپلیتو کارو نو مور دائی نہ نا شرابی کوی۔ قتلونہ شرابی کوی
مال پہ دے تباہ کی بیڑی اونن ورنے خود شرابو دیر گران بوتلونہ خر خای بی۔ پہ دے
و جہ دد دپارہ دیر غلا کر شرابیان وی۔

پہ شراب خانو کبن یو اٹھے شراب نہ وی د مے پکبن وی۔ مجلسونہ پکبن وی گد بیل
پکبن وی۔ دے دے خاق پہ بے حیا مے ورنہ حی راگی۔ پہ یوہ یوہ شپہ کبن پہ سودو نو
زرگونو روپے لکید مے شی۔ مونخ نہ پیجی۔ زکوٰۃ خوا د و منی نہ۔ رو تہ خونیو لے نشی
او حج خود دیر تکلیف غواہی۔ نو دد مے نہ ہم خلاص وی۔

د غسے د جوار مے نقصانونہ ہم دیر دی۔ دچانہ چہ مال اگتی۔ ہفتہ دشمن
شی بوبل قطر مے قطری کی۔ چہ مال ورنہ نہ وی۔ قتلونہ کوی۔ چا کے کوی۔ غلا کا لے نو تہ

آسانے شی۔ اکثر یہ جیل کین وی بہ جیل کین جواری نہ پیریدی۔ نوہلت و ہل تھول خوری
قید لا نور یا تین بی۔ بے کاری او نازاستی ئے عادت شی۔ زمینداری۔ سوداگری او کارگیری
نشی کرے۔ نوذ قوم یو بے کارہ او ضرری اندام شی۔ د حکومت دافرض وی چہ داقم خلق
دلک یا کم کی۔

شریعت دھر خیز فائدہ او نقصان بکارہ کوی۔ بیا ورتہ د نقصان زیات و الے اخئی
او دھض خیز نہ ئے منہ کی۔

د شرابو فائدہ۔ یہ تجارت کین فائدہ دہ۔ او د شرابو سوداگری دیوہ دکتے
سوداگری دہ۔ او د غہ وجہ دہ چہ د غت سودا کرن ورے پہ دنیا کین غت مالداران
وی۔ شرابیان دیر سخیان وی او د دیر و فقیران کار یہ کی بی د دیر و مریشان نو د پارہ
پہ شراب کین دار و دی۔ غم لے کوی۔ سرے بھا در او شیا عجوہ وی۔ چہ دے
د قوم حفاظت کی بی۔ خون ورے دے قسم بہا دہی تہ حاجت نشہ۔ پہ نئی جنک
کین عقل پکار دے۔ غمکہ چہ جنک نن روئے یو لوی فن او علم اگر زیدہ جنک اسن شرابیان
او لیونو کار نہ دے۔ د جنک پیر و مریشان شرابیان قومونہ پہ فوخیان نو شراب بندک۔ شراب او خرما
قومونہ فقیران کوی۔ خاص کرن ورے چہ داکو ارزان بیہ شرابو نہ خر خیزی دا پہ
واقعا تو کین نہ مریلہ مراد دی۔ گرم او خشک دی۔ شکرہ و سرہ یو خاے کری چہ شہنہ پیری
او پیرگونو او پلو کین پہ قلازہ قلازہ خیل اثرات پریکدی۔ او بندہ پیرنگارنک مرصونو کین
گرفتاری۔

پہ امریکہ کین چاول ہندوستان اسیدہ۔ نوذ دے شرابو شقی پہ وجہ اس پہ امریکہ کین چاول
او خد متکار دی۔ شراب او زنا قینچی دہ پیکر دی پہ دے قومونہ قینچی کی بی
وائی چہ یو ہونہ بیار سنو۔ دیر مالدار و۔ ہفہ چہ مرکیدہ نو دیر مال تے پلے شراد دہ
تہ معلوم دہ چہ د دہ خوئے جواری خو خوی۔ نوذہ خوی تہ وصیت لک۔ چہ گورہ خوی کہ خما
د مرلہ نہ پس د جوادے تہ زبہ او شہ نوذ بنار نوذ نہ نوذ جوادر سرہ ملاقات او کہ
او د دہ نہ پتہ الکوہ چہ جواری خورنک خیند دے۔ د بہ دتہ د جوادی پورہ حال اووائی
چہ پلازہ دے مرشدہ نوذہ پہ بناد کین تلاش شروع کہ۔ نوذر جوادر لہ چہ بتہ نوذہ سوسو

په څپو خچر ابل لږ ګڼه ټکه بڼه و. او هغه نفعه او مشر خو ګڼه او د لید و ټاکل نه و. هغه
زور ورته او ډېر ځمکو نږ. نشان کیدل غواړي څه چیر و نه غواړي نو جواړی کوه کڼی
څه کور ډېر جوار ډېر نه نږدې نه شته هلاک د هو بنیایار پیل لږ په مطلب پوهه شه او
د جوار ډېر نه منع شه.

جواړی ویریا ګڼه وی. یاد ګڼه خیال وی کله کله ډیر ډیر د پې او ګڼی. نو په ډېر جواړی
داخل کوم څه درموره شي. نو بیا به نه کوم. کله وائی دا نږه م بیلاد او ګر نوم نو بیا به نه کوم
په ډېر جوار ګر بیا د جوار ډېر نه نه خلا صیږی.

د غصه شرابی د ډېر. شراب دده په پلو کښ داسه اثر پیدا کي. څه ساعت تیر شي نو بیا
طبیعت تقاضا شروع کي. او د ډېر وائی لږ دا ځله سکرم نو لږ بیا به ورته حاجت
نه وی حال دا د ډېر. څه خومره د ډېر شراب ډیر ډیر ځله څکي نو بیا بیا خوا هڅن پیدا کي
خلاصه داده څه اسلام مونږ. نه خوار لږس سو ګاله تقریماً کیږي څه د شراب او جواړی
نقصانونه بیا نوی. او مونږ تر منع کیږو. او د اسلام نه منونکی د دینه ډیر کیدو د پاره عملی
جما تونډ جوړه وی. څه خپل قومونه د شراب نوشی او جوار ډېر نه خلاص کي.

په شرابو کښ د شراب ډیر خطرناک دی کوم څه په څرمنه کښ پانچکشن وردا خلیږي
یا په پوزه کښ په بوی ور کیږي. څه هغه مار فین. کوکین او هر وین دی. د ډېر ډېر څه
اپریشن کیږي ډېر ډېر څه پر شین په آسانه او شې ځکه څه مریض به هوشه شي. خودا مسکرات
په وجود کښ داسه زهر پریږدي. څه مریض د ډیر و مرصونو نږ ښکار شي.

افسوس خودا د ډېر شراب نوشی او جواړی ځمونږ په سپیند روډو او د قوم په
مشرانو کښ عامه شوه بیا څه د دوی سره د چا ماسته ولاړه وی هغوی هم د دوی په کتودا
عادت واخلي او د غصه د او دس عوامو ته هم راغله که دا دس نه د ډېر فکر او نه شي نو بیا به
د د ډېر علاج ناممکن شي. او دا څه قدر ډېر ازادی او خوشحالی به په غلامی او غم بدله شي
خدا ډېر موفرت هدايت اکی.

په دنیا کښ دوه قسمه خلق د ډېر. یو هغه دی څه مالونه تش د عیاشی خونډ و نو او مزد و یار
لکوی. لکه مشربیان او جوار ګر شو. بل هغه دی څه هر وخت پکې فکر کښ وی څه په حلال

کسب کتیلے مال کم کھائے او لگو و چه دخلایه رضایه حاصل کرو و اول ذکر خواتسو
و اوریل و دویم ذکر و ورے۔

اول اول چه د اسلام کزورتیا و اولی الی خلق پہ مختلفو تبیلو کین مسلمانان و د۔
نزد ایمان پہ نحو کین دا خبره او خود مے شوه۔ چه دخلایه په لار مے کین نفقه کوی۔ یا بعض
مالونونہ دخلایه په لار کین لگوئی۔ دا حکمونہ تشریح طلب و د۔ چه د دینہ به کوم مال مطلب دی
او چه یرہ حقدار به مے خوک وی؟ نزد اقسام سوالونہ به اصحاب و حضرت نہ کول دوی ته جواب ور
کړے شه چه اول اوّل خو خلق د دین په تبلیغ کین چه مصرف و د۔ نزد مال په ور کړ کین خه
فراخی او چه یر و کول بکار و د۔ قید پکین او نه لگو لے شو چه هر کله دین ترقی او کړه او خلق خه
قدر مے په کار او لکید او کاد کسب شروع شه نو اوس دینا کی بی چه
بند او دس چه ستا سونه ضرورت منا سید نه زیات دی۔ نو هغه ور کومے او خیر و خان اُس
چه یر په تکلیف کین مه غور و د مے۔

که نن مالداران زیاتی مال په اُمت مسلمان لگوئی نو تعلیم او تربیت په کید شي او فقرا و
فاقر په رکید شي۔ لیکن سرمایه داره طبقه په اول قسم کین چه یره گرفتار و د د۔ او دویم قسم په
کین خال خال دی۔

مخکے خدایه وائی او گوری۔ خرنلک په تفصیل مے د دند د شراب او جوار مے نقصان و نه او
فائد مے او د خومے او د اُمت مسلمان عزت او بقا د پاره مے خرنلک د خرخر مناسبه طریقه
بنکاره کړه تا سو په فکر اکی۔ که فکر مو ا و کو۔ نو په د مے کین د دنیا او اخرت خیر بیان شوید مے۔

اسلام خو کامل دین د مے د مے د دین دنیا د پاره د پاره لار بنکاره کوی هغه خو دین
نه د مے چه د جسم په عذاب کین د روح ته د دین منی لاند یواځے وجود نه د دین ته
صحیح وائی په د مخکے په رَبَّنَا اِنَّا فِی الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَّ فِی الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ کین لیکل شوید ی۔

دلته یوه یره عجیبه مسئله حل شوه۔ ټول علوم او فنون کومونه چه د انسان حاجت
د مے او په د مے د انسان د ژوند دارو مدار د مے که د علوم اُمت مسلمان پیرید ی او د اندر د
نه کی۔ نو د دوی جوړون به تنه لک شي۔ او فقیران به شي۔ او د فقیر بیا خه د پنداری دی
نو دین به مے هم خراب شي نو کویا اُمت به د دین کامله نه خلاف ا د کی حکم د دنیا د اقسام

علوم نہ زدہ کول دینداری دے اوچہ د علوم و فنون پیر اوائل د اسلام کین خلقوزدہ کول اوپر د ایت
 پوہہ دو۔ چہ لعلکم تتفکرون فی الدنیا و الاخرۃ۔ نود دوی پیراس کین حکومتونہ و اوپہ
 دیوچہ د دعوت اسلام ہر جائے بازار گرم نو۔ د دوی قابل رتک تہذیب او سرینوب و ذہیکان
 او د خلقوزدہ پیرہ یوہ خد نمونہ و۔ خوچہ خہ مودہ تیرہ شوہ۔ نودا خیال پیدا شدہ چہ دنیا کتل
 او دا مختلف د نیوی فنون ار علوم زدہ کول دینداری نہ دے۔ دا د توکل و نہ ہد نہ خلاف کار دے
 نو خلقوزدہ علوم پر مجودہ ادبے علم او بے کسبہ شو۔ نود د نتیجہ دا شوہ چہ پیر مخ د نر مکے یو مستقل
 اسلامی حکومت پاتے نشہ۔ حکمہ چہ د حکومت حاضرہ د پارہ د پیر علوم و فنون او
 صلاحیتونہ پیکاردی۔ کاریگری۔ د دنیا سرہ د بطہ او تعلقات پیکاردی او موبن کین د اقوال
 نشہ یا پورہ د سخن نشہ نو موبن یا قول یا خہ قدرے حاکمان او نور حکومان۔ متاز سوال اگر
 قرضداری۔ ناپوہہ۔ خوار و زاریو۔

او د اے لا خہ کوے چہ د نیوی علوم کو یاد دین نہ خلاف کنز لے شی دا د قرآن نہ د خہ خبری نتیجہ
 دے۔ چہ پیرہ دینی علوم کین عمر تیر میری۔ او ہفہ د دین دا مطلب اخیل چہ د نیوی علوم د خول نہ
 حا صلوٰی نو د ہفہ غریب نو دیا دارو بہ خہ حال وی؟ کوم چہ یو اے تہول عمر پیرہ دینی علوم
 کین انا گوی او د دین او د مطالعہ نکوی۔ کہ اسلام د داسے دین نوم وی چہ د نیوی علوم
 یکین حا صلوٰی نا جائز وی نو بیا خود ا دین د دنیا پیرہ کین خہ ہد ایت نہ وری نو دا
 دین بیا ناقص شہ د خیال غلط دے دا خیال د قرآن مخالف دے د سلف صالحین نو د
 عمل مخالف دے۔

نن خوبے د قرآن د کتونہ فیصلہ شوید چہ مسلمانان دوی قسم دی۔

- (۱) د دین یحیٰ پیرہ نکوی شک او یقین نہ چینی۔ بس ہر خہ چہ دی ہفہ نہ دہ کوی کہ عقیدہ
 پیرہ سمیہ بی او کردہ انبیزی د خدا وید تمیز نہ کوی دا عالمو پیرہ کولو کین ازا دوی۔ دین مذہب
 د مان د پارہ یور سمی خیز گہری۔ خیل خیال مذہب وی او دا اکثر د مذہب تسلیم یافتہ وی
- (۲) د عقل فکر نہ کار ناخیل۔ د خلقو پیرہ خیل فکر نہ کوی۔ پیرہ دنیا کین چہ خہ نفع نقصان
 کین ہی دیتہ د کتو وخت نہ لری۔ دیتہ پیرہ کتو دہ عقیدہ خرا بیہری۔ د دوی دا خیال دے
 چہ دوی دیندارہ خلق دے دا اکثر یو اے مشرقی علوم کین مشغول خلق دے۔

نہ پہ دنیا کیں اول قسم خلق بر سر اقتدار دی حکم چہ د دنیوی موجودہ نظام د پادہ دوم
قسم طیارہ دے۔ او د نظام چلولو د پادہ چہ کرم دینی صلاحیت پکارو دھنہ پہ اعلیٰ قسم
کیں نشہ۔ نو خدا دے دودی تہ پہ دے ایت د فکر توفیق ورکی۔ چہ دینیوی علوم لرونکی دینی علوم زدہ
کی۔ او یہ دھنہ عمل کی۔ او دینی علوم لرونکی دینیوی علوم زدہ کی۔ او دھنہ نہ کاروا اخلی۔ او د
اِتِّسَانِی الدُّنْیَا حَسَنَةً وَفِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً مُّضَدًّا فَاَجُورُ شِیْءِ۔

د دے قسم خلق و بیان نہ رستویہ دے فکر کیں پراتہ و چہ کرم مال د خدا دے پہ لار کیں
نفقہ کو چہ خدا دے مراند رضا شِیْءِ۔

یوم مصرف خود دے شی چہ دھنہ یتیم دچہ تران کیں د یتیم د مال خور لو یہ بارہ کیں د پیرا یتیم
را غلی و د لکہ۔ وَلَا تَقْرَبُواْ اَمْوَالَ الْیَتِیْمِ۔ د یتیم مال نہ دے نشہ۔ اِنَّ الَّذِیْنَ یَاْمُرُوْنَ اَمْوَالَ الْیَتِیْمِ
طَمَآ اِتْمَا یَاْمُرُوْنَ فِیْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا۔ خوک چہ د یتیم مال خوری پہ ظلم سرہ نو دوی پہ خپلو
گیہ و کیں اور آچوی۔

نو خلق و یتیم د مال نہ تیختہ اکرہ۔ او چا خواد و خان تہ نہ پیر بخودہ۔ او چاہہ پہ کور کیں ساقل
خو چہ دھنہ لہ بہ خد یا خد شو۔ نو دھنہ بہ پراتہ و یا بہ خراب شو او یا بہ دھنہ یتیم ساہ خوارہ۔
فَاَمَّا الْیَتِیْمُ فَلَا تُفْقِرْهُ یتیم تہ قار مکو دے۔ چہ قار ورتہ نہ کاو و۔ نو یتیمان بے ادبہ شونو نو
خواد دھوی مال پہ تجارت دریا تید و نہ پاتہ شوبل خواتم ارباب او تربیت تر پاتہ نشہ
پہ دے وجہ اصحاب و خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم نہ سوالو نہ شروع کرہ چہ د یتیم د
د مال او اخلاقو پہ بارہ کیں خد کول پکار دی۔

نو خدا دے خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم تہ او دے۔ چہ تہ ورتہ او دایہ چہ د یتیم نو
مال او اخلاقو اصلاح غورہ دہ۔ او کہ تا سود دوی د خان سرہ پہ تجارت کیں یا پہ
خوراک سکال کیں مگر کی کی نو خیر دچہ کہ تا سود دوی د مال نہ داسے خوراک سکال
اکی۔ لکہ چہ شریکان و نہ دویو بل نہ کوی پہ دے بہ ستا سو تکلیف هم کرم شی ادبہ
کارہ بد تہ مذنبہ افراد بہ پہ قوم کیں نہ پید اکیوی۔ پہ دے تا سو تہ پہ دنیا او آخرتہ دوارو
کیں خیر دی۔

خلط اختلاط دا هم دچہ ددہ یتیم والی تہ او نکتہ شی او ددہ سرہ د نکاح رشتہ اکرہ

شی پدے بہ نسب رشتہ مضبوط شی اگرچہ نن روئے یتیم خویر یکدہ حقیقی رونرو
سرور والی پلے نشوہ یوبل تہ کنڈ گئی او پیر قرآن لوستوبہ سے زور را ورے وی۔ تش پخو کو اواز نو پیر
ویر قرآن لوستل او لولول کمال او ثواب گنری۔

نوخلے تہ علم وو۔ چہ یتیم خوماور لہ سرور کہ۔ چہ ددہ سر پہ شراکت کس فساد مکی
سرور مودے خوچہ حقیقی سرور و دشمنی پیدا کید و نکہ دہ۔ نو دینی رور بہ خوک چرتہ پیری
حکے مخکے ورتہ والی خدا سے فساد ی او نیل پچنی یعنی خدا سے دزیر نو پیر خبر و عالم دے
چہ ددہ شراکت نہ ددہ مشر خہ مطلب دے
دیتیم مال خوری کہ نہ ددہ مال دیر و ول غواہی۔

کلہ کلہ سرے پرنیک خیال یو کار شروع کی۔ خوبیا ورتہ شیطان اوئی چہ خیرے
کہ دانا کار والے داکہ۔ نو خدا سے دیتیم متظمین خبر کرہ۔ چہ زہ فساد ی او صالح پچیم گورے
پہ ہر وخت کس خیال ساتے چہ فساد و نکہ۔

ویرے یتیم خانے دی چہ خلق و اذریہ معاش جو رہے کیری۔ خوار و نار دی
چہ یتیم خانہ پیرا نری دمال دیری ورنہ سخرہ لگی۔ دیتیما نو د حفاظت دپارہ منلہ وھی پہ
ظاہر کس دیر نیل خان بنکارہ کوی۔ خوبیا اصل کس دے دحان دپارہ داکو ششونہ کوی
خو گورے دیر پکس بند نیکان او ہمدردان ہم دی۔ اللہ د مفسدان ہم صالحان کوی امین
و د اجازت پہ بار کس خدا احسان کوی چہ کہ خدا سے غوغتہ وے۔ نو تا سوتہ چہ اجازت نہ وو۔
در کرے او پد تا سوبہ ددوی تربیت لازم کرے وو۔ او تا سوبہ پہ د تکلیف کس گیرے
خو خدا سے دخلط اختلاط پہ وجہ اساتتیا کرہ۔ او خدا سے بہ داسے تکلیف و دیکو و
ہفہ خو غالب او حکیم دے خدا سے تہ دغالب والی پہ وجہ حق حاصل وو۔ چہ مونہ نہ کران نگران
حکم او کی۔ خود حکیم والی پہ وجہ پہ مونہ نہ داسے حکم نہ کوی۔ چہ ہفہ پہ مونہ نگران او مونہ نہ
طاقت نہ باہر وی۔

پد دے کس محسنو تو لو خبر و تہ اشارہ کید گئی۔ چہ خدا غالب دے۔ ہفہ تہ دحق حاصل
چہ خلق دشراب او جوار سے نہ منہ کی۔ او دوی تہ حکم انکی چہ دزیاتی مال نہ خیرات زکوٰۃ و رکوی
او دیتیمانو دخیار کار کوی او ہفہ حکیم دے پد احکامو کس د بنی او موخیا د شراب او جوار

ضرر ناک چیز نہ دی تو د دوی نہ سے منع او کرے۔

یہ نفقہ اور یتیم پہ اصلاح کہیں خیر دے تو د دے دپارہ دکو لو حکم و شدہ پہ د سلسلہ کہیں
بد لکھت ہم راہی حکم کہہ دھرتیم سخن خومال نہ وی۔ نو یہ دہ بد خیل مال لگو لے شی اور وی
د نفقہ اور خیرات بہترین مصروف دہ دایہ دیر نہ یگر و مروی چہ پہ خاے دے چہ یتیم
خیرات اوکی د یتیم مال تہ غل وی

وَلَا تَكُونُوا الشُّرَكَاءَ حَتَّى يَوْمٍ لَا مَئْمُورٌ مِنْهُ خَيْرٌ مِنْ

او تاسو نہ کام مکوی دشمر کو خزو سرہ ترھے چہ ایمان راوری او دینہ ایمان راہ غورہ دہ د

مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَنجَبْتُكُمْ وَلَا تَكُونُوا الْمَشْرِكِينَ حَتَّى يَوْمٍ مِّنْكُمْ

مشرکے نہ اگر کہ متاسو خو خور وی او دشمر کا نوسرہ سرہ نکاح مکوی ترھے چہ ایمان راوری

لَعَبْدٌ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَا تُعْجِبْكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ

او مومن مرے غورہ دے د مشرک نہ اگر کہ ہند ستاسو خو خور وی دوی بہ بلند کوی

إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ

ادیتہ او خدا سے جنت تہ بلند کوی او جنت تہ پہ حکم خیل سرہ ادبیا نوی

آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

نخہ خیل خلق تہ نبأ یبزی دیتہ چہ یحیث حاصل کی۔

حدیث شریف دے والی چہ حضرت ابی مرتد یوم صحابی کے مد ظمے تہ یہ غرض لیکلے شوے
و کہ چہ مسلمانان قیدیان را خلاص کی چہ کے تہ اور سیدہ "زینب" تو م یوہ نبأ کشتہ خورہ وہ ہند
خبر شروہ ہند دہ تہ راغلہ او د جہالت دہ زمانے د دوستی خبرے تے د سرہ اکہے
ابی مرتد ورتہ اوے چہ تیر حمیر شو۔ تہ مشرکے تے او کہ مسلمان یم۔ او اس خما
ستا دوستی نشی کیدے۔ خورہ بہ در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نہ تیوس او کم

کہ ماسرہ ستانکاح کیدی شی بنکاح بہ در سرہ او کم بہ عناق دا خبرہ بد او لکیدہ او دے
پہ خیلو سر و بند او اہر ابی مرشد رضی اللہ عنہ چہ بیہ قہ مدینے تہ لاہ نوخو بنی صلی اللہ
علیہ وسلم تہ دے دا قصہ بیان کرہ۔ نو دا ایت نازل شہ چہ مسلمان سر دے مشرکے
خزے سرہ نکاح نہ شی کوئے۔

محکمہ واقعہ دادہ چہ حضرت عبد اللہ بن رواحہ یوہ ورے خیلہ دینا بہ خیلہ
او ہلہ دا تور نکہ وہ خود پیرہ مانج گزادہ وہ او نیکہ مسلمانہ وینہ وہ عبد اللہ بن رواحہ پیرہ
وہلو دیر خفہ شدہ اوخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم سے لکھے او دا قصہ دے ورتہ او کو
او دا سے دے ورتہ عرض او کہ چہ زہ بہ دا ازادہ کرم او نکاح بہ در سرہ او کرم چہ حما غلط
یو قسم بدل او شی نو عبد اللہ بن رواحہ دا سے او کرہ دار دا چہ پیرہ یو کین نہ وہ۔ عربویدہ
بد ویل شروع کرہ۔ نو خدا سے دا ایت نازل کہ چہ وینہ مسلمانہ غورہ دہ دینا آستہ او
مالدار سے آزا د مشرکے خزے نہ۔

دغسے مسلمانانے خزے بہ د مشرک کو سر و سر و نکاح نکوی اگر کہ دا مشرک سرے
دیر بنایستہ مالدار او عہدے دار وی۔ دغسے مشرک نہ مرے مو من غورہ دے
او دے دے وجہ دادہ چہ مسلمان پہ عقیدہ او دے دوی پہ عقیدہ کہ بنی جدائی دہ دے دوی
بہ خہ خزہ ولے خاوند ولے وی۔ او دے دوی چہ اولاد پیرا شی خفہ بہ دیرت
غونہ وی نہ بہ مسلمان وی او نہ بہ مشرک وی دے خاوند پہ مینج کہ بنی بہ خان لہ ہرخت
اختلاف وی او بیا بے پہ اولاد کین ہم اختلاف وی او نکاح خودا سے تعلق دے چہ تر
جونہ جونہ دے نو پہ دے اختلاف بہ ہرخت دے تعلق دے ماتید ویرہ دی ٹکے چہ
پہ واقعات کین مسلمان وی ہفہ بہ د مشرک سہری او خزے سرہ نکاح نکوی او کہ چہ او کہ
لکہ چہ بعض پہ نامہ مسلمانانوسر و او خزہ د مشرکانوسر و او خزہ سرہ نکاح نکوی پیری
نو دا دخل دے دے صریح حکم نہ خلاف دے او دے نتیجہ بہ ضرر و خرابے دی۔

اصل کتاب پہ مشرکینو کین داخل نہ دی ٹکے چہ دھغوی او گھوونز صرف دخر بن
بنی صلی اللہ علیہ وسلم پہ بنوت کین اختلاف دے دھغوی خود بنی صلی اللہ
علیہ وسلم رسول نہ منی۔ نو چہ خدا سے منی۔ پیغمبران منی آخرت منی دھو بنی صلی اللہ

علیہ وسلم نبوت نہ منل تش جہالت او نادانی دہ حکم کہ د دین نہ بند با خبر و محقق
او با عمل سرے یوہ کتابیہ او کی نو امید کیدے شی چہ دا بہ مسلمان نہ شی۔ او مسلمانان
اولاد بہ د دوی نہ پیدل شی۔

خو مسلمان نہ خیز دے د کتابی سرہ نکاح نہ کوی حکم چہ خیزہ مکڑور دہ دا بہ پہ خاؤ
اثر و انجوی او پہ خاؤ دے خاؤ دند مسلمان کید بہ دا کافر نہ شی۔ تو بہ دے کیں د نقصان
ویرہ دہ دانکاح نا جائز دے۔

د دینہ معلوم مشورہ چہ دنکاح مطلب تش حیوانی خواہش پورا کول نہ دی بلکہ
د چوندون د بند والی او د دنیا و د آخرت د کتے یوہ لا اختیار کول پکین خاص مطلب د
خدا مے پاک د مشرکین و مشرک و خیز و سرہ دنکاح د ناجائز والی و جہ نکاح کوی چہ دی
بہ تا سوا ورتہ رابی د دوی پہ کور کیں بہ بتان وی د خیر او د شر مالک بہ غیر اللہ کنری
تاتہ بہ لکیا وی د دوی لوئی۔ اثر او برکتونہ بہ بیانونی۔ او چہ پہ مینہ کور او شی نو دعا شق
او معشوقے خبر مے خو پہ یوبل خے لگی۔ نو دنا پوہ خیز خاؤ دند کہ خاندانی او بہ
نامہ او مسلمان وی دا خبر مے بہ ضرورت دی امدتہ د تلو سبب جو رہ شی۔

او خدا مے خودا مے تعلقات پیداکول غواری۔ چہ د دی د جنت د تلو اسباب
جو رہ شی۔ او د دی د بخنے حالات پیدا شو مے د خدائے د پارہ ہر قسم طاقونہ و صفتونہ
منل او د ہر قسم غیر اللہ د اثرات و ذمہ دار و نہ خان بچ کول د مسلمان عقیدہ دہ پہ
کناہم جن کیدل او کہ کناہ تراوشی۔ تو توبہ او نیکل دا دوا بہ عقیدے خود جدا جدا دی
تو بہ دا مے حالات کیں نکاح نقصانی دے۔

یو مصری مفسر د مصر د خاؤ ناؤ سر و او خیز و متعلق لیکل۔ چہ د کتابیا نو سرہ
د مسلماناؤ نکاح د اثرات پیدل کریدی چہ د مصریان نو دین او د مصری وطن پہ دے
خراب شدہ او سرا و تخم تر و عتہ خرابی بنی

بعض مصریان د نکاح نہ پس فوراً پہ طلاق و در کولو مجبورہ شواد پیر مالونہ تر
ہغوی د طنونونہ یورہ۔

بعض فرانسسٹ و خیز و خیل مصریان خاؤ دند قتل کرہ۔ او بیاد میرات دعوے

اگرے ار جائداد نہ لے قبضہ کرے۔ داسے بہ دیر سے نادارے واقعے وی چہ چرتہ
کتابیہ بہ مسلمانہ شوہری وی۔ دے ازادے دانتیجہ شویدہ۔ چہ بدض مصری خزے
بہ فرنگیا نزد دے دیر خلط اختلاط۔ کلبونو مخلوط تعلیمونو سیلونو سیاحتونو پیوجہ
مینے شوے دی او دوی سرے نکاح کریدے او دین د حکم اچو پروا نہ
دہ لے۔

کہ دمصرچہ یواسلامی حکومت دے داحال وی۔ نومونن ددین نبے خبریہ ذفرنگن
بہ نکاح کنس کہ دینی یا دینی کتہ او کو نوگویا دنن فرمے کتابے دمشترکاتو بہ حکم کنس دی او
دوی د نکاح نہ بالکل کر بیزگار دے۔

خداے مخکے والی چہ زہ چہ کوم حکمونہ درکوم دابے دلیلہ ندی بہ دکن حکمت
بہ دے کنس ستا سوافائدہ وی حکمتا سو حما حکمونہ لوی اگنرے او بہ ہفتہ تینلے پاتے شی
دا واقعات دی چہ ترخوسرے دیوکار بہ فائدہ او حکمت ندی پوہہ نہ پوہے
تینلے پاتے کیدل گران دی۔ بہ داسے مسئلو عمل کول چہ دلیل نہ لری دپوہہ سری
دپارہ دیر گران دی اللہ دمنابہ تہ دتحقیق توفیق رالی آمین۔

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَيْضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي

سوال کوی تانہ بہ بارہ دخیض کنس تدرتہ اویہ چہ داپلیتی دہ۔ پس اہر ختمہ شی دخر و نہ یہ

الْخَيْضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ

خیض کنس او مہ نزد دے کیڑے دو پتہ ترخے چہ پالے شی پس چہ پالے شی نور اقلہ اوی

كُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَ كُمْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ

دوی تہ دہفہ طرف نہ چہ اجازت کریدے تاسوتہ خداے بیشک اللہ محبت کوی دتوبہ او حکونکو سرہ

وَيُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ۝ نِسَاءُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ

او خوبندوی پاکان خزے ستا سو پیتی ستا سو دی پس رازے پتو خیلوتہ۔

اَنۡیۡ شِئْکُمْ وَقِلۡ مَّاۤ اِلَیۡکُمۡ وَاَتَّقُوا اللّٰهَ وَاَعْلَمُوۡا اَنَّکُمْ

خبر ناک چه غوار ہے تا سوا و کچھ اولیٰ ہے دہارہ دھانوں نوخیلو او خدا نیہ او یرینی او پوھر شی چتا سو بہ

مُلَاقٰوۃٌ وَّلَیۡسَ اِلَیۡہِمْ مِّنۡہِیۡنَ ۝

دہہ سرہ ملاقات کوی او یریں سے و کہ مرنا نو تہ

یہ مدینہ منورہ کنس یہودیان او عیسایان ہما و سیدہ او دھنوی یہ دے بارہ کنس مختلف
طریقے و مے یہودیان نو بہ دد سے خن و سرہ چہ چالہ بہ دمیائشتہ وین را غلہ بالکل
ناستہ و لاریہ اولہس و روہل دھنے یہ کت پوزی کینا ستل چیر لوی کناہ کانہ پتورہ
کنس دد مے ذکر شتہ او دجہالت پزما نہ کنس بہ کافر انود شہوتو نو بہ بارہ کنس چہ بیروہ
پرواھی کولہ۔

عیسایان نو بہ ہم یہ دد او قاتو کنس دخن و سرہ انرا دامن خلط اختلاط کاوہ۔

نوا صحابو سوال او کچہ داسلام یہ دے بارہ کنس خہ حکم دے ۶ خدا لے خور بنی
صلی اللہ علیہ وسلم تہ دالی چہ تہ و تہ او ایہ چہ یہ دد وخت کنس زانہ کندہ و
پاک طبع تہ و دد مے سرہ کور دالے نہ غواری او دبیدیا نو ہم یہ دد وخت کنس
خواہش مذوی او دد وخت یہ کور دالی کنس خہ فائدہ ہم نشتہ حکم چہ زحم بہ دینو غور
زولو کنس مشغول وی دقبولیت مادہ یکنس مذوی نو تا سورد بیسیان نو نہ جد اشے دد مے جد
دالی کور دالی مطلب کور دالے نہ کول وی۔ ہسے دھنے سرہ لکید لکینا ستل یا خیدل یا د
دھنے یہ کت کنس کینا ستل۔ بلکہ علاوہ دخالص کور دالی نہ نور تھر خہ جائزہ دی خوکہ دینہ
ہم خوانان احتیاط اونی۔ نو خہ بہ وی حکم چہ یہ دد سرہ دکور دالی خیال پیدا لیرنی
او یہ کور دالی کنس دیکر خط ناک جسمانی بیماری۔ سوزاک وغیرہ پیدا لیرنی خدا مے
حکیم دد مے یہ دد منع کنس خوبن و جسمانی اور روحانی صحت او پاک خیال تہ
شوید مے۔ دد مے خدا خود مے شہ چہ تر دھنے بہ خان ساتے۔ چہ دوی
پاک شی او چہ پاک شی۔ نو بیا کوم خاے کنس چہ مونزل کور دالے جائزہ

حلت بہ کور والے اوکوی پاک والے۔ دینے بندیدل او دینے مقام
پاکول دی۔ کئی نو قیسم دی اوکی۔

دینے داہم معلوم شو۔ چہ سرہ دہ طاقت نہ ملنکی او نیکی پہ خیال نکام
نہ کول جائز نہ دی۔ چہ خدا مے نکاح مشروع کہ نو پہ خلاف دشریعت
کین ثواب نشته۔

او کور والے بہ اولاد دپیدا کید وہ مقام کین کو مے پہ بل حائے کین بہ کور والی نکوی
داہم دیلتی مقام دے۔ پاک طبع تونہ ہرگز داپلیت کار پہ خزو او نرانو دوار کین
نہ خو خوی۔

دلو طعلیہ الصلوٰۃ والسلام قوم دنرانو ہلکانو پہ استعمال ہلاک شود نو د
دے نہ پرہیز پکار دے حکم چہ د مقام خوہر و بنت پللیت دے
اوسوا دلذت نہ تہ بلہ فائدہ نشته او مسلمان صرف دلذت نو دپارہ کور والے
نہ کوی۔

او کہ دچانہ نافرمانی اشرہ چہ یہ حیض کین مے کور والے اکہ یا پہ ناجائز مقام
کین مے کور والے اکہ نونا امید دی دنگوی۔ توبہ دبا سوا او ٹکے دپارہ دیا داسے نکوی
خدا مے پاکان خو خوی یعنی چہ داپلیتی او داؤد فکی او دشریعت مطابق جو ندون تیرہ دی
دا خدا مے تہ دھغے خالقونہ شریات محبوب دے۔ کوم چہ داپلیتی اوکی او بیا توبہ او بیا
او کوم چہ پہ دے پللیتی کین اختروی او توبہ نہ ابامی نو ددوی سرہ د خدا مے محبت
نشی کیدے۔

پہ کور والی کین مطلب داد چہ دایب بیان خمون برپتی دی او ددی اولاد دند مے
فصل دے نہ کور والے بہ یہ ہغے مقام کین کیبری کوم چہ د فصل مقام دے او پردہ دنیایم
نسل پہ دنیا کین پاتے کیبری پہ کاشتکاری کین فصلونہ دتو کیبری او پہ نکاح نسل
انسانی زیات کیبری نکاح تش و شہوت ہرانے دپارہ نہ دپکار۔ اگر چہ دایکین ضرور حاصل کیبری
مسلمان یونیک طبع نہ دے دے بہ یہ ہر کار کین پاک اولوی خیال سالی۔ تشہوت والی
دخنا درویا دیو حنکلی پہ نامہ انسان مقصد کید مہشی۔ او مسلمان یو کامل او تربیت یافتہ

انسان دے۔ دے بہ دعا علیٰ مقاصد او د شریعت دھلا یا تو یا بند وی
وَأَتَقُوا اللَّهَ دُخْلَے نہ اُیریری۔ اوھند ا سے چہ وَاَعْلَمُوا أَنَّكُمْ مَلَا قُوہ۔
بار بار دے دے ذکر کوی چہ تا خوبہ د خدا مے سرہ ملاقات کوی او چہ د ا سے خدا مے
حاضر ناظر اگنری نوخہ کار و نہ بہ مخکنی لیکی۔

د قرآن شریف د انداز بیان تہا کور مے۔ خزانہ یہ اشارتوا د پالک لفظونو کن
دا نازک مسئلہ بیان شوہ۔ پالک او پلٹ نزد مے نشی۔ پستہ۔ فصل۔ دادلے سے تکی دی
چہ ہلکان او جینکی خزمے چہ دا ایتونہ لولی او پوھیری نو طبیعت کر کہ نکوی
مخکے خدا مے وائی چہ یہ د ا سے پالک نکاح او یا کو حالات تو۔ او یا کورا او دکن او لا دپیداشی
نہ خفہ بہ ستا سود نفسونود پارہ پیدیا او اخرتہ کن د خیر سبب او کوئی د د ا سے پاکو
خالقو عی چہ پیدا شہی نود دہ تربیت ہم یہ پاکہ طریقہ کیبری۔ نہ باغوان د خیل فصل
د تیغ تیغ حفا ظت کوی۔ نہ خوراک و رکوی۔ او نا پوھہ د پروا نکوی نو فصل تا لہ
ترغہ شہی۔

مخکے خدا مے وائی چہ خُمانا اُیریری۔ د خزو نہ یواکھے د شہوت رانے مقام مجبورہ وی چہ یہ
حیضونو کن ورسرہ کور ولے اکی۔ او ستا سو یواکھے د شہوت پورہ کول مطلب دی اولاد نہ وی او
کور مے کہ تا سودا حکمونا و نہ منی۔ خدا مے وائی چہ ستا سو بہ ما سرہ ملاقات کیبری نو
کور بہ چہ ستا سود دنا فرمائی بہ خہ انجام وی او تا خوبہ دھغے خلقوا انجام ہم اونی کوم
چہ ایمانداردی دھدا یت پحد و کن وخت تیارہ وی۔ ددوی د دنیا وخت بہ ہم
خہ تیریری او اخرتہ بہ مے ہم خاستہ دی۔

وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عُرْضَةً أَيْمَانُكُمْ أَنْ تَبْرُوا وَتَسْقُوا وَتَصْلَحُوا

اور کزوی اللہ نخہ دشمنو نہ خیلو چہ نیکی اکی تا سو یا یرھین کاری اکی او تو اکی

بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ اَلْيُؤْخَذُكُمْ بِالْعُثُوفِ

یہ مینہ د خلق کن امان اللہ اورید و فکر او علیم دے نہ یہ نیسی تا سوال اللہ یہ بے مطلبہ

أَيُّهَا نَكَمُ وَلَكِنْ يَتَوَخَّذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ

قسموں پر باندھے۔ لیکن نیسی بہ تاسو پہ ہفتے قسموں پر کسب کیری وی زہر تو ستا سوا واللہ بخونکے او

حَلِيمٌ وَالَّذِينَ يُولُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّوا رُبْعَ أَشْهُمٍ فَإِنْ قَاوُوا

او بردبارہ دے دیارہ دھتے کسانو چہ قسموں نہ خوری دغزو خیلونہ خلور میا شتے انتظار بہ کوی پس کرا کر دینے

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

نوخلاے بخونکے او مہربانہ دے۔ اوکر دوی ارادہ اوکرہ دطلاق تو پیشکہ خدا او میدونکے او عالم دے

ابن جریر عالم وائی چہ مسطح نوم یو صحابی رو۔ چہ ہغلہ بہ ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ خیراتہ
ودکا وہ حضرت عائشہ ددس وغو والزام یہ بارہ کن حصہ انشتے وہ پہ دے ابو بکر صدیق خف
شہ او دا فیصلہ تے اوکرہ او قسم او خور۔ چہ بیابہ مسطح لہ خیرات نہ وکرہ نوم
نوخلاے دا ایت نازل کہ چہ تاسو کہ اللہ نوم دینکی نہ دمنع کید وسببہ جو رہ وے نوا ابو بکر
د قسم کفادہ وکرہ۔ او مسطح تہ خیرات ورا کول شرو عکرہ نود اللہ دنوم نہ نغہ یا دال جو رہ
ؤل نہ دی پکار۔ چہ بس نہ خہ خبرہ او دا اللہ پہ نوم قسم خورل۔ لکہ قسموں نہ پکار بازا نو
لار د کسوکس دو رہد لو یو۔ سپند رہو چہ عادت دے او دا قسم بے اعتبارا سر دخیل بے اعتباری
لرے کو لو دیارہ قسم خوری چہ کنے بے قسم بہ خورک حما پہ خبرہ یقین اؤنکی۔ نودا اعتبار یا نو
عادت نہ دے۔ چہ رشتہ او نیل سر دی۔ نو قسم ہنر کل نہ خوری۔

پہ قدا ان کن چہ دشریو انو دکر ائی۔ نو قسم خورونکی پہ دکن اول اول شمیرے شی۔ خہ خلق نہ
پہ ددغہ قسم خوری او نہ پہ رشتہ باندھے۔ خدای وائی۔ وَلَا تَطْعَمُ كُلَّ حَلَاَلٍ فِيمَنْ
چہ ددے ذلیل قسم خورونکی تا بعداری او نہ کرے۔

او دا قسم نہ چہ خوری دے دا اللہ لوی او جلال نہ پیچنی۔ بس دے دخلقو پہ خاطر
جو ند تیارہ وی او مشران چہ پہ کورہ نودا مجلسوں کن قسموں نہ خوری۔ نودا تیرہم دازہ کوی
او دا عادت پہ دیرہ دیند لا نودا عالم کن موجود دے۔ او سیا سی خلق خورہ دے دیرہ گتہ کوی
قرآن پہ ترخ کن نیوے وی۔ قسموں نہ خوری۔ چہ دابہ درلہ کوئم۔ او ستا خوبہ خادیم۔

کہ نیکی پر چھینکاری اور دچاپہ منہ کنس دروغے کو لونہ قسم خوب سے شر تو بیکار دی چہ دالہ
دنوم پر وجہ ہفت نیک کار پرے نہ دی۔ حکم چہ اللہ پہ نیکی نہ خفہ کی بڑی۔

خدا سے والی چہ نہ اور سید کے کیم۔ داکوم قسمو نہ چہ تا سو خورے اور دے یہ نتیجہ ہم عالم ہم
کہ نیکی مو اکرے۔ جبے مو قابو کرے۔ نوخیر بیا موئی۔ کنے نو دسرا مستحق بہ شے۔ خو کہ کد بہ
وطن کنس ہسے قسمو نہ خورل عام عادت اکرزی۔ نو خدا سے والی چہ پہدے لغو قسمو نہ ستاسو
گرفت نہ کی بڑی یعنی پہدے کنس کفارہ اور اخرتہ سزا نشہ خوب ارادہ قسم چہ دانیٹ کار بہ نہ کوم لکہ
پیار سرہ بہ خبر سے نکوم۔ پہدے گرفت کی بڑی۔ انخد اسے اور یں نکا اور عالم دے حکم
دگنا ہو نو فوری سزا نو رکوی۔ او پہدے اسے کار سرے نہ نیسی چہ دسری نہ بے ارادہ صادر
شئی۔ اور ذرہ پکنس فیصلہ نہ وی۔

تردے دعا مو قسمو نو ذکر و۔ اس یو خاص قسم قسم دے۔ دھنے متعلق خدا والی
چہ کہ یو سہری قسم اور خوب چہ نہ بہ خزمے تہ پہدے دالہ نہ نزد سے کی بزم دا قسم قسم بخصر
اور قہر کنس خوب سے شئی او پہدے کنس د خزمے سپکا وے مطلب وی۔ نو پہدے کنس دالہ

خفگان دچہ تہ دے حما پہ نوم دبی بی سرہ چیلہ میں محبت اور کور والے پریدے۔ دہل بیکار دی چہ
قسم مات کی اور قسم کفارہ دور کی اور دبی بی نہ دجلئی پریدی اور کوروا دکار نشی کو لے
او پہدے قسم کنس لکہ د خزمے سزا اور ادب غواری۔ نو خلوں میا شتہ یہ قسم تینا شئی
بیا کہ خاوند پہ خلوں میا شتہ کنس خزمے تہ نزد سے شر نو بس خدا لے بخونکے دے۔
دجہالت یہ زمانہ کنس بہ پہدے قسم خور یو سرہ خاوند د خزمے نہ جد اشہ ادبس دینتہ
طلاق وے۔ بیا بہ لے خورال سکاک نہ ور کو۔ اسلام دے اصلاح اکرے۔ چہ دا قسم د
خلع اور فسخ برا بوند بلکہ دا خود دے مشروع قدر دے۔ دے د خلوں میا شتہ فکرا کی اور
کہ غواری نو رجوع داکے۔ اللہ بخونکے دے کفارہ دور کی۔ بس خبرہ خلاصہ شہوہ ۱۲
دا رجوع کو یا تو بہ شہوہ دے دا قسم د طلاق تو یہ خاطر خوب لے دو اور دے پہدے
میا شتہ کنس ورنزد سے شر نو خدا سے ددہ دا قسم و طلاق اور ی۔ اور عالم دے کہ ددہ داکار
بے عذر شرعی د خزمے د نقصان دیارہ کرے وی نو سزا بہ بیا موئی اور ددہ نورہ گزارہ دے
قسم بی بی سرہ نہ کیدہ اور طلاق ور کرے۔ نوخیر دے

د اسلام نہ مخکنیں یہاں وہ بہ بس چہ کلہ اغوختہ خزمے تہ بہ ئے لیکلہ طلاق نامہ و کرہ اوبس
 قضہ بہ خلاصہ شوہ خزمے بہ فوراً بل خاوند الہ او عیسایان یا و طلاق جائز نہ کہنول دبلے
 خزمے سرہ نکاح تہ بہ ئے فنا وے۔ د جہد ایئی صورت بس مرگ و۔ د اسلام نہ دستور
 یومے فرقی طلاق جائز کرہ خوچہ پیر عدالت کیں پر دے خہ گناہ ثابت کی۔ ہندوان ہم طلاق
 ناجائز کرنی۔ د غسے رو میان و۔ اسلام بنا و نند تہ اجازت و کہ چہ ہر کہ گز اڑ نہ کیکی
 نو طلاق و رکولے شی ۱۰ طریقہ ئے پیر اٹل و نکو ایتو نو کیں بیان کرہ

نو مطلب داشتہ چہ کہ یوسری د خزمے د کور وائی نہ قسم اخور نو دے د خلو رو میا شتو نہ
 سو اندظار نہ شی کوئی کہ دہ پہ دے خلو رو میا شتے کیں کور وائے او کہ نو گناہ پیر نشند کفارہ دور کی
 او کہ خلو رو میا شتے پورہ شرے او دہ کور وائے او نہ کہ نو خیر دے دستور د ایگی۔

او کہ د دہ دا فیصلہ دی چہ نہ دانہ خزمہ کوم۔ نو بعض علماء وائی چہ بس د دہ کور وائے
 نہ کول طلاق شو۔ او بعض وائی چہ نہ دا معاملہ د قاضی تہ پیش شی چہ د دہ نہ د طلاق و الفاظ
 وادریدے شی۔ خود طلاق نہ سرجو کول د خداے نہیات خو خ دی حکم چہ پیر دے کیں مے بخند او رگم
 دیلے دے او رتہ وائی چہ نہ ستاد اتو لے خبرے اورم اوزہ پیر عالم یم کہ بے وجہ د ظلم
 او کہ نو ماتہ بہ رٹھے کور و بہ!

وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَ قُرُوءٍ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ

او طلاق شرعہ خزمے بہ اسارہ وی حانونہ خپل د سرے یا کے اوجا کر نہ دی دوی لہ

اِنْ يَكْمُنْ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِيْ اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُوْمِنْنَ بِاللّٰهِ

چہ پیت کی خہ خہ چہ پیدا کریدی خد آپر ہم نو د دی کیں کہ ایمان را ورنکی دی یہ خلائے

وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبَعُولَهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِيْ ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوْا

او پیر و رٹھے دا آخرتہ اٹھا وندان د دوی پیر حقل د دی چہ اگ لگ دی خاوند اتوتہ کہ اسارہ د

اَصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِیْ عَلِمْنَ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ

د صلح لری او د دوی دیارہ پیر شان دھے حقوق دی کو مچہ پیر دوی دی پیر خطر یفسرہ او سرور لری

عَلَمُنْ دَرَجَهْ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

پیر دوی یو له درجه نبات دای دای خدا می غالبی خاوند حکمت

په قسم کښ د طلاق ذکر راغی حکم د طلاق په باره کښ ایتونه راغلې کومو خنوله چه طلاق ورکړی شی دا د ازا د بالغ چه کوروالی ورسره شو می وی د طلاق ذکر دې وینئ او نابالغ وانا واده خنزه په دے کښ نه دی.

نودا به یی د دے قسم نندوی چه ماهواری وینه به لری. یعنی خواند به وی او یا به ورو وی یا به بی وی دلت یو له د خوان ذکر دے حکم چه و په له طلاق ورکول خوا و خه مخی نندری او په غریبه طلاق ته مجبوره کول هم خه هوشیار تیا ند د طلاق واقع په خواند بی کښ کله کله را تلے شی خو په متولو حلالو شینو نکښ مکره د طلاق دی حکم د دے پاره شریعت د دے حیض یا در دے پاکي نیت مقرر کړه چه بی بی به هم صبر کوی د خاوند په طلاق به د ورسره نه خفه کیږی چه خوله د بل خاوند تلاش شروع کی او خاوند به هم اګد قار نه کوی. په دے در دے میا شته کښ به فکر اکی او د خپله فیصله ند به وادری او دے خپله بی بی ته به په عدله کښ په کور والی سره رجوع اوی چه دیو بل پیر د به پیر د پاتے شی او داکو سسم شی.

خنزه به د حیض یا د پچی په بار کښ پته نکوی چه په دچل خان د خاوند نند خلاص کی په دعدت کښ یو مطلب دا د دے چه دا تل خاوند د بل خاوند سره په بی کښ شراکت ممانشی. هغه نه چه د طلاق خنزه په کښ بچ د اول خاوند ند وی. او خنزه د ابچه پته اساق او د ابچه وریم خاوند له رکی. نو جسم به پاک سالی کی. بیا به د ویم نکاح کوی او پاکي د حال په په بی پیدا کید و کید می شی او یا به در دے کد لاه حیض او پاکي کید می شی خه بنا شته اصول دی. یهودیان خنزه چه طلاق شی نو فوراً بل نکاح اکی. او دیو پچی دوه پلاران جوید و ممکن شی.

خدا می په دیر عجب خوکو لفظ و نکښ بیبیا نند وائی چه اگر که خاوند نماندے کړید می چه داسه مکره هتکے تاخته دخوله ند انیکله دے خوکو به بیبیا نوتا سوبه خان قابو کوی او که په هر چیف پسے انسانی خواهش پور تکیږی په دے به قابو کوی او د دے

حیضہ بہرہ برکوی او دا حکم کہ دا دل خاوند سرہ جورہ جاکرہ اوشی نود نودی کور نہ بہرہ زور بہرہ دی
ہر دخت نوے نوے نکاح کول خہ خہ خبرہ نہ دے۔

خکے بیدیا نو تہ لای پرقار خدل مے والی چہ دا حکم نہ ہلہ منے شہی چہ کہ بہرہ خدل اندر پرق
دقیامت ستا خواہ ایمان دی بے ایمانہ خزے د خدا مے اور رسول پیر وانگری اد چہ خہ مے نہ
غواہی ہخہ کوی۔ اور اشتیا خبرہ خود ادہ چہ خزے غریب کہ دجا نژدہ انا نژدہ خبروی او دی
خو خود نہ دی خبر سہری چہ د خدا مے د دین نہ خبریلہ دیوے د لری۔ ہغوی زمانہ خارور
ہے گنہری او دیو بل د حقوق نہ بے خبرہ دی۔

دا قسم یا طلاق اکثر د غصے بہرہ حالت کنر واقع کیری لکے روئے پس سرہ بیا پدہ سترہ اندوی
دا واقعہ بہرہ جائزہ نا جائزہ طریقہ چہ شہی بیا دے قسم خزے تہ خولک دہ نہ کدی پدہ وجہ دے
کور بیا جور دل خدا مے غواہی۔ تو خدا مے خزے خاوند دوارولہ در جوع یعنی بیا خزے
خاوند والی ترغیب ورکوی۔

دا واقعہ چہ داد لادیدہ موجودگی کنر اوشی۔ نولادہ پیرہ نا مانا غوندہ خبرہ دی حکم خاوند تہ
در جوع موقعہ ورکے شوہ پدہ میا شہت کنر دہ تہ خہ فکر موقعہ ملاوینری او خزہ تہ دہر
حکم ورکے شہ چہ د بل چہ سرہ نوزدہ او کی چہ خکے تعلق بیا جور شہی خودا بہرہ اوشی چہ خاوند
نیت د نقصان نہ دی د نیت نیلک والے ہلہ کیدہ شہی چہ سرہ د خزہ حقوق یعنی او دے
پدا د کولونہ داد کولونہ د خدا مے نہ ویرہ لری۔

نو خدا اسو تہ والی چہ کورے دا خزے ستا سودینزے نہ دی د خزہ پدہ تا سوتا خو
ہو مرہ حقوق دی۔ او خزہ دی تہ تا سو پدہ خہ سپاہ کورے! پدہ لکہ خبرہ ور تہ دے قسم نہ خورہ
او دے دی تہ طلاق ورکوی؟ ستا سو خودا قدرے زیلتے دے چہ تا سودیتہ خودا اسکالی
ورکوی نوا انتظام او د طلاق اختیار ستا سودے۔ تو تا سو پدہ دے یوز یا قی دومرہ غت
نظری شوی چہ ہر دخت دو بیتہ د قادیانی او د دوی بے عزتی کورے۔ دوی لکہ د خاوند
دھے کنزے دا خونہ دہ پکار۔

پدہ کنر سرولہ تلہ ورکے شوہ چہ پدہ فکر فکر قدم کدی۔ لوی زورہ ور خدل دہرہ شہ
د خزاو سرہ یوشان دالے پدہ جنس کنر دے حقوق او عملہ نو کنر دے عقل۔ فکر عزت
او بے عزتی یوشان محسوسہ دی۔ سہری تہ دا حق نہ حاصل چہ دا خد متکادہ او

ویانزہ گنری۔ دنکاح ترون داسے ترون دے چہ پد دے مکن بد دیوبل د غرت ہر یو حال
ساتی۔

۱ اسلام چہ داکو مہ درجہ بیسیا نولہ ور کریدہ دا محکنو شریتو نو نہ دے ور کرے۔ او نہ
داننے دیر ترقی یافتہ بلے شوے۔ یورپ رفرنگیان دا درجہ ور کو لے شی اوس ہم ددوی
د خزو دمر جہ داسلام د مرتبہ نہ دیرہ کہ دے او دا دعیسیائی تعلیم پد وجہ نہ دے۔ بلکہ
داسکڑ جہالت پد وجہ پد خزو د ہمیشہ نہ ظالمان راغلی دی یور پیان داکمان کوی چہ د
مسلمانانوسر د خزو سرہ د موجودہ ناجائز سلوک کنے داسلام د تعلیم نتیجہ دہ حال دا چہ د
سلوک داسلام د تعلیم نہ دینچہ پد وجہ د مسلمان سر د خزو خود جنتیان ہسے دیوبل نہ
زار یبزی قربانی کی۔

خدا اے چہ پد سرودا احسان اڈ کہ چہ دی تہ مے سیاست ا د حکومت ور کہ۔ نو یکا ر دی پیر دینی
بیسیا نونہ د دعویٰ حقوق ور کی۔ او دے اولہ خبر دے دا دے چہ مونہ پد خیل زہا کن ددوی عزت پیرا کو
اومونہ۔ ددوی استاذان ا د ادب خورنگی شو۔ او ددوی د اصلاح د پارہ حالات پیرا کو۔ تا سوبہ مخکے پد
قوان کن اڈ کوری۔ چہ کہ خدا مے سرودے ایماندار مے۔ نیک عمل۔ عبادتو نو ا د خد معاملو حکم کوی
نود غسے زمانہ تہ ہم دا حکم نہ کوی۔ ا د پیر خایہ نیکی ا د نریو خا مے ذکر شریبی خورد نبی صلی اللہ
علیہ وسلم چہ سرنگ د سر و سرہ لوز نہ او معاملو مے کریدی داسے مے دہر نانہ دسرہ
لوز نہ کریدی۔ جزا ا د سراب لکہ خورنگ نارینہ موی د غسے بہر نانہ موی پد اسے حال ا ترکش
دا خورہ نا جائزہ خبر دے چہ ددوی د خیلو حقوق نہ د خبردار مے انتظام نہ کیبزی دوی د خدا مے حقوق
د خاوندانہ حقوق دا ولاد۔ د خیلوانو۔ او قول امت حقوق نہ پچینی ا د پدیکش مونہ پیر خیل فرالٹ نہ
ا داکو و۔ ہر یو کار سرے یا خزہ ہلہ پد مینہ محبت کوی چہ پد ہفے پوھیبزی او چہ سر د یو خیز
فائدہ نقصان نہ پچینی نو ہفہ بہ خورنگ پد مینہ بار بار اڈ کی پد دے وجہ دسر د خزو
پد دینی خبر دے مے دوسرہ علم فرض مے چہ مونہ نیکی تہ طیارگی ا د بدی نہ موی ا
اڈ کر زوی۔

ا د داسے قوم بہ خد دیندارہ شی چہ نیم قوم زمانہ خورقول د دین نہ پچہ بڑ دی ا د
دسر د مے ہم دیتہ نزد مے حال وی۔ دا قسم د دین نہ بے خبرہ سری بہ پد خزو خہ
حکومت اڈ کی۔ ا د دعویٰ بہ کوم حقوق ادا کی؟

په تیره زمانه کښ غشۍ لیندۍ. او تور مے د جناح سامان وو. نو دا قتل د مے زده کړه د
د شمن نردیچ کید و د پاره ضروری ده خو بیا نو پکې او توپه نه ده کول ضروری شو. او اوس هڅه کوي
جهان د نه ټینګونه او بسوډ کيسو نه مړه کول ضروری دی.

د خور نبي صلی الله علیه وسلم پیر زمانه کښ د نه څمونی علاج په اساسا نه کید مے شه خواوې
په دیکښ ډیره ترقی او شوه. نو دا زده کول ضروری شو.

کور مے که څه و نه بیلیان په پیر دوا د خاصو تر بیتي حالا توکښ دا طبیعي زده نکرې نو
نتیجه به ځمکې شي. چه پر دځن مے به د سرو دارو د هرمل کوی او یا به پردی او اجنبی سړی د خړو
لیدل کتل کوی. چه خړ مے د دین او دنیا عالمان دی نو د خپل خاوند او چچو تربیت او
دارو د هرمل به به کوی جا هل بیلیان او سړی به د چچو او د خاندان دا خلاق او مروضو
خه دارو د هرمل لگی؟

نو د زمانه تقاضا او د دین احکام دواړه پوره کول پکار دی هسې نه چه د دنیوی علمو
په وجه مودین د لاس نه لار شي یا د دیني ظاهري دوه څلور و خبر مړه کولو به وجه د
دنیوی علومو فواید به خبره شي. او د کافر و ښکار شي ما احسن الذین قالوا لیسوا اذ اجتمعوا
خه خبره به وی چه دین او دنیا دواړه جمع شي. او دا موجوده تقسیم د اجتماعی اسلامي
تعلیم شکل اختیار کي.

اسلام د خات ځای نیکی د پاره نه د ځان غلې. نو او کڼی جماعتی مسئله د خړ مے خاوند
مسئله ده که دا خبره دی. د خړ مے خاوند تعلقات په نیکه ارا ده وی دیو څه مقصد د پاره
وی دیو بل عزت کوی. دیو بل حقونه پیچني او هغه ادا کوی. نو دوی به نیک اولاد پیدل شي او دا
جماعت به د دوی نه زیات شي. او د مے څلور و ته به اوس می او دوی په باره کښ به خړه

خاوند نیک فکر ونه کوی بیا به د مے نیکان کړه نور مے زمانه کړاځی د دوی نه نانه به نور و کور و
تر ځی د دوی سره به د دوی دیر شریفانه سلوک وی او د خاندان به یوه دله غونډل
باچائی وی او سر به اول یو ورکي رئیس وی بیا به پلار شي. بیا به نیکه شي. او حکومت
به در ځم په در ځم په ترقی وی. د د مے رئیس به د بل خاندانی مشر سره ناسته ولاړه وی
چې مے چه به خاوند نیک وی نو دده به د بل سره څه سلوک وی خه روغ جوړ به ورسره
کوی خو که ناسته ولاړه به لری او د غصه به دا خاندان ونه. دکلی. د ښار او وطن د

د اسلامي اجتماعي تعليم شکل اختيار کي

حاکمان و سره تعلیق پیدا کوی او د دینہ مخکے به د نورو وطنونو او قومونو سره تعلق پیدا کوی او کویا تهوله دنیا به په یو د سترخوان ناسته وی او خبرکے خبرکے خبرکے به کوی او آمن امان به وی.

دا د اسلام او د اسلام تسلیم. خوار مان چه مخونو اکثریت ته خان نه خبره وی. تا سو پوهه شوه چه دا یواځې د خزمه خاوند سئل نه ده دا د دنیا د جوند مسئل ده خو د یخزمه خزه خاوند دی. حکم خدا می وائی چه وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ه چه عزتونه او حکمتونه مالیه دی. هسه نه سر به دا وائی چه په جهالت کنځو هر چه طاقت او قوت مخونو د پاره وو. دا خزمه مخونو سره خرنای برابر شوه نو خلا می وائی چه خزه غالب یم. خالق یم او مالک یم همدآ خزه ده ما خزوله دا حقوق ورکړه ته به ولے اغتراض کو می.

او کور می په دکنځ ما په تا سونیا ته نه د می کر می. تا سو حاکمان یی انتظام او بیرونی کتبه دت به تا سو کو می. او اندرونی خانگی ورو ورو خبر دکنځ به دخل نه کو می دنده به دوی حکومت وی. تا سو حاکمان شوی او دا هم ملکه جوړول همدآ د حکمت تقاضا ده. تا سو نرخزمه به په دنیا حکومت کو می نر به په نرانو بادشاهان یی. او مسلمانان نرخزمه به کاغزو خزو بادشاهان وی نو دواړو له بادشاهی زده کول پکار دی. تا سو سړی دینه خپل حقوق نه پخو تشیالی ورکے. او د دوی تربیت او کی او دواړه د دین دنیا علوم او فنون حاصل کړی. ۱۰ می الله مو بنو نرخزمه په لویو ځویو نو خا لست کنځ یی.

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَاِمْسَاكُ بَعْرُوفٍ اَوْ تَسْرِجٌ بِاِحْسَانٍ ط

طلاق دوه گزاری دی بیا یا په ښه طریقه اسار ول دی او یا په خړه طریقه پر یخوړل دی

وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا مِنْ شَيْْءٍ اِلَّا اَنْ يُّخَافَا

او ستا سود پاره جا ټوټه دی چه تا سود ورکړی مهربانه داخله لک هم ملکه دوی دواړه د دین پریری

اَنْ لَا يَقِيْمَا حُدُودَ اللّٰهِ فَاِنْ خُفِيَ اَنْ لَا يَقِيْمَا حُدُودَ اللّٰهِ

چه په خدايي پولو ته ښکاري پاته شی توکه نوکه دا ویر به وی چه په پولو نشی تینگی د

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِذَلِكَ حَدُّوَدَ اللَّهِ فَلَا

پس نشتہ خہ باک پہ دواو کہ یہ مہر خلا عید اوشی دا پوئے دخل سے دی دے نہ نہ

لَعَنَ رِجَالَهُمْ مِنْ بَعْدِ حَدِّ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

اورے کہ خوگ ددینہ دا وریدہ نو دغہ ظالمان دی

دے پر شان نزول کنس راغلی دی چہ والی یوسرے دے چہ ہفتہ خیل خزلہ طلاق کرے
نویہ عدت کنس بہ مے کور دلے او کہ نویا بہ مے طلاق ور کرے نویا بہ مے رجوع او کرے او دھڑے
تہ مے دے چہ نہ خزلہ کوم اذہ دیریدم دغسہ بہ دکرہ دم دلخزہ دخولہ بنی صلی
اللہ علیہ وسلم سنے دا غلہ نو حال ورتما وے خورد بنی صلی اللہ علیہ وسلم چپ
نودا ایتونہ نازل شو

عمر بو خود خزونہ لبوہ جو کرے وہ دطلاق واد و حد نہ دو او پر دطریقہ دوی دخز وحق
ضائع کو دیر نہ دیر یوسرے خیل خزلہ مے دے دے طلاق ور کیلے شی او بیابہ خفکر او کی
چہ دے خیز دے مے خزلہ مے پیر یخود وکنس دے کہ پیر پاتے کید وکنس نویس سم پر وفہ
جو رہ بہ یا بہ خحدت او عزت سرہ ہم دا خزلہ کی اخہ معاملہ بہ ورسرہ کوی او یا دے داپہ بند
طریقہ پیریدی دے مہر کہ پاتے وی ہفتہ دور کی دے سیکا وے نہ کوی

مخکے خدا مے دے پورہ تفصیل کوی چہ کورے وکرے مہر تروا خیلے خک چہ داخو
احسان نشہ دا ظلم دے او ددوی پہ حق کنس زیاتے دے خوداپہ ہفتہ صورت کنس چہ سری
دطرف نہ دجدائی سوال وی او کہ سرے جلائی نہ غواہی بلکہ خزلہ جدائی غواہی
او دا والی چہ خاستا سرہ کنارہ نکلی کنس دا خزلہ داسرہ نہ خو خوی دے بل خلق وی
یا ضرری وی نواس سری تہ دا حق حاصل دے چہ دخزلہ مے نہ دیر یخود وپیر بدل
کنس خہ داخلی خک خلا مے والی چہ کوم حد وچہ دسری او خزلہ مے دپارہ مقرر
دی کچرے دوی دانشی سالتے چہ ہفتہ دیوبل حق نہ دا کول دی چہ خزلہ بہ
خاوند حاکم منی او دچو پیرورش بہ کوی یوہ خزلہ والی چہ نہ خود انشم کوئے نو

حاکم یا قاضی یا نور و مشران و ادافرض دی. چه دخری و دطرف نه خوانند تنقه
مال در کی او دخوانند نه ددگ پاره طلاق و اخلی دیت خلع وائی
په اصل کنی دخوانند نه طلاق غوغخته و پیره مکرو غوغند خبره ده نو چه هر کله دا
خزیه ددگ کمان په وجه دخوانند نه طلاق غوغای او دا دخوانند سره گذاره نشی کول نو
میا خوبه ضرور ددگ بدل په مال ورکوی.

نو خلاصه داشتند چه سری له نند؟ یکا رچه دخنه نه پیر لهر کین خد و اخلی او که
خذه به خپله خو خه خاندند ته لهر پیری یا د دے به بدل کین به خپله خو خه مال او
کوی نوجا نژدی

مخکے خدائے پرتھروائی۔ چہ دا خدائی پورے دی چہ دینہ و انورے اوکے شوق د
دینہ و او پریدہ نودا ظالمان دی۔ ظلم د بنسار نو او ہر قسم آبا دو دیا را دھرا کی سبب
گرجی چہ خاوندان پر خرو ظالمانی نودا دھے ظلم نہ ریات دے یکوم وطن کنس چہ بادشاہ
پر رعیت ظلم کوی حکم چہ د خزمے خاوند تیرون یونطری اوکے تیرون دے پیکوم قوم
کنس چہ د ابے خے ابے مزمے شی نو نور حاکمے او محکومی کلہ کمالی پاتے کیدے شی۔
نن نہر و خے دا ظلم کمونہ بہر وطن کنس پدھر کور کنس موجودے سری پر خرو ظلمونہ کوی او
خزمے خاوی گنری او پر دے باندھے پر سونہ مقلدے دائر دی۔

دغسے خزمے نافرمانہ شومے۔ اوکٹان لہ دھاوند انونہ پیکل طلاق حاصل وی دا
و خدائی حدود نہ دتجا از نیکاره نمیدی.

حدیث شریفہ کہ جو عورت نے طلاق اُغوستہ نوید دے دجنت ہوی
حرام ہے۔ خود ایہ غیر ضروری میاقع کیں

خز و حیا غور و دل دال او سر و سر و پیه با غور و کلبو نو کین خلط ملط شروع
او نن ورھے ہو نیار ان ضرور پیه دھند دی خدا مے ددوی نور هم پیه کپری چه سری سری ادر خزل
خز مے شی .

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ

پس کہ طلاق و گریه دیتہ نودا خضرہ بیانہ حلالی بی دوتہ تر طرفے چہ نکاح او کی دھاوند بل سرہ پس کہ

طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ

طلاق و رکوع دوم بخانند نوشته حرجم پیدوی دوا و چندی نه بیا خیزه خاوند نشی که دود گمان وی چه قائم بر کوی حلقه

اللَّهُ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

و خدا اے اوداد خدا اے حد و ندهی چه بیا نوی داد یاره دیو هه قوم

محکم بیان اوشه چه طلاق و رکوع ااره دی. اودا طلاق به یاربے بدله وی اویا به به بدل مال
کین وی اوس که یوسر دریم طلاق و رکوع اوغواری اودیم طلاق و رکوع. نو بیاد داخزه یو اچه کاح
نشی کولے بلکه داخزه به بدل سری سوره نکاح کوی اوجیه هغه و سوره کوس دالے اکی اویا
چه چرتیه هغه پخپله خو خه دینه طلاق و رکوع اود دعت تیر شنی نو هیله به بیاد داخزه به ده
حلاله شنی.

په ده کین دا حکمت د. چه هر که سری ته دام معلومه وی چه داخزه که دریم طلاق و رکوع
نو بیاد اوس به بدل سری د نکاح نه نرا غی. نو د به دریم طلاق نه به هیز اوی او
دالے عزتی اوی غیرتی به خوخه نکاح اوشه معلومه ده که داخزه دویم خاوند دده دشمن و اخلی
تاسوا و کور به خومره به قلا ره خاوند ته د قدیم کین و دهلا بیت کینی چه اول خو طلاق
و رکوع نندی پکار. او که غصه کین خاوند خیزه طلاق و رکوع نو به عتد کین د بیا رجوع کی
اوپه طلاق و شرمند او پشیمان نه شنی که بیا هم دوی جور یا تغله نویره اول طلاق
خوپه غصه کین و رکوع شوی و اوس ده ته معلوم شو به چه ده خیزه سوره کلا نه کینی
نو بنه به سوچه سوره دویم طلاق و رکوع. نو بیا هم ده ته رجوع حق د که داسا رجوع به
کیزی او که نه اده اوس به هماد د خیزه سوره کلا نه کینی نو خه ده دریم طلاق و
و رکوع نو بس اوس دده دپاره رجوع نشته. داخزه خه پند و س نه د کچه به کله دا طلاق وی
او کله به تیر رجوع کوی دده اختیار اوس پاتے نشته معلوم شو به چه دوی دوا ره دخل خلد و
بنشی ساتلے. نو اوس د خیزه خیل اختیار شه که داغواری چه نه بدل خاوند سز نکاح
کوم نو نکاح و اکی او که اتفاق دا سے اوشه چه هغه و سله طلاق و رکوع. یا مرشد اده

ق در د طلاق و رکوع

اولی مخاوند بیا داغور خور کر چه دد خزمه سره نکاح کوم نودے نکاح کولے شی عکله چه اوس
دوی دیوبل پد ضرورت پوهه شو. چه سره ددوسر لاجلای اونا مناسبه غوند و اقسه دوی بیا
جوړه جاره کول غواری. نو اوس به دوی دخله دد و دد ماته دوی. نو خنده نکاح دای.

دا نکاح داول خاوند سره هله صحیح کیږی چه ددویم سره دد خزمه پخپله خوځه نکاح کره
وای ادا که دا دویم نکاح دد غرض دپاره او شه چه مطلب پکښ پد ادل خاوند نکاح جائز کول دی نودا
همه په شکل نکاح دد په دد پد ادل خاوند نه خلا لیری ادا خودا سے شو. لکه چه څوک وینه په
بولو وینزی چه پاکه شی مے.

بعض عالمه انوسره ددے یلیت والی دظاهری الفاظ په وجه اول نکاح هم جائز کریږی
او دویم ے بیا هم جائز کریږی خودا دپیره نامنا سبب خبر دده دشریعت د نکاح نه دا
مطلب نه دد ے لکه چه دلته واغشته شه.

او حضرت عمر رضی الله عنه خوالی چه زه خوبه دبل دپاره خزه په نکاح اغستل
او بیا پر بخودل دد سړی او د خزمه په کانسرو ویشته فیصله کوم او ابن عمر وای چه دا داوله
سرا نکاح دی دفران سره توفقه کوڼکی دی.

وَإِذَا طَلَّقُ الْمُنْثَاءُ فَلَا غُرْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

او چه طلاق در کی تا سوخز و ته پس پوره شی ښته ددوی نو اما سره کی دوی په خه طریقه سره

أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَمْسِكُوهُنَّ خِذَا الرَّبْعَةِ وَأَوْ

او یله پریدنه په خه طریقه سره او اما اساره ددوی دپاره دضرر چه زیاته او کی تا سواد

مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَحْتِجْ إِلَى آيَاتِ اللَّهِ

چا چه داسه او کړه نو ظلم ے او که پیمان خپل او مه نیسی ایما توفد خدا ے

هَرُؤًا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ

په توفقه او بیا دکی نعمت د خدا ے په تاسو او هغه کتاب چه نازل شوه په تاسونه

مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا

او حکمت نصیحت کیلئے یہ دے سرہ تاسوتہ اور اوپر بیرون خلافت اوپوہہ شی

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

عالم دے

چہ خدا ہے یہ ہر چیز

یہ دے ایتونو کس د طلا قوشو و خزو سرہ د معاً ملے پہ بارہ کس حکم کے چہ طلا قوشو
پس بیاد دوی د ضرخیال مکوے او پیدوی زیاتے مکوے او دے خبر فائدا و تہ خئی چہ پہ دے
کس ستا سو خیر دے۔

والی چہ علة پورہ شی یعنی چہ د علت ورے نزد کشی نوباد تہ رجوع پکار دہ او یا
ور تہ لہ امر اندادہ پر چنودہ پکار دی اور رجوع چہ کوے نزد ضرر پہ نیت مکوے د از یاتے دے
او کوے کہ تا سود خدا دے د حکم نہ خلاف اکی او د ضرر پہ نیت رجوع (بیا خذہ کول)
اکی نوبہ خان بہ ظلم او کی او پید خان ظلم د ادے چہ پہ ظلم د سہری زہرہ بے امر مہوی
بل دا چہ اخذ اخذہ خوہم چیل خیوان لری۔ ہخوی بہ د پہ دے نار و اسلوك
د شمنان شی او دا خلق بہ خوستا نزد مے خیوان دی۔ نزد دوی نہ د دوی نہ د شمنان
پہ حالت کس دیرہ میرہ پکار دہ او بلہ دا چہ دے قسم ضرری سہری سرہ بہ بیا خوک
رشتہ کوی او لور خور بہ و رکوی۔

اولو یہ خبرہ دا دہ چہ خدا دے د ظالم مرگرمے نہ دے او چہ خدا دے د سہری
مرگرمے نوی نو خفہ خہ سرے دے ؟

مخکے خدا دے دے ظالم تہ والی چہ تہ خوبہ دے عمل خدا دے پہ ایتو پورے متوقے
کوے۔

تا سو اولیدہ خدا دے د جاہلیت رسم خرنک پہ قسم قسم حکمو نو مات کہ
جاہلانود خزو نہ لو بے جو بے کرے دے کلہ طلاق او کلہ نکاح۔ دا توقے نہ دی
..... گویا سرہ دے د و مرہ بیان نہ کہ خوک بیا ہم د خدا دے د خدا و د و نہ

تیریدین کوی. نودا دقران پیا یتونو پورے توتے دی اود غہ وجہ دہ والی جیکہ یوسرے
 کھر دخت خدا مے تروائی چہ سارہ نعماد توبہ وی اواریم وی باقاً عدگنا هونو کوی نودا یہ
 خدا مے پورے توتے دی.

دخپلور سمونورا وچونو اوشم ہونو تا بعد ری کول اود خدا حکمونہ پیر بخود دل واقعی دہ
 چہ دخلا مے یہ یتونو پورے توتے دی اللہ دہ مونہ دے توتونہ میجر کی. امین.

مخکے خدا مے دد مے حکمونو یقین حکمونہ پیر زکین پیداکوی دے فائدے راتہ بشکارہ کوی
 او پید مے موبوہ کوی. چہ ددین اسلام ہلا یت کین پہ مونہ. دخلا مے لوی احسان دے.

والی چہ دخلا مے نعمت چہ پتہ تا سوشویدے. ہفہ یاد کی. مطلب داد مے چہ گورہ دخرے
 پہ وجہ ستا یہ طبیعت کین خومرہ خوشحالی اوارام راغے دو. داستا دپیداشی خواہش
 دیارہ یوہ لویزد ریحہ وہ اودا پیر تولو نعمتونو کین یولوی نعمت دے مے بے خربے سرے
 کہ ہر خور سخرہ وی. خوار ومار کے نوتہ دے نعمت یا دلگیر نہ اکر. اود کوم کتاب چہ ستا دیارہ
 دے نعمت حصول سبب اگر زریعہ اود پدے دخرہ خاوند والی کین چہ کوہے فائدے مے
 ددینہ بہ تالصبیت اغشتہ و ف نین تروا سے ناجائزہ شو اود پستار کو دپیر دے راغے چہ
 چہ داکتاب احکامست و پیر بخودہ. داسے خونہ پکار.

سرور مالدار مے پہ وجہ فائز مانی شروع کرے. اود خرو و خاوندانود احسانا تو
 ناشکری اود کرے. اود خاوندانوی ویل ددوی مجلسی شغل شہ. نوکہ مونہ دخلا فی
 نعمت چہ قران دے شکریہ ادا کو نو خپل فطرۃ تہ بہ اود گورو. اود حکمونہ دخرے خاوند والی
 تعلق بہ خدا و کلاک شی. خو حکمونہ د مطالعے دیارہ ہفہ کتابونہ اخبار و نودا و رسالے راغے
 چہ پہ ہفے کین نہ نصیحت شتہ اوند ہدایت.

کہ خولک ددین اسلام تبلیغ کوی اود دخلا مے یتونہ اوری. نو بد کردارہ خلق
 پہ مخفی قسم قسم الزامونہ کوی. خلق درتہ پامے وی. دوی والی کہ عوام پہ قران پوہہ شی نو
 حکمونہ. دانا جانہ خبرے بہ بیا خرنای منی. نود خدا مے دیارہ قران ژوند مے کی. بے
 دقران پہ نور و کتابونہ رسالو. اخبارونہ. اوتونہ نہ جو نندی کیری اوچہ ہدایت
 پریخود مے شی. نو بس بیا جہالت را شی. اود جہالت دانقضاء چہ مالونہ عزتونہ

لو نہ خومند ہے محفوظ یا تے نہ شی۔ دندگی شی۔ مگر کو نہ قتلونہ۔ زنا کا نے او جوار۔ شہر ابوند
او نشہ عام شی۔

محکمہ خدا ہے فانی۔ چہ خمانہ اویریب ہے۔ نکاح تہوقہ مگر کبری داد خرید و فروخت اوجارے
تہون نہ دے۔ چہ نن لو زکر ہے او صبا لہ مات کر ہے۔ خزے شہ خرے نہ دی چہ پیران
کے گزادگی۔ کہ ستا سودنا پوھے واسلسلہ د غسے جاری پاتے شہوہ۔ نو بیا خوبہ دخیلو خزو دیو
بل سدرہ بدلہ دل ہمہ جائز او کبری رتو بہرہ

دا دومرہ زور دیبیا نو د حقوق و پیارہ قرآن حکمہ رکہ چہ سرود اغریبہ تا ترین کوئی تہ
غور زولے وہ کہ دا زونہ و عذابونہ نہ دے بیان شوی۔ نو دمرہ بوجاہلان خزے مکہ و حان
برابر گنہ لے۔ بار بار پختلافو بیا نو نکین دیبیا نو مسئلہ خدا ہے بیان کرہ چہ دسرور زہ
کین ددے حقیقت کینی۔

بجہالت پیرمانہ کین یا لے شوے خلق پہ د مسئلہ پوھہ شہ او خزولہ ہے مسادی
حقوق ور کرہ۔ خومونہ بہ قرآن عمل پر بخودہ او پیر دے د عمل پہ خا ہے محکمہ پیر خا پوھو نو
ساجونو عمل کوو او چاہہ داسے وروا ول چہ د بد دینویور پیا نو پیران کین دناک شہو۔
محکمہ خدا ہے فانی چہ تا سوپوی شی چہ نہ پیر شہین عالم یم پہ د کین حد درجہ زور نہ دہ
گویا خدا ہے فانی ستا سود نا ظاہر او باطن نہ خبر یم کہ پیر بنکارہ دیبیا نو سرہ خدیتی او زہ
مور نہ خدہ و خدہ نوزہ د دین ہم خبر یم۔ دسرہ بہ کورم نو گویا بنکارہ او بیت دوا بہ
بند کول پکار دی۔ زہ ورتہ ہم پال سا تل پکار دی۔

نن ورھے خومونہ زہ نہ پال نہ دی حکمہ کور نہ وطن دی او پیر کور کین دجنک باک
گرم دے دا تہولہ د قرآن نہ روگردانی دے ملھے چہ قرآن زدہ کو۔ او پیر دے پیر ہر حکم عمل
اگوچہ کور نہ موجور شی۔ قرآن د کورہ خاندان مرکزی مسئلہ خرنک تکی پہ تکی بیان کرہ کہ
خاندان سم شہ نوچہ نہ کلی۔ او خاوند بہ سم شی۔ ولے پہ قرآن پویدہ نشہ نو
عمل نہ خدا شی۔

وَإِذَا طَلَّقَ النِّسَاءَ عَفِئَ لَكُمْ أَجَلُهُنَّ فَلَا تَحْضِلُوهُنَّ

اوچہ طلاق ور کے تا سو خزولہ اوچہ دھتی عدالت پورہ شی نوھغوی دھا وندا نو سرہ

أَنْ يَنْكِحَنَّ أَرْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ط

بیاد نکاح نہ منہ منع کو ہے چہ رضی وی دوی پہننے طریقے سر۔

ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَوْمَئِذٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ط

پہ دے سر نصیحت کبریٰ ہفت چاہتہ یہ خدا نے او پہ روح د قیامت ایمان راہ

ذَلِكَ أَنْزَلَ لَكُمْ وَاطْمَأْنَنُوا اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ○

دا دیدہ پاک خبر دہ سنا سود پادہ او خدا ہے پوہین بی او تاسو نہ پوہین بی

داد عدت دخلا صید وند پس خدایات و رکیدے شی۔ تیر عدایت وعدت دختم نہ لک

مخلف دیارہ و۔

دانوے حکم دے یہ جاہلیت کیں یہ خرد نکاح اچ و اختیار نہ لارہ ہر شہ بہ "ولی" پلاد نیکہ او ترہ کول۔ کلمہ بہ دوی دل سے خلمے کیں خور لور و کرہ چہ ہفتہ خاہہ اچ و دے خو خ نہ و۔ نو خدا یو در میانہ حال پیدا کہ چہ داولی او اجنبی داوارہ بہ پہ صلاح نکاح کوی

یوا لے خزمے بہ ہم خیلہ خو خہ نکوی۔ دتہر عزت تہ۔ خاندان تہ۔ او دغسے نور و خبر و تہ بہ کوری او مشران بہ ہم دوی جائز خواہش اتو تہ کوری او دانکاح بہ کیبری او کہ د نکاح نہ پس د طلاق و اتفاق آستہ او د طلاق وعدت تیر شہ او دا خزمہ خاوند بیارضا شہ نو و لیان د دا خزمہ داولنی خاوند نکاح نہ نہ منع کوی۔ دغسے دا طلاق و رکونکے سری دے دا کوشش ہم نکوی چہ خولی دہ د طلاق خزمے سرہ کئے نکاح اونکی۔

پہ بخاری شریف کیں د معقل صحابی واقعہ دہ داولی چہ خما خورہ ہفتہ ماد ترہ خوی و کرہ خہ و رھے پس معقل خما خورہ طلاق و کرہ او چہ عدت تیر شہ نو خما د خود او د خاوند بیاد نکاح صلاح عدت نو ما قسم خور چہ زہ خوتا د ہفتہ سرہ نکاح تہ نہ پیریم پہ دے دا ایت نازل شہ نو دے داولی۔ چہ ماد خیل قسم کفارہ و کرہ او د خور نکاح مے داولنی خاوند سرہ او کہ۔

پہ تہول امت دا لازمہ دہ۔ چکہ د خزمے اولیاء پہ بی بیانودا قسم ظلم کوی او دا قسم

مخلاف شرع کار گیری چه هفتوی به دے پوچھ کری. چه داکارند دی کول پکار. ولے کہ خلق دا وعظ نصیحت اوتکی لکچر من روئے نکیزی. نو دخلقو خانگی محالے بدخرا بے شی او دگورونو پندرنے دقومونو ملامت دقوم عالمان او دینداران و ورور هم فکر اوکی دوی تر خطاب دے.

ولی به داهله نہ منع کوی کہ درضا مندی به بنہ طریقہ وی. چه شرعاً دانکا جائزی او دعا دانو دقوم نہ هم خلاف نہ وی حرام نہ وی دسره نہ خلاف نہ وی قومی برابر تیا پکس هم وی به مہر کس هم دخیلو خمید و نہ بہ کم رضا نہ وی البتہ کہ پوشرف ادنیک باا خلافت دخیل خاندان سرکوی اوماکار نہ وی او ددخو وی نو پیدے کس ولی نہ منع نہ پکار.

دامسئلہ پوچھ مصلحتی خبر دے به جدا جدا زمانو. خایونو. او وطنونو کس به پوچھ دگور گیری داعبا دخی خبر دند. البتہ دا خبر پکار دے چه ولی تر معاومہ شی چه یو خائے دلور خورخو نہ دے نو دا دے مجبور کوی به دے کور و نہ ولانیزی.

خدائے والی داغولے. خبر دے دیارہ اشوے چه ایماندارو خلقو زپند به نرم شی و عمل نہ طیارشی. وعظ پیدا قضا تو کس به خبر چا اثر نکوی خوک چه اخرت او حساب کتاب جزا او سزائی. نو هغه دخدائے حکومہ منی یا تش زبانی ایمانداروی نو پور دوی وعظونہ اثر نکوی دغه وجه دے چه محمون خلق دخر و سر دسلوک به باره کس دیلار او دواج او خیل خواہش او شوق تا بعد اری کوی.

خدائے والی چه دا دوسره به تفصیل سر دگور دجوہر لو مسئلہ چه ما بیان کرپہ به کس ستا سودا خبر دے چه پوچھ به پوچھ کور کس برکتونہ راشی. ستا سوخز توند به پوچھ شی ستا سونہ بنونہ به پاک وی ولے کہ یوسر کو دخورا د و درکوی نہ یا نا مناسبه خائے کس ئے ورکی یاد دے دزپہ نہ به مخالف خائے کس ئے ورکی. نو ددشپہ وجه به خزمے نافرمانی کی. بدخوبی به شی. اول خبر به دغہ کور تہ لایہ نہ شی. یا کہ لایہ شی. نو دغلته به جنگونہ جد لونہ کوی. بیاد دوی نہ چادراد پیل شی او هفتوی دا بد خوئی وینی نو هفتوی به هم بدل خلافت جو ریسی نو کور پالک او برکتی پاتے نشی.

دا اجتماعی ژوند مسئلہ شریعت خومره صفا بیان کرپہ او دخر و دحقوقوبیاد کس خومره حکمت اخودے مشہ. خومره دد دقران نہ هر خوک دخیل طاقت برابو املہ

اخلی مومن پر دے معاملہ کنس ویر ستویو۔ مومن اور تیر جہالتی جو ندون پر
مینر کنس ویر مناسبت دے اللہ دے مومن تہ ہدایت اؤ کی اؤ دے برنہ وی چہ د
قران نہ خورک خان نہ خبر وی۔ اوجے خبری تیار دہ۔

محک خداے فائی۔ چہ تا پخیلہ پوہہ یاد پلار نیکہ پرسم رواج پیا پخیل خال
کنس دھو بنیا رقوم پر جو ندون کنس خان رنک کریک۔ خودا دا ورہ خلدے پوہیاری اؤ
تا سونہ پوہیاریے یعنی تہ د خان پر پاکی۔ پلیستی۔ خہ والی اؤ فساد خہ پوہیاریے
خلدے والی چہ دا خبرے نہ پچیم خیلہ پوہہ اؤ رسم و رواج و پریکد اؤ کما کتاب
اؤ حکمت کافی اؤ گنہ۔ کامل ایمان دار دیتہ والی

نہ معلومہ شہوہ چہ دخا و ند اؤ غزے پاک۔ اوبرکتی اؤ عز تناک تعلق د قران پر ہدایت
کنس دے اویلیت بے برکتہ اوجے عز تہ جو ندون۔ د قران اؤ حدیث پر خلاف کنس دے اوس ستا
خو خہ دہ چہ کوم جو ندون خو خوی خلدے د مومن پاک جو ندون نصیب کی امین۔

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ

اومیندے بہ پئے و رکوی اولاد خیل تہ دودہ کالہ پورہ دھنہ چا چہ ارادہ لری چہ

يَتِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

پورہ کی مڑ دپے و رکولو اوپر پلار لازم دے رزق د میندو اوجاے ددوی پر مناسبت سہ

لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ وَاوْسَعَهَا وَلَا تَضَارُّ وَالِدَةٌ بَوْلًا مَا وَلَا مَوْلُودٌ

تکلیف نشی و رکیدے یو نفس تہ مگر بہ برابر طاقت دودہ ضرر نہ نشی و رکیدے مور دیتی تہ اؤ نہ پلار تہ

لَهُ بَوْلُهُ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَ فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ

پوچی دودہ مڑ اوپر وارث ہم دا خون لای اوپر شاک لازم دے پس کہ مور پلار ارادہ دتی پریکولو اوکرہ پر رضا

مِنْهُمَا وَتَشَاوُرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسَّرُوا

صلا سہ نو خہ حرج نشہ پر دوی اوکرہ ارادہ اوکرہ تا سوچہ مور اونیسی

أُولَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا تَتِيمٌ بِالْمَعْرُوفِ ط

اولاد خیل ته نوشتہ حرج پیتا سو۔ یہ ہفتہ وخت چہ تا سو در کوی خیر پختہ وجہ

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

او دخلا سے خدا ویر پیری بے شکہ خدا سے یہ ہفتہ کار و نوحہ تا سوے کوی پینا دے

دکوریہ بلہ مسئلہ خدا سے بیا نوی۔ او ہفتہ پچی تند پیور کولو مسئلہ دیکھدے شی چہ بوجہ داسے خیرہ طلا کہے شوی۔ چہ دھنے سحر پے مسکو کے پچے وی او د موریلار دا اختلاف پر وجہ پچی تہ نقصان اُرسی۔ نو خدا سے موریلار تہ نصیحت کوی چہ گورے سے نہ تا سو پدے اختلاف کنن د نکاح مقصد چہ پچے دے ضائع کی۔

نوفانی چہ میندے د پچوتہ تے ورکوی کو یا پر موردا خبر لازمہ دہ۔ او د موریشان داد چہ اطلاتہ تہ ہر پے ورکوی۔ او دا وجوب پھندہ وخت کنن خو خوار وی چہ پچی او د بدل چا پے نہ شکی با بلہ موراد و نہ پیدا کی ری یا پیلار د بلہ موریلو نہ عا جزہ وی۔ او دا محکمہ داسے او نہ شی نہ پچے بہ ضائع شی د پچی د پیارہ د خیلے مور پے د پیر فائدہ مند وی خا صکر چہ بلہ مور دہ نہ لوی پچے لڑی او کہ وار و موراد پیلار پہ صلا سلا بلہ مور د پچی د پیارہ خوب کرہ او دا پچے پینہ خرا سید۔ نو بیا خیر دے کہ دا خیلہ مور ورتہ پے نہ ورکوی

ککہ کلہ پیلار پے خیلے طلا قے خیرے لہ د قارہ نہ ورکوی۔ نو دا د خدا سے فیصلہ شوی چہ پے ورکول د خیلے مور خق دے دا بہ ورلہ پے ورکوی او پیلار بہ دا پچے پدہ حالت کنن دمور نہ نہ منع کوی او دا حق بہ ورتہ د وہ کالہ حاصل وی کو یا اکثر مدہ و رضاعت پی ورکول د وہ کالہ دہ پے دے کنن پے ہیملہ د خوالی قابل شی خود امدہ د موریلار پہ صلا او فکر دہ کہ دوی دا اغواہی۔ او دا پچی د پیارہ مناسب او لڑی نو دا د وہ کالہ د پورہ کی او کہ د دیندہ کنن پہ صلا او د پچی د فائدہ پے پدہ خاطر پچے د پیونہ صبر وی نو دا ہم ورلہ جائز وی نو دا حکم اختیار وی دے د موریلار پہ صلا کمید نے زیاتندے شی۔

اس طلا قہ خیرہ خو چہ پچی تہ پی ورکوی نو د خوراک سکا کہ بہ خیر چل کوی؛ د وہ کالہ کافی

مودہ ۵۵۰

نوخداے والی چہ پہ خاوند دے دے خوراک او جاملازمدہ خود خاوند د طاقت پہ برابر
 دایچے مور پکیده کنش شپرمیا شے یا زیات ا ساقہ او قسم قسم تکلیفونے تیر کپہ نو دھنے
 برخہ کار خو خلاص شد اوس دپچی خاندان او نسب د پیلار طرف تہی نو پیلار بد پچی دیوانتظا
 کوی خاکہ پیلار مناسب خوراک د مور لازم دے او دامن سبت بہ دمور او پیلار دوارو کتہ شی
 دپچی مور چہ د خاوند د طلا قوپہ عدت کنش وی نو بہ دمدہ کنش خو پخاوند د خوراک د عدت
 پہ وجہ لازم دے او عدت خلاص شی نو بیا بہ دپی در کولو پہ وجہ لازم شی
 مخک خداے والی چہ ہیچ نفس تہ بہ د طاقت نہ سوا تکلیف نہ شی و رکیدہ یعنی بہ مناسبت
 طریقہ بہ خوراک و رکیدہ شی.

دے زیات تفصیل کیہی چہ گوری مور بد پچی پہ وجہ نشی ازارہ دے چہ گنے دیت
 یچہ نہ پریدی یا ورلہ پہ نفقہ کنش کہ وکوی او د غسے بہ پیلار ہم دپچی پہ وجہ نذا زاری
 چہ گنے مور بہ دچوید وی چہ دپچی د پارہ بلہ مور نہ پیدا کیہی. یا یچہ دبل چا پی نہ سکی او خاوند
 خوزہ طلاق کہے یم دارا و گزہ بہ د خاوند نہ دیرہ نفقہ غوارم چہ تناف شی ہمس
 ہم بے حکمانہ بلہ لادنشتہ نو د ضرر بہ پیلار تہ نشی و رکولے.

تا سوا ولیدہ د کورد ضرر نہ دپچ کولو مسئلہ خرناف پہ بنہ شان حل شوہ پکور کنش مور پیلار
 او پچی دی. خلاصے دوی دے وارہ د ضرر نہ پچ کرہ. اوس کہ چیزہ حالات د غسے وی او
 پیلار مرہ شی. نو د دے خوزے او دپچی خوراک او پوشاک بہ ثوق و رکوی.

نوخداے والی چہ بہ وارث ہم د غمخیز لازم دے کہ داوارث د پیلار وی. او کہ د
 پچی وارث وی یا کہ مور مرہ شوہ او دمور وارث وی بدھر حال دپچی دیوانتظام پہ
 وارث لازم دے.

مخک خداے والی چہ کہ مور پیلار دپچی غت والی او د خوراک ہضم والی تدا و گوری او وی صلا
 د دو وکالونہ مخک دے دمور دیونہ منہ کول بنہ اگنری. نو د مسئلہ اختیار دی دوی تدا حق
 حاصل دے چہ پچے دیونہ منہ کی.

تا سوا ولیدہ چہ خداے دیو پچی د ضرر نہ مور او پیلار خرناف منع کرہ نو چہ مونہ خلق

امیران او بادشاہان بہ شرف و کرامت پر یوں بل د ضرر نہ نہ منہ کوی، او کہ مومن یوں بل نہ ضرر اُرسواؤ
چہ حکم موزن بہ خدا سے قوم و خفہ کی بڑی، نین روئے چہ د ضرر دا کوئے جائے روانے دی
اخر دوی سرہ دیکھہ فکر شستہ چہ خدا سے بہ د مخلقو سرہ خہ سلوک کوی اللہ فکر
پکار دے۔

تردے خوخیلو میند و تہ صلا و کرے شوہ از دچی پیلاد پوہہ کرے شہ چہ
تا موبہ پہ رضا صلا دچی د پیو خیال ساتی، او دہ د خفا ظلت پہ بارہ کنس بہ فکر و نہ کوی
پہ دیر صبر او تحمل بہ داد کے خرابید و تہ نہ پیری دی، مخکے اُس کہ دا سے حالات پیدا
شوہ چہ پیر دئی مورد پیود پارہ نیول پیریوتل۔

نہ خدا سے والی چہ خہ دہ ہر کجہ چہ ستا سو پیر رضا را غلہ نو د کیرد مورلہ پہ بندہ طریقہ
خوراک او پوشاک و کرے پیردے کنس کجھوی نہ پکار حکم چہ پیردے خیرہ دہ کہ خوشحال نہ
دی نو دچی بہ خہ حفاظت او کی۔

بلہ دا چہ دچی مور خفہ وی نو دا خفکان دچی پہ پیو کنس نقصان داری، د مور پیلاد صلا
سرا تلودا سے حالات پیدا کیدے شہ چہ د مور کیدہ وی یا نا جوہ وی او دا مور دور کی پیلاد
لہ صلا و رکی چہ دچی د پارہ بلہ مور او گورہ۔

مخکے د د مے حکم موزن منلو پہ بارہ کنس خدا سے والی چہ د خدا سے نہ پیری پیرے او پوہہ شہ
چہ خدا سے ستا سو کا نہ دینی کہ مور پیلاد پہ رضا صلا دچی یا لندا و کی نو پچے بہ د دوارو
د ستر کو ترشی جسم پہ لے دنیا بندہ وی او ہم اُخرت، او کہ دوی دوارہ پہ رضا صلا
دا سا تندا اُنکی نو دا پچے بہ د دوی د پارہ پہ دنیا کنس فتنہ او گرخی او دوی بہ پہ دے بد عملی
د عذاب مستحق شہ۔

خدا سے اول خیلہ مورد پچی د پیود پارہ حق دارہ اگر زہ دل حکم چہ د دچی دچی د
صحت د پارہ خدوی۔

او ہو فیادان والی چہ د پیو اثر پہ خویر نہ ہم پیریوری، نو کہ دیو پچی پیری مور
اچہ د بندہ را وغہ جوہ وی از پے طاعتن وی خوچہ بے عملہ او بد خوہ وی نو د الوری
نقصان دے حکم پیردے مور بہ پیردہ درجہ کنس دچی د پارہ مینوے شہ۔

دانی چہ کہ مجھے دھڑے پے اسکی نودے سنلے دلہ او ظالم وی او دغسے دبل خندان
 غواہی کدے۔ بڑے۔ یہ پوئیں مجھے دھڑے عادت اخی دیو اثر پوانے یہ وجود نہ دی
 بلکہ یہ اخلاق و ہم دی دے پر عقل شعور ناستہ دلایہ کن دوسرے مشابہ دی۔
 بعض نیکانو خلق و بیلمانو۔ بد خو یو پر دو میند و پی د بچو کید و نہ پتی او چال مرا انکی
 دی داد نکند و بنیاد انو حال و ذہن اس راجی چہ خان تہ او گورو چہ مومن د بچو د پیا و
 اخلاق و بہ بار کن تہ عمل دے ؟

مومن دین نرملے میندے دیورپ بہ تا بعد ری کن دخیل سر نخت او بل جی
 حاصل دلویا میلو نو او گرنید لو دیارہ خیل جی بل چاتہ حوالہ کی او داپس تکوی چہ ذہ
 و صحت او خو یو بہ خد حال شی۔ داکار پر امیرانوار مالدار واد مغربی تعلیم یافتہ میسایان کن
 عام دے پر دے نسلون خرابیری او د بچو یو نہ یہ تباہ گیری
 میندے د بخیلہ دخیلو بچو پالنے اکی چہ خد خو یو نہ زدہ کی۔
 یو ہفتہ مومنہ پر دے خیر کن دومرہ احقیا طکوی۔ چہ د بادشاہ جی بی بخیلہ شہزادہ قہ
 خیل بی درکوی او بل چاتہ شہزادہ نہ درکوی چہ بد خزاو بے عقلہ نہ شی۔
 و فطرہ۔ دخول قران او دخول نبی صلی اللہ علیہ وسلم و بنام مومنہ عہدایت کوی
 چہ مومن د بخیلو یو بخیلہ د بچی حفاظت او کو او مومن د دوی نہ گولاروتہ تخت و سربہ
 منک تہ عہدایت کن۔

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ

او ہفتہ خاوندان چہ مردہ شی لتاسونہ او پریلے حزنے نودا خزنے بلس روئے او خاوند

الرَّبْعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ

میا شستے دمر خاوند پت پالی او اسارہ ہوی پس چہ دانیتہ پورہ شی نو خہ حرج نشتہ

عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَحْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا

کد دوی پہ خیل خان کن دنکاح تصرف ادکی پہ مناسبتہ طریقہ او خدے پہ

تَعْمَلُونَ خَيْرًا ۝ وَالْجَنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ

کار و تو چہ تا سوئے کوی خبر داردے او خدا جہ پہ تا سو سوئد نشدہ کہ تا سو د خزو سوہ د کو جہ دن

خُطْبَةِ النَّسَاءِ وَأَکْتُمْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلَّمَ اللَّهُ أَنْتُمْ

اشارے او کے یاد ا خبرہ پتہ پہ زہرہ کن اساقی خلائے عالم دے چہ تا سو

سَتَذَكَّرُونَ لَهُنَّ وَلَکِنْ لَا تُؤْخَذُ لَهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَمْرًا

بہ زردیتہ دنکاح ذکر کوی خود دے بیلیانہ جوانی پتہ لونزدہ ما خلی مگر چہ

تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزَمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ

شریفانہ و بنا اوکی ایہ مخیر امدے دنکاح تر لو مکی تر ہننے چہ د

الْكِتَابِ أَجَلَهُ طَوَّاعِلُهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ

دینے پورہ مدہ تیرہ شی او تا سو پوی شی چہ بیشک کہ اللہ بیخفی ہذا خہ چہ پہ نفسو نو ستا سو کن دی

فَاحْذَرُوهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝

پس د دینہ پرہیز اوکی او پورہ شی چہ بیشک کہ اللہ بخونکی او بود یاد دے

د بیلیانہ ذکر شروع دے پہ دے ایتو نو کن د دا سے بیلیانہ ذکر کیزی د کو مونہ چہ خاوندان

مردہ شتی چہ دی بشور مردہ غم کوی او خرنانی بہ غم کوی

نو خدایہ دالی چہ د کو موخزو خاوندان مردہ شی او دوی پاتے شی نو دوی بدلسن شی

او خاوندان شتی پہ غم کن تیرہ وی او غم بہ داسے کوی چہ دل دال بہ نکوی خوشبوی بہ نہ

لکوی او د خاوند د کورنہ بہ بے د شری عذر نہ بہ سوز و غمی د چا سرہ بہ دنکاح لونزدہ

نکوی خوکہ د دے پہ کیدہ پیچے دو نو بیا بہ د دے نیتہ د پی پید کیدل دی

د طلا قوعدہ دے مینا شتی یاد دے حیضہ مقرر شو او د خاوند د مر لای عذر

لس روئے او خلو رمیا شتہ مقرر شود اٹک کہ چہ دالوی غم دے دا غم پہ درے میا شتو
نہی مؤندہ ورنہ نہایت کھنودے شہو

بلہ داچہ د خاوند د تہا بر سرہ یکنہ ہمدردی مانگرہ نوٹک دخیلو طلاقو عدت
نہ بہ دا اجتماع عدت زیات وی چہ د خاوند خاندان دا او نہ والی چہ گورہ دومرہ نہرے
خاوند او کہ۔ خمو فرے او وخر او نہ کہ۔

شتہ
او والی چہ د عمر بود اسرا و جبر و زچکہ د سر خاوند خزے بہ لس روئے او خلو رمیا
پس خاوند او کہ نویدے بہ خلقو بد نہ وے نو اسلام دار سم پہ خیل حال پر بخنودہ۔
او والی چہ خزہ دیر نہ دیر خلو رمیا شتہ بہ خاوند صبر کو لے شی دلس روئے
د پاس خلو رمیا شتہ ورنہ عدت مقرر شہ۔ چہ داد خاوند دخیلو ان سرہ خہ
پت اُپالی۔

او دغہ وجہ دہ چہ حضرت عمر رضی اللہ عنہ والی چہ حکم کرے و و چہ مجاہد
غازی بہ خلو رمیا شتہ زیات باہر نہ پلے کیڑی۔

ہر کہ نوچہ دانیتہ پورہ شی۔ نو دے دپارہ بیاد بل چا سرہ نکاح جائز شی
یاد اچہ دیلہ د دل دالی کول خوشبوئی لکول۔ باہر تل جائز شی

دا سلام نہ محکنے زمانہ کن بہ خاوند سرے خزہ د گورہ تنکہ تورہ کوئی کنیز ناستہ
چہ قسم او بہ نہ ناستہ اعمالو لے خرابے او زبے جاے بہ مے اغوستے وے او دا
حالت بہ یو کال و و چہ کال بہ تیر شہ۔ نو بیا بہ دیتہ یو خناورہ۔ خریا گاہ۔ یا مرغ
راو ستے شہو۔ نو دا بہ ددغے کُٹانہ دا او و دے بہ لوی لوی نو کوند و۔ دھنگلیان
ہسے بہ دے و پختہ و۔ خیر نہ خچند بد بو بہ دہ۔ نو دے بہ خیل خان پدے
خناور پورے او ماخہ۔ دا خناور بہ اکثر دے دبد بویئی نہ مر شہ بیا بہ دے پچہ
داغشتہ او بہ خواگش تیرید و فکے سپے بہ لے پدے دے اولیتہ پدے طریقہ بہ
د دے عدت تیر شہ

تا سود دے نہ اندازہ الگوی۔ چہ اسلام خومرہ اسانتیا پہ خزو او کرہ
بس د ولونہ خوشبوئی او د نکاح خبرے د نکوی۔ تورہ پاکی ہر خٹے پدے کور کن ناستہ

الذی اوحذوا سرور سرور خبرے اترے جائز شے کل دجا ستونے خوٹ وی نوحہ
د شیعہ راجہ لگو لے شی دروئے بہ دفعہ توروالے لری کی۔

خونن روئے خمونن حالت بدل دے شوٹ دا سے غم کوی چہ سینے تکی
چنے سورے وھی او پیر عمر و نوحہ نو د جبر انکولانہ صبریزی

او دا غم یو ائے د خاوندل نو پیر لری و د دینہ علاوہ پہ بل چا د در و خمون
زیات غم نہ و سدا خوا دس مونیز پہ خوی یسے کال کال بلکہ کلونہ غم کو او پیر جی
خالق بس خلونیت و رئے غم وی اوچہ بیا خزمے تگورے نوحہ پہ دل دال پہ
گرچی او عیشونہ کوی۔

خلق والی دنیا ترقی او کرہ ترقی دیتہ والی چہ د دولی غم او بنیادی چھٹ قاعدہ
نہ وی چہ خہ لے پہ زہ او سدا ج کین رائج بس دفعہ د دین دے دین اسلام ہذا
تغابہ کیدی دعا مو خمونن و رئے او د خاوندل غم د پارہ لسی روئے او خلور میا شتہ
مناسب قاعدہ او پیر دے عمل الکی۔

مخکے خٹا لے والی چہ زہ ستاسو پیر عملو نو خبر داریم چہ خاوندل مہرے "خزہ ستاسو
ناستہ وی نو تاسو دے خیال سائے او د دے فکر کو لے نو دنیا و آخرتہ بہ دوار ستاسو خوی

مخکے خٹا لے مونیز تہ اجازت را کوی چہ کہ پہ دے عدت کین تاسو پیر اشار تو کنا یا تو کین دیتہ
دنکا حتمی او ایٹے نو د جائز وی یا کہ پت پہ زہ کین ارادہ لری نو پیر د کین ہم حرج نشہ
خودا د بل خاوندل اشارے د خاوندل مرک پہ حالت کین او د طلاق بائن و جدائی

طلاق کین جائز وی او د طلاق رجعی د بیعتہ گرزیک طلاق کین جائز نہ دی حکم چہ دا
انتظار اول خاوندل و گرزیک د پارہ دے دبل چا و سرور دا خبرے جائز نہ دی
خٹا لے والی چہ زہ عالم یم چہ تہ بہ دیتہ دا ذکر کو لے نو دا خیال تہ پتو لے نہ شی

خوچہ پہ اشار تو کو لو صبر شے او د حنہ و انورے او ہفہ داچہ پتہ و سرور لوز انکول
حکم چہ پہ دیکین بہ پہ تابد کمانی پیدا شی او پیر دے وجہ تا تہ فتنہ میل کیدے شی او اشار
خود خلق و مخکین کیدے شی لکہ چہ "خفہ کیرہ مہ خواند جانہ مہ ہونیا را قابله ستادخہ
کے دے تہ خوسرہ سپین مہ پتا خو کو لہ نہ ابا دیری خلق بہ خاوندل خولے تہ داچوی

کہ تہ دچاپہ کور شوے اگو یاد مے درتہ خان متازہ بنکارہ کوی اد پہ دے دخیل کورآ بادے
خوابی۔

پتہ وعدہ دادی چہ دیتہ اوائی چہ گورہ۔ ماسرہ بہ نکاح کو مے بل چاسرہ بہ گورے
نکاح نہ کو مے نہ پتہ عاشق یم داصریمچ او بنکارہ نور دند شو۔ نو دانا جائز دی پد اشارتو
کن اجازت دے پد اشارتو کنس بخزہ اندازہ لکوی۔ او چہ عدت پورہ شی چہ بیائے خول غور
دی نو دھن سرہ بہ نکاح اوکی۔ او نور بہ پیری دی او پوخ نکاح بہ وعدہ نہ مستوجائز شی
نو پہ عدت کنس نکاح او کو جن دوا بہ حرام دی تاسو پورہ شی چہ خدا مے بخرنکے ادب بازہ
مطلب دادے کہ تاسو سرہ دوسرہ تفصیل او خوانے چرے زیاتے اوکہ نو معافی
اغواب مے اوتو بہا جاسی۔ خدا مے توبہ قبلہ دی۔ فوراً پکناہ سپرانہ ورکوی بلکہ مہلت ورکوی
چہ توبہ اُتیکے شی۔

داسلام دے چہ کند مے تہ مے دوسرہ باقاعدہ مسئلہ آخر مے دبھارت ہندوان خوبہ
دستی یہ ساسم دخواوند سرہ سوزہ ولے۔

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَفْتَرَضُوا

خہ حرج نشہ پرتاسو کہ طلاق ورکے تاسو خذولہ چہ ندی مس کری تاسو دوی یا نوزی مقرر کری تاسو

لَهُنَّ فَرِيضَةٌ مِّمَّا عَوَّضْتُمْ عَنْهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرَهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ

دوی دیارہ مہر اور کی دوی تہ تخمینہ مقدار طاق خیل بالدار دخیل طاق برابر او غریب خیل

قَدَرَهُ مِمَّا عَالَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْحُسَيْنِ ۝ فَإِنْ

طاق برابر دامتہ پختہ طریقے ثابتہ یہ نیکانو او کہ

طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ

طلاق ورکے تاسو دوی تہ مخکے دمس کو لونہ او مقرر کری دتاسو دوی تہ مہر

فَرِيضَةً فَنُصَفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يُعْفُونَ أَوْ يُعْفَوِا الَّذِي

نوبیس نیمہ د مہر د ورکی مگر کہ معافی او کہ دے یا عفو کرہ ہنہ ولی

بِیَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَلَا

د چاچہ د نکاح اختیار و۔ اوکے تاسو نہایت وکرہ نو داپسہا یمکارے تہ دیرہ نزد مے دہ او

تَلَسُّوْا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

مہر ہا یموے مہر بانی پہ مینہ خیل کن بیشک خدا نے پہننے کار و نوچہ تاسو کوی بینا دے

پہ دے ای تو نو کن دا خبرہ خود مے شی کہ یوسر مے یوہ خزہ دمس کو لونہ مخکے طلاق
غواہی نو دا ولہ جائز دی دغسہ کہ نکاح کرے وی او مہر مے نہ وی مقرر کرے نو
ہم دا خزہ طلاق مے شی خولیس د طلاق نہ بہیدہ دالزمہ وی چہ دینہ یہ مقد
دخیل طاقت سرہ جائے یا مال دولت ورکی او دا حکہ چہ یوسر مے پکورنا ستے
بی بی تہ طلاق ورکی نو ہر چا سرہ بہ دهم پیدا شی چہ یرہ پہ دے بی بی کن بخشہ چل
وی ہ حکہ دا دہ نہ مخکے ولہ طلاق ور کرے شو نو پہ دے طلاق نہ دے بی بی عزت تہ
نقصان اُرسی او چہ خامند ولہ مال دولت جا مے جوہے دخیل طاقت برابر دیکر
ورکی نو خالق بہ ادائی چہ داپہ و مے بی بی کن خہ نقصان نہ وو بلکہ دے خاوند تہ خہ عذر
وی نو پہ دے متعہ مال دولت بہ گویا دے مخز مے عزت بچر کو لے شی او پہ دے بہ دے زحمتی
زہ زحمتی زہ خہ قدر مہم بیا موی

پہ دے کن شریعت خہ مقدار مقرر نہ دے مقدار مے دھاوند پہ سریتوب
پہ بخودہ کہ نیک وی او طاقت وی نو دیر نہ دیر دور کی چمد دے غرض یہ خہ زہ پہ
خوشحالہ شی

اوکے دمس نہ مے مخکے ولہ مہر مقرر کرے ودا طلاق ور کرے نو پہ دے بنیم
مہر لازمہ شی

مخکے ایت دھنے خزہ پہ بیان کن وجہ مہر مے مقرر نہ ودا دمس کرے مے ہم نہ
وے نو دھنوی دپارہ متعہ شوہ او د ایت دھنے دپارہ دے چہ مہر ولہ مقرر کی او
مس مے نہ کی نو دے دے دپارہ نیم مہر دے

مہر دے کن شریعت خہ مقدار مقرر نہ دے مقدار مے دھاوند پہ سریتوب

خو کہ دای بی اولیٰ کچہ دے خاوند خومالہ کو تے ہم نہ دی داوری نہ تیر دے نیم مہر خاں
 اور داود تہ قول مہر معافی کی یاد دے خیل نیم مہر خضر حصہ ورتہ معافی کی نو داہم کیدے
 شی یاد دے خزرے پلار او نیکہ چہ دے دے نکاح اختیار من وی دے دے خزرے وطن
 نہ دے پر صلا معافی کو لے شی۔

اور محکے خدائے دای چیکہ سری معافی اکی یعنی طلاق در کونکے خزرے نیم مہر پہ
 خاے تول مہر وری نو داہم دیر بندہ دی خک چہ پیدے طلاق توبہ دے سری تہر
 والی ضرور خفہ دی او پیدے بدوی دے طلاق در کونکی سرہ بغض او کینہ پیدا شی نو کہ
 دہ نیم مہر پہ خاے تہل مہر وری نو دھنوی قاربہ لک سوری شی او داہم اولیٰ چہ سر
 خون بند و خودہ تہ بد خضر وری کھی دا واجب نیم مہر نہ سوا بہ خلدہ زیات روپی در کو
 ۹۔ نو داہم مہر وری تہ بدوی دے جوئے سبب اگر خی۔

او کہ دا قسم حالات و وجہ خزرے و تہ بدوی نہ مطالبہ و دے سر د
 نکاح او مہر مقرر تیانہ دوی خاوند تہ وادہ نہ ورکاوہ او دے دے پہ دے مجبور کچہ
 دے دے خزرے طلاق وری نو بیا پکار دی چہ داخزہ یخاوند تہ نیم مہر
 ضم پریدی او خیل خاوند چہ دے ازار کہ داہم دے معافی خوشحال کی۔

دلتہ د "تقویٰ" مطلب دیوبل دا زار او ضرر پہ عزتی نہ بچ کیدل مطلب
 چہ د ضرر نو او دیوبل دے عزت نہ بچ شی او پہ دیوبل مہر وری او احسان مہ
 ہیرہ وے گویا د طلاق و واقعتہ پہ وجہ دے دھاوند تہ بدوی دے خزرے
 د تہر پہ مینہ کن ناچاتی او دشمنی نہ پیدا کیبری
 داخو یو جائز کار دے اگر چہ بے مجبوری طلاق نہ دی وری کول پکارا پہ
 عذر یا ناچاتی کن چہ طلاق اشی نو دشمنی پہ مکوے۔

دقران دا قاعدہ چہ احکام بنیا شی۔ نو بیا پہ دے عمل دیارہ دیت خد خیل
 قدرت او طاقت بنکارہ کوی چہ گورے خما دا حکم او معنی خسی اگر دے ازارہ
 ستا سو پہ کار نو بینا نیم۔ گورم چہ کوم خزرہ خاوند دیوبل سرہ خہ سلوک کوی
 او کوم دی چہ جہالت او سختی ظلم او سیلے کوی۔

دے ایتونو دلو ستوا و پوید و نہ پس بہ خان تما و گور و چہ مونو خزو خاوندانو
یدے حکمونو خورہ عمل کریں ے ؟ خاوندان د خزو او خزے د خاوندانو خورہ
عزت کوی ؟

نہ بدی بنکارم خورہ حکمونو د خذایہ حکمونو عمل ے نونن بہ کچھ روکین د خزو او خاوندانو
داحال نو۔ لکہ چہ تاسو ے دینی ؟ خورک و نیم سیری د عوے کوی خورک خز لکی
خاوندان و جنی زھر کوی یا پہ بل چاہے تہو یک قتل کوی۔ چاٹونہ خومند پہ کورون
کین بے نکاح یا پس د نکاح نہ کینو لے دی۔ چہ چرتہ د وادہ نہ پس خمانہ جاندا د واخلی
خمونو دین قرآن نہ دے بلکہ مال۔ دولت ۱۰ و خراہش خمونو مذهب اندین
چا خیل خز ے پہ بازار نو کین چاہے باند و او قصبو کین د کتے د پارہ کینو لے دی او خمونو
مالدان خیل خز ے پید دی او د موسرہ دیر ے دیر ے دیر ے دیر ے دیر ے دیر ے
خورک پہ د و نو کین راولی دی پہ د موکلی گمراہان کوی۔ دے نتیجہ د اشی چہ خاوندانو
پہ دے زناسر اشی نو خز ے ہم خیل خان لہ نور د رکونہ شروع کی۔
د خزے نہ د خاوند حال نہ پیتگی چہ خاوند د خیل خز ے خیال نکوی او پہ د صابر نہ
کوی نو د خزے نہ دے دا امید لری (توبہ رہ)۔

خما قلم و شرمہ لیکل نہ اشی کو لے د خذایہ د حکم د نہ منلو پہ وجہ پہ کو کین شیطا
داخل شی او د دشمن بازار گرم شی او قتلونہ او تیختے شروع شی
راخی چہ د خذایہ حکم تہ غارہ کید و چہ کور د نہ د خور شحالونہ د ک شی۔

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ

ساتھ کو ے د توبہ موخونو او د مانجھ مسینر فی او د در بیہرے خذایہ ے تہ

قَانِتِينَ ۝ فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا

پہ عاجز ے سرہ پس کہ تاسو پیرین ے نو پیا دہ یا سوارہ پس چہ پہ امن ے تاسو نو یاد کی

اللَّهُ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَالَكُمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝

خدا ے لکہ چہ خونہ کیریہ تاسو تہ د خفت خبر و چہ تاسو پہ نہ پوید ے۔

و خدائی کتاب و دنیا و طریقہ دہ چہ بہ عبادات و کتب حکموند او کی یا حد و دامت ملا ت بیان
 لکہ چہ مخکے بیان شو بیاد خرمے خاند معاملہ بیان شود. نور و ستو خلاصے وائی گورے
 حمانہ ایریزری او دا حکموند او منی. پید کنبہ تا سوتہ و دنیا و آخرتہ خیر و در اسی گو یاد
 حکمو نو پید کنبہ ددین روح نیا سی. اخلاص پکنی پیدا کوی خود اقد و خبر و حکم
 منونکی د پاره نہ کافی کیزی حکم چہ دے کلہ بہ سخت کنبہ گیروی او کلہ بہ نعمت و کنبہ مست پت
 وی. نزد سے دھدا بیت پد حائے خیل خواہشات پورہ کوی حکم دے خواہشا نو
 با قاعدہ کولو او پید ادب کولو د پاره یو دار و پکار دی چہ غنجن او خوشحالہ سکر بہ سریتوب
 او پیچنی. نو خدا ئے دگو لگو و ختنو د پاره د دنیوی شغلونو نہ را ابا سی او د خدا ئے طرف
 ور لہ توجہ و رکوی او پید دے دے د بغاوت. فسق. او کناھونو نہ را ا خکے شی او د دہ بہ نظر
 کنبہ انصاف او احسان خد او ستے شی نودہ تہ حکم کیزی چہ تا سوتول مونخوند اساتے او
 دا مونخوند بہ تا اساتی او خا صکر مینخنے مونخ چہ در نہ پاتے نشی او گورے مونخ پوار
 داندا مونو بہ حرکت نہ کیزی بہ مونخ کنبہ در داو علجری پید کئی. چہ مونو با قاعدہ مونخوند
 کو. نو خدا ئے بہ حکمو بنر حفاظت کوی.

خدا ئے و مخلوق و معاملات خد کو لو سرہ و خالق سرہ و تعلق جو رہ ذکر کوی چہ دوبارہ
 بہ کوی بہ یوہ نہ خلاصیز ثی.

د غصہ و مونخ د اسے عمل دے چہ دے بہ مونو د بے حیائی او نا کارہ کارونو نہ پچ کوی د مونخ
 حفاظت خوبو بہ ہمیشہ مونخ کو لو سرہ کیزی. بل چہ د مونخ شتر طوند او رکوند او ذرہ
 ترجمہ پکنی پورہ نشی مونخوند و خلقو بہ مینخنے کنبہ مشہور دی چہ پندہ مونخوند دی د دنیا و مسلمانا
 بہ دے اتفاق دے چہ دینچہ مونخوند پوہو مونخ نہ منل سکر مسلمان نہ پیریدی دے
 زیات بحث بہ پہ خیل خائے کنبہ راشی.

مینخنے مونخ ہر یو کید سے شی. او د عالما نو د پاره پد ہر یو کنبہ دلیلونہ شتہ او غرض تیر صمغہ
 چہ ہر یو مونخ مینخنے او کنبہ لے شی او دھر مونخ حفاظت اکرمے شی خو کنبہ صحابہ وائی
 چہ دا دماز پکر مونخ دے.

یو حدیث دے وائی چہ بہ جناب احزاب کنبہ کافرانو خور بنی صلی اللہ علیہ

او صحابہ مانجھ تہ پرے نخودہ۔ نوخورد بنی صلی اللہ علیہ وسلم آئے "چہ دکافر انوکورنہ
 اوقبرونہ داورنہ دک شوے! دوی مونبرد مینکئی مونخونہ اوخکو۔ نوہرا بانڈیریوت
 نومازیکر خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم ذکر نہ کہ او نوریریواتہ ئے ذکر کرہ کربا د
 جناب ترمازیکر کیدہ تردے چہ نوریریوت۔

دے دے دامنہ ہم کیدہ شہی چہ دینکئی مونخو یعنی دعا جزی دزیرہ دتوجہ دموخ حفا
 اکی۔ پد مانجھ کن قنوت دخلا مے لوئی پد زیرہ کن ساقل۔ او دوزر و ہتو لو فکرو نونہ خان فارغ
 کول او ہتول خان عاجز غومند منکارہ کولوت دوائی

دائی چہ اول اول بہ خلقو پد مانجھ کن دبل دسلام جواب درکاؤ۔ خوچہ قوموا للہ
 قانتین راغے۔ نوہر قسم خبر مے بند شوے دیتہ ہم قنوت دائی
 د ہتو لو مونخو نو حفا ظت اوباقا علہ کول دپوخر ایمان اویقین منجہ دہ۔ شریعت مونخو

اونزکوۃ ددینی ہر وولے اددینلار مے منجہ کوزولے دہ۔ پد سورۃ توبہ کنس دی چہ
 فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَلِأُولَٰئِكَ أَكْرَمُ مِنَ الَّذِينَ
 مونخو اؤ کہ اونزکوۃ درکہ نو دوی بہ ستاسود دینی ہر وولے شہی۔
 بل حدیث دے چہ خولک مونخو مگوی نو پد قیامت کنس بہ دوی دقانون۔ فرعون ہامان

ابی بن خلف سرہ ولاہروی۔

دے دقران ابیتونزاد احادیتونہ اوکوری اوخمونبر دے عام بیلمازے تفکر اؤکی۔
 دیر دینیوی تعلیم یافتہ داسلام دعوی کوئی۔ دتہذیب لباس اغوستونکی پد مونخو
 اچو یقین نہ لری چہ کئے مونخونہ فرض حکم دے۔ ددین داسلام۔ او مسلمان دخیر
 خواہی چنے بہ دھی۔ او داسلام اولے او بنیادی حکم نہ کوی۔ نہ پوہیزم چہ دوی خان
 لہ دھوکہ درکوی۔ کہ خلق دھوکہ کوی؛ او کہ دخلائے رسول نہ بنہ پوہیزم چہ ہفہ
 دمسلمان دپارہ مونخو فرض او ضروری گنری او مونبرد فرض نہ گنرو۔ او بیاہم پاخہ
 تہنگولی مسلمانان یو۔

اسلامی حکومت خود اسلامی عقیدہ ومنلواد دے دخور و لو دیار قائمیزی
 او مونبرد ادوارہ نہ کوو۔ او سرہ دے مونبرد پاخہ مسلمانان اوخمونبر انتظامونہ

اسلامی کنوئے شی۔

خدا سے والی نفسونہ موئے یا پاکیزہی۔ او موئے پہ باطائی خوینو تہذیبونہ پاکو
اوکہ داخان خان لہ بیلمازی یوئے داخرہ نقصان درجہ دے پایہ دے دیوسری
نیم پہ دنیا کنز ژوند قدر خرابید سے نو سرے بہ دیر خفہ نہ دے خودا دانقصان
دے چہ پہ بیلمائے کس تو لے بے حیا یئی۔ بخاوتونا ونا فرمانے پرتے دی
پہ بانہ دکن زمیندار پہ پرد و فصلونو اب نہ وی خاک و ولہ زهر و رکول دیلمازی پہ وجہ دی
غلا دے پہ وجہ دے۔ لو بتونہ چاکے او قتلونہ دیلمائے پہ وجہ دی او حکومت دے
د بند یزید ستومانہ شی۔ اصلی مرض دیلماز سے نہ پیدا دے ہفتہ فکر نہ کوی چخلق
او قول خلق غریب او مالدار صحیحے مانگلا زشی نو دا بد اخلاقی بہ لرے شی جیلونو
قید و نو۔ او مقدمو۔ دا بد اخلاقی لرے کیدل خویر بیکدہ کمیزی ہم نہ بخدا کی
علاج کول پکار دے!

خود سرے موئے او مانگلا زهم او بیجی۔ دمانگلا ز خوینہ بہ داوی دے
بہ سخی وی۔ دے بہ دبل حق نہ خوری بل تہ بہ ضرر نہ سوی عک دگور دوہو لو یونرو خزو
حقونہ بہ پورہ پورہ و رکوی عک کاوندلیان۔ او خیالوان بہ خوشحال ساتی عک د خدا بی باغیانو
سرہ بہ محبت نکوی عک پتہ تکلیفونو سختو کن بہ جہرا انکولانکوی عک پہ مال دولت بغرور
او فخر نہ کوی عک پہ عشوکارو نوکن بہ شراکت نکوی چہ کم موئے مانگلا زکن د اصفات پیدا کرہ
نو دا صحیحے موئے دے۔ کفی رسمی رواجی عمل دے۔

مخک خدا سے والی چہ کہ پہ عاجزے او دیمہ سرہ مخ بہ قبلہ موئے دد شمن یاد رند
خدا و پہ وجہ نشی کوئے۔ نوخیر دے ہر طرف تہ مخ کوئے شی۔ پیادہ وی اوکہ پد سوری
دی موئے اوکی۔

د دین معلوم مشوہ چہ موئے پہ ہر حال کن نہ معاف کیہی۔ د مال دیرہ۔ د مرل
ویرہ۔ د عزت د تلو ویرہ د موئے د پیرچو د سبب نہ گرجی نو معلوم مشوہ چہ موئے
د پیر ضروری فرض دے۔ گورے پہ سفر کن روزہ پیرچو دے شی۔ د جمعے موئے پہ پاتے کیہی
دما سپخین موئے سے پہ حائے کافی کیہی۔

د دے لویہ وجہ داده چه مونچہ پہ اصل کنس ذرہ عبادت د او دا ظاہری کاروند دے
امداد کوی. نو کہ دا ظاہری قبلہ تہ عجز کول جماعت او سہ ولاریہ اور کوشم سجودندی نو خیر دے
خواصی مونچہ چه ذرہ توجہ خدا ے تہ کول دی دابہ خواجہ کو ے دانہ متاف کیبری.
پہ اولیٰ تکبیر اللہ اکبر کنس د خدا ے دلوئیے اقرار اشی او دے دخیل ذرہ نہ دنیا مینہ
محبتونہ با سنی. یا الحمد و ثنا کانو. دعا کانو نہ کہ دلوئی اللہ پیٹکلے اوائی بیاد دیوے
عاجز دے دیار تہیت شی بیا سجده او کی او دا آخری د خدا ے لوی منل دی نو کیوسرے
دا او نہ کری شی. نو خیر دے پر د ذرہ توجہ نہ خرا بیبری.

ظاہر اد باطن دواہ د خور منی صلی اللہ علیہ وسلم د طریقہ پہ شان مونچہ اکی
بعض خلق وائی ہلکد مونچہ نہ مطلب ذرہ صفائی دے او حما ذرہ پاک دے حتما مونچہ تہ حاجت
نشہ. ہفہ د ایت مطالعہ کری چه یوازے ذرہ مونچہ پہ میدان جہاد کنس دشمن یاد رندہ
پہ ویرہ کنس شتہ نو پیر و غ جوہر وجود پہ خور کونو او عیشونو کنس بہ پہ ذرہ او پیلن
دواہر مونچہ کوی. کنی د خدا ے د بظاوت او نا فرمانی پہ وچہ بہ پہ دنیوی او اخروی
عذابونو کنس کیر شہ. اللہ د موبز تہ ہدایت اکی چه پیا صلی معنوکن مونچہ کڈ ارشون.
او دے حیا یئی نہ منع شو.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ

او ہفہ خورک چه مرلی تہ نزدے سنی او میہان پیری نو وصیت د او کی دیلیسیا نو دیارہ

مَسَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

چه خوراک و لہورکی تہ یو کالہرے داخونہ پس کہ داخزے پینچلے او تہ بیا خہ پاک نشہ پیتا سو

فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ

چه دری پینچلہ د خان سرہ خہ او کی او اللہ غالب او خاوند

حَكِيمٌ وَلِلْمُطَلَقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى

د حکمت دے او د طلا قوشو خزود پارہ خوراک سکال دے پمخہ وجہ سہ دا پہ

الْمُتَّقِينَ ۝ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝

پرھیزگارانو ثابت دے۔ ہم دارنگے بیانوی اللہ تاسو تہ مخنی چہ تاسو عقل اؤکی

دا قرآن شریف عجیبہ بیان دے۔ دے سلسلہ وار بیان نکوی پد مطالعہ کوئی او شکل کوئی
تسلیم کی۔ ستاسو خیال دے کہ عقیدہ بیان کی ورپسے حکموں ورکی: بیا وعظ اؤکی چہ پد
حکموں منلوکین دا ثواب دے اؤکہ تاسو خلاف اؤکہ نو گور دے اپکین عذاب دے بیا دے عبادت حکم
ورکی چہ تہ بندہ ے بند کی اؤکہ بیا پد نسا رکین دا سید و چل و تہ اخی۔ چہ اجتماعی جو
بہ داسے تیرو ے دھنکے نہ د طلا تو حکم روان وو۔ پد مینہ کین ے د مونہ حکم اؤکہ
نو بیا اصل مضمون تہ گرجی اودائی چہ گور ے کہ یوسرے مری اؤ خضر ے پائے
کینزی نو داخا وند دے خیال اُساتی اودا سے وصیت دے اؤکی چہ شریعت خولس روئے اؤ خلو
میا شتے عدا مقرر کرید خوکہ خما بی بی دے نہ پس ہم خما پد کور کین اؤسی۔ نو خما خیلوان د
دا خما د کور نہ نہ اُباسی۔ تریو کال دا خما کور اُسید شے خوریل سکل اؤ کزارہ ورلہ تاسو
ورکوی خود اپدے نیولے نہ دے کہ دا غواری چہ نہ دے عدت نہ دے دستود خاوند پد کور کین نہ اؤسم
نہ خوبہ نکاح کوں نو بیا خما خیلوان پدے نیولی نہ دی دا پوہی بی بی اؤ کار پوہی بی بی دے
پد و توبہ بیا نفقہ اؤ خرخ خوراک بند شے۔

دا اسلام اصلہ کی خبر ے پد قلازہ قلازہ بیان شوید ی پد داسے واقعہ کین عربو
دا قاعدہ وہ چہ یو کال بہ خزرہ د خاوند کور خوا خواہ ناستہ وہ۔ باھر و تل اؤ دھنکے نکاح
کول ورلہ جائز نہ وو۔ نو اصلہ داسے اُشور۔ چہ د کال پورے خزرہ پد چیل اختیار
د چیل مرخا وند پد کور کین اُسید شے خود تہ اختیار دے کہ دا غواری نو د خیل عدت
لس روئے اؤ خلو میا شتہ نہ پس نکاح ہم کو لے شے اؤ د خاوند کور پد پد خود ے شے۔
اؤ دا وصیت یو مستحب کار دے شے دا خزرہ خوار تہ دے اؤ د وارث د پاره خود وصیت تہ
ضرورت نشتبہ۔ نو کو یا داسے خزرے عدت کم از کم واجب عدت خلو میا شتہ اُست
روئے شہ اؤ اختیار دی عدت یو کال شہ۔ دا یو کال د عدت اؤ د خلو رو میا شتہ لسنو
سرو خود حکموں نو پد توفیق دے۔

به جا اهل بیت کن خود یو کال د خاوند وصیت په کور کن د اُسید و او د نفقه و واریه
خزیه د ابرو کال اُسیدل هم ضروری ده. او په اسلام کن وصیت کول هم ضروری نه دی او
که وصیت او شریزه په دغه خزیه له عمل کول هم ضروری نه دی خواستجایی او اختیاری
طور سره خاوند وصیت کول شي او خزیه که غواړي تر اُسید گشي د خاوند د وصیت به
دا فائده اوشي که خزیه وتل نه غواړي نو دا به د خاوند په کور کن اُسیدنی او خورک به ئی
اُخله نشي او دا به د خاوند مال نه خوري ځکه نو خزیه به په کتبه و تهر هم پوره نه وی پدې
به د کتبه غم خه قدره سپک شي او د دې به عزت اشي.

او دا هم کیدي شي چه دا الحاظ کول او پس وعدت نه د کور نه نه او بنکله داد خدا
وصیت او حکم د دې خو حکم استجایی د دې وجو بی نه د دې.

په اخر کن خدا ئی چنده غالب او خاوند د حکمت یم ضروری عادتونه لري
کوم او فائده من خبرونه پیدا کوم.

د طلاق په باره کن تا خو گورتی. عربین او حکیم صفات بیان شوچه خبر شي د اشرع
نه د دې داد غالب او حکمت لرونکی خدا ئی ناطق حکمونه دی چه داد اینه خاوند کوی.
گور د دې د خاوند مرګ غم عربو څرنگې خراب کاو خزیه پکېن څومره دلیل او
خبر نه او څیچنه ده او اسلام څرنگې دوه درې خبرې لازم کړي او نوره په عزت
په کور کن ناسته بی بی اُگر زیده.

او د غصه عده د خاوند سالم کال قید و. اسلام دینه اختیار وړ که د دې پانادې کن
نورق را نغسل و ځو او څلور میا شته چه تیرې شي. نو د دې خو خه ده که د خاوند
کړه پاتې کړی او که ځی.

تا سو په تیر وایتون کن دا ولوسته چه واده شوی خزیه له طلاق وړ کړي شي نو دینه
به قول مهر وړ کیدي مې شي او د دې عدت درې حیضه د دې دویم هغه خزیه ده
چه نه ورسره کور و لې شوی وی او نه وړله مهر مقرر شو وی نو د دې دپاره په مناسب
جوره جامه چه څرنگې خاوند مناسب کړی وړکول پکار دی او مهر وړل نشته
نخلورم چه کور و لې ورسره شوی وی او په نکاح کن وړله مهر نه وی مقرر شو وی نو د دې

دپارہ ہفتہ مہر دے کوم چہ دے خور او تہا بر کن مقرر شوے وی۔

مخک خدا ہے وائی چہ د طلا قو خزود پارہ متعہ پہ بندر شان در کول پکار دی۔
 «متعہ» دم ہر نہ علاوہ خیزد ہے۔ جاے جو رہے۔ کالی وغیرہ۔ نو دا چہ خور مہرہ خدا
 در کی نو دومرہ خہ خبر دہ پہ دے کہ د بی لائی ز پہ خہ شی او دے تہا بر بہ ہم لائی خوشی لائی
 خور دا متعہ ہفتہ خزولہ در کول واجب دی چا تہ چہ ہر نہ شی در کیدے او چہ مہر و رلہ در کیدے
 شی۔ نو د ہفتہ دپارہ مستحب دہ

خدا ہے دے اصل گی خبر احسان کوی چہ دے غصہ خدا ایتونہ بیانوی بنایا بی چہ
 تا سود عقل نہ کار دا خلی۔

خدا اول حکم بیانوی بیاد ہفتہ فائدے شکارہ کوی بیایہ دے وعظ او نصیحت اڈکی یدے
 سر عمل تہ طیار شی دا خور مہر د عقل مند دپارہ د پو مسخہ طریقہ دہ دیتہ عقل نہ
 وائی چہ یوسرے پہ یو خیز پوہہ قد کے شی او عمل پہ او نیکی دا قسم پوہہ نا پوہی دہ دا
 جو نہ و نہ دے دا مر لائی دے خلی دے موبزلہ عملی پوہہ را کری۔ تشہ غلمی پوہہ پتہ ران
 د کافر انو ہم شہ خود دے ہفتوی تہ ہیخہ فائدہ نشہ۔ او چہ علمی او عملی دواہہ پوہہ
 ندوی۔ نو دا خول اخوار دے۔

الْمُتَرِّ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ

اے تہ نہ گورے ہفتہ کسانو تہ چہ وئی وؤ۔ د کور و نو خیلونہ او دوی پند گونو وؤ

حَذَرًا لِّمَوْتٍ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ

دمر لائی دویوے نہ پس اوی دوی تہ خلی دے چہ مہرہ شی نو بیا جو ندی کرہ خلی دے دوی لہرہ

لَهُ فَضْلٌ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

بیشکہ اللہ خاوند د فضل دے پہ خلقو لیکن اکثر خلق شکر نہ آیا سی۔

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

او جنگ لائی دے کہ پہ لار د اللہ کنس او پوہہ شہ چہ بیشکہ اللہ اورید و نکے او عالم دے

دقران شریف د بیان د میرا عجیب طریقہ ده. کله کله د عبارت د پاره تیر و واقعاتو ته مخو منږ
توجه پیدا کوی او مونږ یو کار ته ا ماده کوی.

مخکې د جهاد حکم را قلو نکښ دے. چه دخلا په په لار کښ ضرور غزا پکار ده نو دولت ده
نا راست او بے کار قوم ذکر لیرې. چه کوم قومونه بزدل وای نو هغوی کمزوری او غلامان
شی کویا مړه شی او چه بیا پکښ د جون د وڼ طاقت پیدا شی او غزا او دخلا په په لار کښ مای
او جانی قربانی شروع کی نو غالب شی.

دلته بعض قصه خوان د اسراییلی واقعاتو ذکر کوی او دقران مطلق ایتونه د خاص
خاص واقعاتو سره لکوی. خوزه به تاسو ته مخومره چه د ایت نه خبره معلوم یږی. او
د خبره د نور دقرانی ایتونو سره موافقه هم ده بیان کړم. او دغه دقران په دے
مجموعه قصه کښ مطلب دے.

خدا ئے والی چه اے تاسو هر هغه خولې چه قابل د خبر وینې نو پوهیږئ چه
د هغه خلقو حالت ته او کور په چه شمیر خو ئے پد زرگونو زره او د مرګ د ویر په د وطن نه
با هر ا واته پد زرگونو خلق خوپکار و. چه بجا داران دے. او پد وطن کښ په دیر طاقت
اسید. او دچا دشمن نه دیر په. عجیب خبره ده چه د اقصا د د نه خلاف ا شوه
قران نه د اامت نوم ښکاره کوی نه د هغوی ښار خښ. نو همونږ څه کار دے. چه مونږ دا
خبره د خپل طرف نه په خاص حاسریا اامت پور دے ا ترو. د ایت نه خود معلوم یږی چه یو
بزدل قوم و. چه لای والی په وجه نه بلکه د ویر په وجه د وطن نه تختید لای و. بزدل خلق
که د ویر وې نو هم پریږی. دوی وے که ا تختو نو د دشمن نه به خلاصی شو دلته په اصل کښ
خلا ے خور دنی صلی الله علیه وسلم ته شوق پیدا کوی چه واوره یو به عجیبه خبره زرگونه
خلق و. او د ویزان و. د وطن نه تختید او د مرګ نه یوید او دا واقعاتی خبره
ن ده. بلکه د اتمشیل دے. چه دوی او تختید او حان ے د ویز که. نو خلا ے پد بزدل دشمن
غالب که او دا قانون خدا دے. چه سره د ویر والی یو قوم تختی نو خلا ے دی دشمن رغله
ورکوی. او دوی ته خلا ے او دے. چه مړه شی. نو دشمن ورپس ته او پد کښ تفرقه شو
او خد لیر شو غلامان شو. او بے اختیاره شو. د ا هم یو قسم مرګ و.

دیرہ مودہ پس دے پاتے پلے حُکُن تہ فکر او کہ چہ میرہ دامون بر یا حُمون بر مشرانو و تیتختہ
کرے وہ؟ پیزرگو نو خلق او تیتختہ؟ دا غلطی شوبہ۔ حُمون بر قوۃ او نوم ناموس فومون بر
پخیلہ ختم کریدے۔ مون بر ہلے دے شوی یو او جماعتی یو دالے راکنس نہ دیکھتے شوے
تہ گورہ مون بر دومرہ لوی قوم او پیزرگو نو خلق و د۔ او مون بر پرفاتح او غالب قوم کن داخل
شو۔ مون بر خورک شو۔ دوی حُکُن بیا سہ کہ تنظیم او کہ متفق شو۔ دیزد لے پٹھا دوی
شیعاعت اختیار کہ۔ نو خدا ہے پخیل قانون کنس دوی جوندی کرہ

دا حُکُن غلامی د دوی دادب دیارہ وہ۔ چہ تش سر و نہ او گنہ۔ خرد کار خیز نہ دے دامت او
د قوم جو نہ پہ شیعاعت او یو والی کنس پروت دے۔ نویس د پیر غلامی او بے عزتہ نہ دوی
پوہ شے۔ او حُکُن یون بدن او کلاک کری۔ او جو نہ دن دخلا ہے نہ حاصل کی انرا دشی بزا
امتون مرلی او جو نہ دن دیتہ وائی۔ دلنہ ذکر د متول امت دے گورے۔ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا
ثُمَّ أَحْيَاهُمْ خَلَا دوی تہ اوسے۔ چہ مرہ شے۔ بیا دے دوی بول جو نہ دی کرہ۔

حُکُن خدا ہے وائی۔ چہ الله خاوند د فضل دے پہ خلقو یو قوم بزدل دوی دمرلی نہ پیری
نو خدا ہے پہ دی سختی مرلی بر ور دشمن پہ مسلط کی۔ نو د بزدلی او اسراف و نذابنکارشی
او قوم جو نہ دے شے۔ متحد شے۔ او خدا ئی قانون او منی او نیک صالح قوم شے

پہ دے ایتنو کنس اجتماعی او قومی مرلی او جو نہ دن۔ او د دے اسباب او خور شوبہ مجرض
چہ مسلمانان دیتہ فکر کوی۔ او چرتہ مرہ نہ شے۔ بد اخلاقہ۔ بزدل۔ او دلیلات نہ شے
ہے نہ چہ پہ تور قومون کنس و د داخل شے۔ او خیل حُکُن او قوم دین او مذہب د نورو
بد دینو کافر و تابع کی۔ لکہ چہ د پاکستان د قیام نہ حُکُن ہم دا خبرہ مسلمانان تہ پیغہ وہ او
خدا دے دی بچ کرہ اَلْحَمْدُ لِلّٰہ۔

حُکُن خدا ہے وائی۔ چہ سرہ د دومرہ احسان الکر خلق شکر نہ اباسی۔ شکر دا قدر
ندے چہ پڑبہ اوائی شکر دے۔ خدا پہ چہ مسلمان د پیدا کرے میر۔ شکر دا دے چہ د خدا ئی
قانون دمرلی او جو نہ پہ حقیقت پوہ شے۔ بزدلی او دمرلی نہ ویرہ او مغلوب کیل
پریدی۔ او جہا د پیرے نکدی۔ دا کائنات عالم زمکا آسمان ہر خہ تکلیف چہ مون بر نہ
راکوی۔ دا دادب دیارہ وی۔ چہ دمرلی پٹا دے راکنس جو نہ دن پیدا کی۔ او حُکُن

حائے نہ کوؤ۔ بلکہ دامت جوندون اوخیرد پیارہ جہاد او قربانی کوؤ۔

د دے قانون دیان نہ پس د دے صفا وینا گیر ی۔ چہ دخل ے پہ لارکین جناب اؤکی
او پوہر شے۔ چہ بیشک اللہ اورید و نکے او عالم دے۔

د خدا ے پہ لارکین جناب شہ تہ وائی؟ دخل ے د دین دیور تہ کولو دیارہ جناب کول
د دین د دعوت عام کولو دیارہ جناب کول کہ خوک پہ مسلمانانو حملہ اؤکی۔ نو دھنی دفع
کول کہ کافران پہ اسلامی ملک قابض شے۔ نولار می خبر ہ دہ چہ د دین کارو نہ پاتے شے
او بیابا دود تبلیغ امکانات پاتے نشے۔ کو یا دخل ے موبز تہ دشجاعت جلمے اغوندی
او د قوت او عزت پہ جامو کین موبز بیتہ وی۔ پد ے بھگونر حقوق محفوظ شے۔ موبز
عزت بہرے شے۔ موبز دین او دنیا بہ خاستہ شے۔ تیر زرگونہ خلق چہ د ا صفت پکین نوؤ
ذلیل او خوار شو۔ غلامان شو تہ ہذیب او قابلیت پاتے نہ شے۔ پر غالبو فاتحو کین رل شو

او چہ پیر چہ واورید۔ او دلیر ے ی پیدا کرے۔ منظم شو۔ خوش اخلاق شو۔ نو جندی
شو۔ معزز شو۔ نو د حقیقت دیارہ جناب او د حق دیارہ جناب دا دوا بہ جہاد دے۔ او د خدا ے
پہ لارکین جہاد دے۔ دشمن چہ پہ دارالاسلام کین داخل شے نو دھنہ سرہ جناب پہ
ھر چا فرض عین شے۔ او د ا جہاد دے۔ لکہ تیر د کشمیر جناب جہاد دے۔ او بیاکر پیاکستا
کین کافرو مداخلت اؤکے۔ لکہ چہ حائے پہ حائے کیدے شے۔ نو دابہ جہاد وی کہ خوک دیتہ
جہاد نہ وائی۔ نو دابہ دھغوی د دین نہ پیخبری وی۔

مخکے دخل ے وائی۔ چہ زہ اورید و نکے او عالم دیم کہ خوک آنے بہانے کوی۔ عذر و نماو
بزدلی بشکارہ کوی۔ کلہ وائی ما سخہ خہ دی۔ چہ جناب او کم چہ باچائی کوی۔ او ورا تو نہ
اخلی۔ نو جناب د کوی۔ موبز نہ مخکے چا پیوس کرے دؤ۔ چہ ا دس موبز جہاد لہ بیائی او
حکومت دا علان اؤکی۔ کنہ تش قوم بہ خوراک جناب اؤکی۔

داد ویرے خبر ے د بزدلانو پہ مذہب کین عذر دے۔ خود خدا سخہ د اکتاہ دے
دے خود ے عذر و نو تہ جائز وائی۔ او خدا ے دیتہ باطل وائی۔ خدا ے وائی تہ یاخہ
ایماندا او کمزوری سواجی ایماندا ریچنم۔ اوریشتیا خودادہ چہ کہ موبز د خان سڑ
حساب اؤکو۔ نو موبز بہ پہ دے پوہر شو۔ چہ موبز د جیو چا لاک۔ او دلیل بازی

دا دھوکے اوھو بنیاد تیا۔ دھان۔ دقوم۔ دخل سے سر دھوکہ دہ۔ او دا قسم آئے
بھانے بد بختہ او ذلیل ضرور کوی۔ نوخلے۔ سامیج علیہ مونز ایرہ ولو۔ چہ گورے دا
آنے بھانے خہ اورم۔ اورشتیا خود اده کہ خلے سے مونز پر طیحیم معنو کین اورید وکے
او عالم اُدمانہ نود خان سرہ بہ پخیلہ حساب کتاب اوکو۔ اوچہ حساب اوکو۔ نوخان
بد قصور وارا وکنا ھکار کو۔ او بیا بہ تیر وکنا ھو نو معانی او غوار و۔ او کہ مالی حقوق دی نو ھتہ
بہا دا کو۔ او دل تلونکی وخت دیارہ بہ طیارے اوکو۔ دا قسم سر واقعی عالم دے انچہ
سرہ دکنا ھو نو یہ خان کین قصور نہ کنزی نود سے دیر نا یو ھہ دے۔ اللہ دے مونز پر ھو راک

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ أَضْفًا

خوار دے ہفتہ کس؟ چہ قرض و رکی خدا سے لہ قرض بنہ یس و یجنہ کی خدا دے ثواب پہ

كثيرة والله يقبض ويبيط وإليه ترجعون ٥

دید و چند و سره و الله کو نکه او فراخی کو نکه دے اودہ تہ بہ کزیدل اوشی .
کافرو سرہ دجنہ دیا کہ دیرہ سختہ وینا اوشوہ یوہ مثالی واقعہ ہم بیان شوہ دے

۱۱ یتونکن د جناح د طیار د پیاره وینا کیږی. او په دې کس اولنی کار کونکی خلق د ولتمند خلق دے
دا که باند چیا دی او که خاریان وی. دا جناح بهر هر سرگړوی. او هر سرگړی د د پیار طیار
کوی، یوازے باد شاهان او سرداران به پکې پرونه وی. خوک چې پخپله خپل ځان جناح ته
طیار و نشی هغه به پخپله ځان طیاره وی. او چې خوک د دینه زیات طاقت لری. نو هغوی به
فقیران و لیدو سله اخلی. او د هغوی د خوراک. د سفر او پاتې مال په انتظام به کوی.
نن ورځے خو جناح دیر د علم نه دی دے. د د پیاره د جناح نه مخکے سنبو ته ستل
پکار دی. دا قسم طیاره هم د جناح نه مخکے پکار دے په دیو جدمال د لکنت ضرورت
اول اول دلته پیدا کیږی. دے د مال لکنت ته خداے خومره ښکله نوم گدی دای
خوای خوش قسمته به وی. چې خپل مال پکې سلسله کس مال قرض راکی. دا دومه زور
حکمر که چېر دنیا دار په خپلو عیاشو مال لکوی. او په هموی د فائدو په کارونو کس لکنت

نہ کوئی۔ خاکہ چہ پہ دیکھیں شہ فوری خون نہ وی۔ او دلرے نتیجے خیال د مالدار پہ نہ کہیں کمزائی
 پہ مالدار و کہیں دا سے خلق شہ چہ دخیل شہ ہر عزت یاد شہ امداد د طمع پہ وجہ یو یوتن
 سرہ پہ خان خانی مقام مانو کہیں مدت او کی۔ خود دین د پارہ اندک کلمہ اللہ د بلند د پارہ او د
 وطن د خلق و حفاظت د پارہ۔ پہ خر خر کہیں بشکارہ او ذاتی فائدہ نہ بشکاری خاکہ پہ کہیں
 مال نہ لکوی۔ نو خدا اے د خر خر او لکھت تہ دا نوم یک خودہ۔ چہ دا مالہ قرض را کول دی سرہ
 د دے چہ خلاے غنی دی۔ دھخہ د چانہ قرض اغشت توتہ حاجت نشہ۔ قرض چہ
 چالہ ور کرے شہ۔ نو بس د غہ رقم واپس ور کید شہ۔ خو خلاے وائی۔ چہ نہ بد پہ د ویر
 ضروری او فائدہ مند او بے غرضہ کار کہیں ستا مال دیر چندہ زیات کم۔ دا پہ نوم قرض دے
 چہ د د پارہ بل خاص کفظ نشہ۔ کئی پہ واقعات کہیں دا قرض نہ دے۔

د دینہ معلومہ شہ۔ چہ دعا مو فائدہ پہ خیر و نو کہیں خر خر کول خلاے تہ دیر محبوب دی د
 خلاے د کلے د بلند۔ د خدا اے د دین خور و لو۔ او د مسلمان قوم پہ صحیح معنوی کہیں د مسلمان
 او بیا مسلمانان د کافرو د حملونہ د سا تلود پارہ د مال لکولو یوہ در جہ دہ۔

پہ دے دوسرہ خور بیان کہ مالداران خیل مالونہ تش پہ خیل د ول د الو نو عیش و نو
 شہ نو تو ترا د عز تو نو لکوی او دخیل دین او دنیا پچا و پیکوی۔ نو دا دیر سنگدل دی۔ دی
 د دخیل زہ جائزہ واخلی۔ او د خان فیصلہ د پچیل او کی۔ چہ د دوی د خلاے سرہ
 خمورہ تعلق دے؛ دوست خود دوست لہ قرض ورکوی۔ بخنے ورتہ کوی۔ او بیا دخیل
 امداد نو نا خلی۔ او خلاے خمورہ نہ قرض غواہی۔ دیر چندہ پہ بدل کہیں را کوی او
 موہر ورتہ طیار نہ یو۔ اخر دیتہ بہ خداے منل او دخلاے مینہ خر خر خول او وائی؛
 مخکے خلاے وائی۔ چہ قرض بدلا کوی۔ خمورہ قرض۔ بند قرض دادے۔ چہ یو لکے دخلاے

رضا پخیال کہیں اساتے۔ خیلہ ترقی۔ شہرت و ستا خویہ نظر کہیں نہ وی۔ بعض خلق پہ دے
 لکھت کہیں نیکی نیتہ وی۔ خو نظرے نہ لکی۔ دے ورتہ نیکی وائی او ہفتہ نیکی نہ وی ہسے مال
 لکوی۔ لکہ یو سر جہات جوہ وی۔ سرہ د دچہ د جہات حاجت نہ وی۔ خلق پہ یو جہات کہیں اقل
 شہ۔ او دے بل جہات جوہ کی۔ نو نتیجہ ئے دا شہی۔ چہ خلق دوہ د لے شہی۔ بیا دیو بل جہات
 تہ نہ خئی۔ او د جہات نہ د شریعت دا مطلب نہ دے۔ چہ خلق دوہ د لے کی۔

یا مدرسہ جو روکی، او بیا ور لہا استادان نہ راوی، یا ارشان غوندے بے کارہ استادان ور لہ راوی
 او پخیلہ مدر سے نہ نہ نکارہ کیوری، یا مدرسہ ان لوی عالمان وی، او تنخواہ لکرو وی، نو استادان
 تر تختی، یا پکین ددین کتابونہ برائے نام وی، او فلسفے او منطقونہ پکین لو لو لے شی، چہ د
 نہ پین زمانہ کنس یحییٰ فائدہ نشتر، پدے کنس مال لکول قرض حسن نہ دے، نو پقرض حسن
 کنس د حسن والی خیال پکار دے، ددین قیام د مسلمانان نو خیر دعوا مو فائدہ د کافرونہ
 بچاؤ پدے کنس خرچ قرض حسن دے

نن چہ کافران پہ کتاب چو، پہ کالجونو، ہستائو نو، چیل تبلیغ کوی، او خلق عیسایان اعلیٰ
 کرہ، ددے مقابل ہم پدے و سالو جنٹا پکار دے، تش پچھو او منطق فلسفہ کا نہ کیوری،
 د دنیا تیر قومونہ او موجود قومونہ یو یو اکودے نو تا سوتہ بہ معلومہ شی، چہ د کوم قوم غنیان
 دا فرائض ادا کوی، ہفتہ معن زوی، دھوی غالب وی، کہ آخرتہ نہ منی، خوب خدائی قانون سازان وی نو
 دھتے پہ دنیا کنس بندے موئی، او دھوک چہ د کفر الضوفا فلہ وی لکرو دہ پٹھوس کرورہ
 مسلمانان نو دھنی دا حال وی لکرو چہ تا خوے دینی پہ ہر خد کنس دبل متا زاد د نورو تعلیمات ہی
 نہ صرف دغہ مسلمانان دی چہ د خیلہ کورہ نہ دی خبر د خدائے کتاب لولی، خود ذرہ پہ
 ستر کو رتہ نہ گوری، مالداران د ثواب د پارہ کلہ پخیلہ لولی، کلہ خوک حافظ بھی راوی او د
 ہفتہ نہ لایا دیر پہ کو جہ کنس یا پہ روتہ کنس قرآن واوری، دیر خوشحال وی چہ ختم ملام
 خوب مال پہ عمومی فائدہ و پکارو نو کنس لکو توتہ نہ دے طیار۔

المازی نے د نورو قومونو د سیاسی، د رامائی، ناوی کتابونہ دلک وی خو یو د قرآن
 یوہ پارہ ہم نہ لری۔

سرہ د کلہ کلہ والی، چہ برہ دا کافران ولے سرہ د کفر نہ غالب او فاتح دی ہدومو
 نہ پوہی بزی چہ کو توتہ یوہ پونر کھتے دہ، تہ پے نہ خیاڑے، کتہ ولاہے، او کافر پہ خیمچی
 نو برہ ولاہ دے، قانون الہی خونہ بدلید و نکے خیز دے، دھوی مالداران سچیان
 دی دھوی یو یو کس بھاڈان دی، دھوی پزیرہ کنس د قوم وطن دین او مذہب سیدہ
 او نہ دھان او یو اٹھے دھان د پارہ شید او ورخ منڈی وھے، نہ کو توتہ نہ منے، خیالات نہ
 پیچنے د مذہب د کتاب قرآن پہ لو ستونہ پوہی برہ، اولکہ پہ پوہہ شوے، نو معنی د ملا صاحب

تہ پر بخودہ اوکہ معنی ہم در غلہ نمود ملا دپیر کو دیارہ عمل بہ ضروری نہ گنہے۔ نو آخرتہ
 بہ سرہ دنا را ستہ در استوقومو تو خرن برابری شا اوسرہ دجہالت نہ بہ دعا لمانو برابری
 خرن برابری سرہ دکنجو سے بہ سخیا نو خرن برابری ہی بہ باقی داسر تو پیکر لیندہ او
 غشی بہ دتو پیکر تو پیکر کیسونو خرن برابری مقابله او کے ۹۔

اول قرض حسن و رک عوامی فائدے د نظر یہ غشکے کہ د دین پہ حکم او حکمت

پوہرہ شہ بیا گورہ چہ تا دا عمل کو م حاتمے تہ سر سوی ۹۔
 ترکے چہ مسلمان د اکول نو د دنیا گت گت کتب د د ذکر مذکرے دے او او مسخندہ ایم
 وَاللّٰهُ يَقْضِ وَيَبْسُطُ۔ پہ بعض خلقو د رزق د کتلو ارے شکارہ نشی یا لا رزقہ معلووی
 خوپہ ہفتہ نہ گئی نو دہہ رزق نہ گنہ نشی او شوک چہ لا را پیچنی او پدہ روان نشی نو دہہ تہ درواز
 پراستہ نشی او سراقی فہرا خہ نشی۔

خداے چہ غنیان نو تہ فقیران نو سرہ د امداد دیارہ ترغیب و رکوی نو دایہ د وجہ نہ
 چہ گنہ خداے د فقیران د امداد د قارندہ خود ا خداے یو قانون جو رکریکے چہ شکر گزار
 مالدار ہفتہ دے چہ د فقیران نو سرہ امداد او کی پدہ انسانا ہما غنی جو نہ بند کیہی او خوب جو نہ د
 پہ تیر پیری۔

وَاللّٰهُ تَرْجِعُوْنَ۔ او دے خداے تہ بہ پیش کیہے۔ نو خرن د کنجو سی او سخاوت بہ چہ خوب
 پیا اختیار کتب نیکی وہ او مونز او نہ کرے۔ مونز تہ سزا ملو کی۔ خودا یو اے دا خرت سزا نہ
 دتو مونز بہ بارہ کتب چہ فیصلے کیہی۔ نو دہے سبب د مالدار نو سخاوت وی۔

ہفتوی د علوم و پاشاعت۔ د کار نو مزدور۔ پدہ والی مضبوط والی د کورنی بہ امداد او د خہ اخلاق
 پہ پیدائش مال لکوی او تو مونز بہ دین دنیا پہ لحاظ طاقتن کیہی۔ بل طرف تہ۔

د مقہور و مغلوبو۔ ذلیلو۔ غلامو۔ قومونو دا حال وی۔ چہ غنیان مشومان وی۔ پدہ بل
 اختہ وی۔ بد اخلاق دی۔ نو دا د نیوی فیصلہ شوہ چہ دا قسم قومونہ سرہ د پیر والی لای
 اوسرہ د جو نہ دت مہ وی۔

خوبز د قرآن کتونکی ر جوع یو اے دا خرتہ دیارہ کتری او پدہ نیا کتب کو یا د قانون د قاعدہ
 ضرورت نہ گنہی۔ حال دا دے چہ د مالدار سبب د فقیری وجوہا۔ سخاوت فائدے
 دکنجو سے نقصان حان کد یو قانون د لاندے نتیجہ لری او پدہ سنت او قانون کتب تبدیلی نہ
 مونز دایو چہ زہ پہ نوم مسلمان یم۔ نوزہ د ہیخ کار نہ کوم۔ اوزہ د مالدار یم غنی والی زہ د فقیر امداد

نه کوم او مسلمان یم۔ دا غلط او دیر غلطه فیصله ده که موږ سره دچا جنګ شه
 او هغه کافر وو۔ نو هغه د کفر ورته شی۔ عجب ده دا څه لینده وی، او د کافر سره د توبه او کیس
 دی۔ خوزه د فاتح او غالب یم او کافر د مغلوب وی د انشی کید په دا د ^{صحیح} او پخوا مسلمانانو د پیاوړ
 نری شوی۔ نو ځه استایه نامه مسلمان د پاره به څرنگه اشی؟

دا سلام د غزا کا نو تاریخ اګور په۔ چه مالداران۔ عالمان۔ او عام خلق په دپوهه شوی
 چه اسلام د یو نه بد لیدونکی تعلیم نوم دی مسلمان چه په عمل اوکی۔ نو دنیا او اخرت دواړه
 څه شی۔ او چه یو له څه په دینوی قانون او اسبابو څو څو عمل اوکی۔ که هغه کافر وی او که مسلمان
 وی۔ نو د هغه دنیا څه شی۔ او چه د اخرت د عزت قانون پریکدی۔ نو اخرت څه شی

الْمُتَرَالِي الْمَلَأَمِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ

اے مټرنه کورے مشرانو د بنی اسرائیلو ته پیا د موسی علیه الصلوٰۃ والسلام نه چه کدا و څه خبری

لَهُمْ أَعْمَتْ لَنَا مِلْكَانَ قَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ

تسچو که موږ له بادشاه چه جنګ او کوموږ پر لار د خدا په کبی او په پیغمبر چه عیسه نه

إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ الْإِشْقَانُ قَاتِلُوا أَمْوَالَنَا الْأَنْقَاتِلُ فِي

چه فرض شی پر تا سر جنګ او بیا تا سر جنګ او ځکه او دوی او څه و چې کید شی څوږ د پاره چه جنګ به نه کوږ

سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا فَلَمَّا كَتَبَ عَلَيْهِمْ

په لار په د خدا په کبی او موږ اڅکي شوی یو د کورونو او ځا منو څپا ونه پس هر کله چه فرض شه په دوی

الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ وَقَالَ

جنګ نو ځه او کور و دوی د جنګ نه بکړ او څو خول دوی او الله عالم دی په ظالمانو باندې او اوس

لَهُمْ نَذِيرٌ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ

دوی ته دوی چه الله مقرر که ستا څو د پاره طالوت او دوی چه څرنگه به وی

لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَتًا مِنَ

پرمون بنیادشاہ شی او مرن دودہ نہ دبادشاہ دیر حقداریو ۱۰۲ دے فراخہ

الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ

مال نہ لری او دے دہ چہ دے خدا سے پرتا سو غورہ کہ او دے زیاتے لری پہ علم

وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلَكَهُ مِنْ لَيْسَاءٍ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

او وجود کنی او خدا سے بادشاہی ورکوی چہ چاہے غوری خدا سے فراخ علم لرو نکے دے

مخکے ایتو نو کنی دجہا ضرورت او دحق دحمایت دیارہ جناٹ کول بیان شو۔ اوید کنی دمال
ملکولو ترغیب ورکریے شد۔ چہ کوم قوم داکالکوی۔ هغه مغزوی اوچہ داکار پریکدی نو
دلیل شی بیا دیز دلا نو د دشمن نہ د تختید و خلوعام ذکر او شد پدے ایتو نو کنی لای پہ
نور تفصیل سرہ دایان کیزی۔ چہ ترخویہ دنیا کنی دشمنی شتہ۔ نو جناٹ تہ ضرورت شتہ۔
داهل کتابو پہ تار یخ کنی لیکی شوی دی۔ چہ د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام نہ دروستو صویل نوم یو

بنی علیہ السلام پہ بنی اسرائیل کنی موجود و د۔ او وی د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام دین پر یخود دے د۔ او جان
لہ ئے بت پستی خو خہ کہے۔ پہ کور کنی بے اتفاقہ و د۔ نو خدا او فلسطین خلق پر دوی را چیل۔ نو هغوی دابی اسرائیل
خہ دیلان کرہ۔ او د دوی نہ هغوی دیرش زردہ خواتن مرہ کرہ۔ او د دوی نہ هغوی هغه تابوت صند و قافضہ
کہہ کوم کنی چہ د پیغمبرانو خہ نخانے وے۔ او د دوی برکت بر بنی اسرائیل پہ خلقو غالب کیدہ۔ پدہ و جہ بنی اسرائیل
کمزوری شو۔ دوی بیا د طاقت نہ لارہ چہ د تابوت د دوی نہ واخلی۔ د دوی پہ د وخت کنی بادشاہان نہ و دوی
مشان د دوی د شریعت قاضیان و د ماو دوی رشوت خوارہ و د۔ نو بتول بنی اسرائیل مشران داجم
شو۔ او د صمویل بنی علیہ السلام نہ سوال اکر۔ چہ موبنول بادشاہ مقرر کہہ چہ موبنر پیزور او طاقت دبد و
نہ منہ کوی۔ نو خدا سے دہ تہ حکم اکر۔ چہ ماد و ولہ طاوت بادشاہ کر۔ او دہ تہ بنی اسرائیل و
شاول دے۔ مکر۔ د قوم اخباران۔ اشراف خلق۔

قران شریف تائینی کتاب نہ دے۔ دے د قصہ دومرہ قدر حقا صلاخلی۔ چہ یکوم کنی عبرت او
نصیحت وی دلہ لبس دقدرے ذکر دے۔ چہ پد بنی اسرائیل قوم کنی یونی و د دینی نوم نہ خئی

هغه زمانہ ہم نہ شکار کوی۔ پیکو مکین چہ دانی و۔ ہفہ کا سے ہم نہ بیا نوی۔ بس "طالوت" "بھالوت" او
 فادو مونہ شکار کوی۔ دتا ریخ نہ معلوم مین بی چہ داد علیسوی سن نہ زریو کس سوہ کالہ کھکنی واقعہ۔ داد ملاک
 سوہ واقعہ۔ دانی شمویل دے۔ ددہ دخار نوں رامہ دے

نوح علیہ السلام والی چہ دنی اسرائیل و مشرانو تہ ذکر ہے ۹۔ او دابنی اسرائیل د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام
مذہب و ستوؤ۔ دی خیل بنی تادو۔ چہ مونزلہ بادشاہ مفرکہ۔ چہ دھخہ پیر و مونیر۔ دخلائے پیلار کین جناب او کو۔ نر
بنی۔ و ستادو۔ چہ تاسو خورا تہ بزولان نیکارے۔ د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام دین مو پیر مچے دے
اتفاق در کین نشتر۔ ہسے نہ جہاد در باندے فرض شی۔ او بیا جناب او نکرے شی۔

دمی دزد آید چه خورده بیی! مونبر بدجها دے نہ کو۔ مونبر خود دشمنان و وطن نہ اخلی یو۔ اوھا منے دانہ
اغشته دی۔ اوس دھخوی غلامان دی۔

ہر کلمہ پہ دوی جہاد فرض شد۔ نودی دغلائی اوکمزودتیابہ وجہ جہاد نہ منکر شود۔ ادبزدگی اختیار کرے۔ خرخداے چہ یوبزدل قوم چرندے گول غواری۔ نو خدای غوند خلق پاکیں جہاد دان کی۔ نو ہنوی دا سے کار او کی کرم کار چہ اکثر نہ شی کرے۔

باب في معرفة

بہ بد بختی دوی۔
 نودوی تہ نبی ام اوی چہ خداے سنا سود پاره طالوت بادشاہ مقدر کہ۔
 دوی او وے چہ حمونیز خود اخیال دے۔ چہ دپہ مونیز بادشاہی نشی کوئے۔ حکم چہ دبادشا
 دیارہ خاندانی شرافت پکار دے۔ اور خوشینکے۔ یارنگریز۔ یا بختی دے بل داچہ داخو غریب
 فقیر دے۔ اور بادشاہ دیارہ مال ضروری دے۔ چہ پھر دے د جنکو نو انتظام کوی۔ پھر دے صفا ترخو
 مونیز موضو یو۔ چہ د بنیا مین۔ او ہونز بادشاہا نو حامن یو۔ او خوک د، لاوی، حامن یو چہ دین
 کور دے۔ دی حانوند پہ خاندان فوتہ او د باجائی پکوری کن تقسیم کوی۔ و۔ ادطالو پیکین نہ و۔
 نو خداے دے نبی تہ وکی او کر، چہ دیادشاہی دیارہ د غہ صفات نہ وی۔ بلکہ دیادشاہی صفا
 داوی۔ چہ۔ (۱) ذاتی پوہہ او قابلیت لری۔ (۲) لوی علم لری چہ پدے انتظام کوئے شی
 (۳) ریح جو روجودوی حکم چہ پدے وجود کن خد فکرو نہ وی۔ دہا دروی۔ بارعبہ وی دین
 یہ مقابلہ قادر وی۔

بل دا۔ چہ خداے چاٹا غواہی نو ہفہ لہ باد شاہی ورکی۔ اودد اہلیت یکنی پیداکے۔ می
نواستعداد اولہ خبرہ دہ۔ اودد قوم پہ حال پوہیدہ۔ دقوم کمزورتیا اود طاقت پیچیدہ اوانتظا

قابلیت لرل۔ دویم خبرہ دہ۔ اوتش مال دی بادشاہے دیارہ ہیچے خیر نہ دے چہ دغہ مخکنی متفا
یکن وی۔ نو مال پچیلہ راشی۔ دیر فقیران پتار پچ کن شتہ۔ چہ دغہ صفات یکن وی۔ نو ہوی
خے بادشاہے کریدی۔ نو بادشاہے دیارہ درے اختیاری اسباب دی او یو دخلے
انتخاب بے اختیارہ صفت دے۔ او دخلے ہم سے تو کلی بادشاہی نور کوی پہ جائیں
چہ استعداد اوصاف وی۔ نو ہوی لہ بادشاہی وکی۔ او بادشاہم دامت احوال اوشان مناسب
منتخب کیبری۔

یوحیث شریف دے چہ خزانہ تاسویئی دغسے بہ ستا سو بادشاہ وی چہ خدا یو قوم اچتول
غواہی۔ نو نیک بادشاہ پہ مقرر کی اوچہ دیو قوم ہلاکت اغواہی۔ نو بادشاہ ورلہ شری
مقرر کی۔ نو پہ دوی بل طاقمن غالب کی۔ او دا قوم غلام کی او دا قسم فیصلہ خدا دے قوم پہ
اہلیت اونا اہلیت کوی۔

خدا وائی۔ اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ يُورِثُهَا مَنْ يُّشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ دے خدا
دے بادشاہی چہ چالہ اغواہی وکوی۔ او آخر انجام دمتقیان دے دلہ دمتقیان نہ
مراد بادشاہے او انتظام قابل خلق دے دلہ باز۔ بد اخلاقہ پہ کور کن جنگیان دمتقیان دے
مخکے دخلے وائی۔ چہ اللہ فراخ علم لرونکے دے۔ ہقہ قوم نہ۔ دھغوی خبرید و
اخلاقوتہ کوری۔ او دھغوی مناسب دھغوی بادشاہان او حاکمان مقررہ وی۔

نود نبی اسرائیلودے اعتراض چہ طاوت پہ مونہ بادشاہی نہ شی کوئے۔ دے شرانسی نہ لوی
او مالدار نہ دے دخلے جواب ورکے۔ چہ دا خدا فیصلہ دے۔ او ہقہ انسان پخیر شرپوہدے
نوتا سودہ خلاف مکوئے۔

بلہ داچہ دے سیاستو عالم دے پہ وجود خد غتہ کت دے بارعبد دے دشمن دمتقابل اہل دے
دے دشمن پہ چالا کوپوہدے۔ نود دے پہ بادشاہے اعتراض نہ مکوئے او دے پہ بادشاہے کن۔ دے
دشمن سرہ حناہ کی۔

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ

او او دے دوی نہ بنی دوی چہ فخر بادشاہے دے دادہ۔ چہ راشی تاسوتہ تابوت پہ دیکن بہ تسلی وی

مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ

د طرف در بستان سونہ اور باقی دھتے خیزون کر چہ اولاد موسیٰ اولاد ہارون علیہما السلام بخیر و شادی

الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ فَلَمَّا فَصَلَ

حاملان کے بیشک کہہ دے کہی بخیر و شاد سونا پیرا کہتا سوا ایمان داریئے پس ہر کلمہ چہ

طَالَوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ

طالوت دفعو سر لار نوازو کہ چہ اللہ امتحان کوئی پنا سو پیرا پوئے سرے پس چاہے اٹھ لے دینہ

فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً

نہ مانندہ دے او چاہے او شکر نہ مانندہ دے مگر کہ جو چونک او سکی بخیر دے

بِيَدٍ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ

پس او شکر دی لے دے وے نہ مگر لکود دینہ نہ کلمہ چہ دے او مومنان

آمَنُوا مَعًا قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ط قَالَ الَّذِينَ

کہا ہر نہ واریدہ نودی اوے چہ بن خمیرن یہ جالوت اور دہ دفعو طاقت نشہ او شکر کسانو

يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُّسْلِقُونَ اللَّهَ لَكُم مِّنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةُ

چہ دخل دے ملاقات کرمان (یقین) کاوچہ دیر محلہ ویر کے ہو لکے یہ نوبی ہو لگی

كَثِيرَةٍ بِأَذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ط وَلَمَّا بَرَزُوا

دخل دے یہ حکم غالب کیزی او دخل دے صبر ناک سر دے او شکر چہ مقابل شوری

بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا

د جالوت اور دہ دفعو سر نودی اوے چہ خمیرن ویرا یہ مومن صبر و ایو و کلا کرے خمیرن قلموند

وَأَنصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝ فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ

او مدت را کے موثر لہو قوم کا فرائیو ہاںڈے پس دی شکست و رکھ دی لد خدا کے حکم او قتل کہ

دَاوُدُ جَالُوتَ وَأَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا

داود علیہ السلام جالوت لڑا و در کہ خدا سے دہ بادشاہی او حکمت اودہ تہ عجیبہ غریبہ تعلیم و رکھ اقلہ

دَفَعَ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّفَسَادِ الْأَرْضِ وَلَٰكِن

خدا نے خلق پر پہیل نہ دفع کوئے لڑ مکہ و کیں بہ فساد و لیکن

اللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا

اللہ خاوند و فضل دے پہ عالم و باندے دا ایتونہ دخلے دی چہر لولو موثر

عَلَيْكَ بِحَقِّ رَبِّكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

یہ تاسو پہ حقہ سرہ او بیشک تہ در سولانو نہئے

دوسے محکمہ ایت نہ دامعلوم میں چربی اسرائیلو ہفتہ د طاوتیہ بادشاہی یقین نہ کاؤ چہ کہنے د خدا کے

خو خ کویدے او علم چیر دے پہ وجود تکرہ دے نو خدہ ہموثر د بادشاہ شہی حکم خدا کے فانی چیر دے

لہر ہفتہ خیر لاس لہ راشی کو م چیر ستا سونہ ستا سود بد دینی بزولی او اختلاف پہ وجہ تہ وؤ او

د فلسطین خلق پہ قابضان شری وؤ او ہفتہ تابوت وؤ چیر دے بارہ کیں اسرائیلی

چیر کے قصے دی موثر پہ ہفتے ایتبار نہ کوو خدا کے دا قدر دے تابوت تعریف کوئی چیر دے

کین د زرہ تسلی وہ دا صندوق چیر دے تبارک خیر وؤ چیر دے دی نہ فلسطینی خلق و ہفتہ

نود دی زرہ انریدہ پہ کین د پیغمبر انود جہو یا امسا و غیرہ تہ تبارکات وؤ او یکہ سرہ قدرتی زہ تہ

طاقت رسی

والی چیر دا تابوت فلسطین تہ ارمیدہ نود دی پہ فصل موض لہغے او بو اسیر مرض یکہ خلق

او لکیدہ نود دی دا خیال او کہ چیر دا دے تابوت پہ وجہ موثر لہ بنی اسرائیلو خدا سزا کرہ نودی

داپہ کاری کین کیخودہ او غویان پہ اترلی او بنی اسرائیلو تہ کے کارے بے مشروکی خلاص کہ

نودا کارے کو یا ملائکو بنی اسرائیلو تہ ارسا وؤ چیر بنی اسرائیلو دا اولیدہ نوزرہ عہ قلاوہ

او پوئی شو چہ دشمن کھو بنو نہ او سیریلہ او اس بہ مو بنو بہ دو ی زور و رشو۔

نو خدا نے والی چہ پدیکین ستا سود پاره د طاوت د باد شاہی نخدہ۔ ددہ باد شاہی امنی دے
 دامحنی ہم کید کشی۔ چہ دامت محمدی تاشا روی۔ چہ داقصد د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم
 د نبوت نخدہ۔ کہو چی نہوے نو داتیرہ قصہ بہ تاسو تہ خرنای معلومہ شروے۔ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم
 خواہی وے او چہ داقصد ورتہ وے معلومہ شروے۔ نو تاسو بہ ددینہ ہذا نصحت خرنای
 حاصل کرے وے کو م چہ پدیکین بیروت دے۔ د اسلام باد شاہ بہ دخیل اہلیت او دبل د باد شاہ
 د قابل والی نا قابل والی پتہ خرنای لگوے وے۔ پد قصہ کین دیکر میا سی خبر او دیاست خبر
 حل شویلی۔ خور سہ ددے ددینہ ہر شوک فائدہ نشی اغشتہ پتران ایمان لرونکی بہ ددینہ
 فائدہ اخلی۔

ددینہ دا ہم معلومہ شروے۔ چہ دمسلمانانو د باد شاہا نو غرض بہ دای۔ چہ د خدا پد لار کین
 جزاں اگری۔ او د مشرکانو نہ ہفتہ بدل واخلی۔ کم چہ ہوتو مسلمانانو تہ رسوے دی۔
 محکمہ محکمہ خدا نے والی۔ چہ طاوت فوخر و اغشت او مردان مشہ۔ نو خیل فوخر تہ دے انما
 د پارہ حکم او کہ۔ چہ خفا فوخر محکمہ یونہر راتلو فکے دے تاسو خود پیر تکیے خور کور خفا
 تابعدار او پد جنگ کین گتہ کوئی بہ ہفتہ روی چہ ددینہ پیر مریہ کیدہ او بہ اوٹکی۔ بلکہ ہفتہ
 تابع وی چہ بالکل فکے او بہ انشی۔ یا یو چنل او بہ اوٹکی۔

تاسو کیدہ چہ بنی اسرائیل د ذلت نہ پس پد خان باد شاہ غوغتہ خود خان د طبع۔ خدا نے
 ولہ طاوت باد شاہ کہ۔ دوی پدہ اعتراض او کہ۔ خدا ولہ جواب ویکر۔ بیایہ تابوت راتلو دوی چہ
 او پدہ رضا شوخو بیا ہم دد دشمن مقابلہ دہ۔ باد شاہ لہ پکار وے۔ چہ پد دوی از سخت اکی۔ چہ تابعدار
 او نافرمان جد اجداشی۔ تابعدار جنگ کوے شی۔ او نافرمان د جنگ قابل نہ وی۔ پد فوخر کین
 چہ د سال او تابعداری نہ وی۔ ہفتہ فوخر گتہ نشی کوے۔ پد بے اتبارہ فوخر جنگ کول د سالار
 نادانی دہ۔ بزدل او دویران سرکری پد روخ جنگ او نزدے گتہ کین تفتہ وکی افوخر
 شکست اخی۔

نو د امتحان نہ پس خدا نے والی چہ ہفتی قولو دسا لار او باد شاہ خلاف او کہ۔ خو کو تابعدار دے
 دا خود دین د مرسو علی الصلوٰۃ والسلام نہ باغیان۔ چہ لے پد ذاتی فائدہ دین د جسم د

خواهشاً توا و مزد بندیان و دوی کلمه تنگ تیر و شوی براف دوی نه نیوی چه دقتی عادت و شملک پکنی دیندار و دوی کو تن و عادت و دوی سالار تا بعد از ری فرض منورنی و دوی هتوی تکه ابو انسکه او چایو چونای اسک

نویچه دنهر نه طالوت و ایماندار قوم تیر شیه اوپه دیکین معنیچه سر کیده ابه سکونکی تا فرما هم غله شامل شو نو دغی تا فرما نوا و چه موبز خود جالوت فلسطینی بادشاه اود هغه فوخ مقابل نشو کول هغوی خریدن ریات دی او موبز لک یو خود خدا اود اخره منو کوا و ویدیر اولک و لے دگتیه بیدار و در یه نه ده دیر کذا لک تو کک غت فو حونه کزوری کی چه خدا هوبه دی اوپه فوخ کن صبر ناک فو حیان دی

نود غما یماندار اود سالار تا بعد از فو حیان او طالوت بادشاه جالوت کا فرقه منا خر شو نو دوی میدان جناک کن داد عا او کرا چه ربه خمون بیز لک کن صبر و اچو او موبز او خمون بیز قد منو کک کرے او موبز لک پکا فرانو غلبه کرے

نوخدا ے دد ایماندار و صابر نو دعا قبوله کرے او دوی جالوت اود هغه فوخ له شکست و دکره اودا و دعلیه الصلوة والسلام جالوت کا فر او اجه

وای چه هر کلمه مقابل شروع شو نو اول اول جالوت را و دت او چغه اود هله بیا اول و مال یوا حے خوک په جناک راشی نوپه بنی اسرائیلو کنس د جالوت و مقابلے چا طانت او ملاه طالوت انعام مقرر که نو دا و دعلیه الصلوة والسلام و دله را و دت اود دغه وقت اهلاک و دله به خور و لے ده منو خمر و اغوست و او و سل و اغشته بلکه یوه مرچو غن غوند اوتے و اغشته جالوت چه داکلا ولیده نوپه خدا شه او و رت او ے خه سپه یم چه مایه کتو و لے ده جالوت په کت

اویشته د جالوت سر اولکید و را و غور زید ده دا و دعلیه السلام تر سر بریکه او طالوت که را وید نو خدا ے دا و دعلیه الصلوة والسلام له بادشا هی دانائی او چه خه ے غوخته هغه علم و دای چه د حکمت نه مراد پیغمبری ده اود غه دزورد پاره خلا وائی و اتیناد اود زبور را موبز دا و دت زور کتاب و رکه او د انور تعلیم دز غر و جور و ل و لک خدا وائی و علمناه صغیر لبوس لک موبز ده ته دز غر و جور و ل ا خوده

خکله خلا دجهاد حکمت نیکاره کوی چه که خدا په خلقو یو قوم دبل قوم دفعه دفعه کولے نو دیو

نور و نور قوم بہینہ مکین فساد کرے وہ۔ خود خدائے و فضل خاوند دین عالم باندہ۔ نو ذالما نوزور
 پیو بل مات کی۔ او خلق دظلمہ خلاص کی۔ باطل او فساد ترک کی۔ او حق او صلاح لہ غلبہ و کی یہ
 دے اصول باندہ ہمیشہ و اہل حق و اہل باطل و سر و جنگ شودے او اہل حق و سر و خلا
 امداد کریک۔ او فسادیان رک کریدی۔ نو کو یا جناب یوجما حق قانون دے دے خلاصے نشد۔
 محکمہ خدا دے وائی چہ داقسم قسم قصہ امی بنی صلی اللہ علیہ وسلم تمخول ددہ دینیمہ
 نئے دی دامنو بہینہ خورد بنی صلی اللہ علیہ وسلم حکمہ لو لو چہ داقدر قصہ حق وہ۔ او نور خبرے
 بنی اسرائیل و خان جور کریدی۔ او بیشک تہ در سولانوندے۔ حکمہ چہ ددے واقصہ بہ وخت کیں
 خوتہ نہ دے۔ او نہ قاجا سرہ تعلیم کریدی چہ ہغوی در تہ داقصہ کرے دے۔

دقومونود شریک اسید قوانین

اول قانون

چہ یو قوم بہینہ قوم زیاتے اکی۔ او دھغوی بے عزتی اوی۔ نو دغہ کزورے قوم بہینہ خفشی او دیا
 فکر و اخلی چہ مونو بہینہ دوری در و نہ شرنک خلاص شریک فکر دی دامنو کوی چہ دے علاج یو
 اتفاق دے او خان لہ ہونیا و مشرنبول دی۔ لکچہ بنی اسرائیل و فلسطینی خلق و دیارہ د
 دینیمہ سیر نہ بادشاہ اغوختہ۔

دولیم قانون

دافکر اول اول دقوم بہینہ مشرانو کیں پیدا کیوی او بہینہ پوید و نکو مشرانو کیں دچہ دافکر بہینہ
 مشرانو کیں پیدا شہ۔ نو ہلہ و مشر و مطالبہ کوی لکہ دبنی اسرائیل و فاضلان و اشخاص نو کیں د
 فکر پیدا شدہ او بادشاہی مطالبہ دے او کرے۔

درلیم قانون

داحیال دخواص و عوام و تہ لاری۔ خود ہغوی عوام ناپو ہوی چہ جناب راشی نو عوام ترانختی
 خاورم قانون

قوم بہینہ مشر باندہ اعتراض نہ کوی او بہینہ خیلہ مشر نشی جو رولی۔ نو بہینہ یون تہ افا چہ مونو لہ
 مشر خو خ کہ لکہ دبنی اسرائیل و مشرانو بہینہ تہ او۔ چہ مونو لہ بادشاہ خو خ کہ۔ حکمہ اسلام
 دخیل قوم مشرانو او ہونیا رانودیند اروا و فی الامر تہ اختیار و رک۔ چہ ہغوی د خان دیارہ مشر
 جو رکی او عوام دینہ ہغوی اعتبار کی۔ خورد بنی صلی اللہ علیہ وسلم دوفات بہ وخت کیں امام

نہ دے جو رکرتے۔ بلکہ اصحاب کو کہیں ہو بیاد اصحاب بود ابو بکر و پیروی امامت پہ دیو جو جو خ کچہ
چہ دینی امامت دپارہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم دے خو خ کرے وو۔ نو دولت شوروی پورہ
نہ وہ۔ خود خور بنی صلی اللہ علیہ د خنید ونہ مخکے امامت فیصلہ اشوہ چہ پد امامت کیں
انتشار را مثنی۔ دولت د عوام ندرے نہ دہ اغشته شوے۔

پنجم قانون

عوام خلق پہ ہر خبرہ اعتراض کوئی۔ اھر قانون د خان د پارہ نقصان کنری پہ دیو جو بنی
اسرائیلود طاوت باد شاہ پہ تقریرے اعتراض اگہ

ششم قانون

جاہل قوم د باد شاہے قابل یوائے مالک دات کنری۔ او بل ولوی نسب خاوندان خورقان
دا قدرے کافی نہ کنری۔ بلکہ د صحیح پو خاوندان د خد خلق قومالکان۔ بار سو خ چہ بہ بند
اخلاق اول د خان سرہ بند کوئی۔ ما قسم سرہ بہ بل سرہ ہم چہ باد شاہ کیں نہ
اکی کتے د خان دشمن خور بل ضرور دشمن وی۔ نو د نسب خیال یکار دے لک قریش شو
خک چہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم دھنوی نہ دے پدے کیں دما ضی سرہ ٹھون
تعلق بیا موندے شی۔ لک یہ شخصی عبادات کیں دما ٹھہرہ پد وخت کیں کچہ تہ موخر کط
اوچر لک مکہ معظمہ تہ قتل شو۔

اوہم قانون

دا انتخاب معیار د علم زیات والے اود و جو د راوغ ولے قران ا خودہ۔

اتم قانون

خدائی قانون د قومونود قابلیت مناسک جاری وی۔ نن ورخے د مسلمانانوخ خیال
دے چہ دا دنور و حکومتونوپہ دوی حملے اود دینہ ملکونہ اغشتل د خدائی قانون نہ
خلاف دی اودا دوی بے انصافی کنری مونہ چہ د دین نہ غافلہ شواود حکومت اہل
بیاتے نہ شو۔ نو ٹھونہ پہ مناسب خدایے پہ مونود دوی مسلط کرے۔ لک یہ بنی اسرائیلو چہ
فلسطینی مسلط شو۔

ترجمہ قانون

کامیابی ہلہ کیڑی۔ چہ فوخر د سالار تا بعد روی۔ اوہرہ خبرہ کیں مثل او مثل وی مقتولہ

اونا محقوله یکین نہ کوری کہ سالار دے۔ چہ داملک۔ دامالوند۔ داخانوند دشمن تہ ورکی
نوجہ فوخر دا اومنی۔ خوشالار دیہ فوخر کین دھونسیا دانوا فسرانوسرہ صلاح کوری
اودوی بہد حکومت د مشرانوند صلاح ہم اخی کوم چہ قوم مشران کوری وی۔

لسم قانون

پہ فوخر کین دیراک خلق پہ صحیحہ معنوا کین د سالار تاجدار وی اکثر د خیلہ کیکہ پاره نکوی
کوی او پہ موقعہ کین صبر و اطاعت نکوی۔ او خلئی امداد د صبر و ناک سرہ وی دا
بے صبرہ اکثر دشمن سرہ تعلقات پیدا کی اود تباہی سبب اگرچی

یولسم قانون

پہ خدا مے او پیا خرت ایمان۔ دکلاک والی لوی سبب دے۔ اودا قسم خلق د خدا پدا امداد
یقین لری۔ اوچہ گتہ انکی۔ توا صلاح ددوی کار وی۔

دولسم قانون

پہ جنگ کین خدا مے تہ توجہ کول دین فائدہ و کوی۔ دشمن پہ شکست خوری۔ فہم مؤہم بانذ اللہ
کین دے تہ اشارہ دے۔

دیارلسم قانون

یو بادشاہ دبل بادشاہ ظلم د فم کوی دایو عام قانون دے۔ تن ورے۔ تنازع للبقاء و
د چوند ون دیارہ جنگ والی۔ اودا دتوے دینا دیارہ یو ناطق قانون دے۔ ہر یو جنگ خور و
خیارہ پاره وی۔ اگر کرد غم خیر موزن۔ تہ معلوم نہ وی او پہ ظاہر کین زور زیاتے یکین بشکاری۔

خوارلسم قانون

د جنگ مقصد دا وی۔ چہ صائم و دزمک بنسہ انتظام کونکی باتے شی او فسادیان اوز کونہ
غوند خلق رک شی د جنگو نو سیلابوندا و اورو نہ بے خے نہ وی۔ خوک چپہ جہا عقی او انسانی
چونڈ نہ پوہیہ بی۔ یا پوہیہ بی او پہ ہنے قانون نہ کی۔ داز کونڈ رک شی اود دھغوی نہ خہ قدرے
بند یا دیر۔ بند پاتے شی ہغوی انسانی اجتماعی چونڈ تیرہ وی یا چہ نا اہل شی نو پدوی بل خوک
حق دار شی اودوی رک کی۔ اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ فِي الْاَوَّلِ وَالْاٰخِرِ۔ د اللہ پدا امداد۔ بابا ند طبع دوم پاره دویم ختم شی

مولنا الحاج حبیب الرحمن سلم الرحمن

تاریخ ۲۵ صفر سنہ ۱۳۸۵ھ
ٹیلیفون - 41720

نیوٹاؤن - کراچی پاکستان
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قابلِ قدر، محترم، مددگار، دادگار، اللہ، فضل و قدراً۔

نحیۃ و سلاماً ستا و تفسیر و قرآن کریم تفسیر جیبی او

دبجاری شریف۔ تشریح جیبی دوا و دوا و رسیدہ

ستادیا و فرماؤا و کرم نوازی و پیر و پیر و شکریہ جزاکم اللہ
خیل۔ دقرآن کریم پسندودا قابلِ قدر، خدمت او حدیث

رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت او توفیق ربّاخی دے چہ
قابلِ دھرقسم شکر او قابلِ دغبطہ دے۔ اللہ تعالیٰ دا خدمت
قبول کری۔ او ساقہ دا و ساقی او تا ساقہ دیمزید توفیق درکری

والسلام۔

محمد یوسف بنوری عفا اللہ عنہ

حمایہ اشاعت کتب نوی امداد کوئی

نمبر شمار	نام	مقام
۱	جناب محترم الحاج محمد علی خاں صاحب بالقابہ۔	ہوئی مردان
۲	حافظ صاحب خلیفہ مولانا صاحب مرحوم۔	درگئی
۳	مولانا محمد رفیق صاحب ساکن اسماعیلہ۔ معلم دینیات	۔
۴	عزیز محمد عبدالسلام۔ جے۔ وی۔	کریالہ
۵	مولوی محمد رفیق صاحب۔	شیخ جانا
۶	مولوی حبیب اللہ صاحب۔ تاجر	کاتلناک
۷	مولانا نخت احمد صاحب مدرسہ عربیہ نذر الانوار	نوندھور

کتبہ۔ محمد صاحب زاد کل غفرلہ ولوالدئہ الیٰ اخوان ستم

